

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 13 Αυγούστου 2023 • Έτος 15^ο • Αρ. φύλλου 780

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΜΑΡΙΝΑ ΧΑΤΖΗΜΑΝΩΛΗ

Ποιοτικό και ανταγωνιστικό το νηολόγιο μας

Ισχυρό παραμένει το κυπριακό νηολόγιο και η σημαία μας έχει εδραιωθεί ως μία από τις ποιοτικότερες και πιο ανταγωνιστικές παγκοσμίως, τονίζει στην «Κ» η υφυπ. Ναυτιλίας Μαρίνα Χατζημανώλη. Αναφέρεται στην ανάγκη νέων υποδομών, την ψηφιοποίηση και την αλλαγή στέγης. **Οικονομική, σελ. 4**

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

Δεύτερο βιολί στο Κυπριακό

Σινιάλο από τον ΟΗΕ αναμένει η Ευρωπαϊκή Ένωση, θεωρώντας ότι «είναι πιθανή η δρομολόγηση εξελίξεων στο Κυπριακό». Ωστόσο ξεκαθαρίζει ότι ο ρόλος της θα είναι υποστηρικτικός των προσπαθειών του ΟΗΕ. **Σελ. 4**

ΝΤΟΜΙΝΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Το διπλό πλήγμα στο Μαξίμου

Με τέσσερις παρεμβάσεις σχεδιάζει η κυβέρνηση Κυριάκου Μητσοτάκη να ανακτήσει την ατζέντα της Ασφάλειας, με αλλαγές στα σώματα ασφαλείας και στις ένοπλες δυνάμεις. **Σελ. 16**

ΦΑΚΕΛΟΣ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ

Ο εθελοντισμός μπαίνει στην πρώτη γραμμή **Σελ. 5**

Φτερά δασοπυρόσβεσης στην Κύπρο **Σελ. 6**

Μέσα από τα αποκαΐδια έρχονται οι ευθύνες **Σελ. 7**

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Κόκκινο από την ΕΤΕπ σε δάνειο για EuroAsia

Καίριος ο ρόλος της κυβέρνησης για την υλοποίηση του έργου

Οχι στη χρηματοδότηση του έργου της ηλεκτρικής διασύνδεσης Κύπρου - Ελλάδας - Ισραήλ μέσω του EuroAsia Interconnector, είπε η ΕΤΕπ. Αυτό επιβεβαίωσε στην «Κ» εκπρόσωπος της

ΕΤΕπ προσθέτοντας ότι αν και το έργο παρουσιάζει ενδιαφέρον, «η Ευρωπαϊκή Τράπεζα δεν θα είναι σε θέση να χορηγήσει τα όποια δάνεια για τη χρηματοδότησή του, στη βάση του απο-

τελέσματος της οικονομικής αξιολόγησης» που εφαρμόζεται για κάθε έργο που χρηματοδοτείται. Καίριο ρόλο στις προσπάθειες υλοποίησης του έργου θα παίξει η στάση της κυβέρνησης. **Σελ. 3**

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Ενοχλεί αλλά δεν επηρεάζει τον τουρισμό

Οι καταστροφικές πυρκαγιές στην Ελλάδα τον περασμένο Ιούλιο, ο πύρινος όλεθρος στην Επαρχία Λεμεσού την εβδομάδα που πέρασε και οι καύσυνες σε ΗΠΑ και Ευρώπη κατέδειξαν πως τα πάντα αλλάζουν στο κλίμα. Τα επικίνδυνα καιρικά φαινόμενα έχουν γίνει αναπόσπαστο κομμάτι της καλοκαιρινής εμπειρίας. Παρά τις κρίσεις, οι παγκόσμιες αφίξεις τουριστών (ο συνολικός αριθμός επισκεπτών που διασχίζουν σύνορα) υπολογίζεται να είναι φέτος αυξημένες κατά 30% σε σύγκριση με πέρσι. Τα γεγονότα ωστόσο εξακολουθούν να επηρεάζουν βαθιά τον κάθε λαό ξεχωριστά. **Σελ. 21**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΜΠΟΣ

Λύση πριν από το τέλος της θητείας του θέλει ο γ.γ. ΟΗΕ

Πρόθεση για επανεμπλοκή στο Κυπριακό με διορισμό απεσταλμένου, με στόχο την επίλυση του πριν από τη λήξη της θητείας του εξέφρασε ο γ.γ. του ΟΗΕ. Αυτό δήλωσε στην «Κ» ο υπουργός Εξωτερικών Κωνσταντίνος Κόμπος προσθέτοντας ότι η θέση αυτή του κ. Γκουτέρες διατυπώθηκε ενώπιον άλλων. **Σελ. 8**

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Κομματικές ατζέντες πίσω από τα πρόσωπα

Ένα δύσκολο παζλ προμηνύεται η διαμόρφωση των ψηφοδελτίων για τις δημοτικές εκλογές. Οι προκλήσεις για το κάθε κόμμα ξεχωριστά είναι μεγάλες και τα πρόσωπα που ενδιαφέρονται έχουν τη δική τους σημασία στο εσωκομματικό σκηνικό. **Σελ. 9**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Η ώρα της κρίσης

Τα όσα εκτυλίσσονται το τελευταίο διάστημα αποδεικνύουν πως αυτή η πενταετία δεν θα είναι ένας εύκολος περίπατος. Οι τελευταίες κρίσεις που προκλήθηκαν είτε από την αδράνεια του μέχρι τώρα πολιτικού συστήματος είτε από τις διεθνείς εξελίξεις απαιτούν ψυχραιμία, επαγγελματισμό σε όλα τα επίπεδα, παραδοχή λαθών και διόρθωσή τους εκεί και όπου χρειάζεται. Και επειδή ο Σεπτέμβριος προβλέπεται το ίδιο απαιτητικός και οι κρίσεις πολύ πιθανόν να επιστρέψουν, πάνω από όλα χρειάζεται καθαρό μυαλό που θα οδηγήσει στην διαμόρφωση ενός σταθερού και συνεκτικού σχεδιασμού σε όλους τους τομείς.

ΟΥΚΡΑΝΙΚΟ

Ανησυχεί η Δύση από την στασιμότητα

Η στασιμότητα της ουκρανικής αντιτιθέσης, παρά τα χτυπήματα που έχει καταφέρει το Κίεβο, ανησυχεί τη Δύση η οποία θεωρεί πως

βρισκόμαστε στην κρίσιμότερη περίοδο του πολέμου και οι μεγάλες προσδοκίες εξα-μίζονται. **Σελ. 22**

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Η Μύκονος πριν από τις ξαπλώστρες

Το 1958 κυκλοφόρησε ο εικονογραφημένος ταξιδιωτικός οδηγός «Μύκονος - Δήλος», με 80 φωτογραφίες από τη Μύκονο της εποχής, όλες τραβηγμένες από κορυφαίους Έλληνες φωτογράφους. **Τέχνες, σελ. 1**

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Η Λίνα Γκότμεχ μιλάει στην «Κ»

«Ηθελα μια ελαφριά κατασκευή, με λίγα θεμέλια, εύκολα επαναχρησιμοποιήσιμη», λέει η Γαλλολιβανέζα Λίνα Γκότμεχ για τη δημιουργία της, το Περίπτερο της Γκαλερί Σερπενταίν στο Λονδίνο. **Τέχνες, σελ. 4**

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

PILOT
BIG DATE
FLYBACK

FANEROMENI²³

ΙΟΥΝΙΟΣ | ΙΟΥΛΙΟΣ | ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ | ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Η παράδοση είμαστε **ΕΜΕΙΣ**

μουσική ΤΕΧΝΕΣ χορός κινηματογράφος

Με τη στήριξη:

Είσοδος ελεύθερη

Ζήσε το!

www.boccf.org

Η μεγάλη παύση του Χόλιγουντ

Σειρές και ταινίες που επηρεάζονται από την απεργία σεναριογράφων και ηθοποιών

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Εκατό ημέρες συμπληρώθηκαν την Τετάρτη από την ώρα που το σωματείο των σεναριογράφων του Χόλιγουντ (WGA) αποφάσισε να κατέβει σε απεργία, διεκδικώντας σειρά αιτημάτων, από πιο δίκαιες αμοιβές, ιδίως στα πρότζεκτ που προορίζονται για πλατφόρμες, μέχρι ρυθμίσεις και κανόνες στην εμπλοκή της τεχνητής νοημοσύνης στη δουλειά τους. Το ίδιο χρονικό διάστημα, 100 ημέρες δηλαδή, είχε κρατήσει και η τελευταία μεγάλη απεργία των σεναριογράφων το 2007, η οποία μάλιστα είχε αρκετά σοβαρό αντίκτυπο στη βιομηχανία. Εδώ πάντως φαίνεται πως το συγκεκριμένο χρονικό ορόσημο θα ξεπεραστεί κατά πολύ αφού, εκτός των

Δημοφιλή τηλεοπτικά σίριαλ άφησαν στη μέση ή δεν ξεκίνησαν ποτέ τα γυρίσματα των νέων κύκλων τους – το ίδιο συνέβη και με σειρά από σίκουελ επιτυχημένων ταινιών.

άλλων, δίπλα στους σεναριογράφους από τις 14 Ιουλίου βρίσκεται και το πολυπληθές συνδικάτο των ηθοποιών. Το γεγονός ότι τα βραβεία Emmy ορίστηκαν τελικά για τις 15 Ιανουαρίου του 2024 επίσης κάτι σημαίνει για τις εκτιμήσεις σχετικά με τη διάρκεια της απεργίας.

Μόλις την περασμένη εβδομάδα οι εκπρόσωποι των σεναριογράφων και εκείνοι των μεγάλων στούντιο (AMPTP) συναντήθηκαν για πρώτη φορά από την έναρξη των κινητοποιήσεων. Ο καπνός που βγήκε δεν ήταν λευκός: αρκετοί από τους απερ-

γούς μιλούν πλέον για «ανοιχτό πόλεμο», το ίδιο όμως κάνει και η άλλη πλευρά, περιγράφοντας μια «κατάσταση πολιορκίας» με τα στούντιο να αμύνονται κόντρα στους «εισβολείς». Και μπορεί ο πανίσχυρος CEO της Ντίσνεϊ, Μπομπ Αϊγκερ, να εξέφρασε πρόσφατα τον «αμεριστο σεβασμό» του προς την κοινότητα των δημιουργών και την προσωπική του δέσμευση να δουλέψει για την εξεύρεση λύσης, ωστόσο πραγματική προσέγγιση δεν φαίνεται στον ορίζοντα.

Ποιες είναι, όμως, οι χειροπιαστές

επιπτώσεις αυτών των πρώτων 100 ημερών, σε συνδυασμό με τον σχεδόν ένα μήνα των ηθοποιών; Ουσιαστικά, ολόκληρη η παραγωγή των βασικών χολιγουντιανών στούντιο αλλά και των υπηρεσιών streaming (Ντίσνεϊ, Universal, Paramount, Warner Bros, Netflix κ.ο.κ.) βρίσκεται σε παύση. Αυτό σημαίνει πως δημοφιλείς τηλεοπτικές σειρές όπως «Stranger Things», «Yellowjackets», «Abbot Elementary», «Σίλο» κ.ά. άφησαν στη μέση ή δεν ξεκίνησαν ποτέ τα προγραμματισμένα γυρίσματα των νέων κύκλων τους.

Το ίδιο συνέβη και με μια σειρά από σίκουελ επιτυχημένων ταινιών: «Deadpool», «Μονομάχος», «Επικίνδυνη αποστολή: θανάσιμη εκδίκηση», «Mortal Combat», «Venom», για τα οποία είναι άγνωστο πλέον πότε θα προχωρήσουν ή – πολύ περισσότερο – αν θα φτάσουν στις αίθουσες. Το σίγουρο είναι ότι η δική τους «απουσία» θα γίνει αισθητή από τον προσεχή χειμώνα και έπειτα.

Δεν έχουν σταματήσει, βέβαια, όλα τα γυρίσματα στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού. Σύμφωνα με δη-

μοσίευμα των New York Times, τις τελευταίες τρεις εβδομάδες έχουν δοθεί περισσότερες από 160 ειδικές «αδείες» από το σωματείο των ηθοποιών σε ανεξάρτητες παραγωγές, οι οποίες δεν εμπλέκονται με τα μεγάλα στούντιο, προκειμένου να συνεχίσουν κανονικά τα γυρίσματά τους. Με τον τρόπο αυτό, αρκετοί επαγγελματίες του χώρου συνεχίζουν να εργάζονται, ενώ και οι μικροί παραγωγοί δεν βρίσκονται αντιμέτωποι με την οικονομική καταστροφή μιας απροσδόκητης παύσης. Είναι αξιοσημείωτο μάλιστα πως τα

ανεξάρτητα στούντιο δέχθηκαν επίσης μια «ενδιάμεση» συμφωνία, η οποία προβλέπει αυξημένες αμοιβές, μεγαλύτερη συμβολή σε ασφαλιστικά προγράμματα – πράγματα δηλαδή που αποτελούν βασικά αιτήματα των απεργών.

Στην Αθήνα

Οι συγκεκριμένες συμφωνίες, ωστόσο, προκαλούν ταυτόχρονα σύγχυση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η τηλεοπτική «Τεχεράνη», ο τρίτος κύκλος της οποίας γυριζόταν στην Αθήνα όταν κηρύχθηκε η απεργία. Η ισραηλινή παραγωγή, κατόπιν αιτήματος, πήρε άδεια από το σωματείο να συνεχίσει (απέμεναν μόλις πέντε ημέρες γυρισμάτων) ολοκληρώνοντας τελικά στις 31 Ιουλίου, όπως μας είπε η Ελληνίδα συμπαραγωγός, Φένια Κοσοβίτσα της Blonde. Το πρόβλημα είναι πως η συγκεκριμένη σειρά προορίζεται να προβληθεί στην Apple TV, η οποία φυσικά εντάσσεται στο αντίπαλο... στρατόπεδο των απεργών. Παρόμοιες «επικαλύψεις» –ανεξάρτητες παραγωγές οι οποίες όμως καταλήγουν σε πλατφόρμες– έχουν συμβεί αρκετές φορές, με αποτέλεσμα να υπάρξουν αντιδράσεις. Πρόσφατα η βραβευμένη με Οσκαρ, Βαϊόλα Ντέιβις, απέρριψε την ιδέα μιας τέτοιας άδειας για ταινία στην οποία είναι παραγωγός και πρωταγωνίστρια η ίδια, δηλώνοντας: «Δεν νιώθω πως είναι πρόπον να ξεκινήσουμε την παραγωγή την ώρα που η απεργία συνεχίζεται». Σε γενικές γραμμές, πάντως, το μέτρο παραμένει αραγές. Οι σεναριογράφοι, οι οποίοι στην απεργία του 2007 είχαν φτάσει στα όριά τους, πλέον φαίνεται πως έχουν μεγαλύτερες αντοχές – εν μέρει και επειδή οι συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί τελευταία, δεν τους επιτρέπουν ούτε η άλλως να δουλέψουν περισσότερο από 20-25 εβδομάδες τον χρόνο.

Αγωνία παρόμοια με αυτήν των νεαρών πρωταγωνιστών του «Stranger Things» έχει αρχίσει και προκαλεί σε αρκετούς η συνεχιζόμενη απεργία. Η σειρά είναι ανάμεσα σε εκείνες που καθυστερούν τα γυρίσματα των νέων κύκλων τους.

Η τηλεοπτική «Τεχεράνη» (πάνω), που γυρίζεται στην Αθήνα και προβάλλεται στην Apple TV, βρέθηκε πρόσφατα στο προσκήνιο σχετικά με τις ειδικές άδειες που χορηγεί το συνδικάτο. Κάτω, στιγμιότυπο από τις κινητοποιήσεις.

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»

13.8.1933

ΑΡΕΙΑΝΗ: Η γερμανική επιθεώρησης «Η Σοφία του Εθνους» δημοσιεύει εις το τελευταίον τεύχος ένα περιεργον άρθρον, περιλαμβάνον διαφόρους συστάσεις προς Αρειανικής καταγωγής άνδρας, προς τον σκοπόν της βελτιώσεως της φυλής των. Εν πρώτοις συνιστάται εις κάθε άνδρα καλής «ράτσας» να νυμφεύεται Αρειανήν ξανθήν με γαλανά μάτια, με πρόσωπον ωοειδές και δέρμα λευκόν, και όχι να συνδέη την τύχην του με μελαγχροινήν κόρην μεσογειακής φυλής με κορμόν μακρύ, κοντά πόδια, μαλλιά μαύρα και κείλη σαρκώδη. Ο μεσογειακός τύπος είνε, κατά την επιθεώρησιν, ο τύπος της «γκαρσόν», ο οποίος έρχεται εις αντίθεσιν προς τα ιτιλερικά ιδεώδη. Κάθε καλός Αρειανός δεν πρέπει επίσης να νυμφεύεται νέαν η οποία έχει ζήσει πολύ κοσμικήν ζωήν ή εξασκεί ελευθέριον επάγγελμα. Η ιδεώδης σύζυγος του γνησίου Γερμανού «πρέπει να είναι μία νέα φιλόπονος, καλή νοικοκυρά και προ πάντων μπτέρα που θα αγαπά τα παιδιά της».

ΤΡΙΤΟΣ ΚΟΣΜΟΣ: Ο πληθυσμός των Αθηνών και Πειραιώς απεκαλύφθη ότι διαιρείται όχι ως μέχρι τούδε ενομιζέτο εις δύο κατηγορίας, αλλά εις τρεις. Εις την κατηγορίαν των γηγενών, των προσφύγων και των... παπαιζήδων. Την εντύπωσιν αυτήν παρέχουν τουλάχιστον τα αλληπάλληλα και συνεχιζόμενα φονικά μεταξύ των ανθρώπων που έχουν ως επάγγελμα να «παίζουν τον παπά» εις τα «κορόιδα». Φαίνεται ότι το επάγγελμα αυτό περιέχει ολόκληρον ιεραρχίαν, διά την οποίαν ερίζοντες οι «παπατζήδες» με τον «αρχιπαπατζήν» των, εκήρυξαν άγριον πόλεμον αλληλοεξοντώσεως. Και ούτω οι συνηθισμένοι να παίζουν τον παπά εις τους άλλους τον βλέπουν κατ' αυτάς... εις την κηδείαν των.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΩΣ: Αγγέλλεται εξ Αβάνας ότι ο πρόεδρος Μαχάντο παρέδωσε την εξουσίαν εις τον στρατηγόν Χερέρα. Ο τελευταίος θ' ασκήση προσωρινώς τα προεδρικά καθήκοντα, ως οριστικός όμως πρόεδρος φέρεται ο τέως εν Ουασισγκτών πρεσβευτής της Κούβας κ. Εσπέντες.

Επικίνδυνες οι εξελίξεις με το γραφείο που θα διεκπεραιώνει προξενικές υποθέσεις της Ρωσίας στα Κατεχόμενα, δήλωσε ο Αβέρωφ και θυμηθήκαμε ξαφνικά την ύπαρξη του άλλοτε παντοκράτορα της κυπριακής πολιτικής σκηνής.

Ομολογώ πως συχνά αναλογίζομαι τα λάθη που οδήγησαν στην εκδίωξη απ' το κοτέτσι της αγαπημένης μας αλεπούς, αυτής της Αργάκας. Είμαι σίγουρος πως τώρα πια κι αυτός κάνει την αυτοκριτική του. Κατά την ταπεινή μου άποψη, ο Φούλης πλήρωσε την υποτίμηση που έδειξε στη Λαϊκή Δεξιά, δηλαδή στον κόσμο του Συναγερμού που βρίσκεται στην επαρχία και στα εθνικόφωνα σωματεία.

Δεν κράτησε ισορροπίες. Προσκολλήθηκε επιδεικτικά στην Αστική, την επιχειρηματική, την φιλελεύθερη πλευρά της παράταξης. Αυτή η πλευρά όμως, καλώς ή κακώς, ήταν η μειοψηφία. Και κάπως έτσι η αλεπού, που τα πουλάκια έζησαν να πιάνει και γελά, άφησε άλλους να γελάσουν τελευταίοι.

Ήταν βέβαια πολλοί παράγοντες και συσσωρευμένα λάθη που έφεραν την πτώση του ισχυρού άνδρός του Συναγερμού, και για αυτά θα έχουμε εκτενή ανάλυση στο άμεσο μέλλον. Ο ίδιος φυσικά φιλοδοξεί πως με μεθοδικές κινήσεις θα επανέλθει στο προσκήνιο ή έστω θα μπορέσει να ελέγξει ξανά το παρσκήνιο.

ΟΜΗΡΟΥ & Σ Ε Β Ε Ρ Η / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Ο Αβέρωφ και η Λαϊκή Δεξιά

Όσοι στηρίζουν Λαϊκή Δεξιά μολύνουν την αριστοκρατικότητα του Συναγερμού.

Όσον αφορά την ξανθιά διάδοχο και ινφλουένσερ πρόεδρο, ας μελετήσει τα λάθη του προκατόχου αν δεν θέλει να πιει κι αυτή το πικρό ποτό της πολιτικής αυτοκτονίας. Ο δρόμος της σίγουρα θα έχει περισσότερες νάρκες παρά ροδοπέταλα.

Αν ο δυσαρεστημένος κεντροδεξιός αποδεχθεί την πρόταση του ΑΚΕΛ για τις Δημοτικές θα είναι μια

εξέλιξη που θα συζητηθεί. Εξάλλου, το σλόγκαν δεν το αλλάξαμε τυχαία. Και το σφυροδρέπανο έφυγε από το λογότυπο μετά από πολλή μελέτη των επικοινωνιολόγων του κόμματος.

Τετραγωνισμό του κύκλου θα κληθούν να κάνουν στον Δημοκρατικό Συναγερμό αφού στην επιλογή υποψηφίων δημάρχων πρέπει να κατα-

φέρουν να μην υπάρξουν αποστάσεις ανάμεσα σε αυτούς που θα μείνουν εκτός των κομματικών προτάσεων. Το φαινόμενο Χριστοδουλίδη είναι νωπό και όποιος καεί απ' τον κυλό φυσάει και το γισούρτι.

Πάντως, ένα τουλάχιστον άτομο έχει εκφράσει στον στενό περίγυρό του πως σε περίπτωση μη επιλογής του θα κατέλθει ως Ανεξάρτητος υποψήφιος, όπως περίπου έκανε στις προηγούμενες εκλογές ο νυν δήμαρχος Στροβόλου.

Αγαπητή Αννίτα, ετοιμάσου να παίξεις τον ρόλο των Ηνωμένων Εθνών και την Ειρηνευτική δύναμη, διότι μόλις μπορούμε στην τελική ευθεία θα υπάρξουν πολλά χτυπήματα κάτω από τη μέση.

Το δικό μου υπουργείο έχει μοιραστεί στα δυο, ποια από τις δύο (Μεγάλες) Κυρίες πρέπει να αγαπά;

Αναμένουμε με αγωνία την επιστροφή του προεδρικού ζεύγους από τις διακοπές του ώστε να μπορέσει επιτέλους η Φιλίππα να πάρει τις αποφάσεις που αφορούν το χάος που προέκυψε στο υπουργείο Υγείας κατά την απουσία της. Μια βδομάδα έλειψε κι έγιναν όλα μπάχαλο! Ποια από τις δύο Μεγάλες Κυρίες θα στηρίξει άραγε η Πρώτη Κυρία; Πάντως εγώ και ο Κετοσπάγι έχουμε μια ιδιαίτερη συμπάθεια για τη Μεγάλη Κυρία της Αμμοχώστου, την Ανόρθωσι.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρτίπλου 2 & Λεωφ. Λυκαβητού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Όχι σε δάνειο για EuroAsia από ΕΤΕπ

Στην κυβέρνηση και επενδυτές τώρα οι αποφάσεις

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων δεν πρόκειται να εγκρίνει δάνειο για τη χρηματοδότηση του έργου της ηλεκτρικής διασύνδεσης Κύπρου - Ελλάδας - Ισραήλ μέσω του EuroAsia Interconnector, επιβεβαίωσε στην «Κ» εκπρόσωπος της ΕΤΕπ. Σύμφωνα με τον ίδιο εκπρόσωπο, τόσο η Κομισιόν όσο και ο φορέας υπολοίπων του EuroAsia Interconnector έχουν ενημερωθεί για τα αρνητικά αποτελέσματα της αξιολόγησης, ενώ ο ίδιος ο πρόεδρος της ΕΤΕπ Βέρνερ Χόιερ είχε συζητήσει τα προκαταρκτικά αποτελέσματα με Κύπριους αξιωματούχους κατά την επίσκεψή του στη χώρα στις αρχές Ιουνίου.

Το αίτημα του φορέα υλοποίησης αφορούσε χρηματοδότηση μέσω δανεισμού 600 εκατ. ευρώ, ώστε να καλυφθεί μέρος του ποσού που απομένει από το συνολικό κόστος 1,9 δισ. ευρώ, μετά την χορήγία 657 εκατομμυρίων ευρώ από τον Μνημονιακό «Συνδέοντας την Ευρώπη» (Connecting Europe Facility) και 100 εκατ. ευρώ από τον Μνημονιακό Ανάκαυψις και Ανθεκτικότητας.

Η συγχρηματοδότηση από την Ε.Ε., υπενθυμίζεται, αφορά το τμήμα του έργου που θα συνδέει την τοποθεσία Κορακιά στην Κρήτη με την Κοφίνου στην Κύπρο, καθώς αφορά Έργο Κοινού Ενδιαφέροντος (Project of Common Interest) που συνδέει δύο κράτη-μέλη.

Μετά την επιβεβαίωση των πληροφοριών της «Κ» την περασμένη εβδομάδα για προβληματισμό εκ

μέρους της ΕΤΕπ, αλλά και δημοσιεύματος της «Φιλελεύθερου» (20/7) που έφερε την ΕΤΕπ να μην ευνοεί δανειοδότηση του έργου, καιριο ρόλο στις προσπάθειες υλοποίησής του έργου θα παίζει η σχέση της κυβέρνησης, αν και υπάρχει η δυνατότητα ο φορέας να καταθέσει νέο αίτημα στην ΕΤΕπ. Υπενθυμίζεται πως σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» ο φορέας υλοποίησης (ο οποίος είναι ιδιωτική πρωτοβουλία και δεν έχει επίσημη σχέση με την κυβέρνηση) έχει ζητήσει τόσο από

Μιλώντας στην «Κ» εκπρόσωπος της ΕΤΕπ, ανέφερε πως η επενδυτική τράπεζα της Ε.Ε. αξιολογεί το έργο εδώ και αρκετούς μήνες.

τιν προηγούμενη όσο και την υφιστάμενη κυβέρνηση κρατικές ενγυήσεις ύψους 600 εκατ. ευρώ προς προσέλκυση επενδύτων. Από πλευράς κυβερνήσεων, ο νυν υπουργός Ενέργειας δήλωσε στα μέσα Ιουλίου σύμφωνα με το ΚΥΠΕ πως οι επιλογές είναι η παροχή εγγυήσεων, η συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο, ή η μη στράφιξη του έργου.

Το έργο είχε αρχικά κοστολογηθεί στα 1,57 δισ. ευρώ, ωστόσο το κόστος πλέον ανέρχεται στα 1,9 δισ. ευρώ, λόγω της κατάστασης στην παγκόσμια αγορά. Με κοινή πρόφαση απόφασις τους, η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Κύπρου

(ΠΑΕΚ) και η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕ) της Ελλάδας έκριναν πως το έργο είναι ώριμο για υλοποίηση.

Οχι, βάσει αξιολόγησης

Απαντώντας σε σχετική ερώτηση της «Κ» για το πώς αξιολογεί η ΕΤΕΠ το έργο και κατά πόσο έχει ληφθεί απόφαση, ο εκπρόσωπος ανέφερε πως η επενδυτική τράπεζα της Ε.Ε. αξιολογεί το έργο εδώ και αρκετούς μήνες, και πως έχει αξιοποιήσει τα εργαλεία που έχει στη διάθεσή της για να εξετάσει κατά πόσο το έργο είναι επιλέξιμο για χρηματοδότηση. Αν και, όπως ανέφερε ο εκπρόσωπος, το έργο παρουσιάζει ενδιάφερον, «η ΕΤΕΠ δεν θα είναι σε θέση να κορηγήσει τα όποια δάνεια για τη χρηματοδότησή του, στη βάση του αποτελέσματος της οικονομικής αξιολόγησης» που εφαρμόζεται για κάθε έργο που χρηματοδοτείται από τον οργανισμό. Τα προκαταρκτικά αποτελέσματα συζητήθηκαν με την κυπριακή κυβέρνηση κατά τη διάρκεια της επίσκεψης του προέδρου Χόγερ ντ'Ανρίερα φέτος, ενώ τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν επίσης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τον φορέα υλοποίησης, επεσήμανε ο εκπρόσωπος.

Επιμερισμός κόστους

Στις 21 Ιουλίου 2023 η ΠΑΕΚ ανακοίνωσε την υπογραφή της αναθεωρημένης συμφωνίας με τη ΠΑΕ για τον διασυνοριακό επιμερισμό του κόστους του έργου διασύνδεσης της Κρήτης με τον Κύπρο, αναγνωρίζοντας ως εύλογη την αύξηση του κόστους. Το αυξημένο κόστος

Ο πρόεδρος της ΕΤΕπ Β. Χόγιερ είχε συζητήσει τα προκαταρκτικά αποτελέσματα με Κύπριους αξιωματούχους κατά την επίσκεψή του στις αρχές Ιουνίου.

κρίθηκε εύλογο λαμβάνοντας υπόψη, όπως αναφέρεται στην απόφαση που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα και στην ιστοσελίδα της ΠΑΕΚ, την αβεβαιότητα στην παντοκράμια αγορά, τις διαταραχές στην παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού και την υψηλή αστάθεια της αγοράς, τις επιπτώσεις της Ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία και στην πανδημία στις αλυσίδες εφοδιασμού και τη διαθεσιμότητα πρώτων υλών για τους προμηθευτές καλωδίων και μετατροπέων, καθώς και τις ασταθείς τιμές των υλικών, τα αυξανόμενα επιτόκια και τον υψηλό πληθωρισμό που οδήγησαν σε αύξηση του λειτουργικού κόστους. Οι δύο ρυθμιστές αρχές συμφώνησαν επίσης όσον αφορά το επικρατούμενο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου, το οποίο σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στην ανακοίνωση του φορέα για τη συμφωνία για αγορά των καλωδίων, αναμένεται το 2029. Σύμφωνα με τις λεπτομέρειες για το έργο που καταγράφονται στη σχετική διαδικτυακή

πλατφόρμα πληροφόρησης της Κομίσιον για χρηματοδότησεις και προσφορές, η χρηματοδότηση με 675 εκατ. ευρώ από τον Μηχανισμό «Συνδόνοντας την Ευρώπη» αφορά τον σχεδιασμό, την παραγωγή και την εγκατάσταση των σταθμών μετατροπής στα θερματικά σε Κύπρο και Ελλάδα, καθώς και τον συστήματος υποθαλάσσιων καλωδίων που θα συνδέει τις δύο χώρες. Τα κύρια ορόσημα, όπως καταγράφονται από την Κομίσιον, περιλαμβάνουν την ανάθεση της κατασκευής του μετατροπέα τάσης και την ανάθεση του έργου για τα καλώδια, ενώ προϋπόθεση αποτελείους και η διασφάλιση της συμμετοχής του διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς ηλεκτρισμού στην Ελλάδα. Το ζήτημα της αγοράς των καλωδίων θεωρείται πως έκλεισε με τη συμφωνία της EuroAsia με τη γαλλο-νορβηγική Nexans, ενώ σύμφωνα με τις δημόσιες δηλώσεις βρίσκονται σε εξέλιξη διαδικασίες για τον μετατροπέα τάσης τον οποίο θα κατασκευάσει η Siemens.

Εστιάζει και σε
ανανεώσεις

H ΕΤΕπ έχει ήδη χρηματοδοτήσει σημαντικά έργα στον τομέα της ενέργειας στην Κύπρο, μεταξύ άλλων μέσω της χρηματοδότησης πάγκων παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Όπως ωστόσο αντιλαμβάνονται στην ΕΤΕπ, η οποία με βάση το Αυτοεξυμωβούργιο αποτελεί την αναπτυξιακή τράπεζα της Ε.Ε., οι κύριες προκλήσεις για την Κύπρο είναι η ανάγκη αναβάθμισης του δικτύου ηλεκτροδότησης, η ανάγκη για επενδύσεις σε εγκαταστάσεις αποθήκευσης ηλεκτρισμού, η ανάγκη για περισσότερη στήριξη σε δημόσια και ιδιωτικά πάγκα παραγωγής ανανεώσιμης ενέργειας και η στήριξη σε επενδύσεις για προώθηση της ενεργειακής απόδοσης. Σε αυτό το πλαίσιο η ΕΤΕπ εμφανίζει την πρόθυμη να συζητήσει επενδύσεις στους τομείς που αφορούν την πράσινη μετάβαση. Ήδη το 2022 διατέθηκαν 250 εκατ. ευρώ για επενδύσεις προτεραιότητας στην Κύπρο, η οποία είναι ο μεγαλύτερος δικαιούχος στήριξης από την ΕΤΕπ και η αναλογία πληθυσμού από όποια άλλη χώρα στην Ευρώπη.

Οι σχεδιασμοί για χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ το 2023 αφορούν επενδύσεις στην διαχείριση λυμάτων, συγχρηματοδότηση επενδύσεων της Ε.Ε. που αφορούν την πράσινη μετάβαση όπως η ενεργειακή απόδοση και έργα καινοτομίας και έρευνας μέσω του Κρατικού Χημείου, και επενδύσεις στον ιδιωτικό τομέα που αφορούν τις ανανεώσιμες, την εκπαίδευση και την καινοτομία. Τα έργα που προωθούνται αφορούν μεταξύ άλλων το νέο Κυπριακό Μουσείο, μέτρα για την ασφάλεια στους δρόμους και φοιτητικές εστίες σε Λευκωσία, Λεμεσό και Πάφο.

Μοναδικό τεμάχιο
189.000τμ

410μ. πάνω στο κύμα

Σοφτάδες, Λάρνακα

**Το μεγαλύτερο παραθαλάσσιο τεμάχιο γης
σήμερα στην Κύπρο, διαθέσιμο προς πώληση.**

Ένα μοναδικό ακίνητο στη δυτική ακτή της Λάρνακας, μόλις 3χλμ. από την τουριστική περιοχή Περβόλια και 10 λεπτά από το αεροδρόμιο της Λάρνακας, που προσφέρει μια μοναδική επενδυτική ευκαιρία για υψηλές αποδόσεις. Διαθέτει άδεια ελλιμενισμού για 150 σκάφη και είναι ιδανικό για αναπτυξιακά έργα μεγάλης εμβέλειας όπως Ξενοδοχεία, Τουριστικά Θέρετρα δίπλα από τη Μαρίνα, μεγάλα Συγκροτήματα Οικιστικών και Εξοχικών Κατοικιών, Κέντρα Αποκατάστασης, Θέρετρα Συνταξιούχων και Αθλητικά Κέντρα.

No.1 εταίρος στα ακίνητα της Κύπρου

Altamira Real Estate
8000 8200 | www.altamirarealestate.com.cy

Altamira
doValue Group

Δεύτερο βιολί η Ε.Ε., αναμένει τον ΟΗΕ

Υπάρχει συγκρατημένη αισιοδοξία ότι το Κυπριακό θα «ξεκολλήσει» το φθινόπωρο – Τι δεν πήρε η Λευκωσία

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Ρόλο δευτέρου βιολιού στο Κυπριακό, καρμπόν με αυτόν που είχε δραματίσει και στο παρελθόν, επιφυλάσσει στον εαυτό της η Ε.Ε., λειτουργώντας «υποστηρικτικά» σε μια ενδεχόμενη νέα πρωτοβουλία, υπό την αιγίδα του γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών Αντόνιο Γκουτέρες. Πηγή στην έδρα της Ε.Ε. ανέφερε στην «Κ» ότι, οι Βρυξέλλες σε συντονισμό με το Βερολίνο (σ.σ που έχει το γενικό πρόσταγμα) «αναμένουν σινιάλο από τα Ηνωμένα Έθνη», θεωρώντας ότι «είναι πλέον αρκετά πιθανή η δρομολόγηση εξελίξεων στο Κυπριακό, το δίμηνο Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου»,

Αρκετά πιθανή η δρομολόγηση εξελίξεων στο Κυπριακό, το δίμηνο Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου, στο περιθώριο της γενικής συνέλευσης του ΟΗΕ και στη Σύνοδο Κορυφής των Βρυξελλών.

στο περιθώριο της γενικής συνέλευσης του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη και στη Σύνοδο Κορυφής των Βρυξελλών, αντίστοιχα. Σύμφωνα με την ίδια πηγή, «υπάρχει συγκρατημένη αισιοδοξία ότι το Κυπριακό θα “ξεκολλήσει” και ότι θα δημιουργηθούν προοπτικές για οριστική διευθέτηση». Διατυπώνοντας μάλιστα την ενδιαφέρουσα εκτίμηση ότι «οι διαφονίες μεταξύ των δύο πλευρών» για την τουρκική αξίωση περί κυριαρχικής ισότητας, «είναι δυνατόν να ξεπεραστούν», αναφέροντας χαρακτηριστικά: «Αυτό, εκτιμώ ότι θα μπορούσε να είναι ίσως ο στόχος μιας διαπραγματεύσης και όχι απαραίτητα ένα σημείο εκκίνησης». Ομοίως και το ζήτημα της επιδιωκόμενης λύσης, καθώς

όπως εξήγησε, «μπορούν να εξερευνηθούν τρόποι ικανοποίησης των ανησυχιών και των δύο μερών», υπενθυμίζοντας ότι ο ίδιος ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ, είχε αναφέρει στο παρελθόν ότι θα επιχειρούσε να τετραγωνίσει τον κύκλο. Μεταξύ των όρων εντολής του για διζωνική/δικοινοτική ομοσπονδία και των τουρκικών γραπτών προτάσεων για λύση δύο χωριστών κρατών.

Σε κάθε περίπτωση, η ίδια πηγή, με άριστη γνώση της ευρωπαϊκής πραγματικότητας, εξήγησε ότι η Ε.Ε. δεν θα αναλάβει πρωτοβουλία στο Κυπριακό, ούτε ο ρόλος της θα είναι «ενεργότερος», παρά τις εκκλήσεις της Λευκωσίας. «Θα είναι ενεργός, όσο υπήρξε και στο παρελθόν και η Ε.Ε. ήταν και παραμένει δεσμευμένη να συνδράμει την προσπάθεια του ΟΗΕ, λειτουργώντας υποστηρικτικά στο πλαίσιο των Καλών Υπηρεσιών του γενικού γραμματέα». Η ίδια πηγή, αποκάλυψε ότι η Λευκωσία είχε ζητήσει από τις Βρυξέλλες και από το Βερολίνο τον διορισμό ενός εκπροσώπου της Ε.Ε. από τον περασμένο Ιούνιο, πριν λάβει αποφάσεις ο γ.γ. του ΟΗΕ για διορισμό δικού του απεσταλμένου, προκειμένου να δρομολογήσει συνθήκες επανέναρξης της διαδικασίας. Τόσο οι Βρυξέλλες, όσο και το Βερολίνο, ωστόσο, θέωρησαν ότι μια τέτοια κίνηση θα έστειλε λάθος μηνύματα, θα δημιουργούσε την εντύπωση ότι η Ε.Ε. δρα αυτόνομα και όχι υποστηρικτικά προς την προσπάθεια του γ.γ. και συνεπώς ότι θα αναλάμβανε ρόλο πρώτου βιολιού για λύση του Κυπριακού, κάτι που κρίθηκε ότι «θα ήταν αντιπαραγωγικό» και ότι θα προκαλούσε ένταση με την Τουρκία. Ανάλογη εκτίμηση φαίνεται να είχε και ο ειδικός αντιπρόσωπος του γενικού γραμματέα Κόλιν Στιούαρτ, ο οποίος φέρεται μάλιστα να «στόλισε» τη Λευκωσία, διατυπώνοντας επικρίσεις γύρω από την προσπάθεια που κατέβαλε η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη για ενεργότερη εμπλοκή της Ε.Ε. στο Κυπριακό.

Στόχος της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη ήταν η Ε.Ε. να αποφάσιζε και να ανακοίνωνε από τον περασμένο Ιούνιο τον «διορισμό, ως πρώτο βήμα, ενός εκπροσώπου για τη διευκόλυνση της επανέναρξης των διαπραγματεύσεων».

Η επίμαχη παράγραφος

Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, η κυπριακή κυβέρνηση ετοίμασε και σχετική παράγραφο την οποία κοινοποίησε σε κάποια κράτη-μέλη, ζητώντας όπως περιληφθεί στα Συμπεράσματα της Συνόδου Κορυφής του περασμένου Ιουνίου. Η «Κ» εξασφάλισε την εν λόγω παράγραφο της κυπριακής κυβέρνησης, η οποία αναφέρει: Υπενθυμίζοντας τα προηγούμενα συμπεράσματα του, το Ε.Σ (σ.σ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο) υπογραμμίζει ότι είναι πλήρως δεσμευμένο να αναλάβει ενεργό ρόλο στην υποστήριξη των προσπάθειών για συνολική διευθέτηση του Κυπριακού υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, με πλήρη σεβασμό των σχετικών ψηφισμάτων του Σ.Α (σ.σ Συμβουλίου Ασφαλείας), καθώς και του δικαίου της Ε.Ε., αξιών και αρχών, συμπεριλαμβανομένου του διορισμού, ως πρώτο βήμα, ενός εκπροσώπου για τη διευκόλυνση

της επανέναρξης των διαπραγματεύσεων. Όπως συνάγεται αβίαστα από την εν λόγω παράγραφο που ετοίμασε και προώθησε η Λευκωσία σε Ευρωπαϊούς εταίρους της, στόχος της κυβέρνησης Χριστοδουλίδη ήταν η Ε.Ε. να αποφάσιζε και να ανακοίνωνε από τον περασμένο Ιούνιο τον «διορισμό, ως πρώτο βήμα, ενός εκπροσώπου για τη διευκόλυνση της επανέναρξης των διαπραγματεύσεων». Ωστόσο, όπως προαναφέραμε, μια τέτοια εξέλιξη εκλήφθηκε από την Ε.Ε. ότι αφενός θα προκατάλαμβανε τον γενικό γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, στον διορισμό δικού του εκπροσώπου για το Κυπριακό. Και αφετέρου (και κυρίως), ότι θα δημιουργούσε την εντύπωση αυτονόμησης των ενεργειών της Ε.Ε. για τη διευθέτηση του Κυπριακού, κάτι που δεν ήθελαν καν να διανοηθούν οι Βρυξέλλες και το Βερολίνο.

Κατά συνέπεια, η προσπάθεια της Λευκωσίας δεν απέδωσε, επιβεβαιώνοντας αυτό που κατά κόρον έχει δημοσιευθεί και επισημανθεί. Ότι, η Ε.Ε., ούτε δική της πρωτοβουλία επιθυμεί να αναλάβει στο Κυπριακό, αλλά ούτε και ενεργότερο ρόλο, σε σχέση με αυτόν που διαδραμάτιζε στο παρελθόν. Με ό,τι αυτό συνεπάγεται σε σχέση με το αφήγημα της Λευκωσίας και του προέδρου Χριστοδουλίδη, ο οποίος ωστόσο φαίνεται πλέον να έχει προσαρμοστεί και να έχει περιορίσει τις επιδιώξεις του, διαδικαστικά τουλάχιστον, στο επίπεδο που είναι διατεθειμένη να εμπλακεί η Ε.Ε. στο Κυπριακό. Επί της ουσίας πάντως, οι επιδιώξεις γύρω από τον βαθμό εμπλοκής και το ρόλο της Ε.Ε., δεν έχουν καν συζητηθεί.

Σε όλα αυτά άλλωστε, λόγω δεν έχει μόνο η Λευκωσία. Αλλά και η Άγκυρα.

Συζητάει λύση ο Ερντογάν αλλά...

Ο πρόεδρος της Τουρκίας Ταγίπ Ερντογάν εμφανίζεται «θετικός» σε μια ανανεωμένη προσπάθεια λύσης του Κυπριακού, χωρίς ωστόσο να αποστασιοποιείται από τις θέσεις για κυριαρχική ισότητα της τουρκοκυπριακής κοινότητας και για λύση δύο χωριστών κρατών. Από τις συζητήσεις που έγιναν στο περιθώριο της Συνόδου του ΝΑΤΟ, στο Βίλνιους, αλλά και από τις επαφές του προεδρικού συμβούλου Ακίφ Τσαγκατάι Κίλιτς, με επισήμους της Ευρωπαϊκής Ενωσης και της Γερμανίας, «συνάγεται» ότι η Άγκυρα εμφανίζεται έτοιμη για λύση του Κυπριακού, προτάσσοντας όμως τους δικούς της όρους. Όροι, οι οποίοι εστιάζονται μεν στην «κυριαρχική ισότητα», αλλά σύμφωνα με την ανάλυση κάποιων κύκλων των Βρυξελλών, δεν είναι απαραίτητο αυτή (σ.σ η κυριαρχική ισότητα) να εξασφαλισθεί εκ προοιμίου, αλλά θα μπορούσε να αποτελέσει τη στόκευση μιας ενδεχόμενης διαπραγμάτευσης. Με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη Λευκωσία που προσβλέπει στην επανέναρξη των απευθείας διαπραγματεύσεων, στη βάση του «συμφωνημένου πλαισίου», διζωνικής/δικοινοτικής ομοσπονδίας, κάτι που θα μπορούσε βέβαια να διεκδικήσει, εάν και όταν επαναρჩίσουν οι διαπραγματεύσεις.

Από πλευράς Ε.Ε., πρωταγωνιστής είναι αναμφισβήτητα το Βερολίνο, το οποίο διατηρεί στενή επαφή με την Άγκυρα, την Αθήνα και τη Λευκωσία. Ως επίσης και με το Λονδίνο, το οποίο είναι πάντοτε έτοιμο να «προσφέρει» τις δικές του «ιδέες» για λύση του Κυπριακού, οι οποίες κινούνται στη λογική μιας συνομοσπονδιακής λύσης. Κάτι που σύμφωνα με ξένους διπλωματικούς κύκλους, «θα μπορούσε να αποτελέσει μίαν επιτυχημένη συνταγή συγκορυσμού των θέσεων των δύο πλευρών». Της Λευκωσίας που διεκδικεί λύση με βάση το «συμφωνημένο πλαίσιο» διζωνικής/δικοινοτικής ομοσπονδίας και της Άγκυρας και του ψευδοκράτους, που διεκδικούν «κυριαρχική ισότητα».

ΑΡΘΡΟ / Του **ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ**

Ακτιβισμού εγκώμιο: Ενεργοί πολίτες, ελεύθερες παραλίες

Πολλοί βλέπουν παρανομίες ή αυθαιρεσίες, αλλά έχουν αυτοεκπαιδευθεί να τις προσηρνούν. Πολλοί βιώνουν εξευτελισμούς ή αδικίες, αλλά έχουν μάθει να σιωπούν. Κάποιοι, όμως, λίγοι αρκικά, αγανακτούν. Γι' αυτούς, η σιωπή δεν είναι επιλογή. Η Ρόζα Παρκς δεν επιδόθηκε σε ωφελιμιστικούς υπολογισμούς όταν βίωσε τον ρατσιστικό εξευτελισμό σε λεωφορείο του Μοντγκόμερι, στην Αλαμπάμα, το 1955. Αρνήθηκε αυτόντοτα να σγκωθεί από τη θέση της για να καθίσουν λευκοί επιβάτες, ανάβοντας το φυτίλι του κινήματος των πολιτικών δικαιωμάτων. Ενώ οι πολλοί σιωπούν και καταπίνουν, κάποιοι λίγοι αγανακτούν και διαμαρτύρονται. Τους κινητοποιεί, πρώτιστως, το πάθος, η προλογική βούληση: ο λόγος έπεται. «Ως εδώ. Δεν πάει άλλο».

Οι ομάδες πρωτοβουλίας για ελεύθερες παραλίες, που ξεπήδησαν στη Ρόδο, την Πάρο, τη Νάξο, τη Χαλκιδική, και αλλού, παθιάζονται με κάτι που αφορά όλους: τη χρήση δημόσιων αγαθών, εν προκειμένω των παραλιών. Τα δημόσια αγαθά είναι περιεργά: ενώ ανήκουν σε

όλους, δεν κινητοποιούμαστε όλοι να τα προστατεύσουμε. Γιατί;

Διότι η προστασία ενός δημόσιου αγαθού πάσχει από το πρόβλημα της συλλογικής δράσης: αν και όλοι ωφελούμαστε από το αγαθό, η συμμετοχή μας στην προσπάθεια της προστασίας του κοστίζει (σε χρόνο, χρήμα, ταλαιπωρία), οπότε έχουμε κίνητρα να απέχουμε («ας το κάνουν τον ίδιο τρόπο, ενώ όσοι παθιάζουνται με τα κοινά (αυτοί δηλαδή που, υπερβαίνοντας τον ορθολογισμό, παίρνουν στα σοβαρά την ιδιότητα του πολίτη και, συνεπώς, νιώθουν συνυπεύθυνοι για την προστασία των κοινών) μετα-

Η προστασία ενός δημόσιου αγαθού πάσχει από το πρόβλημα της συλλογικής δράσης: αν και όλοι ωφελούμαστε από το αγαθό, η συμμετοχή μας στην προσπάθεια της προστασίας του κοστίζει, οπότε έχουμε κίνητρα να απέχουμε.

ποιούν εύκολα το πάθος τους σε συλλογική δράση.

Αυτό, επιτέλους, συνέβη στα νησιά μας. Οι αυθαιρεσίες που, ως λουόμενοι, χρονίως βιώνουμε, κινητοποιήσαν ομάδες πολιτών για να διαμαρτυρηθούν, αξιώνοντας την προστασία της νομιμότητας. Στην εποχή της γενικευμένης επικοινωνίας, οι προσπάθειές τους απέφεραν καρπούς γρήγορα: εκατοντάδες άνθρωποι συντονίστηκαν διαδικτυακά και διαμαρτυρήθηκαν

με φυσική παρουσία σε παράνομα κατελημμένες ακτές: χιλιάδες άλλοι συνέδραμαν την προσπάθεια δικτυακά: σε μήνα ειδησεογραφικής ηφρασίας, το θέαμα διαδηλωτών εν μέσω λουόμενων ήταν ακούσιως ασυνήθιστο (άρα ελκυστικό) για να αναδειχθεί από τα ΜΜΕ. Το θέμα, τελικά, κλιμακώθηκε: έφθασε μέχρι την κεντρική πολιτική σκηνή, υποχρεώνοντας την κυβέρνηση να παρέμβει.

Οι ομάδες πρωτοβουλίας πέτυχαν γιατί άρθρωσαν πειστικό λόγο: βιωματικό (αγγίζοντας πολλούς), πολιτικό (αναδεικνύοντας τη θεσμική διάσταση), αξιακό (προασπίζοντας κοινές αξίες), μη ιδεολογικό (αποφεύγοντας την κατάρα του κομματισμού). «Μας ενώνει η έγνοια για τη συρρίκνωση του δημόσιου χώρου και ο εκτοπισμός μας από τις παραλίες του τόπου μας», γράφει σε ανάρτησή της η Κίνηση Πολιτών Πάρου για Ελεύθερες Παραλίες. «Ανησυχούμε για την παγίωση της ανομίας και ασυδοσίας στις παραλίες της Πάρου από επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται τμήματα παραλιών και καταλαμβάνουν αυθαίρετα [...] τον κοινόχρηστο χώρο, πολύ πέραν

των ορίων που προβλέπουν οι συμβάσεις παραχώρησης [...] Υπερασπιζόμαστε το δικαίωμα των πολιτών και επισκεπτών του νησιού μας για ελεύθερη πρόσβαση στις παραλίες που αγαπάμε». Πρόκειται για έξοχο δείγμα ώριμου πολιτικού λόγου – κυριαρχεί η μέριμνα για την «πόλιν». Δεν αρκεί, όμως, ένα καλοδιατυπωμένο σκεπτικό που απηχεί το γενικότερο αίσθημα. Χρειάζεται και αξιόπιστη στρατηγική. Σε ένα, κατ' αρχήν, ορθολογικό σύστημα, δεν είναι αρκετό να καταγγέλλεις την παρανομία –πρέπει να την αποδεικνύεις. Η παραλιακή αυθαιρεσία αποδεικνύεται σχετικώς εύκολα: αρκεί να συγκρίνεις τη συμβαίνει με αυτό που θα έπρεπε να συμβαίνει. Στην εποχή των Google Maps, της «Διαύγειας» και της θεσμικής διαφάνειας, τίποτα δεν μένει κρυφό (βλ. άρθρο του Πάσχου Μανδράβη, «Κ», 6/8/23), αρκεί, βεβαίως, να ψάξεις (η αναζήτηση είναι μέρος του κόστους της προσπάθειας για την προστασία του αιγιαλού ως δημόσιο αγαθό).

Οι Κινήσεις της Πάρου και της Νάξου αντιπαρέβαλλαν τις αποφάσεις εκμίσθωσης του αιγιαλού με

την πραγματικότητα της κατάληψης των ακτών από ομπρελοκαθίσματα, και –ω τι έκπληξη στη χώρα του Ζορμπά – αποκαλύφθηκε διάχυτη η παρανομία. Η ακτιβιστική δράση τους κατέδειξε αυτό που έπρεπε να είχαν εντοπίσει (και αποτρέψει) οι ελεγκτικές αρχές του κράτους: ο δημόσιος χώρος είναι ξέφραγο αμπέλι. Ακόμη χειρότερα, οι θεσμικές αρμόδιοι ξεδιάντροπα αδιαφορούν, ψοφοδεώς ανέχονται, ή διεφθαρμένα συμπεράττουν.

Το κίνημα για ελεύθερες παραλίες δείχνει τι μπορεί να κάνει η κοινωνία πολιτών όταν οργανώνεται όπως πρέπει. Η οργανωμένη αυθαιρεσία σε βάρος του κοινού καλού μπορεί να αντιμετωπισθεί με την οργανωμένη προσπάθεια των κοινών αξιών της «πόλεως». Οι πολίτες της Πάρου, της Νάξου και αλλαχού, αφενός μας δείχνουν πώς να υπάρχουμε ως ενεργοί πολίτες, αφετέρου θέτουν το «λερωμένο κράτος» ενώπιον των ευθυνών του.

Ο Κ. Χαρίδημος Τσοούκας είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και ερευνητής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Warwick. www.htsoukas.com

Τον **ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ**

Ένας καθρέφτης των όσων διαδραματίστηκαν –αλλά και όσων θα έπρεπε να μη συνέβαιναν– κατά την αντιμετώπιση της δύσκολης πυρκαγιάς στην ορεινή Λεμεσό, είναι οι μαρτυρίες κατοίκων στην «Κ». Την επόμενη μέρα και όταν αποκρυσταλλώθηκαν μέσα τους τα μηνύματα που αντλεί ο άνθρωπος απέναντι σε μεγάλες κρίσεις, όπως αυτή που βίωσαν με φόβο και δέος σε απόσταση αναπνοής από τις οικίες τους, έχουν να μοιραστούν μετά τις εμπειρίες και τις διαπιστώσεις τους. Επίσης και συναισθήματα, όπως η συγκίνηση και ο θαυμασμός, αλλά και η οργή και η απογοήτευση. Ειδικά για το κρίσιμο κυριακάτικο βράδυ της 6ης Αυγούστου, όπου σε αρκετές περιπτώσεις λειτουργοί των αρχών, εθελοντές και κάτοικοι, έπαιξαν, όπως μας το διατύπωσε ένας από τους αυτόπτες μάρτυρες, τη ζωή τους κορώνα γράμματα, για να μην επαναλαμβάνονταν –και τα κατάφεραν– οι τραγικές εικόνες του 2021 στη μεγάλη πυρκαγιά του Αρακαπά, όπου οι φλόγες πέρασαν μέσα από τις κοινότητες, με χαμό ανθρώπων ζωών και ανυπολόγιστες ζημιές.

Δύσκολες ώρες

«Η ιστορία επαναλαμβάνεται», λέει προβληματισμένα στην «Κ» ο Παναγιώτης Νικολαΐδης, κάτοικος Αψιούς, ο οποίος έζησε τις δύσκολες ώρες στην αντιμετώπιση της πυρκαγιάς, μέχρι που σταμάτησε γύρω στις τρεις το πρωί στα 150 μέτρα έξω από τα σπίτια. Ήταν ένας από τους 15 άνδρες που παρέμειναν στο πλεύρο των ανδρών των αρχών, μετά την οδηγία για εκκένωση. Μας δείχνει απέναντι την πλαγιά του βουνού «Κουμάνα», όπου το βράδυ της Κυριακής δόθηκαν σκληρές μάχες, εξηγώντας ότι και το 2003 υπήρξε μεγάλη πυρκαγιά στα γύρω βουνά η οποία έφτασε πολύ πιο κοντά στο χωριό. Διαπιστώνει ότι, παρά το ιστορικό των πυρκαγιών, παραμένουν σοβαρά κενά στην πρόληψη και διαχείριση μιας τέτοιας κρίσης, τα οποία φάνηκαν την Κυριακή. Τονίζει ότι πρέπει επιτέλους η Πολιτεία να δώσει λύσεις. «Πρέπει

Ο πύρινος εφιάλτης στην ορεινή Λεμεσό ενεργοποίησε τους κάτοικους να λάβουν μέτρα αντίδρασης και κατάσβεσης της φωτιάς.

να γίνονται αντιπυρικές ζώνες από νωρίς. Τα καδανοφόρα έκαναν σπουδαία δουλειά, αλλά δεν ήταν αρκετό διότι οι αντιπυρικές ζώνες πρέπει να ανοίγονται από τον χειμώνα», αναφέρει. «Η Αψιού είναι ένα χωριό πανέμορφο, με το λίγο πράσινο που της έμεινε, όμως έχουμε πρόβλημα με το νερό. Το βράδυ της Κυριακής υπήρξε έλλειψη, και από το υδρευτικό και από το αρδευτικό σύστημα. Έφεραν με τα βυτιοφόρα από άλλες περιοχές. Αυτό είναι ανεπίτρεπτο και θα πρέπει η κυβέρνηση να βρει λύσεις, είτε με διατρήσεις, είτε με δεξαμενές, είτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο προτείνουν οι ειδικοί». Ένα άλλο ζήτημα που προβληματίσε τον κ. Νικολαΐδη, ήταν η σημαντική καθυστέρηση της Επαρχιακής Διοίκησης Λεμεσού στην τροφοδοσία, κάνοντας λόγο για αδικαιολόγητη έλλειψη συντονισμού, όταν οι άνδρες, που αγωνίζονταν στην πρώτη γραμμή, πεινούσαν.

«Θα ήμασταν πεθαμένοι»

Τη Δευτέρα το απόγευμα, όταν συνεχίζονταν οι προσπάθειες για έλεγχο της φωτιάς, σε οδοιπορικό στις πυρόπληκτες περιοχές σταματήσαμε κοντά στο κέντρο της κοινότητας Παραμύθας, για να συνομίλησουμε με μία ομάδα νέων της Παραμύθας, που με γρήγορες κινήσεις γέμιζαν με νερό το ντεπόζιτο ενός αγροτικού αυτοκινήτου για να συνδράμουν στις τελικές κατασβέσεις. Όπως μας είπαν, οι προσπάθειές τους ήταν συνεχείς από το μεσημέρι της προηγούμενης μέρας, όταν γύρω στις 14.30 αναζωπυρώθηκε η φωτιά της Άλασσας και έφτασε μέχρι τη Μαθκολώνη, για να καταφέρουν να τη σταμα-

Όταν ο εθελοντισμός μπαίνει στην πρώτη γραμμή

Μετά την πυρκαγιά στη Λεμεσό, κάτοικοι μιλούν για τις εμπειρίες και τα κενά

Το σημείο όπου οι άνδρες σταμάτησαν την προέλαση της φωτιάς στον δρόμο Απαισιάς - Γεράσας. «Σε κάποιες στιγμές οι φλόγες έφταναν τα 20 μέτρα», είπε στην «Κ» ο εθελοντής πυροσβέστης Αυγουστίνος Σιακός, κάτοικος Απαισιάς.

Μετά από 17 χρόνια εργασίας στο ξενοδοχείο ζώων στην Παραμύθα, το οποίο εκκενώθηκε με τη βοήθεια εθελοντών, η Ανν Ρόμπσον είναι συνδεδεμένη με την περιοχή. «Εδώ έβλεπες φυτά, πουλιά, αλεπούδες», λέει. «Και τώρα; Είναι λυπηρό».

«Πρέπει να γίνονται αντιπυρικές ζώνες από νωρίς. Τα καδανοφόρα έκαναν σπουδαία δουλειά, αλλά δεν ήταν αρκετό διότι οι αντιπυρικές ζώνες πρέπει να ανοίγονται από τον χειμώνα», δήλωσε ο Παναγιώτης Νικολαΐδης, κάτοικος Αψιούς.

«Στη μάντρα του αδερφού μου κάναμε διάσωση 30 ζώων. Αν μέναμε ακόμη ένα λεπτό, θα ήμασταν πεθαμένοι», είπε ο Μαρίνος Καρκαλλής (δεξιά). «Μετά την αναζωπύρωση στην Άλασσα, για σχεδόν δύο ώρες δεν υπήρχε κανένας πυροσβέστης να δράσει», δήλωσε ο Μάρκος Καρκαλλής (αριστερά).

Οι Κωνσταντίνος Χρυσόστομου και Κυριάκος Λάμπρου, εθελοντές πυροσβέστες της ομάδας «KitsWeather» σε περιπολία στην Απαισιά για τυχόν αναζωπυρώσεις. Η ομάδα συστάθηκε μετά τη μεγάλη πυρκαγιά στον Αρακαπά.

στικό όχημα, και ήταν όλοι μέσα στο αυτοκίνητο χωρίς να ενεργούν.

Οι εθελοντές

Στην πυρκαγιά της Λεμεσού αποδείχθηκε σε πόσο σημαντικό επίπεδο οργάνωσης και ετοιμότητας βρίσκεται σήμερα το σύνολο των οργανωμένων ομάδων εθελοντών πυροσβεστών, μαζί τους και οι ντόπιοι, κυρίως νέοι. Το έργο τους, που πήρε ανοδική πορεία μετά την καταστροφή του Αρακαπά, ενίσχυσε σημαντικά τις προσπάθειες των αρχών, λειτουργώντας σε κάποιες περιπτώσεις ως αντίβαρο, δίπλα σε δυσλειτουργίες της κρατικής μηχανής. «Εκείνο το βράδυ έβλεπα τους νεαρούς εθελοντές και γέμιζαν τα μάτια μου, έτρεχαν και ορμούσαν χωρίς ξεκούραση», ομολόγησε στην Παραμύθα, υπήρχε εκεί ένα πυροσβε-

Απαισιάς και εθελοντής πυροσβεστής. Τον συναντήσαμε στον δρόμο Απαισιάς - Γεράσας, στο κρίσιμο σημείο που μέχρι τις τρεις τα ξημερώματα έδινε μάχες με άλλα περίπου 100 άτομα (πυροσβέστες, δασοπυροσβέστες και εθελοντές), με κύρια αποστολή –επιτυχής, όπως φάνηκε από το αποτέλεσμα– να μην προχωρούσε η φωτιά πέρα από τον δρόμο, διότι τότε οι συνέπειες θα ήταν ολέθριες: θα περνούσε μέσα από τα χωριά Απαισιά και Γεράσα, συνεχίζοντας για το πευκόφυτο Δάσος του Κακομάλλη, που εκτείνεται μέχρι και τον Αγρό. Σύμφωνα με τον Αυγουστίνο, ο οποίος μας έδειχνε προς το βάθος της χαράδρας, στην αρχή η πυρκαγιά ανηφόριζε από εκεί με αργούς ρυθμούς, περίπου για τρεις ώρες. Όμως ξαφνικά άρχισε να

επιταχύνεται. «Τότε, εντός 10 λεπτών κάλυψε απόσταση εφταπλάσια εκείνης που διένυσε αρχικά μέσα σε τρεις ώρες. Και σε κάποιες στιγμές οι φλόγες έφταναν τα 20 μέτρα», είπε. Ο Αυγουστίνος τόνισε ότι ήταν τεράστιο το έργο των εθελοντών, οργανωμένων αλλά και κατοίκων. Πρόσθεσε ότι μαζί με τους λειτουργούς των αρχών, έπαιξαν τη ζωή τους κορώνα γράμματα. Εκείνο το βράδυ ο ίδιος με αναρτήσεις σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης καλούσε κόσμο να έρθει για βοήθεια, όπως και έγινε. Θυμάται ότι στις δέκα το βράδυ είχαν ξαφνικά έλλειψη από βυτιοφόρα με νερό και τότε ανταποκριθήκαν για τη συγκεκριμένη ανάγκη εθελοντές από τη Λεμεσό και άλλες επαρχίες.

Στην Απαισιά συναντήσαμε το απόγευμα της Δευτέρας μέλη της εθελοντικής ομάδας «Kits Weather», όταν έκαναν περίπολο για εντοπισμό αναζωπυρώσεων. Οι Κωνσταντίνος Χρυσόστομου και Κυριάκος Λάμπρου περιέγραψαν στην «Κ» το πώς έδρασαν το βράδυ της Κυριακής. Μετά από οδηγίες του Τμήματος Δασών, η ομάδα τους, την οποία επανδρώνουν 15 εκπαιδευμένοι εθελοντές πυροσβέστες, με δύο δικά τους πυροσβεστικά οχήματα (ένα βυτιοφόρο πυροσβεστικό και ένα τύπου 4 Χ4), συνέβαλε σημαντικά στο να μην κατευθυνθεί η πυρκαγιά στην Απαισιά και τη Γεράσα. Η ομάδα συνοδεύονταν και από δύο ιδιωτικά οχήματα μελών της. Όπως εξήγησαν, η ομάδα «Kits Weather» συστάθηκε μετά την πυρκαγιά στον Αρακαπά, με πρωτοβουλία του γνωστού ιδιώτη μετεωρολόγου, Έρικ Κίτα.

Διάσωση 54 ζώων

Τον τρόπο και τις συνθήκες μέσα στις οποίες κατάφεραν να εκκενώσουν το ξενοδοχείο ζώων στην Παραμύθα περιέγραψαν οι άνθρωποι του στην «Κ». Βρισκόμενες στο βάθος μίας στενής χαράδρας, παρά τον δρόμο Παραμύθας - Αγρού, και καθώς η φωτιά κατηφόριζε από την παρακείμενη και όλο βλάστηση πλάγια για να περάσει ακολούθως στην απέναντι πλευρά του δρόμου και να κινηθεί ανατολικά, οι εγκαταστάσεις θα μπορούσαν να καταστούν μοιραία παγίδα για το προ-

Εθελοντές και κάτοικοι έπαιξαν τη ζωή τους κορώνα γράμματα την περασμένη Κυριακή, λένε στις μαρτυρίες τους κάτοικοι της περιοχής.

σωπικό και τα 54 ζώα που φιλοξένουσαν, αν δεν έκανε γρήγορες ενέργειες το προσωπικό και πολλοί εθελοντές από φιλοζωικές οργανώσεις, που έσπευσαν από τη Λεμεσό για να βοηθήσουν. Επίσης η παρουσία της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας στο σημείο, είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν μόνο ελαφρές ζημιές.

«Γύρω στις έξι το απόγευμα τα ζώα, σκύλοι και γάτοι, ήταν πολύ αναστατωμένα και λίγο φοβισμένα. Έπρεπε να κάνουμε όσο πιο γρήγορα μπορούσαμε, επειδή οι καπνοί προκαλούσαν δυσφορία και η ασφάλεια των ζώων το απαιτούσε», μας είπε η υπάλληλος, Ανν Ρόμπσον. Περπατάμε στους χώρους και διαπιστώνουμε ότι οι φλόγες σε κάποια σημεία προχώρησαν μερικά μέτρα εντός της περιφράξης. «Ο καπνός ήταν παντού και η φωτιά ερχόταν από τους λόφους, όταν βγάλαμε έξω τα τελευταία ζώα», συνέχισε η Ανν. «Και έπρεπε γρήγορα να αδειάσουμε το βαν από συσκευασίες, για να τα μεταφέρουμε σε κλινική ζώων στη Λεμεσό. Επιστρατεύτηκαν και ιδιωτικά οχήματα εθελοντών». Όταν μετέφεραν ζώα στην κλινική, επιβεβαιώθηκαν ότι ήταν όλα καλά στην υγεία τους, όμως μετά από καταμέτρηση, διαπίστωσαν ότι ένας γάτος, ο Τζιτζερ, απουσίαζε. Τελικά βρέθηκε την Τρίτη το πρωί στον χώρο του ξενοδοχείου και είναι καλά στην υγεία του. Η Ανν μάς δείχνει τους γύρω λόφους και στεναχωριέται με το καρβουνιασμένο τοπίο και την περιβαλλοντική καταστροφή. Μετά από 17 χρόνια εργασίας στην επιχείρηση, είναι συνδεδεμένη με την περιοχή. «Εδώ έβλεπες φυτά, πουλιά, αλεπούδες», λέει. «Και τώρα;» διερωτάται. «Είναι λυπηρό».

Φτερά δασοπυρόσβεσης στην Κύπρο

Πώς ξεκινήσαμε, πού βρισκόμαστε σήμερα και ποια θα πρέπει να είναι τα επόμενα βήματα

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Όταν η Κύπρος, το μακρινό 1965, και δύο χρόνια μετά, το 1967, αποκτούσε τα δύο πρώτα μονοκινητήρια αεροσκάφη σταθερών περυγίων τύπου Piper-25 (PA-25 «Pawnee»), οι πυραγκιές σε βασικές εκτάσεις, που βίωνε σήμερα ο ευρωπαϊκός Νότος, δεν είχαν την ένταση ή την περιοδικότητα των τελευταίων χρόνων –ως εποχικό φαινόμενο μάλιστα κατά την διάρκεια του θέρους. Ωστόσο η νεοσύστατη τότε δημοκρατία, με πολλά προβλήματα μάλιστα στην πρώτη παραχώδη πενταετία (ζωής της, γίνονταν από τα πρώτα κράτη του ευρωπαϊκού Νότου με επαυξημένες δυνατότητες αεροψεκασμών για σκοπούς γεωργικής εκμετάλλευσης. Τα θρυλικά «Πόνυ», που ονομάστηκαν έτσι από την αμερικανική φυλή αυτοχθόνων, σώρωναν τις πεδιάδες της Μεσαορίας –με τους αμπελώνες και τις ελιές της– ενώ μετά το 1974 επιβίωσαν, μέχρι τον παροπλισμό τους, προκειμένου να επιχειρούν στην ορεινή Λεμεσό αλλά και για την καταπολέμηση της πιτυοκάμπης (σ.σ. της γνωστής κάμπης) στα πεύκα.

Πέρασαν 40 ολόκληρα χρόνια μέχρι, το 2005, η Κυπριακή Δημοκρατία και το Τμήμα Δασών να αγοράσει ένα σύγχρονο αεροσκάφος αεροψεκασμού/πυρόσβεσης, το Thrush 550P, ενώ το 2009 η Κύπρος απέκτησε και ένα δεύτερο πυροσβεστικό, το Air Tractor 802F –που καθ’ ομολογία θεωρείται εξαιρετικά αποτελεσματικό όχι μόνο για την γεωμορφολογία του νησιού αλλά και σε διενθές και περιφερειακό επίπεδο. Η χρονική απόσταση τεσσάρων δεκαετιών μέχρι το 2005 προκειμένου η Κύπρος να αποκτήσει σύγχρονα εναέρια Μεσα πυρόσβεσης καταδεικνύει πως οι πυρκαγιές και η από αέρος καταστολή τους δεν αποτελούσαν κορυφαία προτεραιότητα. Τόσο οι πυρκαγιές της δεκαετίας του ‘90 στην Πάφο (σ.σ. στο Δάσος Πάφου, το 1997) όσο και οι αυξανόμενες, κάθε καλοκαίρι, πυρκαγιές στον ευρωπαϊκό Νότο –με αποκορύφωμα στην Κύπρο αυτές στην επαρχία Σολέας το 2016 και του Αρακαπά το 2021– καταδεικνύουν πλέον πως το ζήτημα των πυρκαγιών πρέπει να υπάγεται κορυφαίας αντιμετώπισης:

- Ως ζητήματος εθνικής ασφάλειας, δεδομένων των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της κυπριακής επικράτειας ως προς τις δασικές εκτάσεις (σ.σ. 19% της συνολικής επικράτειας), του νησιωτικού συγ-

Η χρονική απόσταση τεσσάρων δεκαετιών μέχρι το 2005 προκειμένου η Κύπρος να αποκτήσει σύγχρονα εναέρια Μέσα πυρόσβεσης καταδεικνύει πως οι πυρκαγιές και η από αέρος καταστολή τους δεν αποτελούσαν κορυφαία προτεραιότητα.

κείμενου και της de facto κατάστασης διαχωρισμού.

- Ως ζητήματος περιφερειακής συνεργασίας και διπλωματικής προβολής ισχύος δεδομένης τόσο της κατάστασης στην ανατολική Μεσόγειο και τις χώρες ΜΕΝΑ όσο

και σε σχέση με την ιδιότητα της Κυπρίου ως κράτους-μέλους της Ε.Ε. Η παγωμένη αντίληψη είναι πως οι πυρκαγιές καταστέλλονται επί του πεδίου από τις επιπτώσεις δύναμης πυρόσβεσης. Ωστόσο και η από αέρος επιχειρησιακή δυνατότητα προσφέρει, ιδίως σε δύσβατες περιοχές, καθολικές λύσεις σε ένα πεδίο όπου η Κυπριακή Δημοκρατία οφείλει να επενδύσει για τα επόμενα χρόνια καθώς οι κίνδυνοι από τις πυρκαγιές και την κλιματική αλλαγή αυξάνονται με προεκτάσεις υπαρκτές σε περιβαλλοντικό επίπεδο για τη χώρα.

Πού βρισκόμαστε

Την περίοδο 2020-2021 η Κύπρος επαυξάνει τις δυνατότητές της σε πτηνικά Μέσα διασποράς με την προώθηση ακόμη δύο, διθέσιων, αεροσκαφών τύπου Air Tractor (AT 802) από ισπανική εταιρεία μέσω της διαδικασίας εκμίσθωσης και σε εποχική βάση (αρχές Μαΐου-τέλη Οκτωβρίου). Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά εδώ αφορούν αν, ως προς το επιχειρησιακό σκέλος, 300 περίπου πτηνικές ώρες, 1,5 ώρα μίνιμουμ χρόνου αυ-

τόνομns παραμονήs στον αέρα και χωρητικότητα υλικού κατάσβεσns (νερού ή επιβραδυντικού) της τάξεs των μεγαλύτερων των 3.000 λίτρων. Η εκμίσθωση των ΑΤ ανέδειξε και την σημασία των ευρωπαϊκών μηχανισμών πολιτικής προστασίας rescEU που χρηματοδότησε το 75% του κόστους. Το 2022 η Κύπρος κατόρθωσε να εντάξει ακόμη δύο πτητικά Μέσα, τα ελικοπτερά τύπου Kamov και επιπλέον δύο Α1 που σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα πτητικά Μέσα της Εθνικής Φρουράs και της Αστυνομίας Κύπρου καθώς και την βοήθεια των Βρετανών από τις Βρετανικές Βάσεις ανέβαζαν τον συνολικό αριθμό των πτητικών Μέσων—πάντα θεωρητικά σε ιδανικές συνθήκες διαθεσιμότητας—σε 13 (εκ των οποίων έξι τα πυροσβεστικά αεροσκάφη σταθερών περηνών).

Αυτά σε συνδυασμό με την εξωτερική βοήθεια από πηπτικά Μέσα από χώρες όπως η Ελλάδα, το Ισραήλ και η Ιορδανία μπορούν, θεωρητικά πάλι, να καλύψουν τις αντιτιπικές περιόδους των θεριών μηνών. Ωστόσο το ζήτημα της απόκτησης, σε μόνιμη βάση,

από την Κυπριακή Δημοκρατία ενός μικρού στολισμού Air Tractors οφείλει να απαντήσει, υγιώς, στη δημόσια συζήτηση πέραν του σχεδιασμού επί εποχικής βάσης σε μια σοβαρή μελέτη για τα συνολικά οφέλη όχι μόνο για ένα ολιγοτικό σχέδιο αντιμετώπισης των πυρκαγιών στην Κύπρο, χωρίς την συμβολή άλλων χωρών σε επίπεδο first responding, αλλά και στην επένδυση –στρατηγικά– πάνω στην προοπτική να καταστεί η Κύπρος όντως ένα περιφερειακό κέντρο δασοοφυοδόσεως –πραγματικό αυτή την φορά– με αποτύπωμα τόσο στα ευρωπαϊκά κράτη της ανατολικής Μεσογείου όσο και σε κράτη των χωρών ΜΕΝΑ. Το ζήτημα συνεννεί τις απόψεις αεροσκαφών και δη Air Tractors από την ΚΔ θα προσέφερε σε:

- Πραγματική αυτονομία σε πτητικά ΜΕσα τόσο εποχικά όσο κι ολόχρονα για σκοπούς πυρόσβεσης.

- Πραγματική προοπτική αναζήτησης ρόλου εκ μέρους της ΚΔ σε επίπεδο συνεργασίας στα επίπεδα της ανατολικής Μεσογείου, των χωρών ΜΕΝΑ και της Ε.Ε.

AIR TRACTOR AT-802 WATER BOMBER

ΚΟΣΤΟΣ	ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ	ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ	ΚΟΣΤΟΣ ΠΤΗΣΗΣ	ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑΣΒΕΣΗΣ
1,8-2,2 εκατ. ευρώ	1,5 ώρες πτήσης	1.000+ αεροσκάφη	400 ευρώ περίπου ανά ώρα	3.107 λίτρα

Το πυροσβεστικό Air Tractor «Στέλιος Δημοκρίτου» που διαθέτει το Τμήμα Δασών της Κύπρου. (Πηγή: Airliners.net)

Air Tractor: Ένας ακούραστος εργάτης

Τον Ιανουάριο του 2023 η Air Tractor, η τεξανή εταιρεία που παράγει από τις αρχές του 1990 το AT-802, γιόρτασε την κατασκευή του χιλιοστού αεροσκάφους της σειράς —ενός αεροπλάνου που απέκτησε βραζιλιάνικη ιδιωτική εταιρεία για σκοπούς αεροφερασμών μεγάλων αγροτουριστικών φάρμας.

Το Air Tractor στη διαμόρφωση πυρόσβεσης AT-802F «Fire Boss» αναδείχθηκε, τα τελευταία χρόνια,

έως ένα ιδιαίτερα δημοφιλές και αποτελεσματικό αεροσκάφος πυρόσβεσης και επιχειρεί, με επιτυχία, σε Ισπανία, Πορτογαλία, Ιταλία, Γαλλία, Κροατία, Μαυροβούνιο, Μακεδονία, Ισραήλ, Καναδά, Αργεντινή, Βραζιλία, Κολομβία, Νότια Αφρική, Αυστραλία και Ηνωμένες Πολιτείες. Θεωρείται εξαιρετικά ασφαλές (ένα καταγυρισμένο ατύχημα στο Ισραήλ για μηχανικούς λόγους) και ιδιαίτερα

Το Air Tractor είναι ένα
ιδιαιτέρα δημοφιλές και
αποτελεσματικό αερο-
σκάφος πυρόσβεσης.

προσιτό τόσο ως προς την τιμή
απόκτησης (περίπου 1,8-2,2 εκατ.
ευρώ ανά μονάδα) όσο και σε σχέ-

ση με το κόστος συντήρησης και πτώσεων (περίπου 400 ευρώ ανά ώρα πτήσης) καθώς και ως προς την διαθεσιμότητα—διενθώς. Χωρίς υπερβολή, στην Κύπρο, που η συζήτηση περί αεροπορικής ισχύος διαρκεί για πολλές δεκαετίες και γίνεται, συχνά, με όρους ευσεβοποθισμού ή μη-ρεαλιστικών επιλογών, τα Air Tractors θα μπορούσαν πέραν της πυρόσβεσης και των αγροτικών εργασιών να

μετατραπούν, εύκολα, και σε αεροσκάφη στρατιωτικής χρήσης κυρίως για αποστολές ISR (Intelligence, Surveillance, Reconnaissance) ή εγγύς υποστήριξης (CAS-Closed Air Support) ειδικών επιχειρήσεων –δεν είναι τυχαίο πως η διοίκηση αμερικανικών ειδικών επιχειρήσεων (SOCOM) έχει παραγγείλει 75 Air Tractors για σκοπούς υποστήριξης της επιχειρησιακής της αποστολής.

Η Κυπριακή Δημοκρατία διαθέτει, ιδιόκτητα, ένα αεροσκάφος Air Tractor (AT-802 (με σειριακό αριθμό FD-1, ex N41692, c/n 2002-0335) που από το 2009 είναι διαθέσιμο, μόνιμα, από το Τμήμα Δασών το οποίο φέρει, μάλιστα, το όνομα του Στέλλου Δημοκρίτου –του δασονομάρχη στην-ήρωα υπεύθυνου του δασονομείου της Παναγιάς Πάφου που το 2006 έχασε τη ζωή του εν ώρα καθήκοντος.

Κυπριακές Αξίες,
Παγκόσμιας Αποδοχής

1880 εργαζόμενοι
παγκοσμίως

22 γραφεία
παγκοσμίως

πωλήσεις σε
110 χώρες

29% των κυπριακών
εξαγωγών

MC
MEDOCHEMIE

Μέσα από τα αποκαΐδια έρχονται οι ευθύνες

Φωνές για τα μέτρα προστασίας και τα επίπεδα καθαρισμού δρόμων σε ορεινές περιοχές της Λεμεσού

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Τα όσα άφησαν πίσω τους οι τελευταίες φωτιές στην ορεινή Λεμεσό αναμφίβολα είναι το πρωτεύον ζήτημα ωστόσο όχι το μοναδικό, την επόμενη μέρα του απολογισμού του καταστροφικού περάσματος. Το μέγεθος καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος αλλά και των περιουσιών άνοιξαν το κεφάλαιο των ευθυνών και είχε ως αποδέκτες κρατικές υπηρεσίες για τα επίπεδα προετοιμασίας για τη φετινή αντιπυρική περίοδο. Τα κατεστραμμένα υποστατικά που κατέγραψαν οι λειτουργοί της Επαρχιακής Διοίκησης Λεμεσού σε Απαισιά και Παραμύθα καθώς και η ανακοπή της πυρκαγιάς μερικά μέτρα πριν τις οικίες σε Απαισιά και Αψιού, προκάλεσαν οργή και θυμό, με κάποιους κοινοτάρχες αλλά και κατοίκους των περιοχών να επιρρίπτουν ευθύνες σε αρμόδια τμήματα όπως η Επαρχιακή Διοίκηση και τα Δημόσια Έργα για τον ελλιπή, όπως λένε, καθαρισμό κεντρικών οδικών αρτηριών αλλά και επαρχιακών δρόμων. Φωνές που σε κάποιο βαθμό φαίνεται να βρίσκουν υποστηρικτές ακόμα και σε άτομα που σχετίζονται με την πυροπροστασία. Ωστόσο αυτό το οποίο εξάγεται ως συμπέρασμα είναι πως η φετινή περίοδος ξεκίνησε με τα καλύτερα δυνατόν επίπεδα προετοιμασίας, σε σχέση με άλλες χρονιές, παρά την παραδοχή του ανθρώπινου παράγοντα και των ακραίων καιρικών συνθηκών, που όπως υποστηρίζεται εξασθένησαν

ή δεν έκαναν ορατές τις προσπάθειες αντιπυρικής προστασίας πριν την είσοδο στην καλοκαιρινή περίοδο.

Δεν έγινε καθαρισμός
Ενδεικτικό του κλίματος που έχει δημιουργηθεί με τις πυρκαγιές και στην ορεινή Λεμεσό είναι τα όσα είπε στην «Κ» ένας εκ των κοινοταρχών της περιοχής που χτυπήθηκε από την μανία της πυρκαγιάς. Για τον Λευτέρη Περικλή, κοινοτάρχη της Απαισιάς, τα ζητήματα ελλιπούς προετοιμασίας από πλευράς καθαρισμού δημόσιων υποδομών εντοπίζονται στις κεντρικές οδικές αρτηρίες που ενώνουν τα

Στον απόηχο των καταστροφικών πυρκαγιών στην ορεινή Λεμεσό κοινοτάρχες και κάτοικοι των περιοχών που χτυπήθηκαν από τη μανία της πυρκαγιάς ερίζουν για τα επίπεδα αντιπυρικής προστασίας.

πεδινά με τα ορεινά. Το δίκτυο αυτό με βάση και το νομοθετικό πλαίσιο εμπίπτει στις αρμοδιότητες των Δημοσίων Έργων τα οποία μέχρι και την 1η Μαΐου εκάστου έτους θα πρέπει να έχει καθαρίσει τους δρόμους, δεξιά και αριστερά, από χόρτα. Για τον κοινοτάρχη

Απαισιάς το έργο καθαρισμού δίδεται μέσω προσφορών σε ιδιώτες. «Ακόμα δεν έχουμε δει καμία εταιρεία να έλθει να τα καθαρίσει, μέχρι σήμερα. Μόνο στα καμένα καθαρίστηκαν με τη φωτιά. Πέρα από τις φωτιές βλέπεις χόρτα που φυτρώνουν στις άκρες του δρόμου».

Αγροτικός δρόμος
Ο κοινοτάρχης Απαισιάς διαβεβαιώνει πως στο κομμάτι ευθύνης που του αναλογεί η κοινότητά του προχώρησε στους καθαρισμούς οικοπέδων και άλλων χώρων εντός των ορίων του χωριού. Ωστόσο πρόβλημα εντοπίζει ο κοινοτάρχης της Απαισιάς με τους αγρο-

τικούς δρόμους οι οποίοι, όπως μας λέει, δεν είναι εγγεγραμμένοι στο Κτηματολόγιο με αποτέλεσμα η κοινότητα αλλά κυρίως η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού να μην μπορεί να παρέμβει για τον λόγο ότι πρόκειται για περιοχές ιδιωτικών περιουσιών. Σε αυτό το σημείο ο κ. Περικλέους επισημαίνει και κενά που υπάρχουν με το νομοθετικό πλαίσιο που καθορίζει τις αρμοδιότητες των κρατικών υπηρεσιών, κενά που όπως μας είπε χαρακτηριστικά καμία κυβέρνηση η αρμόδιος δεν έχει αγγίξει. «Ο ένας επιρρίπτει ευθύνες στον άλλον». Στην ερώτηση τι πράττει ο ίδιος, ο κοινοτάρχης Απαισιάς με

αφοπλιστική ειλικρίνεια παραδέχεται πως εφαρμόζει τον νόμο. Δηλαδή δεν καθαρίζει περιοχές οι οποίες έχουν δρόμους οι οποίοι δεν είναι εγγεγραμμένοι στο Κτηματολόγιο, επικαλούμενος μάλιστα τον γενικό ελεγκτή. «Θα πρέπει να λογοδοτήσουμε στον γενικό ελεγκτή που πάνε τα κονδύλια της κοινότητας».

«Προσωπικές» ευθύνες
Στο κομμάτι προστασίας από τις πυρκαγιές ο κοινοτάρχης Απαισιάς ευθύνες επιρρίπτει και στους ιδιοκτήτες εκείνους οι οποίοι, όπως μας είπε, αρνούνται να συνεργαστούν με τα αρμόδια τμήματα κατά

μη ολοκληρωμένης προετοιμασίας πριν την αντιπυρική περίοδο απορρίπτει ένας άλλος κοινοτάρχης της περιοχής, ο Παναγιώτης Μάππας. Με το χωριό του, Παραμύθα, να χτυπήθηκε επίσης από την πυρκαγιά, απορρίπτει τα όσα υποστήριξε κάτοικος της περιοχής, υποστατικό του οποίου κάνκε. Και εδώ ο κοινοτάρχης παραδέχεται πως υπάρχει αδυναμία καθαρισμού περιοχών περίξ οικιών ή άλλων υποστατικών που είναι απομακρυσμένες από το χωριό.

Η Επαρχιακή Διοίκηση
Απέναντι στο κομμάτι των επικρίσεων για τα επίπεδα αντιπυρικής προστασίας που στρέφονται κατά της Επαρχιακής Διοίκησης, ο Μάριος Αλεξάνδρου έπαρχος Λεμεσού θεωρεί πως ο ανθρώπινος παράγοντας είναι η κύρια αιτία και πως τα όσα υποστηρίζονται δεν έχουν βάση. Ειδικά για την πυρκαγιά στην ορεινή Λεμεσό επικαλείται το σημείο απ' όπου ξεκίνησε το οποίο, όπως λέει, ήταν εκτός δρόμου και σε περιοχή η οποία ήταν καθαρισμένη από ξερά χόρτα. Όπως είπε στην «Κ», εντός των ορίων ευθύνης της Επαρχιακής Διοίκησης Λεμεσού υπάρχουν 146 δρόμοι οι οποίοι διαβεβαιώνει καθαρίστηκαν κατά τη φετινή χρονιά. Ωστόσο, και ο ίδιος παρουσιάζει το πρόβλημα με τους δρόμους σε ιδιωτικές περιουσίες. «Δεν μπορώ να μπαίνω σε χιλιάδες εκτάσεις γης και να κόβω τα χόρτα σε δρόμους ιδιωτικών περιουσιών. Αυτό είναι ανέφικτο».

Κατακερματισμός αρμοδιοτήτων

Από μια διαφορετική σκοπιά τοποθετείται για τις ευθύνες ο διευθυντής του Τμήματος Δασών. Της υπηρεσίας που έχει υπό την εποπτεία της την προστασία των δασών. Μιλώντας στην «Κ», ο Χαράλαμπος Αλεξάνδρου κατηγορηματικά διαβεβαιώνει ότι στο κομμάτι αντιπυρικής προστασίας «είμαστε σε καλύτερη κατάσταση σε σχέση με την περσινή περίοδο». Απορρίπτει τα όσα λέγονται στο κομμάτι ευθυνών τοποθετώντας τον ανθρώπινο παράγοντα ως την κύρια αιτία πρόκλησης πυρκαγιών. Ωστόσο στα ερωτήματα εάν η βελτίωση σε σχέση με πέρσι ικανοποιεί και αν είναι επιθυμητή η φετινή κατάσταση οι απαντήσεις που δίνει ο κ. Αλεξάνδρου είναι αρνητικές. Επικαλούμενος την εμπειρία του, ο κ. Αλεξάνδρου, απορρίπτει τους ισχυρισμούς περί πρόκλησης ή αναζωπύρωσης των πυρκαγιών από δρόμους. Περιγράφοντας τα όρια ευθύνης του τμήματός του που είναι οι δασικές περιοχές, ο κ. Αλεξάνδρου αγγίζει το κατακερματισμένο πλαίσιο αρμοδιοτήτων πυροπροστασίας. «Το Τμήμα Δασών έχει ευθύνη μέσα στο δάσος. Οι επαρχιακή δρόμοι είναι στην ευθύνη των επαρχιακών διοικήσεων. Εδώ και πέντε χρόνια ζητώ να έχει την ευθύνη όλων. Τώρα με αυτό που έγινε ελπίζω να μας την δώσουν».

Στις επικρίσεις απάντησε ο έπαρχος Λεμεσού ο οποίος αφού απέρριψε τα όσα υποστηρίζονται, διαβεβαίωσε πως κατά τη φετινή χρονιά καθαρίστηκαν από τις υπηρεσίες της επαρχιακής διοίκησης 146 δρόμοι.

την περίοδο που πραγματοποιούνται καθαρισμοί από ξερά χόρτα και βλάστηση. «Ο καθένας την περιοχή του σκεφτείται. Αλλά όταν έλθει να υπογράψει για δρόμους δεν υπογράφει. Μετά να μην διαμαρτύρεται κανένας όταν καταστρέφονται περιουσίες». Τα περί

ΑΡΘΡΟ / Του δρος ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ ΧΑΣΑΠΗ

Ελλείμματα Δημοκρατίας και Ελευθερίας σε χώρες που θαυμάζαμε

Ολόκληρη την περασμένη δεκαετία, ενώ Ελλάδα και Κύπρος κατέρρεαν οικονομικά, πολλοί στρέφαμε τα μάτια προς τις χώρες του ευρωπαϊκού βορρά, θαυμάζοντας τα επιτεύγματά τους, ιδιαίτερα ως προς το κράτος πρόνοιας που είχαν δημιουργήσει, προς όφελος όλων των πολιτών. Δεν είναι και λίγοι οι άριστα σπουδασμένοι νέοι μας που κατέφυγαν στις χώρες αυτές για να εργαστούν. Τα πρόσφατα γεγονότα καύσης αντιτύπων του Κορανίου μάς υποχρεώνουν να στρέψουμε ξανά την προσοχή μας σε Δανία και Σουηδία. Τι συμβαίνει και χώρας που δαδονται δυο σφημιζονται από τις πράξεις μερικών πολιτών τους; Πώς γίνεται κυβερνήσεις και θεσμοί να διασύρονται παρακολουθώντας με αδράνεια; Είναι αυτές εκδηλώσεις ελευθερίας της έκφρασης ή κάτι άλλο;

Μεγαλώσαμε διδασκόμενοι τις αξίες της Δημοκρατίας και της Ελευθερίας, ως ακρογωνιαία θεμέλια της πολιτείας και του πολιτισμού μας. Βασικός κανόνας αυτών, το ότι η ελευθερία του ατόμου σταματά εκεί που ξεκινά η ελευθερία του διπλανού του. Δεν επιτρέπω στον εαυτό μου να προβεί σε μια ενέργεια που θα προσβάλει τις αξίες ενός συμπολίτη μου. Σκεπτόμενος αντίστροφα, δεν επιτρέπω στον εαυτό μου κάτι που δεν θα 'θελα άλλος να πράξει σε βάρος μου. Φαντάζεστε τα αισθήματα απτίας που θα νιώσουμε στη θέα δημόσιας καύσης της Βίβλου από εξτρεμιστές μιας άλλης θρησκείας;

Σε μια ευνομούμενη πολιτεία οι διάφορες αναγνωρισμένες θρησκείες είναι αποδεκτές και σεβαστές. Η Ευρώπη σήμερα, ως απόρροια πολιτικών αρκετών δεκαετιών,

είναι πολυπολιτισμική. Για να λύσει προβλήματα απόρροιας της υπογεννητικότητας, στράφηκε στην προσέλκυση εργατικού δυναμικού από άλλες ηπείρους. Ναι, αυτοί που τώρα μας προκαλούν ενόχληση με τα κύματα παράνομης μετανάστευσης δεν είναι παρά μια άλλη όψη του ίδιου νομίσματος. Το αντιλαμβάνεσαι, αγαππτε αναγνώστη, όταν κοιτάξεις στις κουζίνες των εστιατορίων, στους φροντιστές των ανήμπορων, στα συνεργεία λογιής τεχνικών, στα μηχανάκια που σου φέρνουν φαγητό στην πόρτα σου. Κάνουν δουλειές που εμείς οι «γνήσιοι» Ευρωπαίοι δεν επαρκούμε ή δεν καταδεχόμαστε. Ήταν δυνατόν αυτές οι ψυχές να ερχόντουσαν στις χώρες μας, αφήνοντας πίσω τη θρησκεία τους;

Τα γεγονότα αφήνουν τα κράτη εκτεθειμένα. Με ελλείψεις μηχανι-

σμούς ένταξης των μεταναστών στις κοινωνίες και την επακόλουθη αποξένωση των μελών τους. Πολλά τα παραδείγματα, με πιο πρόσφατο τη λαϊκή οργή στη Γαλλία, στη συνέχεια της δολοφονίας ενός νέου από αστυνομικά πυρά στη Ναντέρ, τέλη Ιουνίου. Στη Σουηδία και στη Δανία, όμως, φαίνεται πως το ξεγύμνωμα της υποκρισίας ξεπερνά κάθε προηγούμενο. Αφού τα καθεστώτα έπεσαν θύματα δικών των κακοτεχνιών, στην εμπέδωση των εννοιών της Δημοκρατίας και της Ελευθερίας, στους κρατικούς θεσμούς. Καλό το κράτος πρόνοιας, και ουσιαστικές οι πολιτικές που οδήγησαν στην ένταξη μεταναστών, μεταξύ τους και Κούρδων, εκδιωγμένων από την κρατική καταστολή στην Τουρκία, σε άλλες δεκαετίες. Αλλά, η άκρατη ελευθερία είναι ασυδοσία. Με ποια λο-

γική αφαιρέθηκε από τις εξουσίες το προνόμιο απαγόρευσης δημόσιων εκδηλώσεων, όταν αυτές προμηνύουν ρατσιστική βία και βεβήλωση θρησκευτικών συμβόλων; Με άλλα λόγια, αυτοί που βρέθηκαν εκτεθειμένοι στις δύο χώρες δεν είναι οι λίγοι που προέβησαν στις καύσεις του Κορανίου. Είναι οι πολλοί, που πιάστηκαν στον ύπνο. Είναι όσοι αντιλαμβάνονται την ελευθερία της έκφρασης ξεχειλωμένη μέχρι ύβρεων.

Θα σκεφτεί κάποιος πως οι κυβερνήσεις βρίσκονται εγκλωβισμένες σε παιγνίδια ισορροπίας μεταξύ κομμάτων, στα οποία περιλαμβάνονται ξενοφοβικά κόμματα. Ότι προτάσσουν την πολιτική επιβίωσή τους, παραμελώντας πανανθρώπινες αξίες. Η Ελλάδα ξέρει καλά πόσο δαιδαλώδης είναι η διαδικασία καταπολέμησης, αφού κατάφερε να

διαλύσει ως παράνομη την Χρυσή Αυγή, για να δούμε στη συνέχεια να ξαναφωτρώνει, να παίρνει άλλο σχήμα, και να μπαίνει στο κοινοβούλιο στις εκλογές της 25 Ιουνίου. Τι σημαίνουν αυτά; Ότι ο αγώνας δεν είναι καθόλου εύκολος. Όμως λύσεις υπάρχουν, τα κράτη οφείλουν να επανεξετάσουν άρθρα του συντάγματός τους και να τα ερμηνεύσουν υπό το πρίσμα της σημερινής πραγματικότητας. Κυρίως, επιείγει η δημιουργία νέων πρωτοβουλιών παρέμβασης σε τόσο κρίσιμα ζητήματα, όπως είναι η ένταξη και αξιοποίηση των πολιτών από άλλα πολιτισμικά υπόβαθρα. Για το καλό του συνόλου της κοινωνίας.

Ο κ. Ξενοφών Χασάπης είναι σύμβουλος και εκπαιδευτής στελεχών Επιχειρήσεων και Νέων.
Xenophon.hasapis@gmail.com

Συνέντευξη στον
ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ

«Ο κ. Γκουτέρες εξέφρασε την πρόθεσή του να επανεμπλακεί στο Κυπριακό με σκοπό την επίλυσή του στη διάρκεια της θητείας του», δηλώνει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Εξωτερικών Κωνσταντίνος Κόμπος, αναφερόμενος στη συνάντηση που είχε με τον γ.γ. ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη τον Ιούλιο. Αναφέρει ότι ο γ.γ. εξέφρασε τη διάθεση για επανεμπλοκή στο Κυπριακό με τον διορισμό απεσταλμένου, υπό την προϋπόθεση ότι θα ξεκαθαρίσουν οι προθέσεις της Τουρκίας. Ο κ. Κόμπος χαρακτηρίζει διφορούμενα τα μηνύματα που αποστέλλονται μέχρι στιγμής από τον κ. Ερντογάν. Ο υπουργός Εξωτερικών εκφράζει έντονη ανησυχία για την σε βιομηχανική κλίμακα παράνομη ανάπτυξη σε κατεχόμενες περιοχές και επισημαίνει ότι είναι υπό επεξεργασία ένα πλήρες πακέτο μέτρων προς αντιμετώπιση αυτών των κινήσεων στον βαθμό που είναι εφικτό.

- Τι κρατάτε από τη συνάντησή σας με τον κ. Γκουτέρες;

- Την πρόθεσή του να επανεμπλακεί στο Κυπριακό με σκοπό την επίλυσή του στη διάρκεια της θητείας του.

- Σας το είπε αυτό ξεκάθαρα;

- Μάλιστα. Λέχθηκε ότι αυτή είναι η πρόθεση του, όχι στην κατ' ιδίαν συνάντηση που είχαμε, αλλά ενώπιον άλλων.

“

Του ζήτησα να μείνουμε για λίγο οι δυο μας για να του απαντήσω οποιοδήποτε ερώτημα μπορεί να είχε για την πλευρά μας και για να του θέσουμε κι εμείς κάποια ζητήματα.

- Πώς προέκυψε η κατ' ιδίαν συνάντηση;

- Του ζήτησα να μείνουμε για λίγο οι δυο μας για να του απαντήσω οποιοδήποτε ερώτημα μπορεί να είχε για την δική μας πλευρά. Θέλαμε επίσης να θέσουμε κι εμείς κάποια ζητήματα στον γ.γ. Δεν μπορώ να αναφέρω οτιδήποτε περισσότερο δημόσια.

- Σεβαστό κ. υπουργέ. Πάντως, είναι σημαντικό ότι σας ανέφερε ότι θέλει να λύσει το Κυπριακό, την ώρα που η τουρκική πλευρά έχει αυτή την στάση. Είπε πώς σκέφτεται να την επαναφέρει στις ράγες;

- Εδώ είναι που θεωρούμε ότι επδρά η προσπάθειά μας σε επίπεδο Ε.Ε. Η λογική μιας αμοιβαία επωφελούς κατάστασης στα ευρωτουρκικά με δέσμη κινήτρων προς την Τουρκία και το ζήτημα διορισμού Ευρωπαίου απεσταλμένου δημιουργήσαν κινητικότητα στο Κυπριακό. Συνεπώς, όταν η Ε.Ε., σημαντικά κράτη-μέλη και η αμερικανική πλευρά βλέπουν ένα παράθυρο ευκαιρίας, αυτό ενθαρρύνει τον γ.γ. ότι το διεθνές περιβάλλον ευνοεί την επανέναρξη μιας διαδικασίας και άρα απομένει να ξεκαθαρίσει ποιες είναι οι πραγματικές προθέσεις της Τουρκίας. Στο τέλος

«Στη Νέα Υόρκη, αναμένουμε να υπάρξει συνάντηση ηγετών με τον γ.γ. και κυρίως ουσιαστικό αποτέλεσμα, όπως διορισμός απεσταλμένου» δηλώνει στην «Κ» ο υπουργός Εξωτερικών Κωνσταντίνος Κόμπος.

Κωνσταντίνος Κόμπος, υπουργός Εξωτερικών

Πρόθεση Γκουτέρες, να λύσει το Κυπριακό μέχρι το τέλος της θητείας του

Εξέφρασε τη διάθεση για επανεμπλοκή με τον διορισμό απεσταλμένου, υπό την προϋπόθεση ότι θα ξεκαθαρίσουν οι προθέσεις της Τουρκίας

της ημέρας είναι στρατηγική απόφαση της Τουρκίας τι θέλει να γίνει στο Κυπριακό. Αν προκύψει αρνητική εξέλιξη, το οποίο απευχόμαστε, τότε δεν θα είναι με δική μας υπαιτιότητα.

- Πώς θα επανεμπλακεί ο γ.γ. ΟΗΕ;

- Εξέφρασε τη διάθεση για επανεμπλοκή στο Κυπριακό με τον διορισμό απεσταλμένου υπό την προϋπόθεση ότι θα ξεκαθαρίσουν οι προθέσεις της Τουρκίας. Εκκρεμύσει μια επικοινωνία του γ.γ. με τον πρόεδρο Ερντογάν, από την οποία μου ανέφερε ότι θα ζητούσε συγκεκριμένες απαντήσεις. Από αυτό εδώ συγκρατώ ότι ο γ.γ. είναι πεπεισμένος για τις προθέσεις της πλευράς μας και γι' αυτό αναμένει απαντήσεις από την άλλη πλευρά και αναφέρθηκε συγκεκριμένα στην Τουρκία για να δει και ο ίδιος τα επόμενα βήματα.

- Γνωρίζουμε αν έγινε αυτή η επικοινωνία, τι απαντήσεις έλαβε ο κ. Γκουτέρες και ποιο το επόμενο βήμα;

- Υπάρχει συχνή επικοινωνία του γ.γ. με τον κ. Ερντογάν και λόγω ουκρανικού, σιτηρών κλ.π. Έχουμε ενημέρωση για το επόμενο βήμα που είναι η κάθοδος του βοηθού γ.γ. Μίροσλαβ Γένκα τέλος Αυγούστου, αρχές Σεπτεμβρίου.

- Για να κάνει τι;

- Θα είναι η συνέχεια της διερεύνησης των επόμενων βημάτων που έχουν ως σκοπό τον διορισμό απεσταλμένου. Και για να προετοιμάσει το έδαφος ενόψει Γ.Σ. ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη τον Σεπτέμβριο.

- Μας ζήτησε κάτι συγκεκριμένο ο κ. Γκουτέρες;

- Αναμένει από όλα τα μέρη να προβούν σε ενέργειες που δεν θα δημιουργούν αρνητικό κλίμα ή τετελεσμένα. Αυτό είναι σημαντικό, διότι οτιδήποτε συμβεί σε Βαρώνι, ΑΟΖ ή νεκρή ζώνη θα φέρει αντίστροφη του κλίματος. Από κει και πέρα, υπάρχει μια συζήτηση για μέτρα που αφορούν την τουρκοκυπριακή κοινότητα ή αν θέλετε κινήσεις καλής θέλησης. Έχουμε επεξεργαστεί μια σειρά από τέτοιου είδους μέτρα που όμως συναρτώνται με την στάση της άλλης πλευράς και την όλη πρόοδο της διαδικασίας.

- Αυτό το ζήτησε ο κ. Γκουτέρες;

- Ο γ.γ. έχει ρωτήσει και εξηγήθηκε ότι επεξεργαζόμαστε μέτρα που αφορούν την καθημερινότητα που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν ευνοϊκότερο κλίμα. Το ζητούμενο, όμως, είναι η ισορροπία, δηλαδή να μην ενθαρρυνθεί η ρητορική περί δυο κρατών, και να ενισχυθεί πραγματικά το θετικό κλίμα

με επίδραση στην επαναφορά στις διαπραγματεύσεις.

- Μπορείτε να γίνετε πιο συγκεκριμένος;

- Όχι σε αυτό το στάδιο.

- Εμείς ζητήσαμε κάτι συγκεκριμένο;

- Να προχωρήσει το συντομότερο σε διορισμό απεσταλμένου, διότι αυτό θα είναι καταλύτης για να ξεκινήσει μια διαδικασία διαπραγματεύσεων.

- Γιατί δεν διορίζει απεσταλμένο;

- Τον απασχολούν δύο ζητήματα. Το κυριότερο είναι οι προθέσεις της τουρκικής πλευράς. Το δεύτερο είναι το κακό προηγούμενο με τη διαφωνία που υπήρξε στο παρελθόν για τους όρους εντολής του απεσταλμένου.

- Τι αναμένετε να γίνει στη Νέα Υόρκη τον Σεπτέμβριο;

- Αναμένουμε να υπάρχει συνάντηση ηγετών με τον γ.γ. και κυρίως ουσιαστικό αποτέλεσμα όπως διορισμός απεσταλμένου.

- Μπορούμε να πούμε ότι «κλείδωσε» η τριμερής και ότι θα ανακοινωθεί διορισμός απεσταλμένου;

- Όχι.

- Όταν του είπατε ότι θέση μας είναι επανέναρξη των διαπραγματεύσεων από εκεί που διακόπηκαν στο Κραν Μοντανά με το πλαίσιο

του να αποτελεί αντικείμενο διαπραγματεύσεων, πώς αντέδρασε;

- Σε καμία από τις επαφές μας σε ανώτατο επίπεδο δεν τέθηκε ζήτημα για το που στέκει η πλευρά μας σε αυτό το θέμα. Η θέση μας είναι επανεκκίνηση από το σημείο που διακόπηκε η διαδικασία στο Κραν Μοντανά, όπου σταματήσαμε κατά τη συζήτηση των έξι σημείων του πλαισίου Γκουτέρες. Υπενθυμίζω, δεν είχαν συμφωνηθεί τα έξι σημεία.

- Και δεν έχει πρόβλημα ο κ. Γκουτέρες με αυτή τη θέση που περιγράψατε;

- Δεν έχει εκφραστεί καμία απολύτως θέση επί του ζητήματος τούτου, όχι μόνο από τον κ. Γκουτέρες, αλλά από οποιονδήποτε.

- Πώς βλέπει την πρωτοβουλία μας για ενεργότερη εμπλοκή της Ε.Ε.;

- Δεν την βλέπει ανταγωνιστικά και αντιλαμβάνεται τη χρησιμότητα. Αν δεν υπήρχε η κινητικότητα σε επίπεδο Ε.Ε., τι άλλο έχει αλλάξει για να ασχοληθεί ξανά ο γενικός γραμματέας; Τίποτα. Γι' αυτό θεωρούμε ότι η προσπάθειά μας σε επίπεδο Ε.Ε. έχει δημιουργήσει κινητικότητα και έχει επιδράσει στο πώς ο γ.γ. τοποθετήθηκε σε αυτή τη φάση.

- Μας ρώτησε τι παραπάνω θέλου-

με από την Ε.Ε. και ζητάμε ενεργότερη εμπλοκή;

- Μάλιστα. Ερωτηθήκαμε ειδικότερα από την κ. Ντγκάρλο να αναλύσουμε σε λεπτομέρεια πώς είναι διαφορετική αυτή η προσέγγιση από τον ρόλο που είχε στο παρελθόν η Ε.Ε. Επεξηγήθηκε το σκεπτικό και η θέση ότι δεν λειτουργούν ανταγωνιστικά τα δύο.

- Έχουμε νεότερα για τον διορισμό Ευρωπαίου απεσταλμένου;

- Παραμένει στο τραπέζι των συζητήσεων. Εμείς θέλουμε επανέναρξη ουσιαστικών διαπραγματεύσεων. Διαδικαστικά απαιτείται απεσταλμένος, και στο παρελθόν διοριζόταν διά της οδού του ΟΗΕ. Αν αυτό συνοδευτεί με διορισμό Ευρωπαίου απεσταλμένου, ακόμη καλύτερα.

- Έχουν εμπλοκή στη διαδικασία οι ΗΠΑ;

- Οι ΗΠΑ εμπλέκονται σε ζητήματα γεωστρατηγικού ενδιαφέροντος τους. Θεωρώ ότι δεν θα μπορούσε να προχωρήσει η οποιαδήποτε διαδικασία σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή χωρίς η αμερικανική πλευρά να έχει συγκεκριμένες θέσεις, απόψεις και ρόλο.

- Προκύπτει κάτι σχετικό από την τηλεφωνική επικοινωνία που είχατε με τον κ. Μπλίνκεν;

- Είχα μια τηλεφωνική συνομιλία 30 λεπτών με τον κ. Μπλίνκεν που εστίασε στο Κυπριακό, την καθαρή θέση της Κύπρου στο ουκρανικό, διμερή ζητήματα και περιφερειακά θέματα. Εξέφρασε την στήριξη του στην ΔΔΟ και απέρριψε την όποια συζήτηση για δυο κράτη. Ζήτησε τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να συνδράμουν οι ΗΠΑ για επανέναρξη συνομιλιών.

- Τι θα μπορούσε να γίνει;

- Να ασκηθούν πιέσεις στην τουρκική πλευρά ώστε τα μηνύματα που λαμβάνει ο γ.γ. ΟΗΕ να είναι τέτοια που να μπορεί να προχωρήσει στον διορισμό απεσταλμένου.

- Τι μηνύματα έστειλε ο κ. Ερντογάν μέσα από τις επαφές του με Ευρωπαίους ηγέτες;

- Μηνύματα διφορούμενα και μικτού περιεχομένου. Κάποτε αφήνεται να εννοηθεί διάθεση για επανεμπλοκή στις διαπραγματεύσεις, άλλοτε ζητείται χρόνος και άλλες φορές οι απαντήσεις είναι στη γραμμή περί κυριαρχικής ισότητας και δύο κρατών.

- Διάθεση επανεμπλοκής από την τουρκική πλευρά στο πλαίσιο του ΟΗΕ;

- Γίνεται με έναν τρόπο που αφήνεται να εννοηθεί ότι υπάρχουν περιθώρια προσαρμογής. Αλλά αυτό από μόνο του δεν σημαίνει κάτι, διότι το ζητούμενο είναι η επαναφορά εντός πλαισίου.

- Ζήτησε κάτι συγκεκριμένο στα ενεργειακά;

- Δεν μας έχει μεταφερθεί κάτι τέτοιο. Σε πολιτικό επίπεδο δεν μας έχει τεθεί η διασύνδεση των ενεργειακών από άποψη προσφοράς κινήτρων από την πλευρά μας και θεωρούμε ότι αυτό δεν θα μπορούσε να γίνει αποδεκτό.

- Είπε κάτι συγκεκριμένο στον κ. Μητσοτάκη για το Κυπριακό;

- Δεν νομίζω ότι από εκείνη τη συνάντηση προκύπτει μια καταληκτική απάντηση για το Κυπριακό σε βαθμό που να μας δίνει ξεκάθαρη τοποθέτηση για το πού πάει το πράγμα.

- Για τις σχέσεις Αθηνών - Λευκωσίας;

- Υπάρχει πλήρης συντονισμός και αγαστή συνεργασία.

Επεξεργαζόμαστε μέτρα για τις παράνομες αναπτύξεις στα κατεχόμενα

- Υπάρχει κάποιο ορόσημο σε ευρωπαϊκό επίπεδο;

- Είναι σημαντική η έκθεση για τα ευρωτουρκικά, που θα παρουσιαστεί στο ευρωπαϊκό συμβούλιο τον Οκτώβριο σε επίπεδο ηγετών. Το σημαντικό είναι ότι Κυπριακό και ελληνοτουρκικά είναι μέρος της εξίσωσης των ευρωτουρκικών.

- Θα αποτυπωθεί στην έκθεση η δέσμη κινήτρων προς την Τουρκία;

- Η έκθεση Οκτωβρίου θα είναι σημαντικό στοιχείο προς αυτή την κατεύθυνση. Όμως το πλαίσιο από άποψης βασικών αρχών απαιτήσεων έχει ήδη διαμορφωθεί και είναι το Κυπριακό και τα ελληνοτουρκικά. - Ποια είναι η προσέγγισή μας σχετικά με τα κίνητρα είτε προς την Τουρκία είτε προς την τουρκοκυπριακή κοινότητα;

- Αφορά μια βήμα με βήμα κα-

τάσταση. Χρειάζεται προσοχή είτε μιλάμε για κίνητρα προς την τουρκοκυπριακή πλευρά είτε προς την Τουρκία. Αν αυτά αρχίσουν να δίνονται πριν υπάρξει ουσιαστική δέσμευση στη διαδικασία, αυτό θα είναι αντιπαραγωγικό. Η ύπαρξη δέσμευσης και προόδου είναι σημαντικά.

- Είπατε βήμα, βήμα. Αυτό παραπέμπει σε μια εξελικτική προσέγγιση της λύσης;

- Όχι. Η προσφορά των ευρωπαϊκών κινήτρων προς την Τουρκία δεν εξαρτάται μόνο από την Κύπρο. Τα κράτη-μέλη έχουν απόψεις για αυτά τα ζητήματα που άπτονται των εθνικών τους συμφερόντων. Το σημαντικό είναι ότι Κυπριακό και ελληνοτουρκικά είναι κομμάτι αυτής της συζήτησης.

- Υπάρχει προοπτική για άλλη συ-

“

Μέτρα νομικής φύσεως, αποτροπής, περιορισμού και δημιουργίας ανησυχίας στους σφετεριστές και τους συνεργάτες τους.

νάντηση Χριστοδουλίδη - Τατάρ πριν τη Νέα Υόρκη;

- Υπάρχει μια ανοικτή πρόσκληση του προέδρου Χριστοδουλίδη για επαφές που σε κάθε ευκαιρία επαναλαμβάνεται και εξαρτάται από την άλλη πλευρά αν θα ανταποκριθεί.

- Στο θέμα της κατεχόμενης Αμμοχώστου, η τουρκική πλευρά λέει ότι συνεχίζει κανονικά με τον σχεδιασμό της.

- Βλέπουμε μια σταδιακή προσπάθεια δημιουργίας μοχλού πίεσης στην πλευρά μας μέσω και της Αμμοχώστου. Όπως ανέφερα, οτιδήποτε συμβεί στο Βαρώνι, την ΑΟΖ και τη νεκρή ζώνη αντίστροφη, αν δεν ανατρέπει, την όλη προσπάθεια. Μας ανησυχεί, επίσης, έντονα η σε βιομηχανική κλίμακα παράνομη ανάπτυξη σε κατεχόμενες περιοχές.

- Και τι κάνουμε;

- Επεξεργαζόμαστε ένα πλήρες πακέτο μέτρων προς αντιμετώπιση αυτών των κινήσεων στον βαθμό που είναι εφικτό. Διαγνώστηκε η απουσία πλαισίου για να μπορεί να γίνουν κάποια πράγματα. Γι' αυτό

έχουμε επαφές με ειδικούς και τη νομική υπηρεσία για να δούμε όλες τις δυνατότητες που υπάρχουν σε αυτό το θέμα.

- Τι είδους μέτρα περιλαμβάνει αυτό το πακέτο;

- Μέτρα νομικής φύσεως, αποτροπής, περιορισμού και δημιουργίας ανησυχίας στους σφετεριστές και τους συνεργάτες τους σε αυτό. - Υπάρχουν και Ισραηλινοί, Ρώσοι, Ιρανοί κ.ά. που δραστηριοποιούνται στα κατεχόμενα.

- Το πλάνο που σχεδιάζουμε αφορά όλες αυτές τις περιπτώσεις, με διαφορετικές δυνατότητες όμως πραγματικής επίδρασης ανάλογα της περίπτωσης.

- Και αυτούς που χτίζουν και δόσους αγοράζουν στα κατεχόμενα;

- Μάλιστα. Όμως δεν μπορούν να τύχουν ομοιόμορφης αντιμε-

τώπισης όλες οι περιπτώσεις, διότι διαφέρουν μεταξύ τους. Χρειάζεται στοχευμένη αντιμετώπιση της κάθε περίπτωσης ξεχωριστά.

- Ο Ερντογάν λέει θα κτίσει στην κατεχομένη Δερύνεια. Ποιος μπορεί να τον σταματήσει;

- Να μην είμαστε αφελείς ότι μπορούμε μονομερώς να το αποτρέψουμε, αλλά μπορούμε να δημιουργήσουμε συνθήκες ανησυχίας σε αυτούς που εμπλέκονται.

- Τι ισχύει αναφορικά με όσα είδαν το φως της δημοσιότητας για πωλήσεις ξενοδοχείων στην Αμμόχωστο και για διαφημίσεις για έναρξη κρατήσεων;

- Έχουμε πλήρη εικόνα η ισχύει, τι δεν ισχύει ή σε ποιον βαθμό είμαστε σε μια ενδιάμεση κατάσταση, αλλά δεν μπορούμε να πούμε περισσότερα πράγματα δημοσίως.

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Ο Σεπτέμβριος είναι κρίσιμος μήνας για τα κόμματα, όχι μόνο γιατί θα πρέπει να τροχοδρομήσουν αλλαγές και ανανέωση στο εσωτερικό τους, αλλά και γιατί, μαζί με αυτά, θα κληθούν να διαμορφώσουν ψηφοδέλτια για δύο παράλληλες εκλογικές μάχες. Δύο εκλογικές μάχες που, ενώ θεωρούνται οι λιγότερο πολιτικές, εμπιέριέχουν τακτικισμούς, παιχνίδια εξουσίας και σοβαρούς προσωπικούς ανταγωνισμούς που θα κρίνουν τη συνέχεια για το κάθε κόμμα ξεχωριστά.

Τα δύο στενά της Αννίτας

Η Αννίτα Δημητρίου βιώνει την αμφισβήτηση εκ των έσω και την σοβαρή αντίδραση της φιλελεύθερης πτέρυγας για το πού ακριβώς πάει το κόμμα, ποιες είναι οι στοχεύσεις του και ποιο το πολιτικό περιεχόμενο της νέας ηγεσίας. Όμως την ίδια στιγμή βλέπει τις αντιδράσεις μέρους της βάσης που θέλουν το κόμμα να συμπορευθεί με τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Η διαχείριση των δύο τάσεων αποτελεί ένα δύσκολο εγχείρημα. Το τελευταίο πράγμα που θέλει είναι ένα ποσοστό μειωμένο που θα εντείνει την γκρίνια και την αίσθηση της διάσπασης. Θα κληθεί λοιπόν να ισορροπήσει σε ένα τεντωμένο σχοινί. Αφενός θα πρέπει να βρει τα κατάλληλα πρόσωπα που θα ικα-

Στον ΔΗΣΥ υπάρχει σημαντικό ενδιαφέρον από στελέχη πρώτης γραμμής με διαφορετική ωστόσο φιλοσοφία η οποία ενδέχεται να δημιουργήσει εσωκομματικές προστριβές πριν τις διπλές εκλογές.

νοποιήσουν το φιλελεύθερο ακροατήριο του κόμματος, αφετέρου θα πρέπει να βρει τον τρόπο να διαχειριστεί τα στελέχη εκείνα που έχουν στηρίξει τον Νίκο Χριστοδουλίδη ανοικτά—παράκαμπτοντας την επίσημη θέση του κόμματος—χωρίς ωστόσο να στείλει το μήνυμα πως το κόμμα δεν έχει θέσεις αρχών. Όσο κι αν η ίδια μιλά για ενότητα εντός του κόμματος, ποτά—στην υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου—στελέχη του κόμματος δεν θέλουν επ’ ουδενί να στηρίξει το κόμμα υποψήφιους που βρέθηκαν απέναντι στην επιλογή του κόμματος. Υπάρχει όμως και η δυσκολία στο γεγονός ότι στελέχη που στηρίζαν τον Νίκο Χριστοδουλίδη εκβιάζουν εμμέσως τη νέα ηγεσία ότι αν δεν στηριχθούν επίσημα από το κόμμα στις δημοτικές εκλογές, τότε και οι ίδιοι θα γυρίσουν την πλάτη στον ΔΗΣΥ στις ευρωεκλογές. Οι ανταρσίες που προέκυψαν το 2016 δημιουργούν την αίσθηση πως δεν θα θυμίζουν σε τίποτα αυτές που θα επαναληφθούν το 2021. Το θετικό για την Αννίτα Δημητρίου είναι ότι μία σειρά πρωτοκλασάτων στελεχών—διαφορετικών τάσεων—ενδιαφέρεται να διεκδικήσει στις

Κομματικές ατζέντες πίσω από τις δημοτικές

Το παζάρι των μεγάλων δήμων, οι περίεργες συμμαχίες και τα ονόματα που παίζουν

Ο ΔΗΣΥ έχει να ισορροπήσει μεταξύ Χριστοδουλιδικών και φιλελεύθερης τάσης, το ΑΚΕΛ βρίσκεται πολύ πίσω σε θέμα διαμόρφωσης ψηφοδελτίου με πικρά ονόματα και ο Ενδιάμεσος έχει χάσει τα δεκανίκια—άλλοτε δεξιά άλλοτε αριστερά— που τον υποβοηθούσαν σε τέτοιες εκλογικές μάχες.

επικείμενες εκλογές. Το δύσκολο για την ίδια είναι ο μεταξύ τους ανταγωνισμός καθώς αρκετοί—με διαφορετικές ατζέντες— διεκδικούν τις ίδιες θέσεις.

Χωρίς πρόσωπα το ΑΚΕΛ

Ο Στέφανος Στεφάνου, έχει βάλει ψηλά τον πήχη των προσδοκιών για τα ποσοστά που θα λάβει το κόμμα στις επικείμενες εκλογές, και έχει προαναγγείλει σοβαρές αλλαγές εντός του κόμματος. Όσο όμως κι αν προετοιμάζει για δυναμική επάνοδο του κόμματος, τα όσα εκτυλίσσονται γύρω από τις διπλές εκλογές δεν στέλνουν αυτό το μήνυμα. Το κόμμα της Αριστεράς έχει μείνει πολύ πίσω σε θέματα διαμόρφωσης ψηφοδελτίων και ανάδειξης πολιτικών προσωπικτήτων. Είναι εν πολλοίς εμπεδωμένο εντός του κόμματος πως η κατάκτηση των μεγάλων δήμων—πλην της Λάρνακας— είναι ένα δύσκολο εγχείρημα και επικεντρώνεται στους περιφερειακούς και μικρότερους δήμους. Οι δημοτικές εκλογές άλλοτε ήταν η ευκαιρία του ΑΚΕΛ να βγάλει μπροστά τα μεγάλα ονόματα, όπως την Ελένη Μαύρου στη Λευκωσία και τον Ανδρέα Χρί-

στου στη Λεμεσό. Κάτι ανάλογο, δεν αναμένεται αυτή τη φορά και αυτό σίγουρα στέλνει μηνύματα έλλειψης προσωπικότητων στον χώρο αλλά και απουσίας ενός μακρόπνοου στρατηγικού σχεδίου για να μετατραπεί το ΑΚΕΛ σε κόμμα εξουσίας. Ενδεικτικό ότι για την γεμάτο εξουσία θέση των περιφερειαρχών, δεν υπάρχει ακόμα ιδιαιτέρως ενδιαφέρον διεκδίκησης της θέσης από το ΑΚΕΛ. Ζήτημα που απασχολεί το κόμμα της Αριστεράς είναι και η δυσκολία συνεργασιών. Προς το παρόν η Εζεκία Παπαϊωάννου έχει μπει σε μια διαδικασία διαβούλευσης με κινήματα που έχουν κλιμακωθεί από τις προεδρικές εκλογές.

Με μειωμένα ποσοστά

Ο ενδιάμεσος χώρος ενώ είναι ο κερδισμένος στις προεδρικές εκλογές, αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα στελεχειακού προσωπικού. Λίγα είναι τα στελέχη που είναι έτοιμα να διεκδικήσουν στις δημοτικές εκλογές, ενώ οι κακές σχέσεις που έχουν με τα δύο μεγάλα κόμματα, δυσκολεύουν την προσπάθεια συνεργασιών. Αυτή η κακή σχέση με τις βάσεις τόσο του ΑΚΕΛ όσο και του ΔΗΣΥ δεν αποκλείει μειωμένο ενδιαφέρον στελεχών αλλά και μειωμένα ποσοστά κατ’ επέκταση.

Ο Ντόμινο Γιωρκάτζη-Νουρή

Στη Λευκωσία ο Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης απολαμβάνει αυτή τη στιγμή μία ευρύτερη στήριξη λόγω και των έργων που ολοκληρωθήκαν στην πόλη. Έχει επαναλάβει πολλές φορές πως αυτή είναι η τελευταία του θητεία, ωστόσο κύκλοι του περιγύρου του σημειώνουν ότι αυτό δεν είναι βέβαιο. Ο δήμαρχος Λευκωσίας δέχεται ισχυρές πιέσεις κυρίως από τον ΔΗΣΥ για να διεκδικήσει για τρίτη θητεία. Κάτι τέτοιο θα διευκολύνει την Αννίτα Δημητρίου. Όχι μόνο γιατί ο κ. Γιωρκάτζης έχει τη δική του δυναμική—θα τον στηρίξει παράλληλα και ο Ενδιάμεσος— αλλά και γιατί θα αποφυγή τις εσωκομματικές προστριβές. Για τη δημαρχία Λευκωσίας ενδιαφέρεται ήδη ο Νίκος Νουρή, η Νατάσα Πηλείδου, και ο δημοτικός σύμβουλος Χρυσόστανθος Φάκας, ο οποίος

πρόλαβε πριν την αναβολή να εξαγγείλει. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και ο δήμαρχος Αγλαντζιάς Ανδρέας Κωνσταντίνου μετά και την απόρριψη της προσφυγής του δήμου Αγλαντζιάς από το Ανώτατο ο οποίος έχει ξεκινήσει ήδη προεκλογικό. Το παράλληλο ενδιαφέρον Νουρή-Πηλείδου δείχνει και τους δύο διαφορετικούς κόσμους του ΔΗΣΥ. Ο ένας κατεχόχην εκπρόσωπος της συντηρητικής-λαϊκής δεξιάς και η δεύτερη εκπρόσωπος της φιλελεύθερης τάσης, ενδεχομένως να προκαλέσει εσωτερικές προστριβές και γιατί όχι την σοβαρή ενόχληση-απομάκρυνση μίας εκ των δύο τάσεων αν επικρατήσει η άλλη. Σε μία περίπτωση επαναδιεκδίκησης Γιωρκάτζη, ανοίγει ο δρόμος διεκδίκησης του περιφερειάρχη Λευκωσίας από τον τώως υπουργό Εσωτερικών Νίκο Νουρή. Ο κ. Νουρής λόγω και της παλαιότερης εμπλοκής του στον δήμο ως δημοτικός σύμβουλος, αλλά κυρίως λόγω της πείρας του στο υπουργείο Εσωτερικών φαίνεται να βλέπει ιδιαίτερα θετικά μία τέτοια εξέλιξη. Από πλευράς ΑΚΕΛ, πάντως, δεν υπάρχει ακόμα το πρόσωπο που να σκέφτονται για την εν λόγω θέση, καθώς πρώτιστος

στόχος είναι ο δήμος Λευκωσίας. Στην περίπτωση της Λάρνακας, δύο πρόσωπα από τον Συναγερμό φαίνεται να ενδιαφέρονται. Ο πρώτος είναι ο νυν δήμαρχος Αραδίππου Ευάγγελος Ευαγγελίδης και ο δεύτερος, ο στενός συνεργάτης της Αννίτας Δημητρίου Χάρης Μίλλας. Το όνομά του ακούστηκε και για τη θέση του διευθυντή του γραφείου της προέδρου του ΔΗΣΥ όταν αποχώρησε η Νατάσα Πηλείδου. Μία τέτοια εξέλιξη διεκδίκησης Μίλλας—αν δεν κάνει πίσω— στέλνει και μήνυμα για το πως η Αννίτα Δημητρίου βλέπει την επόμενη μέρα και την ανάγκη να έχει δικά της πρόσωπα σε θέσεις-κλειδιά. Σε ό,τι αφορά την Πάφο, δεν αποκλείεται να διεκδικήσει ο Φαίδωνας Φαίδωνος, αν κρίνει πως η επανεκλογή του ως δήμαρχος κρίνεται δύσκολη. Εκεί βεβαίως αναμένεται μία εσωκομματική μάχη καθώς ενδιαφέρον εκδηλώνει ο πρώην βουλευτής Πάφου Κωστάκης Κωνσταντίνου—ο οποίος στήριξε την υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη— και από το ΔΗΚΟ ο πρώην βουλευτής και νυν μέλος του εκτελεστικού γραφείου του ΔΗΚΟ Χαραλάμπος Πιττοκοπίτης. Στην Αμμόχωστο αναμένεται να παιχτεί ένα σκληρό παιχνίδι για το ποιος θα διεκδικήσει τελικά την προεδρία του επαρχιακού οργανισμού Αμμοχώστου. Ήδη ενδιαφέρον έχει εκδηλώσει ο τώως υπουργός Συγκοινωνιών και Έργων Γιάννης Καρούσος, ενώ δεν αποκλείεται και το όνομα του Θεόδωρου Πυρίλλη. Τα δύο πολιτικά στελέχη του ΔΗΣΥ βρεθήκαν σε αντίθετα στρατόπεδα κατά τον β’ γύρο των προεδρικών εκλογών με τον κ. Καρούσο να στηρίζει την πολιτική υπέρβαση και τον κ. Πυρίλλη να δημοσιοποιεί την απόφασή του να στηρίξει τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Το ποιος εκ των δύο θα κερδίσει αυτή τη μάχη, έχει σίγουρα το δικό του ενδιαφέρον για το εσωκομματικό παιχνίδι στον ΔΗΣΥ. Σε ό,τι αφορά την προεδρία του επαρχιακού οργανισμού Λεμεσού, ακούγεται το όνομα του πρώην βουλευτή Λεμεσού ΑΚΕΛ και επαρχιακός Λεμεσού, Γιώργος Γεωργίου.

Οι σημειολογίες

Τα φώτα έχουν πάντως στραφεί επί του παρόντος στη Λευκωσία και το τι θα γίνει τελικά. Το αν θα είναι υποψήφιος ο Κωνσταντίνος Γιωρκάτζης ή όχι θα κρίνει και το ποιος θα βρίσκεται ως το αντίπαλο δέος. Το όνομα της βουλευτριάς των Οικολόγων Αλεξάνδρας Ατταλίδου ακούστηκε εντόνως από πλευράς ΑΚΕΛ, όμως πλέον δυναμικά μπαίνει το όνομα του Αχιλλέα Δημητριάδη με όλες τις σημειολογίες του ονόματος. Μία τέτοια υποψηφιότητα αναμένεται πως θα στηριχθεί από το ΑΚΕΛ και ενδεχομένως από τους Οικολόγους, ιδιαίτερα αν απέναντι βρίσκεται η υποψηφιότητα του Νίκου Νουρή. Στο κάδρο βρίσκεται παράλληλα και το ενδιαφέρον του ανεξάρτητου πλέον βουλευτή Κωστή Ευσταθίου. Το ΑΚΕΛ σίγουρα νιώθει πιο άνετα στο ενδεχόμενο διεκδίκησης της δημαρχίας από τον Νίκο Νουρή γιατί εκεί θα μετατρέψουν τη μάχη σε πολιτική, θέτοντας το διακύβευμα συντηρητισμός έναντι προόδου.

Το κλειδί του δήμου Στροβόλου και οι άλλοι

Ο Ανδρέας Παπαχαράλμπος θα διεκδικήσει επανεκλογή, ωστόσο αυτή τη φορά θέλει και την στήριξη του ΔΗΣΥ. Στο κόμμα της Δεξιάς βλέπουν με ιδιαίτερη επιφύλαξη κάτι τέτοιο—αν και υπάρχουν στελέχη της ηγεσίας όπως ο Νίκος Τορναρίτης οι οποίοι τον βλέπουν θετικά— καθώς θα θεωρηθεί πως ευνοείται η αποστασία. Όχι μόνο εξαιτίας της ανεξάρτητης υποψηφιότητάς του το 2016 απέναντι από το κόμμα, αλλά κυρίως λόγω της στήριξής του προς τον Νίκο Χριστοδουλίδη στις απερχόμενες εκλογές. Η «Κ» είχε αποκαλύψει τις πιέσεις που δέχεται ο αντιπρόεδρος του ΔΗΣΥ Μάριος Πελεκάνος για να διεκδικήσει, ωστόσο ο ίδιος ενδιαφέρεται για τις βουλευτικές εκλογές. Ενδιαφέρον για την δημαρχία Στροβόλου δείχνει και ο Χρίστος Τσιγκας ο οποίος διεκδικεί την στήριξη τουλάχιστον της ΔΗΠΑ—αν θεωρηθεί δεδομένο πως το ΔΗΚΟ θα στηρίξει αυτή τη φορά επίσημα τον κ. Παπαχαράλμπος— και του ΑΚΕΛ. Δεν ήταν άλλωστε τυχαίες οι έντονες

τοποθετήσεις του ενάντια στις εκποιήσεις τον περασμένο Ιούλιο. Μία κίνηση που θεωρείται απομακρυσμένη από το ΑΚΕΛ, έστω κι αν δεν υπάρχει συγκεκριμένος υποψήφιος. Ασκοούνται παράλληλα πιέσεις προς τον αντιπρόεδρο του ΔΗΚΟ Μιχάλη Δαμιανό να κατέλθει υποψήφιος ως υποψήφιος ευρείας αποδοχής. Το ΑΚΕΛ πάντως φαίνεται να διεκδικεί εκλογή δημάρχου σε παραδοσιακούς δήμους όπως είναι η Λακατάμια—ενδεχομένως ξανά με την Φωτούλα Χατζήπαπα αν τελικά δεν αποσύρει το ενδιαφέρον της— και ο περιφερειακός δήμος νότιας Λευκωσίας (Δαλιού). Στην περιοχή Λατσιά-Γέρι θα διεκδικήσει το στέλεχος του ΔΗΣΥ και νυν δήμαρχος Λατσιών Χρίστος Πιτταράς ενώ στον δήμο Λακατάμιας ακούγεται το όνομα του υπαρχηγού της Αστυνομίας Δημήτρη Δημητρίου.

Στη Λάρνακα η υποψηφιότητα του Ανδρέα Βύρα θεωρείται δεδομένη, καθώς ο ίδιος φαίνεται να απολαμβάνει μίας οριζόντιας στή-

ριξης από τους δημότες. Στον ΔΗΣΥ αντιλαμβάνονται πως η εμφάνισή μιας δυνατής υποψηφιότητας που θα σταθεί με αξιώσεις απέναντι από τον Βύρα είναι δύσκολο εγχείρημα, έστω κι αν στο ΑΚΕΛ υπάρχουν στελέχη που προειδοποιούν πως δεν θα πρέπει να θεωρείται περίπατος ο δήμος Λάρνακας και να μην εφησυχάζονται όπως έγινε στην περίπτωση Χρήστου το 2016 με τον Νίκο Νικολαΐδη.

Σε ό,τι αφορά την Λεμεσό, ο Νίκος Νικολαΐδης θα διεκδικήσει έχοντας απέναντί του τον Γιάννη Αρμευτή ο οποίος βρίσκεται σε έναν μακρύ προεκλογικό, όμως ερώτημα είναι ποιος θα στηρίξει ποιον. Ο νυν δήμαρχος Λεμεσού έχει ήδη στηρίξει ανοικτά την υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου και σε αυτό το πλαίσιο θεωρείται δύσκολο για την Πινδάρου να επιλέξει άλλον υποψήφιο, έστω κι αν στελέχη βλέπουν θετικά την υποψηφιότητα Αρμευτή. Θα θεωρηθεί άλλωστε και παραδοχή λάθους—για την στήριξη που έδωσαν στον κ. Νικολαΐδη το 2016—αν

δεν επαναλάβουν την στήριξή τους. Το ΔΗΚΟ βρίσκεται ήδη σε διαβουλεύσεις με τον κ. Αρμευτή έστω κι αν οι σχέσεις είχαν διασαλευθεί όταν πριν από τις προεδρικές εκλογές του 2018 ζήτησε να διαγραφεί από μέλος του κόμματος εις ένδειξη διαμαρτυρίας για την τότε «σκληρή γραμμή» του Νικόλα Παπαδόπουλου στο Κυπριακό. Και στο ΑΚΕΛ, ενώ έβλεπαν αρχικά θετικά την υποψηφιότητα Αρμευτή, σίγουρα ενοχλήθηκαν από το γεγονός ότι ο ίδιος αρνήθηκε να στηρίξει τον Ανδρέα Μαυρογιάννη στις προεδρικές εκλογές. Ο Ανδρέας Χρήστου, πάντως, βρίσκεται στο πλευρό του με ό,τι κι αν αυτό συνεπάγεται. Δεν αποκλείεται για το ΑΚΕΛ να συστρατεύσουν δημοφιλή στελέχη τα οποία κλείνουν τη θητεία τους στην Βουλή, όπως ο Ανδρέας Καυκαλάς και ο Κώστας Κώστα. Το ΑΚΕΛ δίνει ιδιαιτέρως έμφαση σε δήμους μικρότερους όπως είναι τα Πολεμίσια—που ενδεχομένως να διεκδικήσει ο Γιώργος Γεωργίου αν δεν διεκδικήσει τη θέση του προέδρου του

Επαρχιακού Οργανισμού Λεμεσού— και η Γερμασόγεια με τον νυν δήμαρχο Γερμασόγειας Κυριάκο Ξυδιά, ενώ σε περιπτώσεις που υπάρχει παντελής απουσία ΑΚΕΛικού ερείσματος, θα επιδιώξει να στηρίξει υποψηφιότητες από τον κεντρικό χώρο. Στον δήμο Ύψωνα θα διεκδικήσει ως ανεξάρτητος ακόμη μία φορά ο νυν δήμαρχος Παντελής Γεωργίου, ωστόσο δεν αποκλείεται να βάλει υποψηφιότητα απέναντί του υποψήφιος που να προέρχεται από τον ΔΗΣΥ όπου το κόμμα έχει έρεισμα.

Αμμόχωστος και Πάφος

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον φαίνεται να υπάρχει και για την δημαρχία του δήμου Αμμοχώστου. Ο Σίμος Ιωάννου ενδιαφέρεται να επαναδιεκδικήσει, και μετά τα όσα εκτυλίχθηκαν γύρω από την πρόσκληση Ουλουτσάι φαίνεται να κέρδισε πολιτικούς πόντους στο προεδευτικό ακροατήριο. Από το κάδρο ωστόσο δεν πρέπει να αγνοείται και ο αντιδήμαρχος Αμμοχώστου και επαρ-

χιακός Αμμοχώστου ΑΚΕΛ Χρυσόστανθος Ζαννέτος. Το ενδιαφέρον του έχει ήδη εκδηλώσει από πλευράς ΔΗΣΥ ο τώως υπουργός πολιτισμού, Γιάννης Τουμαζής, όπως επίσης και ο πρώην πρόεδρος του ΕΒΕ Αμμοχώστου Γιώργος Μαυρούδης. Σε ό,τι αφορά την Πάφο, πολύ πιθανή είναι η διεκδίκηση της δημαρχίας για άλλη μια φορά από τον Φαίδωνα Φαίδωνος, ωστόσο απέναντί του θα έχει την έπαρχο Πάφου Μαίρη Λάμπρου η οποία θα στηριχθεί από τον ενδιάμεσο χώρο και δεν αποκλείεται και από το ΑΚΕΛ όπως σημειώνουν στελέχη, αν το αντίπαρό της θα είναι ο Φαίδωνας Φαίδωνος. Στη Γεροσκήπου έχει ήδη εξαγγείλει ο Νίκος Παλιάς ως ανεξάρτητος και αναμένεται να στηριχθεί από το ΑΚΕΛ ενώ στην Πέγεια θα διεκδικήσει ο νυν δήμαρχος Μαρίνος Λάμπρου που θα στηριχθεί από το ΑΚΕΛ. Σε ό,τι αφορά στην Πόλη Χρυσόκους ενδιαφέρον φαίνεται να εκδηλώνει ο νυν βουλευτής της ΕΔΕΚ Ηλίας Μυριάνθους.

Συνέντευξη στην
ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

«**Οτιδήποτε** πάνω από το ποσοστό του 11,3% που λάβαμε στις βουλευτικές, θα θεωρηθεί επιτυχία για το ΔΗΚΟ στις επερχόμενες ευρωεκλογές. Ο μεγάλος ωστόσο στόχος θα είναι οι βουλευτικές του 2026, εκεί που φαίνεται αν οι πολιτικές σου είναι αυτές που ο κόσμος επιζητά και αν θα σε επιβραβεύσει ή θα σε καταψηφίσει για αυτές» δηλώνει σε συνέντευξη του στην «Κ» ο γενικός γραμματέας του κόμματος Γιώργος Σολώμου. Αναφέρει ότι «για τα σημαντικά θέματα υπάρχει συνεννόηση με τον Νίκο Χριστοδουλίδη χωρίς απαραίτητα να συμφωνούμε σε όλα». Εκφράζει την άποψη ότι όσο προχωρά η διακυβέρνηση τόσο θα βελτιώνεται ο συντονισμός και η ανταλλαγή απόψεων με το προεδρικό. Προσθέτει ότι το ΔΗΚΟ δεν έχει πλέον προβλήματα εσωστρέφειας.

-Ποιο το όραμα και οι στόχοι σας για το ΔΗΚΟ από την θέση πλέον του γενικού γραμματέα του κόμματος;

-Το ΔΗΚΟ ως το κατ' εξοχήν κόμμα του κέντρου και το μεγαλύτερο που στηρίζει τον Νίκο Χριστοδουλίδη οφείλει να βρει τρόπους για αναχαίτηση της απαξίωσης των

«**Ο Ιωάννης Κασουλίδης** είναι παλαιός κοπής πολιτικός, ξεπερασμένος από τα γεγονότα και θέλω να πιστεύω ότι οι νέοι πολιτικοί του ΔΗΣΥ δεν ασπάζονται αυτές τις απόψεις», λέει ο Γιώργος Σολώμος.

“
Το ΔΗΚΟ έχει θέσει αρχών οι οποίες πρέπει να υλοποιούνται. Εάν σε κάποια φάση εκφύουν και για αυτά για τα οποία στηρίξαμε τον Νίκο Χριστοδουλίδη δεν υλοποιούνται, τότε θα πρέπει να γίνει ξανά μία συζήτηση για τον ρόλο μας στην διακυβέρνηση.

πολιτών προς τα κόμματα και την ίδια ώρα να ενδυναμώσει τον φυσικό του χώρο, το κέντρο, με θέσεις οι οποίες θα έχουν επίκεντρό τους τον άνθρωπο και θα αφουγκράζονται τον πολίτη. Ο γ.γ. του κόμματος είναι ένας πολυσύνθετος ρόλος, οφείλω και θα προσπαθήσω να είμαι παρών σε όλες τις επαρχίες, με συχνή επαφή με τα μέλη και τους απλούς πολίτες και να αντλώ όλη αυτή την πληροφόρηση για να λαμβάνονται οι σωστές αποφάσεις τόσο σε επίπεδο ηγεσίας όσο και στη Βουλή. Οφείλουμε να λειτουργούμε συλλογικά και να είμαστε ένα ανθρωποκεντρικό κόμμα. **-Το ότι υπήρξε ένα εκλογικό συνέδριο που τελικώς δεν διαφοροποίησε –στην πλειοψηφία– τα πρόσωπα της ηγετικής πυραμίδας, πώς το ερμηνεύετε;**

-Υπάρχει μία πολύ λογική εξήγηση. Το ΔΗΚΟ δεν χρειαζόταν ανανέωση στον βαθμό που πιθανώς άλλα κόμματα να την έχουν ανάγκη, την έκανε από το περασμένο συνέδριο σε μεγάλο βαθμό. Ήμασταν από την προηγούμενη ηπείρα μία νέα ηγεσία. Μάλιστα βρισκόμαστε, θεωρώ, και σε πλεονεκτική θέση από άλλες ηγεσίες γιατί έχουμε την εμπειρία και την ωριμότητα να ανταπεξέλθουμε σε ένα πολυσύνθετο, διαρκώς μεταβαλλόμενο σκηνικό, διατηρώντας

όμως την όρεξη για δουλειά. **-Δεν είναι όμως υγιές για την λειτουργία ενός κόμματος να υπάρχει εσωκομματικός ανταγωνισμός;** **-Δεν μπορώ να αρνηθώ ότι όταν υπάρχει υγιής ανταγωνισμός και διαφορετικές απόψεις επωφελείται το κόμμα. Μάλιστα, μία μεγαλύτερη ενασχόληση με την εκλογική διαδικασία θα βοηθούσε να έρθει ακόμα περισσότερος κόσμος κοντά. Θα πρέπει να δουλέψουμε ακόμα περισσότερο προς αυτή την κατεύθυνση. Την ίδια ώρα, όμως, πιστεύω πως το ΔΗΚΟ δεν έχει πλέον προβλήματα εσωστρέφειας για αυτό και δεν υπήρχε αυτή η ανάγκη. **-Ποιες είναι σήμερα οι σχέσεις σας με τον Νικόλα Παπαδόπουλο, ζήσατε περιόδους έντονης αντιπαράθεσης, έτσι δεν είναι;** **-Η σχέση μας είναι εξαιρετική όπως ήταν πάντα. Υπήρξαν σκαμπανεβάσματα. Σε μία σχέση που μετρά εικοσαετία αντιλαμβάνεστε****

ότι υπάρχει και η ελευθερία και η άνεση να λechθούν κάποια πράγματα και να υπάρξουν διαφωνίες. Αυτό δεν σημαίνει ότι έχουμε καταλήξει σε μεγάλες αντιπαράθεσεις όπως μπορεί πολλές φορές να παρουσιαστεί από τα μέσα ενημέρωσης γιατί πουλάει περισσότερο. **-Μας λέτε δηλαδή ότι δεν υπήρξαν περίοδοι που στελέχη της ηγετικής πυραμίδας δεν μιλούσαν μεταξύ τους;** **-Υπήρξαν, στο παρελθόν. Αν αρνηθώ αυτό το πράγμα θα παω ψέμα. Δεν θεωρώ, όμως, ότι είμαστε σε τέτοια φάση σήμερα. Διακυμάνσεις στις σχέσεις πάντα θα υπάρχουν. Το θεωρώ λογικό σε ένα κόμμα που υπάρχουν και οι προσωπικές και οι συλλογικές φιλοδοξίες, όπως και οι προσωπικές και πολιτικές απόψεις που δεν είναι πάντα ταυτόσημες. Όμως αυτά που μας ενώνουν είναι πολύ περισσότερα από αυτά που μας χωρίζουν, οι αρχές και οι αξίες που προεβύει το κόμμα.**

-Γιατί σας ενόχλησε η δήλωση του Ιωάννη Κασουλίδη ότι το ΔΗΚΟ έχει πελατειακή σχέση με τους ψηφοφόρους του; Μέχρι και εκείνο το διαβόητο σποτ σας με τον Μάκη παρέπεμπε σε αυτήν; **-Ο κ. Κασουλίδης δήλωσε πως πρέπει να βγει στη σύνταξη και αντί αυτού κάνει παραινήσεις και παρατηρήσεις προς το ΔΗΚΟ. Πώς μπορούμε εμείς που από το 2014 μέχρι τον Μάρτιο του 2023 βρισκόμασταν στην αντιπολίτευση, με τον ΔΗΣΥ να είναι το μόνο κόμμα στην κυβέρνηση και να ελέγχει τους διορισμούς, να κάνουμε ρουσφέτια; Ας κοιτάξει τα του οίκου του ο κ. Κασουλίδης πρώτου ασχοληθεί με εμάς. **-Ο κ. Κασουλίδης είπε ότι το κόμμα δημιουργήθηκε για αυτόν τον λόγο, και να σας υπενθυμίσω τις προεδρίες Σπύρου Κυπριανού που συζητείτο έντονα αυτή η πελατειακή σχέση.** **-Όταν το 1978 ανέλαβε ο Σπύρος****

Κυπριανού, η Κυπριακή Δημοκρατία ήταν λαβωμένη και σε πολύ δεινή κατάσταση. Δεν θεωρούμε ότι έγιναν αναξιοκρατικά κάποιες ενέργειες που βοήθησαν τους πρόσφυγες και κάλυψαν τις ανάγκες της εποχής. Εάν αυτό θεωρείται ρουσφέτι από τον Ιωάννη Κασουλίδη είναι ένα θέμα, από την στιγμή που εκ του αποτελέσματος η διακυβέρνηση Σπύρου Κυπριανού είχε πετύχει την ανασύσταση της κυπριακής οικονομίας. Διερωτώνται, παράλληλα, γιατί ο πρώην υπουργός Εξωτερικών και κάποιοι άλλοι που ασπάζονται τις ίδιες απόψεις, έχουν την ανάγκη να ανατρέξουν στο παρελθόν για να κατηγορήσουν το ΔΗΚΟ. Να υπενθυμίσω ότι επί Τάσσου Παπαδόπουλου ουδέποτε έχει ακουστεί οτιδήποτε για αναξιοκρατικούς διορισμούς. Γιατί λοιπόν δεν αναφέρεται ο κ. Κασουλίδης στην τελευταία δεκαετία και την δική του κυβέρνηση, που χαρακτηρίστηκε και ως κυβέρνηση της διαφθοράς, και νιώθει την ανάγκη να ασχολείται με τα του ΔΗΚΟ. Δεν έχουμε την ανάγκη να μας μοιάσει κάποιος. Είμαστε περήφανοι για την ιστορία μας και ό,τι καταφέραμε για τον τόπο. Ο κ. Κασουλίδης είναι παλαιός κοπής πολιτικός, ξεπερασμένος από τα γεγονότα, και θέλω να πιστεύω ότι οι νέοι πολιτικοί του ΔΗΣΥ δεν ασπάζονται αυτές τις απόψεις και πρακτικές. **-Το ΔΗΚΟ, που σήμερα είναι το μεγαλύτερο κόμμα της συγκυβέρνησης, έχει και τον ανάλογο λόγο και επιρροή στη λήψη αποφάσεων;**

-Το ΔΗΚΟ έχει στηρίξει τον Νίκο Χριστοδουλίδη στη βάση ενός συγκεκριμένου προγράμματος και θεωρούμε ότι μέχρι σήμερα τηρείται. Εάν με ρωτάτε αν σε κάθε απόφαση που λαμβάνει η κυβέρνηση συζητά με το ΔΗΚΟ, η απάντηση είναι όχι. Για σημαντικά θέματα όμως, υπάρχει συνεννόηση χωρίς να σημαίνει ότι απαραίτητα συμφωνούμε σε όλα. Ο Νίκος Χριστοδουλίδης είναι ένας ανεξάρτητος πρόεδρος, όπως και το ΔΗΚΟ ένα αυτόνομο κόμμα. Πιστεύω πάντως ότι όσο προχωρούμε στην διακυβέρνηση τόσο θα βελτιώνεται ο συντονισμός και η ανταλλαγή απόψεων με το προεδρικό. Δεν συμμερίζομαι σε καμία περίπτωση την λέξη αχταρμάς, που χρησιμοποιούν κάποιοι τις αντιπολίτευσης με στόχο να πληξουν την διακυβέρνηση. Πιστεύω ότι τέτοιες εκφράσεις συντελούν στην υποβάθμιση του πολιτικού λόγου. **-Εσείς, δηλαδή, πώς θα χαρακτηρίζατε την εικόνα των συγκυβερνητικών κομμάτων, με εξέχον το ΔΗΚΟ, να καταψηφίζουν στη Βουλή νομοσχέδια της κυβέρνησης; Δεν ενισχύει την άποψη κάποιων για «αχταρμά»;**

-Αυτό ονομάζεται διαφωνία και είναι το νόημα της Δημοκρατίας, πράγμα που δεν συμβαίνει συχνά. Ωστόσο δεν αρνούμαι ότι μπορεί να υπάρξει βελτίωση στην επικοινωνία και τον συντονισμό. Τι επιδιώκουν δηλαδή αυτοί που καλλιεργούν το συγκεκριμένο κλίμα; Ότι στην πρώτη διαφωνία το ΔΗΚΟ θα σπικωθεί να φύγει; Αυτό δεν πρόκειται να συμβεί επειδή βολεύει κάποιους. Το ΔΗΚΟ όμως, δεν πρόκειται ούτε και να δώσει λευκή επιταγή στον οποιοδήποτε. Έχουμε θέσεις αρχών οι οποίες πρέπει να υλοποιούνται. Εάν σε κάποια φάση εκφύουν και για αυτά για τα οποία στηρίξαμε τον Νίκο Χριστοδουλίδη το ένα μετά το άλλο δεν υλοποιούνται, τότε θα πρέπει να γίνει ξανά μία συζήτηση για τον ρόλο μας στην διακυβέρνηση.

Επιτυχία οτιδήποτε πάνω από το 11,3%

-Ποιο ποσοστό θα θεωρήσετε επιτυχία για το ΗΚΟ στις επερχόμενες ευρωεκλογές; **-Οτιδήποτε πάνω από το ποσοστό του 11,3% που λάβαμε στις βουλευτικές εκλογές, αν και οι ευρωεκλογές δεν ταιριάζουν στο ΔΗΚΟ γιατί υπάρχει μία σχετική αδιαφορία από τη στιγμή που είναι το τρίτο κόμμα και εξασφαλίζει μία θέση στην Ευρωβουλή. Εδώ είναι που κάνω και ένα κάλεσμα προς τον κόσμο να έρθει να συστρατευτεί μαζί μας για να δείξουμε εμπράκτως την στήριξη στις πολιτικές και θέσεις του κόμματος. Θεωρούμε ότι με σωστή δουλειά θα είμαστε αρκετά πιο πάνω. Μην ξεχνάμε ότι ταυτόχρονα θα διεξαχθούν και οι τοπικές εκλογές με νέα μορφή, και αυτό από μόνο του αποτελεί ένα στοιχείο για όλα τα κόμματα. Ο μεγάλος ωστόσο στόχος θα είναι οι βουλευτικές του 2026, εκεί που φαίνεται αν οι πολιτικές σου είναι αυτές που ο κόσμος επιζητά και αν θα σε επιβραβεύσει ή θα σε καταψηφίσει για αυτές. **-Υπάρχει σκέψη για κοινό ψηφοδέλτιο των συγκυβερνητικών κομμάτων στις ευρωεκλογές;** **-Μέχρι στιγμής δεν έχει συζητηθεί κάτι τέτοιο, ωστόσο θεωρώ ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί. Το ΔΗΚΟ το έπραξε και παλιότερα το 2019 με την Ελένη Θεοχάρους –εντάχθηκε στο ψηφοδέλτιο ως αρχηγός άλλου κόμματος. Τέλος του μήνα θα αρχίσουν οι συζητήσεις και θα γίνει ο απαραίτητος σχεδιασμός τόσο για τις ευρωεκλογές όσο και για τις εκλογές της τοπικής αυτοδιοίκησης. **-Στις τοπικές εκλογές μπορεί να υποστηρίξετε υποψήφιο είτε του ΑΚΕΛ είτε του ΔΗΣΥ;** **-Γιατί όχι, αν είναι επιτυχημένος, έχει όραμα και πλάνο και τον θέλει ο κόσμος. Χωρίς να θέλω να αναφερθώ συγκεκριμένα, υπάρχουν τέτοιες προσωπικότητες και θα τις δούμε την κατάλληλη ώρα. **-Στο απομακρυσμένο έστω σεναρίο να ενταχθεί ο ΔΗΣΥ στη συγκυβέρνηση, εσείς πώς θα αντιδράσετε; Θα ήταν λόγος αποχώρησης από την κυβέρνηση;** **-Αν το πράξει αυτό ο ΔΗΣΥ σημαίνει ότι συμφωνεί με θέσεις του ΔΗΚΟ οι οποίες αποτελούν μέρος του προγράμματος διακυβέρνησης του ΠτΔ, άρα γιατί να έχουμε πρόβλημα; Δεν έχουμε κολλημένα και κόμπλεξ για το συγκεκριμένο θέμα. Αν ο ΔΗΣΥ θεωρεί ότι το πρόγραμμα που οι ίδιοι πολέμησαν προεκλογικά, τώρα το ασπάζονται, ας συζητήσουν με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας.********

ΑΡΘΡΟ / Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΣΚΟΚΟΥ

Δημοσκοπικό ντέρμπι, δικαστικός μονόδρομος

Όσο περίεργο κι αν ακουγόταν ακόμη κι έναν χρόνο πριν, οι πιθανότητες δίνουν μια επανάλυση της αναμέτρησης μεταξύ Μπάιντεν και Τραμπ για την προεδρία των Ηνωμένων Πολιτειών. Ακόμη πιο απίθανο είναι ότι το αποτέλεσμα μιας τέτοιας εκλογικής μάχης φαίνεται επίσης να είναι στον αέρα. Η τελευταία δημοσκόπηση των New York Times μεταξύ ψηφοφόρων των δύο κομμάτων, Δημοκρατικών και Ρεπουμπλικανών, δείχνει ένα ντέρμπι, καθώς σε αυτή την περίπτωση οι ψηφοφόροι συγκεντρώνουν ίδιο ποσοστό –43%.

Για τον πρόεδρο Μπάιντεν η μεγαλύτερη ένταση είναι η ηλικία του. Κατά δύο προς ένα, οι Δημοκρατικοί ψηφοφόροι αναφέρουν αυτό ως τη σημαντικότερη αδυναμία μιας νέας υποψηφιότητάς του. Οι περισσότεροι, σε ποσοστό 50%, θα προτιμούσαν έναν άλλο υποψήφιο. Ωστόσο, ουσιαστικά «τρέχει» χωρίς εσωκομματικό αντίπαλο, καθώς κανένας από τους σοβαρούς μνηστροφές του χρίσματος δεν θα πάει κόντρα στον Δημοκρατικό πρόεδρο και το κόμμα του, ελπίζοντας στην υποστήριξη του τελευταίου στις μεθεπόμενες εκλογές, το 2028. Ο πρόεδρος Τραμπ, πάλι, έχει

κυριαρχήσει στο Ρεπουμπλικανικό κόμμα, οι ψηφοφόροι του οποίου δηλώνουν ότι θα ψηφίζουν κατά ποσοστό 54%, σε σχέση με 17% που δηλώνουν ότι θα ψηφίζουν τον Ρον ντε Σάντις. Όλοι οι υπόλοιποι υποψήφιοι για το χρίσμα των Ρεπουμπλικανών έχουν χαμηλά μονηψήφια ποσοστά. Έτσι, οι εσωκομματικοί του αντίπαλοι δεν έχουν άλλη ελπίδα από το να αφήσουν τον χρόνο να μειώσει τη δημοφιλία του, καθώς θα εξελίσσονταν οι δικαστικές του περιπέτειες. Για την ώρα, όμως, συμβαίνει το αντίθετο: όσο πληθαίνουν οι κατηγορίες που αντιμετωπίζει, τόσο

αυξάνεται η υποστήριξη του μεταξύ των Ρεπουμπλικανών ψηφοφόρων. «Κανείς δεν παίζει το θύμα καλύτερα από τον Ντόναλντ Τραμπ», εκτιμά ο Μπιλ Γουάλεν από το Hoover Institution, ο οποίος προσθέτει ότι όσο περισσότερα τα κατηγορητήρια τόσο ευκολότερο είναι το επάγγελμα ότι ο Ντόναλντ Τραμπ δίκαια πολιτικά. Οι τελευταίες ομοσπονδιακές κατηγορίες εναντίον του είναι πάντως οι πλέον σοβαρές, με δύο στους τρεις Αμερικανούς να συμφωνούν με αυτόν τον χαρακτηρισμό. Μάλιστα, το 49% των Αμερικανών θεωρεί ότι θα έπρεπε να

σταματήσει την προεκλογική του εκστρατεία λόγω αυτών. Αντίθετα, το 46% τις χαρακτηρίζει πολιτικές, όπως υποστηρίζει ο ίδιος ο Τραμπ, αλλά και οι περισσότεροι Ρεπουμπλικανοί συνυποψήφιοί του. Μια επιστροφή του Ντόναλντ Τραμπ στην εξουσία δεν θα δοκιμάζε μόνο την αμερικανική δημοκρατία, αλλά θα απειλούσε και την ενότητα της δυτικής συμμαχίας. Όσο αποθαρρυντική και να είναι όμως η συνεχιζόμενη δημοφιλία του σε μεγάλο μέρος των Αμερικανών ψηφοφόρων, υπάρχουν επίσης οι ανεξάρτητοι ή αναποφάσιμοι, οι οποίοι θα κρίνουν τελικά τις

εκλογές του 2024. Και γι' αυτούς, τα τελευταία τρία κατηγορητήρια –για συνωμοσία και παρεμπόδιση μιας επίσημης διαδικασίας την 6η Ιανουαρίου 2021, αλλά κυρίως για συνωμοσία εναντίον των Ηνωμένων Πολιτειών διά της παρεμπόδισης της νόμιμης καταμέτρησης των ψήφων και την πιστοποίηση των εκλογών– μπορεί να κάνουν τη διαφορά.

* Η κ. Κατερίνα Σκόκου είναι Nonresident Senior Fellow στο Atlantic Council και ερευνήτρια Εξωτερικού στο ΕΛΙΑΜΕΠ, Εδρα Θεοδώρου Κουλουμπή για τις Ελληνοαμερικανικές Σχέσεις.

Για ποιον τρίζει η καρέκλα από τον Σεπτέμβριο;

Οι φωτο-οπορτουνιστές

Η επίσκεψη της ηγεσίας του Δημοκρατικού Συναγερμού στην Αθήνα ήταν αρκούντως ψυχαγωγική θα έλεγε κάποιος. Όχι μόνο γιατί αυτή έγινε κάποιες ώρες μετά την επίσημη επίσκεψη Μητσοτάκη στη Λευκωσία, όπου και είδε ούτως ή άλλως την Αννίτα Δημητρίου, αλλά εξαιτίας του οπτικοακουστικού υλικού που προωθήθηκε από το κόμμα, που έστελνε το μήνυμα αρχοντοχωριατισμού. Ο Κυριάκος Μητσοτάκης εντυπωσιάστηκε από την πληθώρα προσώπων που τον περίμεναν. «Πόσοι ήρθατε;» διερωτήθηκε χαμογελαστός και εκπληκτος, ασπαζόμενος την Αννίτα Δημητρίου και χαιρετώντας τους Ευθύμιο Δίπλαρο, Νίκο Τornaρίτη και τον γραμματέα των διεθνών σχέσεων του κόμματος Γιώργο Χατζηγεωργίου. Ο υπουργός Εξωτερικών Γιώργος Γεραπετρίτης διερωτήθηκε ποιες θέσεις του γνωρίζουν μετά την στομφώδη τοποθέτηση του Νίκου Τornaρίτη ότι ο ΔΗΣΥ συμφωνεί πλήρως με τις θέσεις του. Ήταν δύο συναντήσεις ιδιαίτερα αμήχανες που καλό θα ήταν αν μη τι άλλο, να μην βιντεογραφηθούν. Είναι βεβαίως μία ευκαιρία να ανοίξει το κεφάλαιο των φωτογραφιών και των ευκαιριών που βρίσκουν τα πολιτικά πρόσωπα να αυτοπροβάλλονται. Το είδαμε έντονα στις πυρκαγιές. Από το 2021 όταν η Φωτεινή Τσιρίδου -ντυμένη ακατάλληλως- μαζί με τον Ευθύμιο Δίπλαρο έκαναν μάχη για το ποιος θα εμφανιστεί πρώτος και καλύτερος στην περιοχή, ταλαιπωρώντας επί της ουσίας τους πυροσβέστες και όσους έπρεπε να κάνουν την δουλειά τους. Το είδαμε και με την παρουσία της Αννίτας Δημητρίου της οποίας ο στρατός φρόντισε να ενημερώσει τον υπόλοιπο κόσμο ότι σε αντίθεση με την απουσία του Νίκου Χριστοδουλίδη στην Εύβοια, η ίδια ήταν δυναμικά παρούσα. Η φωτογραφία που συζητήθηκε περισσότερο από όλα στα κομματικά πηγάδια ήταν της ίδιας να κοιτάξει με την πλάτη την πύρινη λαίλαπα. Διερωτήθηκε η στήλη, κατά πόσο αυτό ήταν αποτέλεσμα των επαγγελματιών φωτογράφων που την ακολουθούν και βγάζουν παρόμοιες σε μνημόσυνα, καταθέσεις στεφάνων και τα σχετικά. Τελικά τα χρέη φωτογράφου ανέλαβε με δική του πρωτοβουλία δημοσιογράφος. Αλήθεια, υπάρχει κάποιος που πήγε στις πυρκαγιές για να δώσει δύναμη στους πολίτες ή μόνο για να στείλει τα μηνύματά του στο ακροατήριό του;

● ● ● ●

Οι καναπεδάτοι...

Την δική της πολιτική σημασία είχε η συνέντευξη της Σάββας Ορφανίδου στην Κατερίνα Ηλιάδη στον «Πολίτη» την περασμένη Κυριακή. Η κα Ορφανίδου θέλησε να στείλει σαφή μηνύματα κυρίως προς τον τέως υπουργό Οικονομικών Κωνσταντίνο Πετρίδη, ότι η νέα ηγεσία ούτε απολι-

Ενα κράτος δεν χρειάζεται πολιτικούς που βγάζουν φωτογραφίες πάνω από τον πύρινο όλεθρο, αλλά τη σωστή διαχείριση για αποφυγή τέτοιων τραγωδιών.

τίκ είναι, ούτε αδύναμη. Μάλιστα προέτρεψε κάποιους να μην κάνουν κριτική από την άνεση του καναπέ τους. Εμείς, πάντως, θυμόμαστε τον Κωνσταντίνο Πετρίδη να δίνει τις δικές του μάχες για δέκα χρόνια, άλλοτε για την διαχείριση της κρίσης που προκάλεσαν τα διαβατήρια και άλλοτε για την διαχείριση της οικονομίας στην κρίση μνημόσυνου της πανδημίας. Αν από την άλλη τα πυρά αφορούν τον Γιώργο Παμπορίδη, ας τους θυμίσουμε πως ο πρώην υπουργός Υγείας είναι ο λόγος για τον οποίο οι βουλευτές του ΔΗΣΥ οικειοποιούνται το ΓεΣΥ και υπερηφανεύονται για την κοινωνική αυτή κατάκτηση που έγινε επί Αναστασιάδη, έστω κι αν εντός του κόμματός τους κάποιοι το υπέσκαπταν. Ποιοι λοιπόν είναι άραγε οι καναπεδάτοι;

● ● ● ●

Η Πική και τα fake accounts

Πονοκέφαλο αποτελεί, όπως μαθαίνουμε, για το υπουργικό σχήμα η υφυπουργός παρά τω πρόεδρῳ Ειρήνη Πική. Η κα Πική έχει μπει ήδη σε μια διαδικασία ελέγχου των υπουργών για να διαπιστωθεί τι έχουν υλοποιήσει μέχρι σήμερα και τι απομένει να υλοποιηθεί -και πολύ καλά κάνει. Το κρίσιμο χρονοδιάγραμμα είναι ο Σεπτέμβριος, καθώς θεωρείται πως το έργο τους θα κρίνει και την παραμονή τους ή όχι στο υπουργικό σχήμα. Εμείς θα προτείνουμε

στην κ. Πική να παρακολουθήσει και το έργο που ανέλαβε κάτοικος του προεδρικού. Να διευθύνει δηλαδή 5-6 ψεύτικους λογαριασμούς στο twitter, οι οποίοι επιτίθενται σε όποιον τολμήσει να επικρίνει τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Αν θέλουν όντως να βοηθήσουν την εικόνα της κυβέρνησης θα μπορούσαν να το κάνουν παραθέτοντας

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Χρίστος Αντρέου

Ο εκπρόσωπος τύπου της Αστυνομίας ο οποίος όταν ρωτήθηκε για ποιο λόγο έκανε καταγγελία για ένα rag-dy account, μας ενημέρωσε πως προχώρησε στην εν λόγω ενέργεια μετά από καταγγελίες χρηστών ότι παραβιάζει τους όρους του twitter. Από τότε η αστυνομία έχει την ευθύνη να ελέγχει τους όρους μίας διαδικτυακής πλατφόρμας;

πολιτικά επιχειρήματα στους επικριτές τους και όχι με καφενεϊακού τύπου κουβέντες.

● ● ● ●

Κεραυνός, μαινόμενος

Ένας από τους υπουργούς του οποίου το όνομα ακούγεται εντόνως ότι θα αντικατασταθεί μετά τον Σεπτέμβριο, είναι αυτό του Μάκη Κεραυνού. Ο ίδιος έχει ήδη εννοληθεί από το γεγονός ότι δεν υπάρχει καμία επαφή μεταξύ του και του προέδρου της Δημοκρατίας, ούτως ώστε να υπάρχει ανταλλαγή απόψεων και προβληματισμών για τα θέματα που αφορούν την οικονομία. Όμως δεν είναι μόνο αυτό. Η ένταση προκλήθηκε από τον καιρό που έμεινε εκτός της συζήτησης για την ΑΤΑ. Όπως υποστηρίζονταν στα κυβερνητικά πηγαδάκια, το τελευταίο που ήθελε ο πρόεδρος σε ό,τι αφορά την ΑΤΑ ήταν να προκληθεί απεργία εν τω μέσω του θέρους. Αυτές οι αποφάσεις που απέκλεισαν το κατεξοχήν αρμόδιο υπουργείο και κατ' επέκταση τον Μάκη Κεραυνό, φαίνεται να προκάλεσαν σοβαρό πρόβλημα στις μεταξύ τους σχέσεις.

● ● ● ●

Η σύγκρουση τιτάνων

Κακές θεωρούνται και οι σχέσεις που έχει ο Νίκος Χριστοδουλίδης με την

υπουργό Υγείας Πόπη Κανάρη, με κάποιους να την θεωρούν την επόμενη που θα αποχωρήσει. Αυτή ήταν η κοινή διαπίστωση όταν στο υπουργικό συμβούλιο αποφασίστηκε η παραμονή των γενικών διευθυντών στα πόστα τους και κατ' επέκταση η παραμονή της γενικής διευθύντριας του υπουργείου Υγείας Χριστίνας Γιαννάκη, στο υπουργείο Υγείας. Οι κακές σχέσεις Κανάρη-Γιαννάκη χρονολογούνται, και με την παραμονή της δεύτερης στο υπουργείο θεωρήθηκε από πολλούς ότι δρομολογείται η αντικατάσταση της υπουργού. Το νέο ωστόσο επεισόδιο που άνοιξε για τα πτυχία της γενικής διευθύντριας μέσω λογαριασμών στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης ίσως να προκαλέσουν νέα δεδομένα. Η κα Κανάρη ζήτησε από τον πρόεδρο εξουσιοδότηση για να διαπιστωθεί η γνησιότητα των πτυχίων της κας Γιαννάκη. Πέραν του εξωθεσμικού της κίνησης Κανάρη, αν ο Πρόεδρος καθάρσει συνοπτικά την υπουργό χωρίς να λάβει υπόψη τα πολύ σοβαρά που βλέπουν το φως της δημοσιότητας, τότε θα στείλει το μήνυμα κουκουλώματος. Η στήλη εκτιμά πως και η Χριστίνα Γιαννάκη θα έπρεπε να επιθυμεί την διάψευση των φημών περί πλαστών πτυχίων και να δεχτεί την εξουσιοδότηση αυτή. Καθάρος ουρανός, αστραπές δεν φοβάται, έτσι;

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Οι «δύσκολοι» Αύγουστοι της πολιτικής

Της **ΔΩΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Η θλιβερή υπόθεση της δολοφονίας του Μιχάλη Κατσουρή στη Νέα Φιλαδέλφεια και οι συγκλονιστικές αποκλύψεις για αδράνεια, λάθη και επιχειρησιακή ανεπάρκεια από την πλευρά της αστυνομίας συνθέτουν ένα σκηνικό πολυεπίπεδης κρίσης μέσα στον Αύγουστο.

Η διαδεδομένη αντίληψη ότι ο Αύγουστος είναι ένας ήσυχος μήνας, κυρίως απόρροια του ότι είναι ο μήνας κορύφωσης των καλοκαιρινών διακοπών, συχνά διαψεύεται στην πράξη για την πολιτική και τους πολιτικούς από μικρότερης ή μεγαλύτερης σοβαρότητας έκτακτα περιστατικά.

Πέρυσι τον Αύγουστο κυριάρχησε το θέμα των υποκλοπών. Σε συνέχεια της καταγγελίας του Νίκου Ανδρουλάκη ότι παρακολουθείτο το κινητό τηλέφωνό του, στις 5 Αυγούστου 2022 ο γ.γ. του πρωθυπουργού Γρηγόρης Δημητριάδης και ο διοικητής της ΕΥΠ Παναγιώτης Κοντολέων παραιτήθηκαν από τις θέσεις τους. Στις 8 Αυγούστου ο κ. Μητσοτάκης σε δήλωσή του μίλησε για την πλήρη διερεύνηση της υπόθεσης. Ο περυσινός Αύγουστος είχε και μια θετική εξέλιξη, την έξοδο της χώρας μας από το καθεστώς ενισχυμένης εποπτείας, που ανακοίνωσε με μήνυμά του ο κ. Μητσοτάκης.

Τον Αύγουστο του 2021 οι μεγάλες πυρκαγιές σε Αττική, Εύβοια και Ηλεία κυριάρχησαν ως θέμα.

Η θεωρία περί απουσίας ειδήσεων διαμεύεται κάθε χρόνο στην πράξη. Τόσο η κυβέρνηση του κ. Μητσοτάκη όσο και η προηγούμενη του κ. Τσίπρα βρέθηκαν αντιμέτωπες με μείζονες κρίσεις.

Ήδη από τις αρχές του μηνός, στις 4 Αυγούστου, ο πρωθυπουργός επισκέφθηκε το συντονιστικό κέντρο του Πυροσβεστικού Σώματος στο Χαλάνδρι, ενώ σε δήλωσή του την επόμενη μέρα ο κ. Μητσοτάκης υπογράμιζε τη σοβαρότητα της κατάστασης και την κινητοποίηση των Αρχών. Στις 18 Αυγούστου έγινε στο Μαξίμου σύσκεψη για την ανασυγκρότηση των πυρόπληκτων περιοχών της βόρειας Εύβοιας και μία εβδομάδα αργότερα, στις 25 του μηνός, η διαχείριση των πυρκαγιών και τα μέτρα αποκατάστασης συζητήθηκαν στη Βουλή σε επίπεδο πολιτικών αρχηγών. Κεντρικό θέμα πριν από δύο χρόνια, που απασχόλησε συνεδρίαση του ΚΥΣΕΑ στις 18 Αυγούστου, ήταν και η κρίση στο Αφγανιστάν, που ολοκληρώθηκε με την ανάληψη της εξουσίας από τους Ταλιμπάν.

Τον Αύγουστο του 2020 κυριάρ-

χησε η ένταση στο μέτωπο με την Τουρκία, η οποία σε αντίδραση της επίτευξης συμφωνίας για τον καθορισμό ΑΟΖ μεταξύ Ελλάδας και Αιγύπτου ανέβασε κατακόρυφα τις προκλήσεις. Η Αγκυρα έβγαλε το ερευνητικό «Ορούτς Ρέις» στην Ανατολική Μεσόγειο, στα όρια των ελληνικών χωρικών υδάτων, συνοδεύει δεκάδων τουρκικών πολεμικών πλοίων. Η Αθήνα αντέδρασε

Τον Αύγουστο του 2021 οι πυρκαγιές σε Αττική, Εύβοια και Ηλεία κυριάρχησαν ως θέμα. Ενα χρόνο νωρίτερα, η Αγκυρα ανέβασε το θερμόμετρο βγάζοντας το «Ορούτς Ρέις» στην Ανατολική Μεσόγειο, στα όρια των ελληνικών χωρικών υδάτων, συνοδεύει δεκάδων τουρκικών πολεμικών πλοίων. Τέλος, τον Αύγουστο του 2015 ο Αλέξης Τσίπρας έφερε προς ψήφιση στη Βουλή τη συμφωνία για το τρίτο μνημόνιο.

αναπτύσσοντας δυνάμεις του Πολεμικού Ναυτικού και οι στόλοι των δύο χωρών βρέθηκαν να αναπτύσσονται ο ένας απέναντι στον άλλο. Η συμφωνία με την Αίγυπτο υπογράφηκε στις 6 Αυγούστου και στις 10 του μηνός συνεδρίασε το ΚΥΣΕΑ στη σκιά της αναβαθμισμένης τουρκικής προκλητικότητας. Τις επόμενες ημέρες ο κ. Μητσοτάκης ενημέρωσε την Πρόεδρο της

Δημοκρατίας και τους πολιτικούς αρχηγούς για τις εξελίξεις, ενώ αναφέρθηκε στην αντίδραση της Τουρκίας σε δημόσια δήλωσή του στις 12 Αυγούστου, υπογραμμίζοντας ότι η χώρα μας «απάντησε» στην ανάπτυξη του στόλου της Τουρκίας με ανάπτυξη των δυνάμεων του Πολεμικού Ναυτικού. Οι αποσταθεροποιητικές ενέργειες της γειτονίας βρέθηκαν στο επίκεντρο επικοινωνιών που είχε το επόμενο διάστημα ο κ. Μητσοτάκης με τους Αγκελα Μέρκελ και Εμανουέλ Μακρόν αλλά και με τον Αμερικανό πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ. Στις 26 Αυγούστου έγινε στη Βουλή η συζήτηση για την κύρωση των συμφωνιών οριοθέτησης ΑΟΖ με Ιταλία και Αίγυπτο.

Ο Αύγουστος του 2020 ήταν επίσης ένας κρίσιμος μήνας στη διαχείριση της πανδημίας, με επαναλαμβανόμενες τακτικές συσκέψεις υπό τον πρωθυπουργό για τις εξελίξεις στο μέτωπο του κορωνοϊού αλλά και την προετοιμασία για το άνοιγμα των σχολείων και τον προγραμματισμό για τη διάθεση των πρώτων εμβολίων, που αναμενόταν να διατεθούν τους επόμενους μήνες.

Τον Αύγουστο του 2019 κυριάρχησαν οι κινήσεις για τον προγραμματισμό έργου της νέας κυβέρνησης, τα πρώτα νομοσχέδια που έφερε στη Βουλή, όπως αυτό για το Επιτελικό Κράτος στις 6 του μηνός.

Το 2018, κατά την περίοδο διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, ο Αύγουστος ήταν ο μήνας διαχείρισης των επι-

πτώσεων από την καταστροφική πυρκαγιά στο Μάτι. Στις 3 του μηνός ο τότε πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας έκανε δεκτή την παραίτηση του Νίκου Τόσκα από το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και στις 9 του μηνός παρουσιάστηκε το νέο σχέδιο για την Πολιτική Προστασία. Στις 23 Αυγούστου ο κ. Τσίπρας συναντήθηκε με τον καθηγητή Γκόλνταμερ και συμφωνήθηκε η σύσταση επιτροπής για τη διερεύνηση των αιτιών της πυρκαγιάς στο Μάτι. Παράλληλα, στις 14 Αυγούστου απελευθερώθηκαν οι δύο Έλληνες στρατιωτικοί που είχαν συλληφθεί τον Μάρτιο στον Εβρο και κρατούνταν από τις τουρκικές Αρχές.

Στις 21 Αυγούστου ο κ. Τσίπρας ανακοίνωσε με διάγγελμα από την Ιθάκη την έξοδο της χώρας από τα μνημόνια. Στις 28 του μηνός έγινε ανασχηματισμός της κυβέρνησης.

Με εξαίρεση την εκδήλωση πυρκαγιών, ο Αύγουστος ήταν ένας ήσυχος μήνας για το 2017, όπως και το 2016.

Αντιθέτως το 2015 ήταν μια χρονιά πυκνών γεγονότων, καθώς στις 14 του μηνός εισήλθε στη Βουλή προς ψήφιση το 3ο μνημόνιο, που συμφώνησε ο Αλέξης Τσίπρας με τους εταίρους. Δεν το ψήφισαν 43 βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ, αλλά υπερψηφίστηκε από 222 βουλευτές συνολικά. Στις 20 Αυγούστου ο Αλέξης Τσίπρας με διάγγελμα γνωστοποίησε την πρόθεσή του να οδηγήσει τη χώρα σε πρόωρες εκλογές, που διεξήχθησαν ένα μήνα αργότερα.

Πάνω από όλους η διαφάνεια

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Επειδή το θέμα πήρε σοβαρές διαστάσεις, αντί να επιδιδώμαστε σε ευμηγορίες του καναπέ θα ήταν σαφώς πιο χρήσιμο να θυμηθούμε κάποια βασικά (και αυτονόητα) και να θέσουμε στην βάση αυτών τα ερωτήματα που πρέπει να τεθούν.

Πρώτο ερώτημα: Το θέμα μας στην υπόθεση Γιαννάκη είναι η κ. Κανάρη; Ακόμα κι αν η υπουργός Υγείας δεν έδρασε σωστά και εντός θεσμικών πλαισίων, πόσο αυτό αλλάζει την ουσία του θέματος; Να υπενθυμίζουμε ποια είναι η ουσία του θέματος; Η διαφάνεια! Αυτή είναι η ουσία. Και μπορεί το όλο θέμα να ήρθε στην επιφάνεια από ένα ανώνυμο λογαριασμό στα ΜΚΔ πίσω από τον οποίο ενδεχομένως να κρύβονται αλλότρια συμφέροντα, αλλά από την στιγμή που οι ισχυρισμοί που γίνονται αντί να γραφτεί επίσημη επιστολή από την υπουργό Υγείας καθώς και να τοποθετηθεί δημόσια ο γενικός Ελεγκτής αποκαλύπτοντας ότι στο παρελθόν είχε ζητήσει αρχηγός πολιτικού κόμματος (ο κ. Άντρος Κυπριανού) να διερευνηθεί η γνησιότητα των προσόντων της κ. Γιαννάκη, τότε το να μένουμε προσκολλημένοι στο ανώνυμο parody account είναι ολιβερά βολικό. Γιατί δεν διερωτώμαστε γιατί ο κ. Κυπριανού ζήτησε το 2021 να διερευνηθούν ισχυρισμοί περί πλαστών πτυχίων της κ. Γιαννάκη; Και τι ακριβώς εννοεί ο γενικός Ελεγκτής όταν λέει πως η απάντησή του στον κ. Κυπριανού ήταν ότι «από την επισκόπηση των πρωτότυπων πιστοποιητικών των ακαδημαϊκών προσόντων της εν λόγω λειτουργού δεν προκύπτουν υπόνοιες για ενδεχόμενη πλαστογράφηση τους; Από πότε η επισκόπηση είναι έρευνα; Και από πότε είναι αρμοδιότητα της ΕΥ να ελέγχει τη γνησιότητα πτυχίων; Βάση ποιων στοιχείων απορράθηκε η ΕΥ ότι «δεν προκύπτουν υπόνοιες για ενδεχόμενη πλαστογράφηση» και πόσο έγκυρη είναι αυτή η απόφαση δεδομένου ότι είναι αφενός εκτός αρμοδιότητας και αφετέρου περιορίζεται μόνο σε...επισκόπηση; Από την άλλη, ακόμα κι αν η κ. Κανάρη έδρασε λανθασμένα και αντί επιστολών έπρεπε να απευθυνθεί στο υπουργικό συμβούλιο ώστε αυτό να ορίσει ερευνώντας λειτουργό, αυτό γιατί αναιρεί το ότι έπραξε ό,τι έπραξε με γνώμονα την υπεράσπιση της διαφάνειας και του κύρους του υπουργείου; Στην επιστολή της η κ. Κανάρη γράφει μεταξύ άλλων πως «η αλήθεια είναι η μόνη ασπίδα που έχουμε να προτάσουμε έναντι όσων αβάσιμων εκτοξεύονται και δημοσιεύονται». Γιατί λοιπόν τίθεται στο στόχαστρο αυτός που προσπαθεί να υπερασπιστεί την αλήθεια και όχι οι υπόλοιποι που κρύβονται πίσω από την σιωπή τους ή ακόμα χειρότερα πίσω από τις «επισκοπήσεις» της ΕΥ; Και ναι, προφανώς ισχύει το τεκμήριο της αθωότητας, αλλά από την άλλη, όποιος κατέχει ανώτατη θέση δημόσιου λειτουργού είναι υπόλογος πρωτίστως στους πολίτες και έχει καθήκον σε περίπτωση που αμφισβητείται η δική του καθαρότητα να κάνει ό,τι επιβάλλεται για να αρθεί η αμφισβήτηση η οποία πλήττει την αξιοπιστία του ίδιου του κράτους. Στη προκειμένη περίπτωση η κ. Γιαννάκη δεν είχε να κάνει τίποτα περισσότερο από το να τριψέι στα μούτρα του οποιουδήποτε την αμφισβητεί (ακόμα και της κ. Κανάρης) τη γνησιότητα των πτυχίων της και να λήξει το θέμα. Γιατί δεν το έκανε; Και γιατί θεωρούμε ότι το θέμα θα επιλυθεί με την μεσολάβηση του προέδρου της Δημοκρατίας που ενδεχομένως θα καταλήξει σε αλλαγή προσώπων; Δεν είναι αρμοδιότητα του ΠτΔ να «δικάσει» και ούτε πρέπει το όλο θέμα να υποβαθμιστεί σε κρατικό «καβγά» που απλά χρειάζεται μεσολαβητή. Ο νόμος ορίζει πως σε τέτοιες περιπτώσεις αρμόδια αρχή είναι το υπουργικό συμβούλιο, και αν πράγματι στόχος της κυβέρνησης είναι να αρχίσει επιτέλους το κράτος να λειτουργεί με διαφάνεια τότε, από την στιγμή που αιωρούνται ερωτηματικά σχετικά με την γνησιότητα των προσόντων ενός ανώτατου κρατικού λειτουργού, εκεί πρέπει να παρεμφυθεί το όλο θέμα ώστε να γίνει η έρευνα που προβλέπεται στο νόμο. Αλλιώς θα αρχίσουμε και 'μεις να ξαφνιαζόμαστε για τους ίδιους λόγους που ξαφνιάζεται και ο πρώην υπουργός Υγείας κ. Παμπορίδης στην σχετική ανάρτηση του.

elenixenou11@gmail.com

Ένα κορίτσι βγάζει σέλφι στην εκδήλωση λουλουδιών που οργανώνεται στους Βοτανικούς Κήπους της Ινδίας για την 76η επέτειο Ανεξαρτησίας της χώρας.

Ο θεσμός δεν κάνει διακοπές

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Το καλοκαίρι του 2021, η φωτογραφία του Νίκου Αναστασιάδη στον Τάκη Ζαχαράτο και την Άντζελα Δημητρίου, γινόταν viral, για όλους τους λάθος λόγους. Δεν ήταν μόνο ο τρόπος που ο αρχηγός ενός κατά τα άλλα σοβαρού κράτους επέλεξε να διασκεδάσει, αλλά και η χρονική συγκυρία που το έκανε. Ήταν την στιγμή που ο Τούρκος πρόεδρος εξήγγειλε το πιλοτικό άνοιγμα του 3,5% της περίκλειστης πόλης, επιβεβαιώνοντας τις ανησυχίες για νέα τετελεσμένα στο Κυπριακό και οι φωτογραφίες του Νίκου Αναστασιάδη στις αθηναϊκές πίστες προκαλούσαν, μεταξύ άλλων, το λαϊκό αίσθημα. Ένα αίσθημα που δοκιμαζόταν εντόνος από το 2017 όταν αμέσως μετά την ανακοίνωση του ναυαγίου στο Κραν Μοντανά, με το «καλή τύχη σε Κύπριους τους Βορρά και στον Νότο» του Αντόνιο Γκουτέρες, ο πρόεδρος έμπαινε στο αεροπλάνο και πήγαινε απευθείας στο κουβανέζικο πάρτι που διοργάνωνε για τα γενέθλια της η κόρη του, Ινώ. Οι φωτογραφίες του εντυπωσιακού πάρτι με τον πρόεδρο να ποζάρει χαμογελαστός λίγες ώρες μετά το ναυάγιο στο Κυπριακό είχαν δημοσιοποιηθεί από την ίδια την προεδρική οικογένεια στα lifestyle περιοδικά και στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης. Το ίδιο έκαναν και ένα χρόνο αργότερα στις κοινές διακοπές τους στις Σεύχελλες, τη στιγμή που στην Κύπρο οι εκπαιδευτικοί έβγαιναν στους δρόμους και προκαλείτο έτσι η πρώτη κρίση της δεύτερης θητείας του.

Ο Νίκος Αναστασιάδης είχε στείλει από νωρίς το μήνυμα ότι η ενσυναίσθηση δεν είναι στα πολιτικά του χαρίσματα. Ότι η προεδρία δεν είναι καθημερινό λειτουργήμα για τον ίδιο, αλλά ρόλος που μπορεί να κατεβάσει ρολά στις διακοπές του. Όμως ο Νίκος Χριστοδουλίδης, ένα πολιτικό πρόσωπο που είχε κτίσει πολύ προσεκτικά την εικόνα του και που στον προεκλογικό επαναλαμβάνε φορτικά πως είναι ένα με την κοινωνία, εξέπληξε και τους πιο κυνικούς όταν διαπιστώθηκε πως την ώρα που μαίνονταν οι πυρκαγιές εκείνος βρισκόταν για διακοπές στην Ελλάδα. Και κυρίως ότι δεν επέστρεψε.

Κανείς δεν ανέμενε προφανώς από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας να σβήνει φωτιές ούτε να βρίσκεται στον χώρο για να επιβλέπει με τα κιάλια την κατάσταση. Όμως ο πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν είναι ένας απλός άνθρωπος που έχει την ανάγκη να ξεκουραστεί όποτε του αποφασίσει. Δεν εκπροσωπεί πλέον τον εαυτό του. Είναι θεσμός, και ως τέτοιος οφείλει να ηγείται τονώνοντας το αίσθημα ασφάλειας

των πολιτών. Κυρίως όμως οφείλει να στείλει το μήνυμα πως μπορεί να διαχειριστεί επαρκώς οποιαδήποτε κρίση. Έστω κι αν αυτό προϋποθέτει πως θα αναβάλει για λίγο τις διακοπές του.

Δεν γνωρίζω πόσο πείστηκαν όταν οι πολιτικοί αξιωματούχοι επαναλάμβαναν φορτικά πως την κατάσταση της πυρκαγιάς την ελέγχει από τα μοναστήρια όπου προσκυνούσε ο πρόεδρος. Ούτε πόσοι βρήκαν λογικό, να ζητάμε βοήθεια από ξένα κράτη τη στιγμή που ο αρχηγός του δικού μας κράτους απουσίαζε.

Όμως διερωτώμαι τι λένε τώρα όλοι όσοι υποστήριζαν πως ο πρόεδρος δεν είναι πυροσβέστης, για την απουσία οποιασδήποτε αντίδρασής του στη νέα κρίση που ξέσπασε. Την κόντρα της υπουργού Υγείας Πόπης Κανάρη με την γενική διευθύντρια του υπουργείου Χριστίνα Γιαννάκη.

Όσο εξωθεσμικά κι αν λειτουργήσει η Πόπη Κανάρη με τις περιβόητες εξετάσεις αγγλικών, το ίδιο εξωθεσμικά είναι και όσα διαρρέονται πως προτίθεται να κάνει ο πρόεδρος. Ότι δηλαδή θα τις φωνάζει για «να εκτονώσει την κρίση κατά τρόπο ανώδυνο και για τις δύο» επισφραγίζοντας τη φήμη διαρχίας εντός του υπουργείου. Ο άνθρωπος του προέδρου είναι ο πολιτικός προϊστάμενος του υπουργείου. Είτε τον στηρίζει, είτε τον παύει αμέσως. Ο ρόλος του όμως δεν τελειώνει στην εκτόνωση της μεταξή τους κόντρας. Είναι να αποδείξει αυτό για το οποίο προεκλογικά δεσμεύτηκε: την αποκατάσταση της διαφάνειας, την εφαρμογή της αξιοκρατίας και την πάταξη της διαπλοκής.

Και επειδή πολλοί περιορίζονται στο ότι όλα αυτά προέρχονται από ένα parody account προσπαθώντας να μειώσουν τη σοβαρότητά των ευρημάτων, θα πρέπει να σημειωθεί πως όλα όσα βλέπουν το φως της δημοσιότητας – είτε προέρχονται από ΜΜΕ είτε από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης– πρέπει να περνούν από φίλτρο, να αντιμετωπίζονται με σοβαρότητα για να μην επικρατήσει η άκρατη λαστολογία. Όμως όταν παρουσιάζονται επιστολές, που αφήνουν εκτεθειμένο ολόκληρο το σύστημα και πλήττουν καί' επέκταση περαιτέρω τη σχέση των πολιτών με τους θεσμούς, τότε απαιτείται απόλυτη διαφάνεια.

Μόνο έτσι θα αποδείξει ο πρόεδρος πως εννοεί όσα προεκλογικά εξήγγειλε. Και κυρίως θα καταφέρει να διαφεύσει όσους πιστεύουν πως ο θεσμός θα βρίσκεται σε παρατεταμένες διακοπές, κάθε φορά που προκύπτει μια κρίση.

economidoum@kathimerini.com.cy

Γιατί ο τουρισμός δεν θα επιστρέψει στο 2019

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Είναι κάτι που έχουμε ακούσει αρκετές φορές από φορείς του τουρισμού, ότι δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται πλέον ως σημείο, ή καλύτερα, χρονιά αναφοράς για τον τουρισμό, το 2019. Και αυτό, εφόσον, οι συνθήκες και τα δεδομένα του τότε δεν είναι κοινά με τα δεδομένα του σήμερα. Άρα, το επείγον είναι ότι στην ουσία συγκρίνουμε ανόμοια πράγματα. Όντως το επείγον έχει μια λογική βάση. Δεν μπορείς να συγκρίνεις επιδόσεις μιας υγιούς χρονιάς, με αυτές των επόμενων τριών που ακολούθησαν. Τα γνωρίζουν οι αρμόδιοι, ξενοδοχεί, εστιατόρες και όσοι βγάλουν τα προς το ζην από την τουριστική βιομηχανία, και δεν είναι λοιπόν πρωτόκουστο ότι η αξίλλειος πτέρνα του τομέα είναι η ευαλωτότητα του απέναντι σε εξελίξεις είτε πολιτικές είτε οικονομικές και άλλες.

Έτσι, η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και οι κυρώσεις που ακολούθησαν άφησαν εκτός Ευρώπης τις μεγάλες ροές Ρώσων τουριστών, οι οποίες ενίσχυσαν τελικά τις πληρότητες άλλων προορισμών αλλά και τη δυναμική του εγχώριου τουρισμού στη Ρωσία.

Η άνοδος των επιτοκίων, του κόστους ενέργειας και του πληθωρισμού, μείωσαν την αγοραστική δύναμη των καταναλωτών ενώ ταυτόχρονα αύξησαν το κόστος αγοράς εισιτηρίων, διαμονής και προϊόντων. Είδαμε τις δαπάνες τουριστών να αυξάνονται μεν, αλλά την ίδια ώρα υπήρξε μια μικρή μείωση της διάρκειας των διακοπών. Λιγότερες μέρες διακοπών και περισσότερα έξοδα λοιπόν.

Ωστόσο, σύμφωνα με εκτιμήσεις, η ακρίβεια δεν έχει επηρεάσει μέχρι στιγμής τη ζήτηση για ταξίδια –η οποία παραμένει σε ψηλά επίπεδα. Κάτι που εξακολουθεί να συνδέεται με τα κατάλοιπα του εγκλεισμού της πανδημίας.

Πιο πρόσφατα, στην λίστα των παραγόντων που επηρεάζουν τον τουρισμό, προστέθηκε και η κλιματική αλλαγή. Είδαμε λοιπόν τις τελευταίες μέρες, έρευνες και αναλύσεις που καταδεικνύουν ότι αφαιρούνται πόντοι δημοφιλίας από μεσογειακούς προορισμούς λόγω καύσωνα, αλλά και το ακριβώς αντίθετο. Τουρίστες να ταξιδεύουν περισσότερο σε προορισμούς της Βόρειας Ευρώπης αναζητώντας διακοπές μακριά από τον κίνδυνο καύσωνα και πυρκαγιάς. Επίσης, αναδείχθηκε ακόμα περισσότερο η τάση προς environmental friendly προορισμούς και τουριστικές μονάδες. Είδαμε επίσης να ενισχύεται η τάση προς Value for money προορισμούς και καταλύματα και, ποιος θα το πίστευε, την αποδομηση της ναυαρχίδας (όπως έχει χαρακτηριστεί) του ελληνικού τουρισμού, της Μυκόνου, ως αποτέλεσμα αυθαιρεσίων –πολεοδομικών και κόστους.

Βλέπουμε την ίδια ώρα τις ελλείψεις προσωπικού στην τουριστική βιομηχανία να παραμένουν και μάλλον να αυξάνονται, κάτι που ωστόσο δεν φαίνεται να πτοεί νέες επενδύσεις στον τουριστικό κλάδο.

Είναι ένα ερώτημα πάντως το πώς και με ποιαν ποιότητα θα καταφέρουν να προσφέρουν τις τουριστικές υπηρεσίες τα ξενοδοχεία. Είναι επίσης ένα ερώτημα το ποιο ρόλο θα έχει η τεχνολογία σε αυτή την επόμενη μέρα του τουρισμού. Σε μονάδες του εξωτερικού, ήδη η τεχνολογία και η τεχνητή νοημοσύνη ενσωματώνεται και αξιοποιείται ως ατού για ένα ξενοδοχείο, ενώ η πρόωθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού είναι επιτακτική ανάγκη. Την ίδια ώρα στην Κύπρο καταγράφουμε ίσως μόλις ένα ξενοδοχείο με ψηφιοποιημένες υπηρεσίες check in και check out. Βεβαίως, ειδικά στον τομέα της φιλοξενίας, το ανθρώπινο στοιχείο δεν μπορεί να αντικατασταθεί από εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης, ωστόσο, δεν θα μπορούσαν αυτές οι εφαρμογές να αξιοποιηθούν ώστε αφενός να αναβαθμιστεί η εξυπηρέτηση και αφετέρου να γίνουν πιο στοχευμένες οι ανάγκες σε προσωπικό;

Από όλα τα πιο πάνω προκύπτει το εξής. Η μόνη σταθερά είναι η αλλαγή. Τα πάντα αλλάζουν, οι τάσεις, οι ανάγκες και οι προτεραιότητες των τουριστών, οι αναζητήσεις τους, οι ίδιοι οι προορισμοί. Έχουμε τα αντανάκλαστικά να ενεργήσουμε και να ακολουθήσουμε αυτές τις αλλαγές; Και αν ναι, τι κάνουμε για να κερδίσουμε έδαφος και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε αυτά τα επίπεδα έναντι άλλων προορισμών;

Διότι, αν θέλουμε να επιστρέψουμε το συντομότερο σε μια υγιή χρονιά ή ακόμα καλύτερα, να βάλουμε πιο γερά θεμέλια για την επόμενη μέρα στον τουρισμό, δεν θα πρέπει να περιμένουμε τις εξωγενείς συνθήκες να είναι ευνοϊκές. Η δουλειά θα πρέπει να ξεκινήσει να γίνεται πρωτίστως εκ των έσω.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Είμαστε μπανανία, «γιατί να το κρύψωμεν άλλωστε»;

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Όσο περνάει ο καιρός, η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη θυμίζει οικογενειακό σήριαλ, το οποίο πριν «κάνει κοιλιά» και καταστεί κουραστικό, συναρπάζει και πάλι, καθώς ξεπιδάει ένας καινούργιος πρωταγωνιστής που ανανεώνει το ενδιαφέρον. Η υπουργός Υγείας Πόπη Κανάρη πρωταγωνίστησε την εβδομάδα που πέρασε, επιχειρώντας μια παρέμβαση που ξεπερνά τα όρια των αρμοδιοτήτων της. Επεδίωξε να διερευνήσει η ίδια, προσωπικά, κατά πόσον τα πτυχία της γενικής διευθύντριας του υπουργείου, Χριστίνας Γιαννάκη, είναι γνήσια. Ως επίσης και κατά πόσον η κ. Γιαννάκη γνωρίζει την αγγλική γλώσσα επαρκώς, κάτι που αποτελούσε προαπαιτούμενο για τον διορισμό της, στη θέση της γενικής διευθύντριας. Όπως δημοσίευσε ο «Φιλελεύθερος», η κ. Κανάρη έστειλε επιστολή στη γενική της διευθύντρια με κοινοποίηση στον πρόεδρο Χριστοδουλίδη, ζητώντας εξουσιοδότηση, προκειμένου να αποταθεί στο πα-

νεπιστήμιο του Καΐρου και σε άλλα πανεπιστημιακά ιδρύματα για να διερευνήσει τη γνησιότητα των πτυχίων της Χριστίνας Γιαννάκη. Παράλληλα, η υπουργός Υγείας εισηγήθηκε τη σύγκληση σύσκεψης στο γραφείο της, η οποία να πραγματοποιηθεί στην αγγλική γλώσσα, στην παρουσία δύο αξιωματούχων του κράτους, ώστε να διαπιστώσει η ίδια εάν η Χριστίνα Γιαννάκη ομιλεί καλά αγγλικά.

Αν και το ζήτημα αυτό πρέπει να ξεκαθαρίσει, είναι προφανές ότι αυτός δεν είναι ο κατάλληλος τρόπος. Όπως επίσης είναι προφανές ότι η κ. Κανάρη, έχει τη λανθασμένη εντύπωση ότι ως μέλος του υπουργικού συμβουλίου διαθέτει μια γενικευμένη, άνευ ορίων εξουσία, στο πλαίσιο της οποίας μπορεί να υποκαθιστά τις αστυνομικές αρχές, τον γενικό εισαγγελέα, τον γενικό ελεγκτή, την ΕΔΥ και αρκετούς ενδεχομένως άλλους, στους οποίους οφείλει να αποταθεί, αναγνωρίζοντας ότι η εξέταση της γνησιότητας των πτυχίων της γενικής της διευθύντριας εμπίπτει στη δική τους

αρμοδιότητα. Στο πλαίσιο του ίδιου πολιτικού παραλογισμού, αποφάσισε να κάνει και «εξετάσεις» στο γραφείο της για τα επίπεδα γνώσης της αγγλικής γλώσσας της Χριστίνας Γιαννάκη, υποκαθιστώντας ενδεχομένως και το British Council που δίνει, ή δεν δίνει πτυχία γνώσης της αγγλικής γλώσσας. Και θεωρώντας ότι η ίδια είναι σε θέση να διαπιστώσει και να κρίνει ποιο είναι το επίπεδο των αγγλικών που ξέρει ή δεν ξέρει η γενική της διευθύντρια. Και εάν υποθέσουμε ότι η κ. Κανάρη θεωρήσει ότι η κ. Γιαννάκη δεν μιλά καλά τα αγγλικά τι θα γίνει; Η υπουργός Υγείας θα καταστεί κριτής, θα χρίσει δικαστής και θα αποπέμψει την γενική της διευθύντρια; Με ποια εξουσία;

Οι αξιώσεις της κ. Κανάρη δεν αναδεικνύουν απλώς ένα μπάχαλο στο υπουργείο που είναι επιφορτισμένο με τη διασφάλιση της υγείας όλων μας. Αλλά αντανάκλουν άγνοια, αν μη τι άλλο, τόσο για τις αρμοδιότητες μελών αυτής της κυβέρνησης, όσο ακόμη και για αυτόν τον διαχωρισμό

των εξουσιών στο κυπριακό κράτος. Και παραπέμπουν σε νοοτροπίες άλλων εποχών. Διότι, δεν είναι δυνατόν το 2023 να υπάρχει υπουργός σε δημοκρατικό κράτος που να θεωρεί ότι δικαιούται να απαιτεί εξουσιοδότηση, προκειμένου να πάρει τον νόμο στα χέρια του. Και να διερευνήσει ο ίδιος, να διαπιστώσει και να αποφασίσει για το μέλλον του οποιουδήποτε. Ακόμη και εάν τα πτυχία κάποιου δεν είναι γνήσια, υπάρχουν αρμόδιοι φορείς, όργανα και δικαστήρια τα οποία είναι επιφορτισμένα με τη διερεύνηση, την αξιολόγηση και τη λήψη αποφάσεων για ένα τέτοιο ζήτημα.

Αυτό λοιπόν το ζήτημα της νοοτροπίας κυβερνητικών αξιωματούχων, υπερβαίνει την όποια αντιπαράθεση Κανάρη-Γιαννάκη. Και καλό θα ήταν ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης να ακολουθήσει εν μέρει την εισήγηση της υπουργού Υγείας και να συγκαλέσει ο ίδιος μια σύσκεψη, στο δικό του γραφείο. Για να αξιολογήσει και την νοοτροπία, αλλά και τις γνώσεις υπουργών που επέλεξε. Αναφορικά με τις αρ-

μοδιότητές τους, αλλά και σε σχέση με τον διαχωρισμό των εξουσιών, ο οποίος δυστυχώς δεν είναι αυτονόητος για κάποια στελέχη της κυβέρνησης. Και επειδή σε αντίθεση με την κ. Κανάρη, ο κ. Χριστοδουλίδης έχει την εξουσία να στείλει κάποιους στο σπίτι τους, θα πρέπει επιτέλους να το κάνει. Τώρα, και όχι τον Σεπτέμβριο.

Σε αντίθετη περίπτωση, η κυβέρνηση θα συνεχίσει κάθε εβδομάδα να σπάει τα κοντέρ της τηλεθέας, για τους λάθος λόγους. Και να συμβάλλει τα μέγιστα, ώστε το κυπριακό κράτος να εδραιωθεί πλέον στις συνειδήσεις μας, ως μια αναμφισβήτητη μπανανία. «Γιατί να το κρύψωμεν άλλωστε»;

Σημείωση*: Μια από τις αγνοημένες φράσεις του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, την οποία δανειστήκαμε, καθώς ταϊριάζει γάντι στην προκειμένη περίπτωση.

Αναζητούνται επειγόντως «τρελοί αλλά και καθαροί»

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Εχουμε φτάσει σε ένα σημείο που χρειαζόμαστε «τρελούς αλλά και καθαρούς» σε μερικά κρίσιμα πόστα για να γίνουνε μια κανονική χώρα. Όταν λέμε τρελούς εννοούμε ανθρώπους που δεν ξημεροβραδιάζονται σε πολιτικά γραφεία και σε καφέδες με νταραβετζήδες κάθε τύπου, αλλά ασχολούνται 24 ώρες, 7 ημέρες, με τη δουλειά τους. Δεν θα τους νοιάζει αν θα τους κράξει το Χ σάιτ ή αν θα τα βάλουν μαζί τους κάποιοι συνδικαλιστές. Θα φτιάχνουν γύρω τους ομάδες από νε-

Οι πολιτικοί προτιμούν τους βολικούς για τις κρίσιμες θέσεις, όμως την ώρα της κρίσης ανακαλύπτουν ότι ο βολικός βολεύει μέχρι να καταρρεύσει, μαζί με όλο το σύστημα, και να σε πλακώσει.

ότερους αστυνομικούς, υπαλλήλους πολεοδομίας, ελεγκτές που θα τους εμπνέουν και θα τους ρίχνουν στη μάχη. Καθαρούς γιατί «τα λεφτά είναι πολλά», οι πειρασμοί μεγάλοι. Όλοι θέλουν ένα «επίδομα», ένα παραπάνω iPhone ή κάποια εξασφάλιση για την οικογένειά τους. Όλοι φοβούνται, και είναι λογικό, ότι θα γίνουν στόχος σε κάποια καμπάνια «δολοφονίας χαρακτήρα» ή και στόχος κανονικής δολοφονίας ή ξυλοδαρμού. Πρέπει να είσαι υπεράνθρω-

πος, ενδεχομένως και λίγο «ψώνιο» θα έλεγε κάποιος κυνικός, για να αναλάβεις επικίνδυνες αποστολές. Και βέβαια να είσαι «καθαρός», γιατί αλλιώς...

Υπάρχουν «τρελοί», ικανοί και καθαροί στον ζωτικό πυρήνα του ελληνικού κράτους; Ναι, και γι' αυτό το κράτος συνεχίζει να λειτουργεί και να αντέχει. Το είδαμε στον Εβρο το 2020 ή στην περίπτωση του αρχαιολόγου της Μυκόνου. Πληρώνονται λίγα, αγαπούν τη δουλειά τους και πιστεύουν ότι αυτό είναι καθήκον τους. Με μεγάλο προσωπικό κόστος αρνούνται να ενταχθούν στις δύο συνθήκες κατηγορίες: των ωχαδελφιστών που βλέπουν την υπηρεσία τους σαν μία ακόμη ΔΕΚΟ και των νταραβετζήδων που έχουν κάνει καριέρα με πεσκέσια, επαφές με πολιτικούς και πάρε-δώσε. Το πρόβλημα είναι ότι θέλει κότσια για να τους διαλέξεις και να τους αφήσεις να κάνουν τη δουλειά τους. Να τους δημιουργήσεις τη βεβαιότητα ότι δεν θα χτυπήσει το κινητό τους για να ακούσουν εκείνο το καταραμένο «μην ασχολείσαι με τον Χ, είναι δικός μας» ή «ας' το αυτό, είναι τζιζ». Οι πολιτικοί μας προτιμούν δυστυχώς τους βολικούς από τους τρελούς. Έτσι καταλήγουν να επιλέγουν αστυνομικούς σε ανώτατες θέσεις που χρειάζονται GPS για να πάνε από την Ομόνοια στο Σύνταγμα. Προτιμούν τους βολικούς γιατί έχουν κατασκευάσει ένα γκρίζο, θολό και μπερδεμένο σύστημα που τα πάντα περνούν στο τέλος μέσα από τα πολιτικά ή κυβερνητικά γραφεία. Την ώρα της κρίσης ανακαλύπτουν ότι ο βολικός βολεύει μέχρι να καταρρεύσει, μαζί με όλο το σύστημα, και να σε πλακώσει.

Κατά τα ειωθότα

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Καθώς πλησιάζουμε στο τέλος του θέρους, έχουν αρχίσει να εκδηλώνονται τα πρώτα διπλωματικά σκιρτήματα. Περιφερειακού ενδιαφέροντος, βεβαίως, ενόψει μιας ενδεχομένης συνάντησας των υπουργών Εξωτερικών Ελλάδος και Τουρκίας, Γιώργου Γεραπετρίτη και Χακάν Φιντάν, περί τα τέλη Αυγούστου στο περιθώριο του ατύπου συμβουλίου των υπουργών Εξωτερικών της Ε.Ε.

Πρώτος ο Έλληνας πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης είχε δηλώσει σε συνέντευξή του, με την επιστροφή του από τη σύνοδο κορυφής του ΝΑΤΟ στο Βίλνιους της Λιθουανίας, πως «οποιαδήποτε

ρίοδο, εντυπωσίασε τους Έλληνες αναλυτές, αλλά το δόγμα περί «μηδενικών προβλημάτων» δεν έτυχε πρακτικής εφαρμογής. Οι θεωρητικές κατασκευές σπανίως εφαρμόζονται επιτυχώς στο επίπεδο της πραγματικότητας. Ο κ. Νταβούτογλου την εποχή εκείνη ήταν ένας από τους στενότερους και έμπιστους συνεργάτες σε θέματα εξωτερικής πολιτικής του κ. Ερντογάν. Σήμερα είναι ένας από τους επικριτές του. Αλλά αυτό δεν έχει καμία σημασία. Η πολιτική «μηδενικών προβλημάτων» πχει πάντα γοητευτικά. Και ως εμπειρότατος πολιτικός που είναι, ο κ. Ερντογάν υπογράμμισε πως «όπως δεν επιδιώκουμε την ένταση, έτσι δεν ενδίδουμε και σε πιέσεις, υπομονετικά και έντιμα. Μας ενδιαφέρει η προστασία των συμφερόντων της Τουρκίας». Έτσι απλά και ταυτοχρόνως τουρκικά και νεοοθωμανικά. Ίσως θα πρέπει στην Αθήνα να προσέξουν περισσότερο τη λέξη «υπομονετικά». Τελείως διαφορετικής διαμορφώσεως είναι ο κ. Μητσοτάκης. Ανήσυχος, υπερκινητικός, διαβλέπει σε όλα τα επίπεδα ευκαιρίες. Συχνά-πυκνά, αναφέρεται το τελευταίο δίσταγμα στην «ευκαιρία» που δημιουργείται ενόψει επανενάρξεως των ελληννο-τουρκικών διαπραγματεύσεων.

Έχει προσδιορίσει τις κόκκινες γραμμές του πλαισίου εντός του οποίου θα πρέπει να κινηθούν οι συνομιλίες. Το ίδιο ακριβώς έπραξε και ο κ. Ερντογάν, αφού, βεβαίως, έχει θέσει στο τραπέζι έναν ευρύτατο αριθμό θεμάτων.

Δεν είναι, ωστόσο, αφελής ο κ. Μητσοτάκης για να πιστεύει πως υπό την πίεση των ΗΠΑ ο Τούρκος πρόεδρος θα περιορίσει την ατζέντα των θεμάτων. Την αναβάθμιση της χώρας στην «επενδυτική βαθμίδα» αναμένει ο πρωθυπουργός, εξαγοράζοντας τον χρόνο. Περί του υπολοίπου η ελπίς ότι θα μερμηνίσει «παρεμβαίνοντας» και η Μεγάλη Δύναμη, κατά τα ειωθότα. Για μία φορά ακόμη, όμως, όπως και επί Ελευθερίου Βενιζέλου, η Ελλάς βρίσκεται «στη σωστή πλευρά της Ιστορίας».

Το νέο χάσμα των γενεών

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Το χάσμα των γενεών στον καιρό μου το εξέφραζαν η μουσική ροκ και η σεξουαλική απελευθέρωση. Το Γούντστοκ υπήρξε η εμβληματική στιγμή. Δεν είναι τυχαίο ότι η προβολή της ταινίας στο Παλλάς επί χούντας προκάλεσε την παρέμβαση της αστυνομίας. Επесе μπόλικο ξύλο. Σήμερα, ποια είναι τα στοιχεία που προσδιορίζουν το χάσμα των γενεών; Η πρώτη αυθόρμητη απάντηση είναι η τεχνολογία. Η εξοικείωση των νεότερων γενεών με τα άλματα μιας τεχνολογίας που εξελίσσεται από χρόνο σε χρόνο δημιουργεί τις αποστάσεις της νοοτροπίας. Τα έξυπνα κινητά, η ευκολία του πρόχειρου πληκτρολογίου, οι ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης, το Instagram, το TikTok. Το ζωντανό φλερτ έχει σχεδόν ποινικοποιηθεί. Πάντως, έχει απαξιωθεί για χάρη του ηλεκτρονικού υποκατάστατού του.

Αυτή είναι η επιφάνεια. Και όπως κάθε επιφάνεια, σε πείσμα της μεταμοντέρνας αντίληψης, κρύβεται κάποιο βάθος. Η ουσιαστική διαφορά ανάμεσα σε εμάς και στους επιγόνους μας είναι ο «πνευματικός ορίζοντας». Τι είν' τούτο θα μου πείτε. Κατ' αρχάς, έχει να κάνει με την πειθαρχία. Δεν αναφέρομαι στην κοινή πει-

θαρχία που αντιτίθεται στην απειθαρχη συμπεριφορά η οποία χαρακτηρίζει και τα δικά μου νιάτα. Αναφέρομαι σ' αυτήν την πειθαρχία που ορίζει τον «πνευματικό ορίζοντα». Όταν δεκατριάχρονο παιδί το έσκaga από το σπίτι μου για να παρακολουθήσω τους Στόουνς στη συναυλία τους στο γήπεδο της Λεωφόρου, μέσα μου είχα δημιουργήσει ένα ολόκληρο πλέγμα επιχειρημάτων για να δικαιολογήσω την πράξη μου. Το είχα δημιουργήσει με τα διαβήματά μου και τα ακούσματά μου. Και αυτά απαιτούσαν την πειθαρχία της συγκέντρωσης. Πειθαρχία; Συγκέντρωση είπατε; Ναι, το σημερινό χάσμα των γενεών προκαλείται από την αδυναμία συγκέντρωσης. Οι γενιές που μεγαλώνουν σήμερα δυσκολεύονται να διαβάσουν κείμενο το οποίο υπερβαίνει τις εκατό λέξεις.

Είναι δυνατόν να φέρεις αντίμετωπο έναν σημερινό έφηβο με τους «Αθλίους» του Βικτωρος Ουγκώ, ή τις «Ακυβέρνητες πολιτείες» του Στρατή Τσίρκα; Μόνον ο όγκος τον αποτρέπει. Και δικαιούμαι να συμπεράνω ότι η διαφορά μου από τον σημερινό έφηβο δεν είναι η εξοικείωση με την τεχνολογία –ζήτημα τεχνικό–, είναι η αποξένωση από τον πνευματικό ορίζον-

τα του πολιτισμού μας. Και δεν ευθύνεται ο έφηβος γι' αυτό. Ευθύνεται η ολοκληρωτική νοοτροπία της μετανεωτερικότητας, που επιβάλλει, ως ιδεολογικό υποκατάστατο, την αντίληψη ότι ο κόσμος μας είναι ο καλύτερος και ο σοφότερος απ' όλους τους κόσμους που υπήρξαν. Από πού γεννήθηκε αυτός ο κόσμος; Πώς θα ήταν αυτός ο κόσμος αν ο Ουγκώ δεν είχε καταγγείλει, ήδη από τα μέσα του 19ου αιώνα, τη θανατική ποινή;

Κάθε «χάσμα γενεών» έχει πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Αυτό σημαίνει ότι μεταφέρει στους τρόπους της έκφρασής του μνήμες που παλεύει να τις ξεπεράσει. Ο έφηβος της δεκαετίας του εβδoμhντα που άκουγε Τζιμ Μόρισον, άκουγε και Μπετόβεν, Μότσαρτ ή Σούμπερτ και διάβαζε Καζαντζάκη ή ακόμη και τα «απαλά» μυθιστορήματα της γενιάς του τριάντα. Δεν τον υποχρέωνε κανένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα να το κάνει. Όμως ήξερε πως ήταν απαραίτητα για την καλλιέργειά του. Και το ερώτημα είναι: τι θεωρεί η γενιά των σημερινών εφήβων ότι είναι απαραίτητο για την καλλιέργειά της; Εκεί εντοπίζεται το πραγματικό χάσμα των γενεών.

Λέμε ότι είναι «ζήτημα παιδείας» και στην πραγματικότητα εν-

νοούμε ότι δεν είναι ζήτημα. Μήπως ήρθε η ώρα να αναρωτηθούμε τι πραγματικά σημαίνει αυτό το «ζήτημα παιδείας»; Πριν από δύο χρόνια, αν δεν κάνω λάθος, η Société des Gens des Lettres στη Γαλλία ψήφισε για τον σημαντικότερο Γάλλο συγγραφέα. Στον τελικό ήταν ο Ουγκώ και ο Σταντάλ. Εξέλεγη ο Σταντάλ. Αναρωτιέμαι πόσοι από τους νέους Γάλλους τον έχουν διαβάσει. Πριν από μερικά χρόνια, όταν στο Baccalauréat είχε πέσει θέμα με τον Ανατόλ Φρανς υπήρξε ανάρτηση υποψηφίου που αναρωτιόταν «ποια είναι αυτή η Φρανς».

Κλείνω με τον αγαπημένο μου Εγγονόπουλο και τον Μπολιβάρ του. Τον παραθέτω από μνήμης. «Μετά την επικράτηση της νοτιοαμερικανικής επανάστασης στήθηκε στ' Ανάπλι και τη Μονεμβασιά (...) χάλκινος ανδριάς του Μπολιβάρ». Όμως η χάλκινη ρεντιγόντα του ήρωος έκανε θόρυβο με τον άνεμο στη διάρκεια της νύχτας και «έτσι οι κάτοικοι εξήγησαν και, διά καταλλήλων ενεργειών, επέτυχαν την κατεδάφισιν του μνημείου». Ε ναι, τα μνημεία των κλασικών ενοχλούν τον ύπνο των νέων γενεών. Ως εκ τούτου, τα κατεδαφίζουμε διά «καταλλήλων ενεργειών».

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΑΠΕΤΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetroulakis@kathimerini.gr

Αναψέ μου το κεράκι...

Της **ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Υποθέτω πως πλέον θα μετριούνται στα δάκτυλα εκείνοι που έπαιξαν στα μικράτα τους το «Αναψέ μου το κεράκι...». Ήταν ένα παιχνίδι που χρειαζόταν από τέσσερις και πάνω: Σε έναν ανοιχτό χώρο, μια πλατεία ας πούμε, σχηματίζονταν σε απόσταση μεταξύ τους τρεις κύκλοι κατά γης, ίσα να χωρούν τα πόδια ενός παιδιού και λίγο περισσότερο. Τα τέσσερα παιδιά «τα έβγαζαν» και τα τρία που κέρδιζαν καταλάμβαναν το καθένα από έναν κύκλο, ενώ αυτό που είχε χάσει έτρεχε σε ένα απ' αυτά με την παρόκληση: «Αναψέ μου το κεράκι!». Εκείνο που απαντούσε: «Στην απάνω γειτονιά!». Οπότε έπρεπε να τρέξει σε άλλο με το ίδιο αίτημα και θα λάβαινε την ίδια άρνηση. Στο μεταξύ όμως οι άλλοι έπρεπε να ανταλλάξουν τις θέσεις τους. Αν κατάφεραν να μπουν το ένα στον κύκλο του άλλου, το παιχνίδι συνεχιζόταν· αν όμως το παιδί που ζητούσε να του ανάψουν το κεράκι αντιλαμβανόταν εγκαίρως την αλλαγή που προσπαθούσαν να κάνουν οι άλλοι και πρόφτανε να μπει εκείνο σε έναν από τους στιγμιαία ελευθερωμένους κύκλους, Μεγάλη Δύναμη, κατά τα ειωθότα. Για μία φορά ακόμη, όμως, όπως και επί Ελευθερίου Βενιζέλου, η Ελλάς βρίσκεται «στη σωστή πλευρά της Ιστορίας».

Στην πλατεία μάθαινες πώς να συναγωνίζεσαι, να κατακτάς τη θέση σου στις λογής λογής ιεραρχίες του παιδικού κόσμου. Μάθαινες κάτι για τον κόσμο που σε περιμένει.

να πατήσει πάλι εκείνο μέσα στον στιγμιαία αδειανό κύκλο. Και έτσι συνεχιζόταν το παιχνίδι, αλλά όχι επ' άπειρον δυστυχώς, γιατί κάποια στιγμή σκοτεινίαζε, τα παιδιά αραιώναν καθώς οι γιαγιάδες που τα είχαν φέρει τα μάζευαν ένα ένα, και οι πλατείες βυθίζονταν στη γαλήνη και στο μισοσκοτάδο.

Αυτά και άλλα σχετικά αναπολούσα προ ημερών, όταν συνόδευσα τα τρία δισέγγονά μου στον παιδότοπο της περιοχής μου. Αντίθετα με τη νύονά μου, που δεν είχε καμία δυσκολία να έρθει και να με βρει στην πλατεία, εκεί που έπαιζα, εγώ τα παρέδωσα στην είσοδο σε μια κυρία, αφού πρώτα κατέβαλα το εισιτήριο τους και –φευ! περίμενα να πουν το ζαχαρωμένο ζουμί που τους σερβίριστηκε μαζί ως πορτοκαλάδα– κά-

θψα σε ένα τραπεζάκι και τα περίμενα.

Από τα λίγα που μπορούσα να δω –και όσα μου διηγήθηκαν ύστερα– η περίκλειστη περιοχή του παιδότοπου πρόσφερε τη δυνατότητα για λογής λογής αθλητικές ασκήσεις, αναβάσεις, αναρριχήσεις, τσουλήθρες, εξερευνηθείς σπηλαίων, αυτοκινητάκια σε πίστα, όλα σε ένα περιβάλλον απόλυτης ασφάλειας: τα πάντα ήταν καλωμένα από υλικά μαλακά, δίχως γωνίες, που υποκαρούσαν σε κάθε πίεση, και δεν πρόσφεραν την παραμικρή δυνατότητα συνεργασίας ή ανταγωνισμού των παιδιών μεταξύ τους. Το καθένα τους ανταγωνιζόταν με ένα αντικείμενο –ένα σκονινί, μια σκάλα, μια μπάλα, ή έμπαινε σε ένα περιβάλλον παραμυθένιο, χοροπηδούσε πάνω σε ένα δάπεδο μαλακό και ελαστικό.

Διασκέδασαν; Μετρίως. Εκαμαν γνωριμίες; Ουδενία. Εμαθαν κάτι για τον κόσμο που τα περιμένει; Μόνον επικίνδυνες απονοσίες: πως τάχα μου υπάρχει απόλυτη ασφάλεια και την κυριαρχία τους επί του περιβάλλοντός τους.

Στον παιδότοπο τίποτα δεν φέρνει στο παιδί αντίσταση – κανένας δεν το δάχνει «στην απάνω γειτονιά», με κανέναν δεν πρέπει να παραβγεί σε ταχύτητα αντίληψης, να κάμει και να αντιληφθεί γνε-

ψίματα, να κινηθεί αστραπιαία και αποτελεσματικά. Κοντολογής, καθόλου δεν το προετοιμάζει για τις διάφορες αρνήσεις που το περιμένουν στη ζωή του και τον τρόπο να τις διαχειριστεί. Στην πλατεία μάθαινες πώς να συναγωνίζεσαι, να κατακτάς τη θέση σου στις λογής λογής ιεραρχίες του παιδικού κόσμου, και –κυρίως!– αν έπεφτες κάτω έγδερνες τα χέρια και τα γόνατά σου, και σε έτρεχε η νύονά σου στο κοντινότερο φαρμακείο, όπου σου περικούσαν την πληγή με οξυζενέ και στην πασάλειβαν με μπόλικο ιώδιο. Διαπίστωσης δηλαδή, καθημερινά, ότι τα τρεξίματα έχουν τιμήμα, και ο πόνος δεν αποφεύγεται αν θέλεις να λάβεις μέρος στο παιχνίδι και να κερδίσεις μια θέση στην εκτίμηση των άλλων παιδιών. Γυρνάς σπίτι σου το βράδυ, κατάκοπος και εκτονωμένος.

Μου φαίνεται πως εμείς τότε παίζαμε με έναν τρόπο τελείως διαφορετικό απ' ό,τι τα περισσότερα παιδιά των διαμερισμάτων σήμερα – πιο επικίνδυνα αλλά και πιο διδακτικά. Μήπως αυτή η σημερινή ασφάλεια, η τεχνική, έχει κάποιον αντίκτυπο που εκδηλώνεται με τη βία στα σχολεία μας, αυτό το πρωτοφανές, πολύ περίπλοκο και πολύ ανησυχητικό φαινόμενο;

Η κ. Αθηνά Κακούρη είναι συγγραφέας.

Είπαμε, σοβαρότητα..

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Μέσα από αυτή εδώ την στήλη γράφαμε προ εβδομάδων ότι το ζήτημα της αντιμετώπισης των πυρκαγιών στην Κύπρο πρέπει να αποτελεί κορυφαία προτεραιότητα εθνικής ασφάλειας για τη χώρα –λόγω μεγέθους και συνθηκών– αλλά και να τηγχνάνει απόλυτης σοβαρότητας σε όλα τα επίπεδα (πρόληψης και καταστολής) χωρίς να αποτελεί ούτε αντικείμενο μικροπολιτικής επικοινωνίας αλλά ούτε και πεδίο στείρας μικροπολιτικής αντιπαράθεσης.

Οι πυρκαγιές στην ορεινή Λεμεσό των περασμένων εβδομάδων ανέδειξαν πως τόσο το πολιτικό προσωπικό όσο και η δημόσια συζήτηση που αυτές οι φοβερές φυσικές καταστροφές δημιουργούν απέχουν μαζικά από το πεδίο της σοβαρότητας και εισέρχονται, δυστυχώς, στο πεδίο των ασκήσεων πολιτικής επικοινωνίας. Ενός pr-stunt στο οποίο τόσο η κυβέρνηση όσο και διάφοροι «εθελοντές» ενδίδουν την στιγμή που αυτό που διακυβεύεται είναι η σωτηρία ενός δάσους υπό φωτιά.

Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το debate μονοπωλήθηκε από το αν ο πρόεδρος της Δημοκρατίας έπρεπε ή όχι να επισκεφθεί την περιοχή των πυρκαγιών κι, ακολούθως, τις επόμενες ημέρες που η φωτιά επανήλθε αν δικαιούνταν ή όχι να αναστείλει τις διακοπές του στην Ελλάδα. Την ίδια στιγμή, ο εταίρος του Νετανιάχου, από το γειτονικό Ισραήλ, ο ακροδεξιός, Καχανιστής, υπουργός Εθνικής Ασφάλειας Ιταμάρ Μπεν-Γκβιρ μετέβη στο χώρο των πυρκαγιών –από την Πάφο, που έκανε διακοπές, όπου γιουχαίστηκε από Ισραηλινούς πολίτες λόγω της συνεχιζόμενης κρίσης στη χώρα– για να συναντηθεί με την Κύπρια ομόλογό του. Δεν λέμε, πολύτιμη η βοήθεια από το Ισραήλ αλλά σε μια συγκυρία όπου η Ε.Ε. συλλογικά ακυρώνει εκδηλώσεις όπου παραβρίσκεται ο εν λόγω Ισραηλινός πολιτικός, γνωστός για τις ακραίες θέσεις του, δεν χρειάζεται να είσαι και...

Σε ένα νησί όπως την Κύπρο η αντιμετώπιση των πυρκαγιών θα έπρεπε να είναι η κορυφαία προτεραιότητα εθνικής ασφάλειας με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

είναι και το καλύτερο, πόσο μάλλον όταν ποντάρεις στην ευρωπαϊκή βοήθεια για άρση του αδιεξόδου στο Κυπριακό με την ενεργό εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην επανέναρξη των συνομιλιών.

Το πρόβλημα με την πολιτική επικοινωνία, έναντι της ουσίας, ιδίως σε περιόδους διαχείρισης σοβαρών κρίσεων όπως μια πυρκαγιά ή μια φυσική καταστροφή είναι πως αν ποντάρεις στην εικόνα εκείνου που δεν μπορείς να προβλέψεις, κάθε φορά, είναι το ίδιο το αποτέλεσμα της διαχείρισης. Γιατί οι φωτιές μπορεί να αναζωπυρωθούν, οι εκρήξεις να φέρουν δευτερεύουσες εκρήξεις, να ξαναβρέξει για να πλημμυρίσει εκ νέου ή να κάνει μετασεισμούς μετά τον κύριο σεισμό. Έτσι δουλεύει σε αυτό το επίπεδο, και το κλειδί εδώ είναι να κάνεις delivery αν η κατάσταση έκτακτης ανάγκης χρήζει αντιμετώπισης ή, σπουδαιότερα, να έχεις κινηθεί τόσο αποτελεσματικά –πρόληπτικά– που να έχεις γλιτώσει, π.χ. σε μια καταστροφική πυρκαγιά. Αυτό το επίπεδο είναι σαφώς σημαντικότερο από το αν παραβρεθεί ένας αξιωματούχος στον τόπο της κρίσης ή αν απουσιάζει –λόγω διακοπών– στο εξωτερικό. Κι αξίζει ενός σημαντικότερου debate σε επίπεδο δημόσιας συζήτησης. Επιπλέον, για κάθε κυβέρνηση εκεί έξω, οι δημόσιες σχέσεις και η επικοινωνιακή διαχείριση του κάθε αντικείμενου στην πολιτική ατζέντα, ξανά έναντι της ουσίας, έχει πεπερασμένο χρόνο ζωής. Δεν σε πηγαίνει, πολιτικά, μακριά. Οι πολίτες δεν είναι χαζοί κι αντιλαμβάνονται, πλέον, ότι εδώ δεν υφίσταται προεκλογικός αλλά... κρούζει ο τόπος. Αλλάζει άρδην συνεπώς τόσο το επίπεδο πρόσληψης ενός πολιτικού προσώπου και μιας πολιτικής πρακτικής όσο και η αποδοχή και απόρριψη σε επίπεδο εκλογικής συμπεριφοράς.

Θα το ξαναπούμε προς εμπέδωση: Σε ένα νησί όπως την Κύπρο η αντιμετώπιση των πυρκαγιών θα έπρεπε να είναι η κορυφαία προτεραιότητα εθνικής ασφάλειας με ό,τι αυτό συνεπάγεται σε θεσμική πλαίσιωση, οργάνωση, λήψη αποφάσεων και το επίπεδο της διαχείρισης κρίσεων. Αν καούν η δάση (19% της επικράτειας), καθήκαμε. Είπαμε... σοβαρότητα.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Στο έλεος κακοκαιρίας βρίσκεται η Σκανδιναβία. Οι αρχές έχουν εκδώσει κόκκινο συναγερμό εξαιτίας και των πλημμυρών που προκαλούνται από υπερχειλίση υδάτινων όγκων. Κάποιοι μιλούν ήδη για τα χειρότερα φαινόμενα εδώ και μισό αιώνα. Στη φωτογραφία φαίνονται οι πλημμύρες και οι λάσπες που κατέκλυσαν τη Νορβηγία.

Κυπριακό: νέα περίοδος, άλλη «συνταγή»

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Η εκδήλωση του Δήμου Αμμοχώστου το Σάββατο 5/8 έγινε κάτω από ειδικές συνθήκες. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας ανέ-

φερε ότι «δεν αγωνιζόμαστε για να “νικήσουμε” αλλά για να δικαιώσουμε όλους, Ε/κ και Τ/κ Ευρωπαίους πολίτες». Αναμφίβολα η πιο επιτυχής έκφραση από την ομιλία. Ο ΠτΔ υπογράμμισε ότι «εργαζόμαστε για μια λύση στη βάση των σχετικών ψηφισμάτων των ΗΕ, συμβατή με τις αρχές και αξίες της Ε.Ε., λύση της ΔΔΟ, με πολιτική ισότητα, όπως προβλέπεται από τα σχετικά ψηφισματα των ΗΕ». Η διατύπωση αυτή δεν συνιστά ικανοποιητική απάντηση στις προκλήσεις της συγκυρίας. Σήμερα, όλα τα πιο πάνω εκφράζονται μέσα από το Πλαίσιο του γ.γ. της 30ης Ιουνίου 2017. Οι γενικολογίες περί των ψηφισμάτων των ΗΕ δεν αποτελούν αξιόπιστη απάντηση στις αντις που οδήγησαν στην χαμένη βετία των διαπραγματεύσεων, 2017-2023.

Ο ΠτΔ σημείωσε επίσης ότι «η ΓΣ των ΗΕ του Σεπτεμβρίου και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου αποτελούν καθοριστικά ορόσημα για την εξέλιξη της προσπάθειάς μας». Ανάλογες εκτιμήσεις για προηγούμενα ορόσημα δεν απέδωσαν –ορόσημο οι εκλογές στην Τουρκία τον Μάιο, ορόσημο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Ιούνιο ή το Βιλνιους τον Ιούλιο. Ούτε τα επόμενα ορόσημα θα αποδώσουν αν δεν πείσουμε ότι ακολουθούμε στέρεη πολιτική. Πρώτον, για τον Σεπτέμβριο η συνάντηση με τον γ.γ. του ΟΗΕ

με «σφραγίδα» το Πλαίσιο Γκυτέρες και, δεύτερον, στέρεη διασύνδεση του Πλαισίου του γ.γ. τον Οκτώβριο με καθαρή στήριξη στην αναζωογόνηση της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας. Αναζωογόνηση έναντι επίλυσης. Μπορούμε, εφόσον αξιοποιήσουμε τα χαρτιά του κράτους-μέλους κατά τρόπο πειστικό, αλλά μόνο εφόσον θεωρούμε ότι το Πλαίσιο του γ.γ. αποτελεί την στέρεη απάντηση στα σημερινά πλήρη αδιέξοδα. Η προϋπόθεση είναι ξεκάθαρη: και τα «Έξι Σημεία» του Πλαισίου, ένα ενιαίο σύνολο –αν ανοίξουμε το ένα Σημείο, τότε ο Τατάρ θα ανοίξει το άλλο και όλα θα εξελιχθούν σε κύκλο ενός προαναγγελθέντος ναυαγίου. Η Τουρκία με τις αποφάσεις της εν μέρει το 2004 και εν μέρει το 2017 απέσεισε αρκετές από τις ευθύνες της για την μη λύση, ωστόσο, το κυπριακό παραμένει άλυτο και ζημιώνει τα συμφέροντα όλων –πρώτα τα συμφέροντα των Κυπρίων (Κύπρος στα δύο) και ύστερα τα συμφέροντα όλων των άλλων.

Καθώς ασχολούμαστε με τις συνθήκες εσωτερικές μας υποθέσεις, η Τουρκία κλείνει τρύπες και ανοίγει δρόμους.

Χακάν Φιντάν, ΥΠΕΣ Τουρκίας: «Είναι σημαντικό να προσεγγίσουμε τις ευρωτουρκικές σχέσεις με οραματική προοπτική στην νέα περίοδο και να αναζωογονήσουμε τη διαδικασία με στόχο να γίνουμε πλήρες μέλος». Ύστερα μίλησε την γλώσσα των κοινών συμφερόντων: «Η Ε.Ε. χωρίς την Τουρκία δεν μπορεί να γίνει παγκόσμιος παράγοντας» (ομιλία στη 14η συνάντηση των πρέ-

σβων της Τουρκίας στις 7/8, Πιγή «Χουριέτ», 8/8)

Την αμέσως επόμενη ημέρα, συνάντηση υπουργού Εμπορίου της Τουρκίας Ο. Μπολάτ με τον αντιπρόεδρο της Επιτροπής Β. Ντομπρόφσκis. Ο Ο. Μπολάτ έγραψε: «Συμφωνήσαμε οδικό χάρτη για την ανάπτυξη των εμπορικών και οικονομικών σχέσεων μεταξύ της Τουρκίας και της Ε.Ε. στη νέα περίοδο». Ο Β. Ντομπρόφσκis μίλησε για «παραγωγική, πρώτη συζήτηση, πάνω στο πώς θα αναζωογονήσουμε την συνεργασία μας και τις εμπορικές σχέσεις Ε.Ε. - Τουρκίας». Οι Μπολάτ και Ντομπρόφσκis συμφώνησαν για νέες συναντήσεις στις Βρυξέλλες τον Σεπτέμβριο με σκοπό, όπως δήλωσε ο Μπολάτ, «να συζητήσουμε τα τεχνικά ζητήματα και τις προοπτικές συνεργασίας πριν την έναρξη των συζητήσεων για τον εκσυγχρονισμό της Τελωνειακής Ένωσης».

Τα στοιχεία για να κατανοήσουμε το μέγεθος των διμερών σχέσεων Ε.Ε. - Τουρκίας: «Ο όγκος του διμερούς εμπορίου έφτασε στο επίπεδο ρεκόρ των 200 δισ. δολ. το 2022. Η Ε.Ε. απορρόφησε πέραν του 40% των τουρκικών εξαγωγών στους πρώτους 7 μήνες του 2023 με τα φορτία στην Ε.Ε. να φτάνουν στα 60,54 δισ. δολ., σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του υπ. Εμπορίου. (Πιγή, «Χουριέτ», 9/8)

Στις 12 Ιουλίου, στο Βιλνιους συμφωνήθηκε σε επίπεδο κορυφής η αναζωογόνηση της Ευρωτουρκικής σχέσης –η τουρκική διπλωματία ονομάζει αυτή την εξέλιξη «νέα περίοδο». Κλειδί για την νέα σελίδα η Τελωνειακή Ένωση, σε αντικατά-

σταση της υπάρχουσας, από την 1/1/1996. Ήδη οι συνομιλίες έχουν αρχίσει σε τεχνοκρατικό επίπεδο και θα μεταφερθούν στο πολιτικό τον αμέσως επόμενο μήνα. Τα δύο μέρη διαθέτουν τεράστιο όγκο συναλλαγών, άρα συμφέροντα, αλληλεξαρτήσεις, πράγματα που από μόνα τους δείχνουν τη διάθεση των πλευρών να συνεχίσουν και να ολοκληρώσουν τις συζητήσεις.

Τι είπε ο Χακάν Φιντάν; Για να γίνει η Ε.Ε. «παγκόσμιος παράγοντας», χρειάζεται την Τουρκία. Μίλησε για τα κοινά συμφέροντα και τις επωφελείς για τα μέρη συμφωνίες. Είπε: «Μαζί μεγαλώνουμε την επιρροή μας». Πουθενά δεν είπε «έχω δικαίο για την Τελωνειακή, γιατί η εμπορική βάση μεγάλωσε» ή «πέρασαν 27 χρόνια από το 1996, με αδικείτε». Η μεγάλη εικόνα: Ε.Ε. - Τουρκία συνδέονται με στρατηγικού τύπου συνέργειες –διμερές εμπόριο στα 200 δισ., μεταναστευτικό, τρομοκρατία, μεσοάβηση Άγκυρας για ουκρανικά σιτηρά, σύνορα Τουρκίας με την εύφλεκτη ζώνη (Συρία, Ιράκ, Μεσανατολικό) κ.ά. Ο τεράστιος όγκος των σχέσεων Ε.Ε. - Τουρκίας και το «βήμα-βήμα» έχουν τις προϋποθέσεις για επιτυχείς διαπραγματεύσεις –αυτή τη φορά. Η διπλωματική εμπειρία δείχνει πως η Λευκωσία αν παίζει «κατενάτισο», αποτυγχάνει, αν όμως διεκδικήσει την Ενωμένη Κύπρο, κερδίζει πάνω στις πολιτικές του αμοιβαίου οφέλους. Η δυνατότητα είναι εκεί. Αν θα περάσουμε πάνω ή κάτω από τον πήχη, είναι και στο χέρι μας.

www.larkoslarkou.org.cy

Τι είδε ο «προεδρικός βαφτιστικός»

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Δεν με ενδιαφέρει ποιος έχει άδικο στην κόντρα Κανάρη - Γιαννάκη. Ή μάλλον, με ενδιαφέρει να γίνει μια σωστή, αξιοπιστη και ανεξάρτητη διερεύνηση των καταγγελιών ώστε τα πράγματα να ξεκαθαρίσουν μια και καλή. Αυτό που εννοώ είναι ότι το θέμα δεν είναι φούρπος, και το ότι τα όσα λέει ο ανώνυμος λογαριασμός του «βαφτιστικού του Νίκαρου» δεν είναι απαραίτητα σωστά ή λανθασμένα ανάλογα με το ποια φατρία της ε/κ ελίτ στήριζουμε και ανάλογα με το πού (νομίζουμε) πως πρόκειται.

Ο λογαριασμός που χρησιμοποιεί ως παρωδία το όνομα του Τζο Λοσατρίτζι, εκφράζει απόψεις, μιλά για το παρασκήνιο της πολιτικής, και εσκότως ανεβάζει και έγγραφα. Οι αλήθειες και οι πελλάρες είναι μάλλον ανάμικτες, και το ποια θε-

ωρούμε πως είναι η ποσόστωση μεταξύ των δύο συστατικών εναπόκειται στη γνώση, την άποψη και το κριτήριο του κάθε ενός από εμάς.

Το μόνο σίγουρο είναι πως τα ίδια κριτήρια που εφαρμόζουμε όταν αξιολογούμε μια πληροφορία ή τοποθέτηση όταν αυτή προέρχεται από ΜΜΕ ή δημοσιογράφο, θα πρέπει να τα εφαρμόζουμε και στην περίπτωση μιας πληροφορίας από έναν ανώνυμο λογαριασμό.

Μου κάνει εντύπωση που όλοι όσοι αναλύουν εξαντλητικά τις εξαρτήσεις του κάθε ΜΜΕ και του κάθε δημοσιογράφου (και καλά κάνουν –το θέμα είναι να το κάνουν βάσει δεδομένων), δεν κάνουν το ίδιο με έναν σατιρικό ή τρολ λογαριασμό. Ειδικά όταν συμφωνούν με την προσέγγιση και την άποψη την οποία προβάλλει.

Είναι όταν βρισκόμαστε αντιμέτωποι με πληροφορίες που επι-

Ίσως τα κίνητρα του «βαφτιστικού» να είναι ηθικά και όλα όσα παρουσιάζει να είναι πραγματικά. Ίσως και όχι. Ίσως κάτι ανάμεσα.

βεβαιώνουν αυτά τα οποία ήδη πιστεύουμε που χαμηλώνουμε τις άμυνες μας και γινόμαστε περισσότερο επιρρεπείς στην παραπληροφόρηση.

Τις τελευταίες ημέρες, είδα κόσμο να διερωτάται αν οι ανώνυμοι λογαριασμοί κάνουν πλέον τη δουλειά των δημοσιογράφων, αποκάλυπτοντας έγγραφα και πληροφορίες. Αυτό που εννοούν είναι πως εάν τα όσα γράφτηκαν ισχύουν, είναι τα ΜΜΕ που θα έπρεπε να τα είχαν δώσει στην δημοσιότητα.

Αν μάλιστα αποδειχθεί πως τα πράγματα για τα οποία την κατηγορούν ισχύουν, τότε αυτό θα σημαίνει πως η ίδια η κ. Γιαννάκη είχε προσβάσεις στα ΜΜΕ που της επέτρεψαν να αποτρέπει τη δημοσιοποίησή τους.

Εδώ βρίσκεται το μισό πρόβλημα. Λόγω των περιπτώσεων όπου δημοσιογράφοι και ΜΜΕ προτίμωσαν να αναλάβουν ρόλο παράγοντα στο σύστημα αντί ρόλο θεματοφύλακα του δημόσιου συμφέροντος, αρκετός κόσμος πλέον προτιμά να πιστέψει έναν ανώνυμο λογαριασμό του οποίου τα κίνητρα δεν γνωρίζει καν.

Το άλλο μισό πρόβλημα είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης στο κράτος πως μπορεί να διαχειριστεί οτιδήποτε σωστά. Και στη βεβαιότητα πως οι πολιτικοί που εκλέγει και οι δημόσιοι λειτουργοί που διορίζονται με την εξουσία που δίνει στους εκλεγμένους η ψήφος του πολίτη,

έχουν την ίδια αξιοπιστία με όποιον δώσει την εντύπωση πως επιτέλους «τα λέει όπως είναι».

Ίσως τα κίνητρα του «βαφτιστικού» να είναι ηθικά και όλα όσα παρουσιάζει να είναι πραγματικά. Ίσως και όχι. Ίσως κάτι ανάμεσα. Όμως το μοτίβο που βλέπουμε να επαναλαμβάνεται είναι μια κοινωνία η οποία αναζητά την αλήθεια, την αποκάλυψή της και την πραγματικότητα όσων θέλουν οι πολίτες (είτε αυτό είναι διαφάνεια είτε να ψοφήσει η κασέτα του γείτονα) μέσα από σχεδόν μεσοανικές φιγούρες. Από τον γενικό ελεγκτή, στον Νίκο Χριστοδουλίδη, στον Τζο Λο. Με τους πολίτες να αντιδρούν επιφανειακά, να ανυψώνουν επιφανειακά και κάποια στιγμή αργότερα να καταδικάζουν επιφανειακά.

Δεδομένου ότι δεν μπορούμε να περιμένουμε το κράτος να βελτιωθεί από μόνο του (αν και πολλά πράγματα έχουν βελτιωθεί με την

παρόδο των δεκαετιών και αυτό μπορεί να συνεχίσει να γίνεται), αρκετό από το ηθικό βάρος πέφτει πλέον στους δημοσιογράφους και τα ΜΜΕ. Που πρέπει να αποδείξουν στο κοινό πως υπάρχει λόγος να υπάρχουν και να αγωνιστούν για να ξεπεραστούν οι φοβίες και τα όρια που τους τίθενται από συμφέροντα και διαφημιστές. Και πως όσο χρήσιμες και να είναι κάποτε οι ανώνυμες φωνές, που μπορεί να έχουν πολύ βάσιμους λόγους να προστατεύουν την ταυτότητά τους, η κοινωνία εξακολουθεί να χρειάζεται και αυτούς που θα πιάσουν το νήμα, θα εξακριβώσουν τι ισχύει και τι όχι, ποιες είναι οι πραγματικές διαστάσεις ενός θέματος, και θαβάλουν επώνυμα την επαγγελματική και προσωπική τους αξιοπιστία on the line για να το καταγράψουν.

ykakouris@gmail.com

Γλυκιά μου Παναγιά

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

«Παναγιά μου... έκραζα συνεχώς, από τα βάθη της ψυχής μου και από μέσα μου και οι ευχές της μάνας μου και της γιαγιάς μου, ποτέ δεν με άφησαν μόνο μου», έλεγε και ξαναέλεγε μεσήλικας πλέον πρόσφυγας. Συνέχισε τις «ομοιολογίες» για τα βάσανα της ζωής, με ιστορίες από οικογενειακά δράματα, με δυσεπίλυτα διλήμματα και ένα σωρό άλλους «σταυρούς», τα οποία αντιμετώπιζε με τη βοήθεια της γλυκιάς Παναγιάς, στην καθημερινή βιοπάλη για να μεγαλώσει τα παιδιά του. Τα θαύματα με την Παναγία ατέλειωτα, όπως ατέλειωτα είναι και τα βάσανα των ανθρώπων. Παναγία του Κύκκου μου... Παναγία της Τήνου μου... Παναγία Σουμελά μου... και οι θερμές παρακλήσεις προς την Μητέρα του Θεού, την γλυκιά Παναγιά, πάντα έχουν ανταπόκριση, στην κατάλληλη ώρα και με τον κατάλληλο τρόπο. «Παναγία μου, σώσε με...» αναφωνούν από καρδιάς οι Χριστιανοί την ώρα του κινδύνου, κι αυτό αρκεί και περιοσείει για να έλθει η εξ ουρανού βοήθεια.

Η Παναγία μας και οι άγιοι της Εκκλησίας, μεσιτεύουν προς τον φιλόanthρωπο και πολυέταιο Θεό, ο οποίος με «μανικό έρωτα» προς τον άνθρωπο, με απεριόριστη αγάπη, ανατρέπει την φυσική πορεία και επιτελεί θαύματα, πάντα προς τον συμφέρον του ανθρώπου. Οι άγιοι βρίσκονται σε άλλες παραδείσεις διαστάσεις, τις οποίες βίωσαν μυστικά και κατά την διάρκεια της επίγειας ζωής τους. Στην εποχή του διαδικτύου και των κινητών τηλεφώνων, οι σύγχρονοι άγιοι Παΐσιος και Εφραίμ, φανέρωσαν την δύναμη του Θεού, η οποία ξεπερνά τον θαυμαστό κόσμο της τεχνολογίας.

Ο άγιος Παΐσιος, μια μέρα δέχθηκε στο κελί του μια ομάδα ιερών, ανάμεσα τους και ένας θεολόγος καθηγητής και ψάλτης ο οποίος αμφέβαλε αν οι Απόστολοι από τα πέρατα της γης παρευρέθηκαν στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Έστω και αν έφαλλε τον συγκλονιστικό ύμνο «Απόστολοι εκ περάτων, συναθροισθέντες ενθάδε». Χωρίς να αναφέρει οτιδήποτε στον άγιο, ο καλός καθηγητής, άκουσε τα λόγια του αγίου Παΐσιου και σιωπούσε. Η συνάντηση τέλειωσε και ο Άγιος κάλεσε μόνο τον θεολόγο και του είπε

ότι «λυπάμαι πολύ διότι δεν πιστεύεις ότι οι απόστολοι πήγαν, εν πνεύματι, στην Κοίμηση της Παναγίας». Παραδέχθηκε το γεγονός ο θεολόγος. Τότε ο άγιος ακούμπησε το χέρι του στον ώμο του καθηγητή και του είπε: «Αυτή την ώρα θα ταξιδέψουμε μαζί και πάμε σε όλες τις ευρωπαϊκές πόλεις που σπούδασες». Πήγαν μαζί στην Αγγλία, στο Μόναχο, στο Βουκουρέστι και σε άλλες δύο πόλεις και σε λίγα λεπτά ήρθαν πίσω. Και του είπε: «Όπως εμείς πήγαμε μαζί, σε μια στιγμή, σε αυτές τις πόλεις που γνώνεις και ξέρεις, έτσι πήγαν και οι απόστολοι στην Κοίμηση της Υπεράγίας Θεοτόκου». Με θαύματα διδασκε ο άγιος Παΐσιος και όχι μόνο με λόγια.

Ο μακαριστός άγιος γέροντας Εφραίμ της Αριζόνας, μια μέρα βγήκε από το εξομολογητήριο και ρώτησε έναν νεαρό Αμερικανό αν έχει καλό, σύγχρονο και μοντέρνο κινητό τηλέφωνο. Ο νεαρός απάντησε θετικά και όταν απορημένος ρώτησε τον λόγο, ο άγιος Εφραίμ του είπε: «Να τηλεφωνήσεις σε μια ώρα σε μια μονή του Αγίου Όρους, για να μιλήσω». Ο Αμερικανός σε μια ώρα τηλεφώνησε και ένας μοναχός ο οποίος απάντησε το τηλέφωνο του ανέφερε ότι ο γέροντας βρίσκεται στο μοναστήρι του Αγίου Όρους και μάλιστα ήθελε να μιλήσει στον ίδιο. Ο άγιος Εφραίμ πήρε το τηλέφωνο και του είπε: «Έλα παιδί μου Τζον, γι' αυτό σε είπα να πάρεις τηλέφωνο, για να μπορέσουμε να μιλήσουμε! Εγώ από το Άγιο Όρος και εσύ από την Αριζόνα! Για να δεις τι εστί Ορθοδοξία και τι είναι Χάρις του Αγίου Πνεύματος! Θα τα πούμε σύντομα Τζον!». Ο νεαρός συγκλονισμένος άνοιξε την πόρτα του εξομολογητηρίου και είδε ότι ο γέροντας Εφραίμ δεν ήταν μέσα. Ο νεαρός πήγε στην παρέα του και άρχισε να εξιστορεί το βιώμά του. Και όταν τελείωσε την διήγηση, βγήκε από την πόρτα του εξομολογητηρίου ο γέροντας Εφραίμ και του είπε: «Τζον έλα να σε δω...» Και το θαύμα έγινε.

Το ιλαρών φως στα καυτά απογεύματα του Αυγούστου και οι κατανυκτικές ακολουθίες των παρακλήσεων προς την Παναγία, αποτελούν βάλαμο παρηγοριάς, δύναμης και χαράς για τους πιστούς. Και οι θεοπέσιτοι ύμνοι λειτουργούν με μυστικό τρόπο, λυτρωτικά για τις ψυχές των ανθρώπων. «Πάντων θλιβομένων η χαρά και αδικουμένων προστάτις... Άκραντε σπεύσον, δυσωπούμεν ρύσασθαι τους δούλους σου».

kaparispan@yahoo.gr

«Ο φανταστικός παράδεισος των ατόμων»

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Η σκέψη ότι γράφτηκαν πολλά για τον Κούντερα στον Τύπο, με αφορμή τον θάνατό του, δεν στάθηκε ικανή για να με αποτρέψει να πω και εγώ λίγα δικά μου. Τον πρωτοδιάβασα όταν εκδόθηκε στα ελληνικά το «Αστείο» (1971), χωρίς να γνωρίζω καν το όνομά του, από εμπιστοσύνη στον εκδότη του βιβλίου (Κάλβος). Με συνάρπασε, όπως και πολλούς άλλους νεαρούς αναγνώστες της εποχής (δικτατορία), και έκτοτε η αναγνωστική σχέση με το έργο του, στα ελληνικά ή στα γαλλικά, έγινε σταθερή. Τούτο το μικρό κείμενο είναι προσωπική οφειλή: ο Κούντερα, με τα μυθιστορήματα και τα δοκίμιά του μου έμαθε να διαβάζω μυθιστορήμα. Αυτό έγινε σιγά σιγά, υποδόρια και ανεπαίσθητα στην αρχή, όλο και πιο συνειδητά και αποασφηνισμένα με το πέρασμα του χρόνου. Δεν μου έμαθε μόνο τον τρόπο να διαβάζω μυθιστορήμα, αλλά προσανατόλισε κιόλας την αναγνωστική προσοχή μου σε πολλούς συγγραφείς, όπως, ένα παράδειγμα ανάμεσα στα τόσα, στον Χέρμαν Μπρόκ.

Ο Κούντερα ήθελε να συστίνεται αποκλειστικά ως μυθιστοριογράφος, όχι ως συγγραφέας γενικά και αόριστα. Μυθιστοριογράφος: αυτή είναι η μόνη ιδιότητα που διεκδικούσε. Θυμίζω τον γνωστό διάλογο που έφτιαξε ο ίδιος στις «Προδομένες διαθήκες» (Εστία, 1995, μτφρ. Γιάννης Η. Χάρνς, σ. 176-177): «“Είστε κομμουνιστής, κύριε Κούντερα; – Όχι, είμαι μυθιστοριογράφος”. “Είστε διαφωνών; – Όχι, είμαι μυθιστοριογράφος”. “Είστε αριστέρος ή δεξιός; – Ούτε το ένα ούτε το άλλο. Είμαι μυθιστοριογράφος”». Η Ευρώπη του Κούντερα, η Ευρώπη την οποία αγαπούσε (ακριβέστερα: την οποία νοσταλγούσε), είναι η Ευρώπη του μυθιστορηματικού πνεύματος. Το μυθιστορήμα είναι, για τον Κούντερα, η χρυσή κιβωτός στην οποία φυλάσσεται και διασώζεται η ουσία του ευρωπαϊκού πολιτισμού, δηλαδή

ο σεβασμός προς το άτομο, ο σεβασμός στην πρωτότυπη σκέψη και το δικαίωμα για μια απαραβίαστη προσωπική ζωή, κατά πώς είπε καταληκτικά στην περίφημη ομιλία του στην Ιερουσαλήμ «Το μυθιστορημα και η Ευρώπη» («Η τέχνη του μυθιστορήματος», νέα έκδοση, μτφρ. Γιάννης Η. Χάρνς, Εστία 2023, σ. 183). Η Ευρώπη του Κούντερα είναι ο πολιτισμός του ατόμου, και «ο άνθρωπος γίνεται άτομο ειδικά όταν χάσει τη βεβαιότητα της αλήθειας και την ομόφωνη συναίνεση των άλλων». Το μυθιστορήμα είναι ο φανταστικός παράδεισος των ατόμων» (στο ίδιο, σ. 177-178). Με άλλα λόγια, όταν λέμε «η Ευρώπη του μυθιστορηματος» ή «η Ευρώπη του ατόμου» λέμε ουσιαστικά το ίδιο πράγμα. Ο μυθιστοριογράφος δεν ταυτίζεται με καμία ιδεολογία, ηθική ή συλλογικότητα, δεν είναι φερέφωνο των ιδεών τους, δεν είναι φερέφωνο ούτε καν των δικών του ιδεών (στο ίδιο, σ. 176). Ο Κούντερα ήταν, ως γνωστόν, κατηγορηματικά αντίθετος στη στρατευμένη λογοτεχνία ή στο μυθιστορήμα με θέση. Το μυθιστορήμα εξερευνά τις αναρίθμητες υπαρκτικές δυνατότητες του ανθρώπου μέσα από συγκεκριμένα πρόσωπα. Αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο σκέφτεται το μυθιστορήμα, εντελώς διαφορετικός από τον τρόπο της φιλοσοφίας. Δεν μιλάει για τον θάνατο γενικά αλλά για τον θάνατο του Ιβάν Ιλιτς. Όπως το μυθιστορήμα έχει τη δική του σκέψη, το ίδιο έχει και τη δική του ηθική, που δεν είναι άλλη από την αναστολή ακριβώς της ηθικής αποτίμησης. Στην ανεκρίωτη τάση του ανθρώπου «να αποτιμά αμέσως και διαρκώς τους πάντες, να αποτιμά πριν και χωρίς να καταλάβει» έρχεται το μυθιστορήμα και, εντελώς αντίθετα, «μαθαίνει τον αναγνώστη να είναι περιέργος για τον άλλο και να προσπαθεί να κατανοήσει τις αλήθειες που διαφέρουν από τις δικές του» («Οι προδομένες διαθήκες», σ.

15-16). Ο συγγραφέας, όσο δεν ταυτίζεται με ιδεολογίες, κόμματα, πατριδες, άλλο τόσο δεν ταυτίζεται ούτε με την ίδια τη ζωή του. Το συγγραφικό εγώ είναι άλλο από το εγώ που εκδηλώνεται στην ιδιωτική και κοινωνική ζωή του συγγραφέα. Ο Κούντερα συμφωνεί μέχρι κεραίας με την πολεμική του Προυστ κατά του Σαιντ-Μπεβ, που πίστευε ότι η λογοτεχνία δεν μπορεί να διαχωριστεί από τον υπόλοιπο άνθρωπο, τις απόψεις του, τα χούγια του, τα ελαττώματα ή τις αρετές του (στο ίδιο, σ. 293). Είναι σφοδρός πολέμιος του βιογραφισμού, τον οποίο θεωρεί τελικά μισόμυσο. Στην «Τέχνη του μυθιστορήματος» έγραψε σχετικώς τα εξής θαυμάσια (σ. 158): «Σύμφωνα με μια πασίγνωστη μεταφορά, ο μυθιστοριογράφος γκρεμίζει το σπίτι του ζωής του, για να χτίσει με τα τούβλα αυτά ένα άλλο σπίτι: το σπίτι του μυθιστορηματός του. Που σημαίνει ότι οι βιογράφοι ενός μυθιστοριογράφου ξεφτιάχνουν αυτό που έφτιαξε ο μυθιστοριογράφος και ξαναφτιάχνουν αυτό που ξέφτιαξε. Η δουλειά τους, καθαρά αρνητική από την άποψη της τέχνης, δεν μπορεί να φωτίσει ούτε την αξία ούτε το νόημα ενός μυθιστορήματος. Απ' τη στιγμή που ο Κάφκα τραβάει την προσοχή περισσότερο από τον Γιόζεφ Κ., έχει ξεκινήσει η διαδικασία του μεταθανάτιου θανάτου του». Εδώ βρίσκεται ο πραγματικός λόγος που ο Κούντερα δεν έδινε συνεντεύξεις, και όχι επειδή τάχα δεν συμπαινούσε τους δημοσιογράφους. Όλες οι απαντήσεις, έλεγε, υπάρχουν μέσα στα βιβλία του. Για τον ίδιο λόγο ήταν αντίθετος στην έκδοση της ιδιωτικής αλληλογραφίας ή του ημερολογίου των συγγραφέων. Σημασία έχει μόνο το έργο. Συμφωνών απολύτως, αλλά ποιο είναι αυτό; Η απάντηση του Κούντερα είναι σαφής: «ότι ο ίδιος ο συγγραφέας όρισε ως έργο του, από το σύνολο των ολοκληρωμένων βιβλίων του (όχι πάντως σχεδιάσματα και μισοτε-

λειωμένα κείμενα). Αυτό ακριβώς έκανε και με το δικό του στη δίτομη έκδοση της Pléiade (2011), την οποία επιμελήθηκε ο Ρανσουά Ρικάρ (1947-2022), ο καλύτερος γνώστης του έργου του (βλ. στα ελληνικά το βιβλίο του «Το τελευταίο απόγευμα της Ανιές. Δοκίμιο για το έργο του Μίλαν Κούντερα», μτφρ. Γιάννης Κιουρτσάκης, Βιβλιπωλείον της Εστίας/Εστία ιδεών, 2005). Η έκδοση τηρεί πιστά τη βούληση του Κούντερα: δεν περιέχει υποσημειώσεις, βιογραφικό σημείωμα, πρώτες γραφές και σχεδιάσματα. Στο σημείο αυτό αισθάνομαι την ανάγκη να προσθέσω πως δεν χρειάζεται να ακολουθήσουμε, για πολλούς λόγους, τον μεγάλο μυθιστοριογράφο στην απολυτότητά του (στην οποία ούτε ο ίδιος έμενε πιστός, όταν επιρόκειτο για τον Κάφκα, βλ. «Οι προδομένες διαθήκες», σ. 303- 304). Ο πρώτος και κύριος λόγος είναι ότι, αν το κάναμε, θα χάναμε αμέτρητους πνευματικούς θησαυρούς, γιατί δεν είχαν όλοι οι συγγραφείς την παγκόσμια αναγνώριση του Κούντερα, ώστε να μπορούν να επιβάλουν εν ζωή και με τους όρους τους την έκδοση των Απάντων τους στην Pléiade, ούτε είχαν την υγεία του και την καλότερη μακροβιότητα του. Για να το πω με ένα μόνο ελληνικό παράδειγμα, ανάμεσα στα χιλιάδες, αν ακολουθούσαμε αυτή την άποψη, δεν θα είχαμε Σολωμό. Ένας άλλος λόγος είναι πως δεν μπορώ να δεχτώ αυτή την απαξίωση της φιλογολικής επιστήμης. Οι φιλόλογοι πράγματι πολύ συχνά μικρολογούν, αλλά χάρη στη δική τους επίμοχη εκδοτική εργασία μπορούμε και διαβάζουμε τους μεγάλους συγγραφείς σε αξιόπιστες εκδόσεις. Το κρίσιμο ερώτημα, το οποίο θα αφήσω αναπάντητο, είναι άλλο: έχουμε δικαίωμα να μελετάμε και, πολύ περισσότερο, να κρίνουμε τον Κούντερα από τα κείμενα που ο ίδιος αποφάσισε να μη συμπεριλάβει στην οριστική έκδοση του έργου του;

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakis@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Μέσα και εναντίον

Γεννημένος το 1931, ο Μάριο Τρόντι υπήρξε ένας από τους επιφανέστερους Ιταλούς αριστερούς πολιτικούς στοχαστές του 20ού αιώνα. Άραγε τι μπορούμε να συγκαταστήσουμε σήμερα από έναν νεομαρξιστή φιλόσοφο, ο οποίος συνέδεσε το όνομά του με κλασικές μαρξιστικές έννοιες όπως η «πάλη των τάξεων», το «εργοστάσιο», η «εργατική τάξη», το «κεφάλαιο», την «απεργία» και τον «καπιταλισμό»; Η προσπάθειά του να αναενώσει τον κλασικό μαρξισμό με το βασικό του έργο «Εργάτες και κεφάλαιο» (1966) τον οδήγησε στην κατανόηση ενός πολιτικού μηχανισμού συσχέτισης των δύο εννοιών και αμφισβήτησης μιας αναγκαίας οικονομικής διεργασίας που ήθελε τον εργάτη να προσαρμόζεται στα κάθε φορά νέα οικονομικά δεδομένα. Βέβαια, οι έννοιες τις οποίες ο Τρόντι προσπαθεί να ανανεώσει, μπορεί σήμερα να φαίνονται θολές, δεν είναι όμως ξεπερασμένες. Υπάρχει «πάλη» αλλά όχι αναγκαία «πάλη των τάξεων», υπάρχουν «μισθωτοί», με πολύ περιορισμένα εισοδήματα,

κακές συνθήκες και υπερβολικές ώρες εργασίας, αλλά όχι αναγκαία εργάτες «προλετάριοι» σε βιομηχανικές φάμπρικες, όπως η Fiat του 1960. Τέλος, είναι δύσκολο να δούμε σήμερα το κράτος σε συμφωνία με το κεφάλαιο για να εκμεταλλευτεί την εργατική τάξη. Θα ήταν ορθότερο και πιο «επαναστατικό» για το σήμερα να θεωρήσουμε ως εργατική τάξη το σύνολο της κοινωνίας των πολιτών. Οι κοινωνίες μας βιώνουν έναν ασύδοτο καπιταλισμό, όπου κυριαρχεί η μετακίνηση σκοτεινής προέλευσης κεφαλαίων, δίδεν «επενδυτικών», σε αναζήτηση εύκολου κέρδους. Οι «επενδύσεις» αυτές αννοούν παντελώς τις συνέπειες που έχουν στο κοινωνικό σύνολο και το φυσικό περιβάλλον. Προσαρμοσμένα στον νέο αγώνα για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή, τα μαθήματα του Μάριο Τρόντι μόνο χρήσιμα μπορεί να είναι.

Η βασική σκοπιά του Τρόντι είναι ότι οι εργάτες δεν είναι ένα εξωτερικό στοιχείο του κεφαλαίου αλλά ουσιώδες κομμάτι του. «Μέσα και εναντίον» (dentro e contro) έγινε το σύνθημα μιας νέας αγω-

νιστικής γραμμής, η οποία προσέφερε πολύτιμα πλεονεκτήματα στην εργατική πάλη. Η ιδέα της μικρο-απεργίας σήμερα από μικρές ομάδες εργαζομένων είναι βέβαια μάλλον γραφική. Με σκοπό να μειώσουν την παραγωγή και να ανατρέψουν τα αναμενόμενα οικονομικά αποτελέσματα των βιομηχανιών, αυτές οι ομάδες θα παρέλυαν τη γραμμή παραγωγής. Ωστόσο, η λογική αυτή της πολιτικής πρωτοβουλίας μικροσμάδων, οι οποίες δεν θα ελέγχονταν από το πολιτικό κόμμα ή το εργατικό συνδικάτο, είναι σήμερα επικαιρή. Η ιδέα του Τρόντι είναι απλή και επαναστατική. Σύμφωνα με αυτή, σε μεγάλο βαθμό το «κράτος» και ιδιαίτερα το «κράτος πρόνοιας» έχει δημιουργήσει ένα νομιμοφανές υπερσύστημα, στο οποίο βρίσκονται ενσωματωμένα τόσο τα εργατικά κόμματα όσο και τα εργατικά συνδικάτα. Η αποδυνάμωση των κλασικών αυτών οργάνων υπεράσπισης των εργατικών δικαιωμάτων του 19ου αιώνα, μετά την ένταξή τους στο συνολικό πολιτικό σύστημα, τα οδήγησε μοιραία σε ένα είδους παροπλισμό, επανα-προσανατολι-

ζοντας τον στόχο τους. Αντί να αγωνίζονται για τους εργάτες, αντί να είναι όργανα των εργατών, αυτονομήθηκαν από τη διαδικασία της εργατικής πάλης και έγιναν αυτοσκοπός, στοχεύοντας στην αυτοσυντήρηση και ενδυνάμωσή τους. Με άλλα λόγια έγιναν απολήθματα άλλης εποχής χάνοντας κάθε επαφή με τις νέες μορφές μισθωτής εργασίας και εγγυήτας με τους μισθωτούς και τους χρόνια ανέργους ή εργαζόμενους σε συνθήκες εργασιακής ανασφάλειας. Σε αυτό ο Τρόντι αντέταξε την ανάγκη αυτοοργάνωσης της βάσης σε μικρές ομάδες δράσης, ικανές να επιφέρουν αποτελέσματα που οι παγιωμένες δομές αδυνατούσαν να σπληρίξουν.

Ο «εργατισμός» (operaismo), παρότι καρπός της εποχής των αγώνων των βιομηχανικών εργατών της Fiat στη μεταπολεμική Ιταλία της Χριστιανοδημοκρατίας και της κρίσης των ιταλικών συνδικάτων, μπορεί να μετατραπεί σε μοντέλο δράσης για την κοινωνία των πολιτών στην παγκοσμιοποιημένη και αποεθνικοποιημένη κοινωνία του σήμερα. Ένα παράδειγμα

είναι το «κίνημα της πετσέτας». Αν η κοινωνία των πολιτών ταυτίζεται εκ των πραγμάτων σήμερα με την εργατική τάξη, τότε παρταρείται η ακόλουθη αναλογία. Η αδυναμία των σημερινών πολιτικών κομμάτων να προστατεύσουν τον πολίτη, τα συμφέροντα και τα δικαιώματά του, είναι αντίστοιχη με εκείνη των παλαιότερων εργατικών κομμάτων να αγωνισθούν για τα συμφέροντα και τα δικαιώματα της εργάτριας και του εργάτη. Όπως η σοσιαλδημοκρατία εναπόθεσε τα πάντα στο «κράτος πρόνοιας» έτσι και η σύγχρονη φιλεύθερη δημοκρατία εναποθέτει τα πάντα στο «κράτος δικαίου». Μόνο που ούτε το «κράτος πρόνοιας» ούτε και το «κράτος δικαίου» είναι πραγματικές συνιστάμενες στην καθημερινή πάλη των πολιτών. Το πραγματικό κράτος είναι ένα σύνολο κυβερνητικών αξιωματούχων και γραφειοκρατών της δημόσιας διοίκησης, αποκομμένων από τις κοινωνικές προτεραιότητες και τις πραγματικές συνθήκες της εποχής τους. Αποκλειστικός τους σκοπός είναι η αυτοσυντήρησή τους. Για τον λόγο αυτό χρειάστηκε

η δράση μιας συνειδητοποιημένης ομάδας Ελλήνων και Ελληνίδων πολιτών, στη νέα πραγματικότητα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, προκειμένου να αφυπνιστούν οι αρχές και να αποκαλύψουν τις απάτες εκατομμυρίων στις ελληνικές ακτές, στον βαθμό βέβαια που η διαπλοκή τους το επιτρέπει. Τη στιγμή που η επιστροφή των ακτών στους πολίτες της χώρας δεν έχει καν ξεκινήσει, αξίζει να σημειωθεί ότι οι ακτές και οι παραλίες δεν είναι το μόνο φυσικό αγαθό το οποίο πρέπει να επιστραφεί στους πολίτες από τα χέρια των λούμπεν καπιταλιστών ή των κουρελοεπενδυτών. Στο μέλλον κάθε πολιτική διεκδίκηση, για να είναι αποτελεσματική, θα πρέπει να παραγνώνει το κράτος και το επίσημο πολιτικό και κομματικό σύστημα. Αυτή είναι και η πολιτική παρακαταθήκη του Μάριο Τρόντι, που έφυγε πριν από λίγες μέρες με πλήρη συνείδηση της επικαιρότητας του σπουδαίου του έργου.

* Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Διπλό πλήγμα, για το οποίο από το Μέγαρο Μαξίμου και τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη σχεδιάζεται διπλή παρέμβαση, δέχθηκε η εικόνα της κυβέρνησης το τελευταίο διάστημα μετά τις αλλεπάλληλες «αστοχίες» της κρατικής μηχανής σε περιπτώσεις όπως η έκρηξη πυρομαχικών στην Αγχιάλο, η παρατεταμένη δράση διακινητών στην Εγνατία Οδό και η δολοφονία του 29χρονου στη Νέα Φιλαδέλφεια, αλλά και την ανάδειξη μακρόχρονων παθογενειών, που πάντως δεν αντιμετωπίστηκαν κατά την προηγούμενη τετραετία, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την καταπάτηση των παραλιών της χώρας.

Στο κυβερνητικό επιτελείο αναγνωρίζουν πως το τοπίο που έχει διαμορφωθεί είναι πολλαπλά προβληματικό σε σχέση με τις διακηρύξεις της Ν.Δ. μετά την ανανέωση της λαϊκής εντολής, αλλά και έναντι των «στάνταρ» που το ίδιο το Μέγαρο Μαξίμου είχε επιτύχει τα προηγούμενα χρόνια. Ειδικότερα, όπως λέγεται:

- Κατά την ανάγνωση των γραμματικών δηλώσεων της κυβέρνησης ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης έθεσε στόχο της δεύτερης τετραετίας τον «πολυδιάστατο εκσυγχρονισμό» της χώρας. Ομως, λίγες εβδομάδες αργότερα, ο στόχος αυτός εμφανίζεται εξαιρετικά μακρινός, όταν η κοινή γνώμη διαπιστώνει πως σε ένα από τα πλέον κομβικά στρατόπεδα της χώρας δεν έχουν τηρηθεί οι στοιχειώδεις κανόνες πυρασφάλειας, αλλά και την αλυσίδα λαθών της ΕΛ.ΑΣ., που οδήγησαν στα τραγικά γεγονότα στη Νέα Φιλαδέλφεια.
- Επιπροσθέτως, το πλήγμα καθίσταται ισχυρότερο, καθώς τα τεράστια κενά στην εύρυθμη λειτουργία της κρατικής μηχανής αναδείχθηκαν ακριβώς στον κρίσιμο τομέα της ασφάλειας. Εναν χώρο, δηλαδή, που αποτελούσε πεδίο υπεροχής της κυβέρνησης έναντι των πολιτικών της αντιπάλων και η ίδια είχε καταργήσει ως σταθερά προτεραιότητα τόσο κατά τα προηγούμενα χρόνια όσο και ενόψει της νέας πο-

Θραύσματα από μπουκάλια διάσπαρτα στα πλακόστρωτο έξω από το γήπεδο της ΑΕΚ, μακάβρια «ενθύμια» της μοιραίας νύκτας που συγκλόνισε την ελληνική κοινωνία. Την Τετάρτη, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης θα έχει συνάντηση με τον επικεφαλής της UEFA, Αλεξάντερ Τσέφεριν, ενώ θα ακολουθήσει σύσκεψη στην οποία προσκλήθηκαν οι επικεφαλής των μεγάλων ΠΑΕ.

Το πλήγμα και το αντίδοτο με τέσσερις παρεμβάσεις

Να ανακτήσει την ατζέντα της ασφάλειας με αλλαγές στα Σώματα Ασφαλείας και στις Ενοπλες Δυνάμεις σχεδιάζει η κυβέρνηση

λιτικής περιόδου, ενώ μάλιστα είχαν προηγηθεί τα «ήξεις αφήξεις» αναφορικά με την τύχη της πανεπιστημιακής αστυνομίας.

Οι εξηγήσεις

Στο κυβερνητικό παρασκήνιο οι συζητήσεις για τα φαινόμενα αδράνειας –αλλά και τα πολιτικά «φάλτσα», όπως κατηγόρησαν με τις υποθέσεις, μεταξύ άλλων, των κ. Μητράκη και Πατούλη– είναι πολλές. Παρότι αναγνωρίζεται πως σε ορισμένες περιπτώσεις υπήρξαν και εσφαλμένες επιλογές προσώπων, πολλοί εκτιμούν πως καθοριστικό ρόλο έχουν, ίσως, διαδραματίζει δύο άλλοι παράγοντες: πρώτον, η μετεκλογική «ευφορία» σε συνδυασμό με τη θερινή ραστώνη. Μια σειρά από

στελέχη της κρατικής μηχανής αποτελούν επιλογές της κυβέρνησης και ενδεχομένως με την ανανέωση της θητείας της ενίσχυσαν «ασφαλείς» για την παραμονή στη θέση τους, με αποτέλεσμα να επέλθει καλάρωση κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Δεύτερον οι υπουργοί, παρότι έμπειροι, αφού ο κ. Μητσοτάκης επέλεξε κατά τη διαμόρφωση του νέου κυβερνητικού σχήματος τη λογική του rotation, είναι λογικό στο πλαίσιο των νέων καθηκόντων τους να αναζητούν τα «πατήματά» τους και να μην έχουν πλήρη εικόνα του χώρου ευθύνης τους, με αποτέλεσμα οι μηχανισμοί ελέγχου να είναι ενδεχομένως λιγότερο αποτελεσματικοί.

Οι κινήσεις

Σε κάθε περίπτωση, απόφαση του κ. Μητσοτάκη είναι να υπάρχουν τόσο άμεσες όσο και μεσοπρόθεσμες κινήσεις αντιμετώπισης των παθογενειών, που ανέδειξαν κυρίως οι υποθέσεις της Αγχιάλου και της Νέας Φιλαδέλφειας. Σε σχέση με τα στρατόπεδα της χώρας, ήδη δρομολογείται η επαναξιολόγηση και όπου απαιτείται η αναθεώρηση των σχεδίων πυρασφάλειας. Αναφορικά με τη λειτουργία της ΕΛ.ΑΣ. μεταδίδεται πως το ντόμινο των καρατομήσεων των υπευθύνων για το αιματηρό φιάσκο με τους Κροάτες χούλιγκαν δεν θα σταματήσει εδώ. Οπως αναφέρεται, τις επόμενες 15-20 ημέρες η εν εξελίξει ΕΔΕ θα έχει ολοκληρωθεί και

οι όποιες πρόσθετες ευθύνες διαπιστωθούν θα αποδοθούν άμεσα. Πάντως, κατά τις ίδιες πηγές, τα τραγικά γεγονότα της περασμένης Δευτέρας δεν πρόκειται να αποτελέσουν το όχημα για ευρύτερες ανακατατάξεις στην ιεραρχία στον χώρο της αστυνομίας.

Σε δεύτερο χρόνο, για το «τετράπτυχο» ασφάλεια στρατοπέδων, λειτουργία ΕΛ.ΑΣ., οπαδική βία και συνολική λειτουργία του κράτους θα ακολουθήσουν αντίστοιχες παρεμβάσεις.

- Στο πλαίσιο του ΥΕΘΑ αποτελεί ειλημμένη απόφαση από τον Νίκο Δένδια να αναζητηθούν πόροι προκειμένου να υπάρξει αναβάθμιση των υποδομών των Ενόπλων Δυνάμεων συνολικά.

- Αναφορικά με την ΕΛ.ΑΣ., στο μικροσκόπιο του Γιάννη Οικονομού βρίσκεται ήδη ο τρόπος λειτουργίας της διοικητικής της πυραμίδας. Οπως φάνηκε και από το χρονικό από την είσοδο των Κροατών χούλιγκαν μέχρι τη δολοφονία του 29χρονου, υπήρξε μια αλυσίδα εντολών μέσα από πολλαπλά φίλτρα, με αποτέλεσμα αυτές να δίδονται με καθυστέρηση, αλλά και χωρίς την απαιτούμενη σαφήνεια.

- Στο μέτωπο της οπαδικής βίας, το νομικό οπλοστάσιο όπως αναθεωρήθηκε μετά τη δολοφονία του Αλκη Καμπανού στη Θεσσαλονίκη θεωρείται περισσότερο από επαρκές. Ομως, θα αναληφθούν άλλες δύο πρωτοβουλίες: συγκεκριμένα, έχει διαπιστωθεί πως όσοι καταδικάζονται για σοβαρά αδικήματα, περιλαμβανομένης της οπαδικής βίας, συχνά δεν εκτίουν καθόλου ή εκτίουν πολύ μικρό μέρος της ποινής τους, με αποτέλεσμα οι υφιστάμενες ποινές να μη λειτουργούν αποτρεπτικά. Στη συγκεκριμένη κατεύθυνση, λοιπόν, ο υπ. Δικαιοσύνης Γιώργος Φλωρίδης θα προωθήσει, ακόμη και εντός του Σεπτεμβρίου, την αναθεώρηση των άρθρων 99 και 100 του Π.Κ. ώστε οι ποινές που επιβάλλονται να μην είναι «εικονικές».

- Παράλληλα, με δεδομένο ότι πλέον η οπαδική βία εκδηλώνεται εκτός αθλητικών χώρων, ο αναπληρωτής υπ. Αθλητισμού Γιάννης Βρούτσος εισηγείται

την αστυνόμευση των «γνιπέδων του Διαδικτύου». Με άλλα λόγια, η Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος να παρακολουθεί συστηματικότερα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που χρησιμοποιούνται από τους χούλιγκαν προκειμένου να οργανώνουν έκνομες ενέργειες ή μεταξύ τους συγκρούσεις.

Επίσης, έπειτα από σειρά επαφών που είχε με τον επικεφαλής της UEFA Αλεξάντερ Τσέφεριν, ο κ. Μητσοτάκης θα έχει συνάντηση μαζί του την Τετάρτη στο Μέγαρο Μαξίμου, ενώ θα ακολουθήσει σύσκεψη στην οποία προσκλήθηκαν οι επικεφαλής των μεγάλων ΠΑΕ. Στόχος της

Επανεξετάζεται από τον Γιάννη Οικονομού ο τρόπος λειτουργίας της διοικητικής πυραμίδας της ΕΛ.ΑΣ., που στην περίπτωση της Νέας Φιλαδέλφειας φάνηκε ότι πάσχει από σοβαρά κενά.

κυβέρνησης είναι πέραν της αξιοποίησης της «τεχνονογίας» της UEFA να διασφαλιστούν η εφαρμογή του νόμου για την οπαδική βία σε όλες του τις πτυχές και η διεξαγωγή του νέου πρωταθλήματος σε «ήρεμα νερά».

Τέλος, μεσοπρόθεσμα, η κυβέρνηση επιθυμεί και στον νέο νόμο για το επιτελικό κράτος που προτοιμάζουν η υπ. Εσωτερικών Νίκη Κεραμέως και ο υπ. Επικρατείας Σταύρος Παπασταύρου, καθώς θα εμπεριέχει σημαντικές αλλαγές στον τρόπο επιλογής των διοικήσεων των φορέων του Δημοσίου, ενώ, όπως αναφέρουν συνεργάτες του κ. Μητσοτάκη, διαρκώς θα είναι η «μάχη της νομιμότητας» σε όλα τα μέτωπα, από τη διασφάλιση των ελευθέρων χώρων στις παραλίες και την πάταξη της αισχροκέρδειας μέχρι την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής.

Οι πολλές συνιστώσες της αποδόμησης του Τσίπρα

Η αναθεώρηση των επιλογών του απελθόντος προέδρου και η εκ των υστέρων κριτική στις «μεταγραφές» του

Της **ΔΩΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Είναι η απόρριψη της υποψηφιότητας του καλαθοσφαιριστή Νίκου Παππά για τον Δήμο Αθηναίων το πρώτο από τα δείγματα της μετασιπριακής εννληκίωσης του ΣΥΡΙΖΑ; Θα μπορούσε, αν λάβει κάποιος υπόψη τη δηκτική αναφορά του Αγγελου Τσέκερη, άλλοτε στενού συνεργάτη του πρώην πρωθυπουργού, ότι «αν ο Τσίπρας ήθελε να στηρίξουμε στην Αθήνα έναν ντενεκέ φέτα, αυτό θα ψήφιζε η Κεντρική Επιτροπή». Αναφορά διόλου τιμητική, τόσο για τον τότε πρόεδρο του κόμματος όσο και για την Κεντρική Επιτροπή.

Είναι, ωστόσο, ενδεικτική του τρόπου που λειτουργήσε ο Αλέξης Τσίπρας σε πολλές επιλογές προσώπων που έφερε στο κόμμα και που τώρα αποδοκιμάζεται από κομματικά στελέχη. Η εποχή Τσίπρα στον ΣΥΡΙΖΑ φαντάζει, με βάση όσα πλέον αρχίζουν να λέγονται, σαν μια ύστερη, εκφυλισμένη εκδοχή άκριτης προσωπολατρίας. Τώρα που ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης αποχώρησε από το προσκήνιο, αρχίζει η κριτική και η αποδόμηση.

Ενα κεντρικό σημείο στο οποίο φαίνεται να συμφωνούν αρκετά στελέχη του κόμματος είναι ότι ο πρώην πρωθυπουργός λειτουργήσε συχνά λαμβάνοντας αποφάσεις, κυρίως όσον αφορά πρόσωπα που ήρθαν στον ΣΥΡΙΖΑ, είτε μόνος είτε συμβουλευόμενος ανθρώπους που πρόσκαιρα βρέθηκαν δίπλα του. «Ηταν πάντως επιρρεπής σε πρόσκαιρους ενθουσιασμούς. Αν κάτι τον εντυπωσίαζε, είτε σε πρόσωπα

είτε σε επιλογή στρατηγικής, δεν έπαιρνε χρόνο να το αξιολογήσει σε βάθος. Προχωρούσε με βάση την πρώτη εντύπωση. Και αυτό συχνά οδήγησε σε διάφευση προσδοκιών από πρόσωπα που ελάχιστα προσέφεραν –αν προσέφεραν– αλλά και από στρατηγικές επιλογές χάραξης πολιτικής», αναφέρει στέλεχος του ΣΥΡΙΖΑ, με μακρά θητεία κοντά στον πρώην πρωθυπουργό. Αυτό, σύμφωνα με τον ίδιο, κόστισε πολύ στο κόμμα γιατί υπήρξαν κινήσεις αποσπασματικές, χωρίς κάποια κεντρική ιδέα που να τις υποστηρίζει και δόθηκε συχνά εικόνα ασυνέχειας, ημιτελών βημάτων και έγιναν πιασχυρισματα.

Η κριτική στην «εποχή Τσίπρα» και σε κεντρικές επιλο-

Κανένας από τους διεκδικητές της ηγεσίας στον ΣΥΡΙΖΑ δεν επιθυμεί να εμφανιστεί ως συνεχιστής του τέως αρχηγού.

γές που έγιναν, ανοικτά διατυπώθηκε στα μέσα Ιουλίου από την «Ομπρέλα», που προσήλθε στη συνεδρίαση της Κεντρικής Επιτροπής με ένα εξαιρετικά σκληρό κείμενο κριτικής για τον τότε επικεφαλής του ΣΥΡΙΖΑ. «Ελλειμμα αξιοπιστίας» από την περίοδο διακυβέρνησης της χώρας, «πολιτικό σχέδιο διεύθυνσης με μηχανιστικό τρόπο», «ασπόνδυλος πολυσυλλεκτισμός», «καχεκτική οργανωτική δομή», «αποξέ-

Τεχνικός φωτίζει πόστερ με τη μορφή του Αλέξη Τσίπρα στην Αθήνα, τον Ιανουάριο του 2015, όταν η πολιτική «γονιτεία» του βρισκόταν στο ζενίθ. Σήμερα, ένα καίριο ερώτημα είναι αν η άνοδος του ΣΥΡΙΖΑ από το 2012 και μετά οφειλόταν στην κομματική πρόταση ή αποτέλεσε επίτευγμα του ενός.

νωση από την κοινωνία» και μια ηγεσία που «πορευόταν αυτόρεσκα ως επιτυχής, αισθανόμενη ότι αδικείται από τις δημοσκοπήσεις», είναι μερικές από τις αιχμηρές διαπιστώσεις.

Καθώς ο ΣΥΡΙΖΑ οδεύει προς τις εκλογές για την ανάδειξη νέας ηγεσίας, ένα καίριο ερώτημα είναι κατά πόσο η εκλογική ενίσχυσή του από το 2012 και μετά οφείλεται στο κόμμα και στην πολιτική πρό-

τασή του και κατά πόσον είναι προσωπικό επίτευγμα του Αλέξη Τσίπρα. Το ερώτημα, βεβαίως, έχει την αντιστροφή του: κατά πόσον η εκλογική συρρίκνωση στις τελευταίες εκλογές οφείλεται στο ότι το κόμμα έπαψε να είναι πειστικό και κατά πόσον στο ότι έπαψε να εμπνέει η ηγεσία του, αν αυτή ήταν ο καταλύτης της προηγούμενης ενίσχυσης. Η απάντηση και στα δύο ερωτήματα πιθανότατα είναι

σύνθετη και εν μέρει η σημαντική εικόνα του κόμματος να είναι αποτέλεσμα επίδρασης και των δύο παραγόντων.

Χωρίς «κληρονόμο»

Οτι ο Αλέξης Τσίπρας απώλεσε σε σημαντικό βαθμό τη γοητεία που ασκούσε σε μεγάλη μερίδα των ψηφοφόρων φαίνεται ότι πιστεύουν οι σημερινοί διεκδικητές. Καθώς και ότι στην πορεία έκανε λάθη, τα οποία θα πρέπει να διορθωθούν τάχιστα, αν το κόμμα θέλει να ελπίζει στην επάνοδο σε τροχιά διεκδίκησης εξουσίας. Ετσι, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, σταδιακά αποστασιοποιούνται από την απερχόμενη ηγεσία και μιλούν για λάθη και αστοχίες. Είναι, πάντως, άξιο αναφοράς ότι κανείς τους

Ο παραιτηθείς πρόεδρος επέλεξε να αποστασιοποιηθεί πλήρως, προφυλάσσοντας τον εαυτό του από άγριες αντιπαραθέσεις.

δεν επιδιώκει να εμφανιστεί γνήσιος συνεχιστής του τότε προέδρου. Όλοι αναγνωρίζουν τη συμβολή του και την καταλυτική επίδραση στην εξέλιξη του ΣΥΡΙΖΑ σε κόμμα εξουσίας, αλλά κανένας προωθεί ένα διακριτό στίγμα, με αποστάσεις από την προηγούμενη περίοδο. Ίσως γιατί δεν θέλουν να ταυτιστούν και με τις επιλογές που οδήγησαν στην εκλογική καθίζηση. Ετσι, η Εφη Αχτσιόγλου, που είχε πει σε συνέντευξή της

It's not a site, it's
fashion

must.com.cy

ΝΤΟΜΙΝΟ
ΑΝΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Το βραχυκύκλωμα στην Κατεχάκη πίσω από το φιάσκο

Πώς οι ανεπάρκειες και οι ανταγωνισμοί στην κορυφή της ΕΛ.ΑΣ. οδήγησαν σε αιματηρή αποτυχία μια μέτριας επικινδυνότητας επιχείρηση

Τον ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΥΛΙΩΤΗ

Οι **δυσλειτουργίες** στην αστυνομία είχαν γίνει αισθητές ήδη από την περασμένη άνοιξη, με αφορμή τη διαχείριση των διαδηλώσεων στο κέντρο της Αθήνας για το σιδηροδρομικό δυστύχημα των Τεμπών. Επανήλθαν, όμως, στο προσκήνιο τα τελευταία εικοσιτετράωρα, λόγω της αντίδρασης της ΕΛ.ΑΣ. στο θέμα των Κροατών κουλίγκαν, που είχε ως κατάληξη τον θανάσιμο τραυματισμό του 29χρονου Μιχάλη Κατσουρή, έξω από το γήπεδο της ΑΕΚ.

Οι αποστρατείες αξιωματικών που διέθεταν γνώση στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση αστυνομικών μέτρων, η τοποθέτηση σε κρίσιμα πόστα αστυνομικών που στερούνται εμπειρίας σε επιχειρησιακά ζητήματα, η αποχώρηση από το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη αξιωματούχων με πολυετή παρουσία στο μέγαρο της λεωφόρου Κατεχάκη είναι ορισμένοι από τους λόγους για την παροιμιώδη έλλειψη αποτελεσματικότητας που επέδειξε η αστυνομία στην υπόθεση που από τη νύχτα της Δευτέρας μονοπωλεί το ενδιαφέρον των εγχώριων και όχι μόνο ΜΜΕ.

Ήταν στα μέσα Μαρτίου, κατά τη διάρκεια διαδήλωσης στο κέντρο της Αθήνας για το δυστύχημα των Τεμπών, όταν εξαιτίας λανθασμένων εντολών από το κέντρο επιχειρήσεων της ΓΑΔΑ διμοιρίες των ΜΑΤ είχαν επιτεθεί σε ομάδα διαδηλωτών στην οδό Φιλελλήνων, με συνέπεια να ξεσπάσουν επεισόδια. Αρκετοί ήταν εκείνοι (σ.σ. μεταξύ αυτών και αστυνομικοί των ΜΑΤ) που είχαν αποδώσει τα γεγονότα στην έλλειψη εμπειρίας του επικεφαλής της ΓΑΔΑ, σε ευρείας κλίμακας αστυνομικές επιχειρήσεις.

Δεν ήταν όμως μόνον αυτό. Η αποπομπή την ίδια περίοδο του πρώην αρχηγού Κωνσταντίνου Σκούμα ως αποτέλεσμα της αλλαγής συσχετισμού δυνάμεων στο εσωτερικό του υπουργείου και η αντικατάστασή του από τον νυν αρχηγό Λάζαρο Μαυρόπουλο είχαν προκαλέσει αλυσιδωτές αντιδράσεις και δημιουργήσει ένα αρνητικό κλίμα στις τάξεις των ανώτερων και ανώτατων αξιωματικών της ΕΛ.ΑΣ. Αν και αρκετοί απ' αυτούς όφειλαν να συνεργάζονται μεταξύ τους, στην πράξη διατηρούσαν μάλλον κακές σχέσεις.

Στο διάστημα που μεσολάβησε μέχρι σήμερα, η ΕΛ.ΑΣ. δεν κλήθηκε να διαχειριστεί κάποια ιδιαίτερα μεγάλη κρίση, γεγονός που βοήθησε να μείνουν αφανή τα προβλήματα και οι αρρυθμίες στη λειτουργία των υπηρεσιών της. Επανήλθαν, ωστόσο, εμφανικά στο προσκήνιο με αφορμή μιας μέτριας επικινδυνότητας αποστολή που έπρεπε να φέρει εις πέρας: τη διαχείριση μιας ομάδας 100-120 Κροατών κουλίγκαν, οι οποίοι σε συνεννόηση με εγχώριους ομοϊδέατες τους, από την ομάδα του Παναθηναϊκού, ταξίδεψαν στη χώρα

για την αναμέτρηση της ΑΕΚ με την Ντιναμό Ζάγκρεμπ.

Όσα έφερε στο φως η δημοσιογραφική έρευνα της «Κ» καταδεικνύουν πρωτοφανή έλλειψη συντονισμού μεταξύ των συναρμόδιων υπηρεσιών, αργά αντανakλαστικά του αρχηγείου της ΕΛ.ΑΣ., κακό σχεδιασμό των αστυνομικών μέτρων κ.ά. Ο επικεφαλής της αρμόδιας Υποδιεύθυνσης Αντιμετώπισης Βίας στους Αθλητικούς Χώρους (ΥΑΒΑΧ) και έξι διοικητές τμημάτων της Τροχαίας (σ.σ. από τις περιοχές όπου πέρασε το κονβόι των κουλίγκαν) απομακρύνθηκαν από τις θέσεις τους, ενώ η πολιτική ηγεσία του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη προανήγγειλε ότι μετά την ολοκλήρωση της ΕΔΕ θα αποδοθούν ευθύνες και σε αρκετούς ακόμα υψηλόβαθμους αξιωματικούς της ΕΛ.ΑΣ. Ο νέος υπουργός, Γιάννης Οικονόμου, δήλωνε μεσοβδόμαδα σε συνοληπλτές του αποφασισμένος να αντιμετωπίσει τα κακώς κείμενα στην αστυνομία.

1

Η πρόβλεψη

Και όμως, ήταν η ίδια η Ασφάλεια Αττικής που στα τέλη Ιουλίου είχε προβλέψει τον κίνδυνο επεισοδίων με αφορμή τις αναμετρήσεις ΑΕΚ - Ντιναμό Ζάγκρεμπ και Παναθηναϊκός - Μαρσέιγ και με έγγραφό της είχε ζητήσει από την UEFA να απαγορεύσει τη μετακίνηση οργανωμένων οπαδών. «Από την υπηρεσία μας κρίνεται σκόπιμο να εκδηλωθούν σε συνεννόηση με τη διοργανώτρια αρχή όλες οι απαραίτητες ενέργειες προκειμένου οι ανωτέρω αθλητικές εκδηλώσεις να πραγματοποιηθούν χωρίς ανταλλαγή εισιτηρίων και την παρουσία φιλοξενούμενων οπαδών», αναφερόταν στο σχετικό έγγραφο.

2

Το πρώτο σήμα

Στις 4 Αυγούστου και ενώ η UEFA είχε πράγματι απαγορεύσει την οργανωμένη μετακίνηση οπαδών, η κροατική αστυνομία ενημέρωσε την ΕΛ.ΑΣ. για την επικείμενη μετακίνηση 100-120 επικινδυνών Κροατών κουλίγκαν που μετέχουν στον σύνδεσμο των Bad Blue Boys της Ντιναμό Ζάγκρεμπ. Η Ασφάλεια διαβίβασε στο αρχηγείο της ΕΛ.ΑΣ. την πληροφορία και προειδοποίησε για τον αναβρασμό που επικρατούσε στις τάξεις των οργανωμένων οπαδών της ΑΕΚ, οι οποίοι απνύθουναν κάλεσμα για συγκέντρωση έξω από το γήπεδο της Νέας Φιλαδέλφειας. Μέχρι και το πρωί της Δευτέρας, όταν η Interpol Μαυροβουνίου ενημέρωσε την ΕΛ.ΑΣ. ότι το κονβόι πέρασε από τα σύνορα Αλβανίας - Μαυροβουνίου

με πορεία προς την Ελλάδα, οι προβλεπόμενες διαδικασίες έμοιαζε να ακολουθούνται.

3

Κακαβιά ακούει;

Ο **επικεφαλής** της ΥΑΒΑΧ επικοινωνησε τηλεφωνικά με τους αστυνομικούς στον μεθοριακό σταθμό της Κακαβιάς ζητώντας τους να ελέγχουν και να καταγράφουν τα αυτοκίνητα με κροατικές πινακίδες κυκλοφορίας που διασχίζουν τα σύνορα. Το πρώτο από τα συνολικά 25 αυτοκίνητα πέρασε στις 10.35 π.μ., με τη διέλευση να ολοκληρώνεται περί τις 2.30 το μεσημέρι της Δευτέρας.

4

Οι πινακίδες

Η **λίστα** με τα οχήματα (τέθηκε υπόψη της «Κ») εστάλη με email στις κεντρικές υπηρεσίες της ΕΛ.ΑΣ. Το αρχηγείο, όμως, και συγκεκριμένα ο κλάδος τάξης εξέδωσε με καθυστέρηση τουλάχιστον τεσσάρων ωρών και σίγουρα μετά την είσοδο των Κροατών στη χώρα, μια γενικόλογη διαταγή με την οποία ζητούσε από επτά γενικές περιφερειακές διευθύνσεις να λάβουν «ενδεειγμένα αστυνομικά μέτρα». Η διαταγή είτε διαβάστηκε με καθυστέρηση είτε δεν διαβάστηκε καθόλου από τους αποδέκτες.

5

Το μπλόκο που έφυγε

Το **αποτέλεσμα** ήταν τα ίχνη των Κροατών να χαθούν από την Κακαβιά έως το Κιάτο, όπου για την κίνηση των οχημάτων με κατεύθυνση προς την Αθήνα ενημέρωσε ο υπεύθυνος ασφαλείας της ΑΕΚ. Στις 9.12 μ.μ. φέρεται να τηλεφώνησε σε αξιωματικό της ΥΑΒΑΧ και στις 9.13 μ.μ. στον επικεφαλής της ΓΑΔΑ. Οι αστυνομικοί της ΟΠΚΕ και της Τροχαίας που περίμεναν τους κουλίγκαν στα διόδια της Ελευσίνας, προτού το κονβόι περάσει από την περιοχή ευθύνης τους, πήραν εντολή από το κέντρο επιχειρήσεων της ΓΑΔΑ να αποχωρήσουν, ενώ οι δύο αστυνομικοί της Ασφάλειας που είχαν απομείνει στο σημείο εντόπισαν τους Κροάτες, αλλά μετά την είσοδό τους στην Αττική Οδό τους έχασαν.

6

Αναμείνате ενισχύσεις

Όταν το κέντρο επιχειρήσεων ενημερώθηκε από το κέντρο

Ο **29χρονος** Μιχάλης Κατσουρής χτυπήθηκε θανάσιμα έξω από το γήπεδο της ΑΕΚ. Αν η αστυνομία δεν είχε επιδείξει παροιμιώδη έλλειψη αποτελεσματικότητας, ίσως η τραγωδία να είχε αποφευχθεί. Επάνω, πόντολος άνδρας της ΕΛ.ΑΣ. περιφρουρεί τον χώρο έξω από τη ΓΑΔΑ κατά την προσαγωγή συλληφθέντων για τα αιματηρά επεισόδια της Νέας Φιλαδέλφειας.

Αξιωματικοί που διέθεταν γνώση στον σχεδιασμό αστυνομικών μέτρων αποστρατεύτηκαν, ενώ τοποθετήθηκαν σε κρίσιμα πόστα αστυνομικοί που στερούνται εμπειρίας σε επιχειρησιακά ζητήματα.

7

Αργησαν 7 λεπτά

του ηλεκτρικού σιδηροδρόμου για την παρουσία των κουλίγκαν στον σταθμό «Ειρήνη», έδωσε εντολή σε μια ομάδα ΔΡΑΣΗ να σπεύσει στον σταθμό «Περισσός».

Οι δικυκλιστές της ΕΛ.ΑΣ. εντόπισαν πράγματι την ομάδα των μαυροφορεμένων νεαρών, ωστόσο, οι αστυνομικοί ήταν μόλις εφτά και οι κουλίγκαν περί τους εκατόν πενήντα, και επομένως το κέντρο έδωσε εντολή στη ΔΡΑΣΗ να παρακολουθεί την ομάδα των κουλίγκαν εξ αποστάσεως έως ότου φτάσουν ενισχύσεις.

Διμοιρίες των ΜΑΤ δεν υπήρχαν στο σημείο και η πιο κοντινή, που εκτελούσε υπηρεσία στο πάρκο Δρακοπούλου στα Πατήσια, χρειάστηκε εντέλει περισσότερο από δεκαπέντε λεπτά για να φτάσει στο σημείο της συμπλοκής.

«Στο κέντρο επιχειρήσεων δεν είχαμε ενημέρωση ότι οι Κροάτες θα κατευθύνονταν στο γήπεδο της ΑΕΚ αλλά στον σύνδεσμο του Παναθηναϊκού στη λεωφόρο Αλεξάνδρας», δήλωσε στην «Κ» υψηλόβαθμος αξιωματικός που ελέγχει το πλαίσιο της εν εξελίξει ΕΔΕ.

«Όταν ειδοποιηθήκαμε για την κίνηση των Κροατών στο Κιάτο, δεν είχαμε χρόνο να ανακόψουμε την πορεία τους πριν από την είσοδο του κονβόι στην Αττική Οδό», συμπλήρωσε.

Τελικά, Κροάτες και Έλληνες κουλίγκαν συνελήφθησαν περί τις 11.15 μ.μ., όταν στο σημείο της συμπλοκής έφτασαν σε ενίσχυση μια δεύτερη ομάδα ΔΡΑΣΗ και μια ΟΠΚΕ. Με την ΕΛ.ΑΣ. να σημειώνει στη δικογραφία που σχημάτισε για την υπόθεση ότι ο 29χρονος Μιχάλης Κατσουρής δέχτηκε το θανατηφόρο χτύπημα στις 11.08 μ.μ., ήτοι επτά λεπτά νωρίτερα.

«Ευθυνοφοβία»

Συνδικαλιστικοί εκπρόσωποι των αστυνομικών, όπως ο πρόεδρος της Ένωσης Αστυνομικών Υπαλλήλων Αθήνας Δημοσθένης Πάκος και ο γενικός γραμματέας του Σωματείου Ειδικών Φρουρών Στράτος Μαυροειδάκος, αποδίδουν τα γεγονότα στην ευθυνοφοβία των αρμοδίων αξιωματικών της ΕΛ.ΑΣ., στην ανασφάλειά τους να χρησιμοποιήσουν εγκαίρως δυνάμεις πρώτης γραμμής, όπως τα ΜΑΤ και η ΔΡΑΣΗ, αλλά και την έλλειψη εμπειρίας των αξιωματικών που κατέχουν κρίσιμα πόστα στη ΓΑΔΑ. «Οι υπεύθυνοι ανώτατοι αξιωματικοί εδώ και χρόνια έχουν καταστήσει την αστυνομία θεατή, αντιμετωπίζοντας τα πάντα με μια φοβικότητα και με το δόγμα “μην εμπλακούμε για να μην μπλέξουμε”» τόνισε στην «Κ» ο κ. Πάκος.

Οπαδοί της Ντιναμό Ζάγκρεμπ ενισχύουν την ομάδα τους κατά τον περυσινό εντός έδρας αγώνα με την αυστριακή Σάλτσμπουργκ για το Champions League. Οι πιο σκληροί εξ αυτών, οι περιβόητοι «Bad Blue Boys», μέλη των οποίων ταξίδεψαν πρόσφατα στην Ελλάδα, είναι γνωστοί για τις σχέσεις τους με τον νεοναζιστικό χώρο.

Δίκτυα με αιματηρή ιστορία

Η «αδελφοποίηση» των σκληρών Κροατών με τους Έλληνες χούλιγκαν και το ιστορικό της δράσης τους

ΝΤΟΜΙΝΟ ΑΝΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Το αποκάλεσαν «εισβολή στο Μπέργκαμο». Τον Σεπτέμβριο του 1990 οι χούλιγκαν της Ντιναμό Ζάγκρεμπ, γνωστοί ως «Bad Blue Boys», ταξίδεψαν με λεωφορεία και αυτοκίνητα στην Ιταλία για τον αγώνα με την Αταλάντα. Είχαν προηγηθεί λίγους μήνες νωρίτερα τα αιματηρά επεισόδια στο στάδιο «Μάξιμιρ» στην Κροατία, όταν συγκρούστηκαν με τους οπαδούς του Ερυθρού Αστέρα. Εκείνη η σύρραξη έλαβε μυθικές διαστάσεις μεταξύ των φανατικών της Ντιναμό και θεωρήθηκε ως η πρώτη πράξη του εμφυλίου που ακολούθησε. Εξω από το γήπεδο αργότερα ανεγέρθηκε και ένα μνημείο για τους Κροάτες οπαδούς που συμμετείχαν στα επεισόδια και έπειτα σκοτώθηκαν στον πόλεμο. Ωστόσο, στο Μπέργκαμο, ήταν η πρώτη φορά που θα επικειρούσαν να επιδείξουν τις επικίνδυνες διαθέσεις τους σε διεθνές ακροατήριο.

Περίπου 2.000 Κροάτες οπαδοί ταξίδεψαν τότε για την ποδοσφαιρική αναμέτρηση στην Ιταλία, εκ των οποίων οι 1.500 εκτιμάται ότι ανήκαν στις τάξεις των οργανωμένων. Προτού ξεκινήσει ο αγώνας και ανέβουν στις κερκίδες επιτέθηκαν με πέτρες και στείλιάρια στους Ιταλούς αστυνομικούς. Το βασικό σκέλος της συμπλοκής κράτησε περίπου μισή ώρα.

«Τότε δημιουργήθηκε η φήμη μας, για πρώτη φορά κάναμε σόου. Θέλαμε να μας ακούσουν όλοι», δήλωσε χρόνια αργότερα οργανωμένος οπαδός της Ντιναμό στο κροατικό ντοκιμαντέρ με τίτλο «BBB», από το ακρώνυμιο των οργανωμένων της Ντιναμό. «Ένας άνδρας με εξουσία πρέπει να πάει σε ταξίδια, να είναι καλός στη μάχη», ανέφερε ένας οργανωμένος στην ίδια ταινία. «Θα δώσουμε μάχη εάν χρειαστεί, αλλά ακόμη και εάν δεν χρειαστεί», συμπληρώνει άλλος.

Στην έκθεση ανάλυσης κινδύνου που είχε συντάξει η Υποδιεύθυνση Αντιμετώπισης Αθλητικής Βίας της Ελληνικής Αστυνομίας ενόψει του αγώνα της ΑΕΚ με την Ντιναμό, υπήρχαν σαφείς αναφορές στη σύνθεση των «Bad Blue Boys» με τον νεοναζιστικό χώρο καθώς και στα εθνικιστικά χαρακτηριστικά τους. Δινόταν, όμως, έμφαση και στις «μακροχρόνιες διαμάχες και στο άσβεστο μίσος» οπαδών της Κροατίας και της Σερβίας, το οποίο «διατηρείται αμείωτο έως τις μέρες μας

δημιουργώντας συνεχώς εντάσεις και τονώνοντας τη βία σε όλα τα Βαλκάνια».

Εμφύλιος μέσω Αθηνών

Οι αστυνομικοί που σκιαγραφούσαν το προφίλ των BBB σημείωναν ότι μισπητοί αντίπαλοί τους είναι οι οργανωμένοι του Ερυθρού Αστέρα, γνωστοί ως «Delije». Και επισημαιναν ότι οι μεν Κροάτες έχουν αδελφοποιηθεί με οργανωμένους του Παναθηναϊκού, ενώ οι Σέρβοι με εκείνους του Ολυμπιακού. Η μεταξύ τους διαμάχη, μέσω και των δεσμών που είχαν αναπτύξει με Έλληνες οπαδούς, είχε μεταφερθεί πριν από λίγα χρόνια και στη χώρα μας.

Προσπαθώντας να ερμηνεύσει τα βίαια γεγονότα στη Νέα Φιλαδέλφεια που οδήγησαν στο θανάσιμο μαχαίρωμα του 29χρονου οπαδού της ΑΕΚ Μιχάλη Κατσουρή, αστυνομικός με πολυετή εμπειρία στην παρακολούθηση του χώρου των χούλιγκαν ανατρέπει σε όσα είχαν συμβεί τον Νοέμβριο του 2015. «Τότε δεν έκαναν επίδειξη δύναμης όπως θα ήθελαν. Χτυπήθηκαν και υπήρχε στην πατρίδα τους η αίσθηση ότι “διασύρθηκαν”», λέει ο αστυνομικός στην «Κ» υπό τον όρο της ανωνυμίας. Μπορεί να έχουν περάσει οκτώ χρόνια από τότε, αλλά ο ίδιος θεωρεί ότι αυτό το διάστημα δεν ήταν αρκετό για να ξεχαστούν όσα είχαν προηγηθεί. Για τους Κροάτες χούλιγκαν, όπως εκτιμά, η παρουσία τους στην Ελλάδα ήταν «μια εκκρεμότητα που έπρεπε να κλείσει». «Ηθελαν να δείξουν ότι θα είχαν την υπεροχή, ότι θα έπαιρναν πίσω το χαμένο γόντρο», λέει.

Τον Νοέμβριο του 2015, οι BBB (κατά μία εκτίμηση τουλάχιστον 100 άτομα) ταξίδεψαν στην Αθήνα

ενόψει του αγώνα της Ντιναμό με τον Ολυμπιακό για το Champions League, παρά το γεγονός ότι και τότε η UEFA είχε απαγορεύσει τη διάθεση εισιτηρίων στους φιλοξενούμενους. Ορισμένοι, όπως αναφέρεται και στην έκθεση ανάλυσης κινδύνου της αστυνομίας, έμειναν τότε σε κεντρικό σύνδεσμο οπαδών του Παναθηναϊκού και άλλοι σε ξενοδοχεία. Παράλληλα, οπαδοί του Ερυθρού Αστέρα ξεκίνησαν τότε από τη Σερβία με προορισμό την Ελλάδα. Η ΟΠΚΕ

Τον Νοέμβριο του 2015, οπαδοί της Ντιναμό Ζάγκρεμπ και του Ερυθρού Αστέρα συγκρούστηκαν στο αεροδρόμιο «Ελ. Βενιζέλος» παρά το ασφυκτικό «μαρκάρισμα» από την ΕΛ.ΑΣ.

Λάρισας μπλόκαρε 41 εξ αυτών στα Τέμπη και απέτρεψε την κάθοδό τους. Η πρακτική αυτή δεν εφαρμόστηκε την περασμένη Δευτέρα κατά το ταξίδι των Κροατών, οι οποίοι πέρασαν ανενόχλητοι από τα διόδια. Στην κατοχή των οπαδών του Ερυθρού Αστέρα είχαν βρεθεί καπνογόνα, λουστοί, σιδερόβεργες, ακόμη και γαλλικά κλειδιά. Την ημέρα του αγώνα έγιναν έφοδοι αστυνομικών σε συνδέσμους στο κέντρο της Αθήνας και σε ξενοδοχεία και πραγματοποιήθηκαν δεκάδες προσαγωγές και συλλήψεις μελών των BBB για να αποκλειστεί η πιθανότητα συμμετοχής τους σε επεισόδια.

Τελικά η σύρραξη δεν απετρά-

πη. Όταν αναχωρούσε το τελευταίο γκρουπ των BBB από την Αθήνα, δέχθηκαν επίθεση από οπαδούς του Ερυθρού Αστέρα έξω από το αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος». Χρησιμοποιήθηκαν μαχαίρια, στείλιάρια, αλυσίδες και καπνογόνα. Τουλάχιστον οκτώ άνθρωποι διακομίστηκαν στο νοσοκομείο τότε με ανοιγμένα κεφάλια. Στη δικογραφία που είχε σχηματιστεί αναφερόταν ότι οι Σέρβοι είχαν μεταφερθεί στο αεροδρόμιο από Έλληνες οι οποίοι είχαν απασχολήσει στο παρελθόν τις αστυνομικές αρχές. Μάλιστα ένας εξ αυτών είχε κατηγορηθεί για πρόκληση σωματικών βλαβών εις βάρος αστυνομικού. Πάντως, από τους 50 και πλέον Κροάτες και Σέρβους που είχαν συλληφθεί εκείνες τις ημέρες στους αστυνομικούς ελέγχους στην Αθήνα και στα επεισόδια του αεροδρομίου, κανείς δεν εμφανίστηκε στο δικαστήριο που είχε προγραμματιστεί στα μέσα Νοεμβρίου 2015. Δεν τους είχε επιβληθεί κάποιος περιοριστικός όρος απαγόρευσης εξόδου από τη χώρα και όλοι είχαν επιστρέψει στις πατρίδες τους.

Τα ιδεολογήματα

Στην έκθεση ανάλυσης κινδύνου του αγώνα ΑΕΚ - Ντιναμό διατυπώνεται και ο ισχυρισμός της πλευράς των οργανωμένων οπαδών ότι οι αδελφοποιήσεις και η συνεργασία τους με τους ομοϊδεάτες άλλων συλλόγων δεν σχετίζονται με βίαια περιστατικά. Υποστηρίζουν ότι αυτές οι «διμερείς σχέσεις» γίνονται για «ανταλλαγή ιδεών και συνθημάτων» ή την «ανάρτηση πανό». Στην πράξη, όμως, όπως είχαν επισημάνει και αστυνομικοί της Υποδιεύθυνσης Αντιμετώπισης Αθλητικής Βίας,

υπάρχει ιστορικό συρράξεων στην Ελλάδα με τη συνδρομή χούλιγκαν από το εξωτερικό.

Αστυνομικός που παρακολουθούσε για χρόνια τον κόσμο των χούλιγκαν εξηγεί ότι οι αδελφοποιήσεις μεταξύ οργανωμένων οπαδών έχουν πάντοτε κάποιο συγκεκριμένο σημείο αναφοράς. Αυτό μπορεί να εδράζεται σε κοινό ιδεολογικό υπόβαθρο (ακροδεξιό σε ορισμένες περιπτώσεις αδελφοποιήσεων και αντιφασιστικό σε άλλες) ή να προέκυψε έπειτα από κάποιο συμβάν όταν η μια πλευρά προσφέρθηκε να συνδράμει την άλλη όταν αντιμετώπιζαν κάποιο δικό τους «μισπητό» αντίπαλο.

Τις περισσότερες φορές οι οργανωμένοι που υποδέχονται τους χούλιγκαν από το εξωτερικό τους βρίσκουν καταλύματα σε συνδέσμους, σπίνια ή ξενοδοχεία. Στο παρελθόν είχε αναφερθεί ότι σε κάποιες περιπτώσεις οι οικοδεσπότες μπορεί να κάλυπταν και μέρος των εξόδων μετακίνησης. Συχνά, οπαδοί που τους υποδέχονται τους υποδεικνύουν και τους στόχους.

Υπό αυτό το πρίσμα, χούλιγκαν μπορεί να ταξιδέψουν σε άλλες χώρες ακόμη και όταν δεν αγωνίζεται η δική τους ομάδα. «“Αν σε χρειαστώ, θα έρθεις να με βοηθήσεις για να πλακωθούμε ή να κυνηγήσουμε”, αυτό είναι το πνεύμα», λέει ο αστυνομικός. «Αυτό δεν αφορά μεγάλο αριθμό ατόμων, αλλά ομάδες μερικών δεκάδων, των 50 ή 100. Αφορά τους πιο σκληροπυρηνικούς, εκείνους που θεωρούνται επίλεκτοι και είναι διατεθειμένοι να κάνουν τα πάντα».

Ο ίδιος επισημαίνει ότι ορισμένες αδελφοποιήσεις δεν τυγχάνουν πάντοτε καθολικής αποδοχής στις τάξεις των οργανωμένων και σε αυτό μπορεί να παίζει ρόλο το ιδεολογικό υπόβαθρο που υποστηρίζεται μόνο από μια υποομάδα και όχι το σύνολο των οπαδών.

Το 2006 στο Παγκράτι

Το πρώτο κρούσμα συνδρομής ξένων χούλιγκαν σε βίαια οπαδικά επεισόδια στην Ελλάδα θεωρείται ότι συνέβη τον Ιανουάριο του 2006, μετά τη λήξη του αγώνα βόλεϊ μεταξύ του Παγκρατίου και του Παναθηναϊκού. Χούλιγκαν του Ολυμπιακού μαζί με οπαδούς της ΤΣΣΚΑ επιτέθηκαν σε εκείνους του Παναθηναϊκού. Αφορμή της άφιξης τους στην Ελλάδα ήταν το ντέρμπι μεταξύ του Ολυμπιακού και του Παναθηναϊκού, είχαν έρθει όμως λίγες ημέρες νωρίτερα για να συμμετάσχουν στη σύρραξη στο Παγκράτι. Τότε οι Ρώσοι χούλιγκαν φέρεται να είχαν τραβήξει και ένα βίντεο στο οποίο επέλεγαν τα πολεμοφόδια που θα χρησιμοποιούσαν για την επικείμενη συμπλοκή.

Τα θύματα της οπαδικής βίας στην Ελλάδα

9/9/1983
Ο 18χρονος Αρνης Δημητριάδης ξυλοκοπήθηκε από τρία άτομα καθώς επέστρεφε στο σπίτι του. Σύμφωνα με δημοσιεύματα της εποχής, η αφορμή ήταν ότι χαμογέλασε όταν έμαθε ότι ο Αρνης είχε πτηθεί από τον Παναθηναϊκό.

26/10/1986
Πριν από την έναρξη της αναμέτρησης της ΑΕΛ με τον ΠΑΟΚ στο «Αλκαζάρ», μια φωτοβολίδα που εκτοξεύθηκε από τη θύρα των οπαδών του «Δικεφάλου» καρφώθηκε στον λαιμό του 29χρονου Χαράλαμπου Μπλιάνα και του έκοψε την καρωτίδα.

13/1/1991
Κατά την πορεία περίπου 2.000 φιλάθλων του Ολυμπιακού προς το γήπεδο της ΑΕΚ, εκτοξεύτηκε μια ναυτική φωτοβολίδα που έπληξε στην κοιλιακή χώρα του 17χρονου Γιώργου Παναγιώτου.

10/4/1991
Οι δύο οπαδοί του ΠΑΟΚ, ο 21χρονος Ευθύμιος Λιάκας και ο 25χρονος Κώστας Ντόλιας, επέστρεφαν στη Θεσσαλονίκη μετά τον τελικό μπάσκετ με τον Πανιώνιο όταν στον κόμβο του Αγίου Στεφάνου κουκουλοφόρος πέταξε στο όχημά τους βόμβα μολότοφ και κάπκαζ ζωντανό.

12/5/1995
Ο 25χρονος Γιώργος Καρνέζης παρακολουθούσε στη Γλυφάδα τον τέταρτο τελικό μπάσκετ μεταξύ Ολυμπιακού και Παναθηναϊκού όταν οπαδοί του Ολυμπιακού του επιτέθηκαν και τον μαχαίρωσαν.

29/3/2007
Ο 22χρονος Μιχάλης Φιλίπουλος μαχαίρώθηκε θανάσιμα σε προκαθορισμένο ραντεβού συμπλοκής οπαδών του Ολυμπιακού και του Παναθηναϊκού στην Παιανία.

5/9/2011
Στο Ηράκλειο Κρήτης ο 21χρονος Γιάννης Ρουσάκης δέχθηκε δύο μαχαίριές σε συμπλοκή που έγινε μεταξύ οπαδών του Παναθηναϊκού και του ΟΦΗ.

14/9/2014
Ο 46χρονος φιλάθλος του Εθνικού Κώστας Κατσούλης δέχθηκε επίθεση τουλάχιστον δέκα οπαδών του Ηρόδοτου σε αγώνα στη Νέα Αλικαρνασσό Ηρακλείου.

27/4/2017
Προσπαθώντας να ξεφύγει από κουκουλοφόρους που τον κυνηγούσαν, ο 24χρονος Κύπριος φιλάθλος του ΠΑΟΚ Νάσος Κωνσταντίνου τραυματίστηκε από διερχόμενο όχημα στην οδό Αγίου Δημητρίου στη Θεσσαλονίκη.

5/1/2020
Ο 28χρονος Τάσκος Μποζατζίκι παραιτήθηκε από αυτοκίνητο που οδηγούσε 27χρονη, ενώ νωρίτερα είχε δεχθεί επίθεση από οπαδούς του ΠΑΟΚ.

1/2/2022
Ο 19χρονος Αλκης Καμπανός δέχθηκε άγρια, απρόκλητη επίθεση από οργανωμένη ομάδα οπαδών του ΠΑΟΚ. Τον χτύπησαν με μαχαίρι στο πόδι και έχασε τη ζωή του από ακατάσχετη αιμορραγία.

Του ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ

Η πληροφορία για τις καιρικές συνθήκες των επόμενων ωρών και ημερών είναι παντού πλέον. Δεν περιορίζεται στα δελτία ειδήσεων ή στις εξειδικευμένες ιστοσελίδες, που έχουν πληθύνει. Υπολογιστές, κινητά, κάθε είδους συσκευές, φυσικά τηλεόραση και ραδιόφωνο, παρέχουν πληροφορίες για τον καιρό. Στην εποχή της κλιματικής κρίσης, όλο και περισσότεροι θέλουν να γνωρίζουν τι καιρό θα κάνει. Και όντως, η σωστή ενημέρωση είναι απαραίτητη ή και σωτήρια ορισμένες φορές. Αλλά δεν είναι μόνον οι πολίτες· από την Πυροσβεστική μέχρι την Πολιτική Προστασία, κάποιες δημόσιες υπηρεσίες πρέπει να γνωρίζουν όσο γίνεται πιο συγκεκριμένα το μετεωρολογικό δελτίο.

Το εύρος όμως όσων επιθυμούν πρόσβαση σε αξιόπιστες προγνώσεις για τον καιρό αυξάνεται. Διοργανωτές αθλητικών συναντήσεων, αγρότες, εταιρείες με ανεμογεννήτριες ή φωτοβολταϊκά, ακόμη και αλυσίδες εφοδιασμού και δίκτυα διανομής φαγητού ή άλλων ειδών θέλουν να ξέρουν τις επερχόμενες καιρικές συνθήκες. Σε πολλές περιπτώσεις η σωστή πληροφόρηση είναι πολύ σημαντική. Για παράδειγμα, για το πότε θα γίνει μια δουλειά στο χωράφι ή πώς θα ρυθμιστούν τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας, ανάλογα με αυξημένες ή όχι παροχές από συστήματα ΑΠΕ.

Ενώ αυξάνεται η ζήτηση για ακριβή μετεωρολογική πρόγνωση, η διαδικασία παραγωγής αξιόπιστων προγνώσεων αναβαθμίζεται διαρκώς, αλλά όχι με τόσο γρήγορους ρυθμούς, ενώ μοιάζει να φθάνει σε ένα όριο.

«Κερδίσαμε μια μέρα»

«Τα μετεωρολογικά μοντέλα και οι προγνώσεις μας είναι πολύ καλύτερες απ' ό,τι πριν από 30-40 χρόνια, κυρίως λόγω της ύπαρξης πολύ αποτελεσματικών υπολογιστών. Σήμερα μπορούμε να δώσουμε ασφαλή πρόγνωση για τις επόμενες 5-7 ημέρες, έναντι τριών πριν από μερικές δεκαετίες. Κερδίζουμε περίπου μία μέρα τη δεκαετία. Παρ' όλα αυτά, υπάρχει ακόμη μεγάλη δυσκολία να προβλέψουμε ακριβώς πού και πότε θα εκδηλωθεί ένα συγκεκριμένο φαινόμενο, όπως μια καταιγίδα. Διπλάδι ακριβώς ό,τι μας απασχολεί πιο πολύ», λέει στην «Κ» ο Κώστας Λαγουβάρδος, διευθυντής Έρευνών στο Αστεροσκοπείο Αθηνών και επιστημονικά υπεύθυνος για το meteo.gr.

Οι μετεωρολογικές προγνώσεις έχουν αφετηρία τα παγκόσμια μετεωρολογικά μοντέλα, που βασίζονται σε ένα σύνολο πολύπλοκων υπολογισμών, που «τρέχουν» μεγάλοι δημόσιοι οργανισμοί, όπως το Ευρωπαϊκό Κέντρο Μεσοπρόθεσμων Μετεωρολογικών Προγνώσεων (ECMWF). Πώς γίνονται όμως αυτές οι προγνώσεις; Θα λέγαμε πως ο πλανήτης χαρίζεται σε ένα πλέγμα από οριζόντια τριοδιάστατα «κουτιά», μέσα στα οποία «στριμώχνουμε» ένα πλήθος δεδομένων: θερμοκρασία, πίεση αέρα, ταχύτητα ανέμου και άλλα. Όσο καλύτερο υπολογιστικό σύστημα και λογισμικό διαθέτει το κέντρο, τόσο πιο ακριβείς υπολογισμούς μπορεί να κάνει, αξιοποιώντας έναν τεράστιο αριθμό δεδομένων.

Επίσης, όσο πιο μικρό είναι το «κουτί», τόσο πιο συγκεκριμένη γίνεται η πρόγνωση. «Σήμερα τον παγκόσμιο μοντέλο που βγάζει

Η αγωνία των μετεωρολόγων και οι νέοι αλγόριθμοι

Πώς η τεχνητή νοημοσύνη και άλλα εργαλεία μπορούν να βοηθήσουν ώστε να καλυφθεί η ανάγκη για πρόβλεψη των ακραίων φαινομένων

Διοργανωτές αθλητικών συναντήσεων, αγρότες, εταιρείες με ανεμογεννήτριες, αλυσίδες εφοδιασμού και δίκτυα διανομής θέλουν να ξέρουν τις επερχόμενες καιρικές συνθήκες.

ο ευρωπαϊκός οργανισμός έχει πλευρές εννιά χιλιομέτρων, το 2016 ήταν 16 χιλιόμετρα, το 2000 υπήρχαν παγκόσμια μοντέλα με πλευρά 25 ή και 50 χλμ. Στη συνέχεια και με βάση αυτό το μοντέλο, υπηρεσίες σε εθνικό επίπεδο διανομής θέλουν να ξέρουν τις επερχόμενες καιρικές συνθήκες.

Όσο εξελίσσεται η τεχνολογία βελτιώνονται οι προγνώσεις. Κάθε μείωση του μεγέθους του «κουτιού» απαιτεί όμως πολλαπλάσιους υπολογισμούς, με έναν τεράστιο όγκο δεδομένων και πλήθος εξισώσεων που πρέπει να επιλυθούν, απαιτώντας ακόμη πιο ισχυρούς υπολογιστές.

«Παρ' όλα αυτά μοιάζει να έχουμε φθάσει σε ένα όριο, όπου όσο μικρότερο πλαίσιο κι αν έχουμε δυσκολευόμαστε να κάνουμε πρόβλεψη με ακρίβεια την ώρα και το ακριβές σημείο μιας ισχυρής βροχοπτώσης που μπορεί να προκαλέσει πλημμύρες», σημειώνει ο κ. Λαγουβάρδος. «Φαίνεται να είναι ένα όριο που θέτει η φύση. Δεν έχει καμιά σχέση με τις τεχνολογικές μας δυνατότητες», τονίζει στον Economist ο Φάλκο Τζουντ, μετεωρολόγος στο Εθνικό Κέντρο Ατμοσφαιρικής Έρευνας των ΗΠΑ. Η ατμόσφαιρα είναι ένα «χαοτικό σύστημα», εξαιρετικά ευαίσθητο στην παραμικρή διαφθοροποίηση κάποιας παραμέτρου, κάνοντας τα μοντέλα να δίνουν πολύ διαφορετικά αποτε-

λέσματα –ειδικά μετά το πρώτο δεκαήμερο– με μικρές αλλαγές στις συνθήκες εκκίνησης.

Νέα μοντέλα

Καθώς τα βήματα εξέλιξης των μετεωρολογικών προγνώσεων μοιάζουν να «λαχανιάζουν», από διάφορες πλευρές προτείνεται ως διέξοδος η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και της μηχανικής μάθησης. Το γεγονός πως σήμερα υπάρχει διαθέσιμος ένας τεράστιος όγκος δεδομένων, από παλαιότερες καιρικές συνθήκες, δίνει τη δυνατότητα να «φορτωθούν» όλα αυτά στους υπολογιστές, φιλοδοξώντας –με τη χρήση κατάλληλων αλγορίθμων– να δοθούν απαντήσεις για τις καιρικές συνθήκες του μέλλοντος.

«Σε μια σειρά πρόσφατων μελετών, κυρίως από μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας, όπως η NVIDIA, η Huawei και η Google Deep Mind, σημειώθηκε ταχεία πρόοδος στην ποιότητα των μετεωρολογικών προγνώσεων που βασίζονται σε μηχανική μάθηση (ML). Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Μεσοπρόθεσμων

«Οι προγνώσεις καιρού, που βασίζονται σε μηχανική μάθηση, εξακολουθούν να χρειάζονται βελτίωση στην πρόβλεψη ακραίων γεγονότων όπου διακυβεύονται ζωές».

Μετεωρολογικών Προγνώσεων (ECMWF), το κορυφαίο επιχειρησιακό κέντρο για την πρόγνωση καιρού, έχει επαληθεύσει την εντυπωσιακή απόδοση των προγνώσεων καιρού που βασίζονται σε ML. Το πιο σημαντικό, η πραγματοποίηση μιας πρόβλεψης με αυτά τα μοντέλα απαιτεί μόνον ένα μικρό κλάσμα του χρόνου και των πόρων που απαιτούνται για μια πρόβλεψη ECMWF», λέει στην «Κ» ο Παύλος Κόλλιας, καθηγητής Ατμοσφαιρικής Επιστήμης στο κρατικό Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης στο Stony Brook και διευ-

θυντής του Παρατηρητηρίου Ραντάρ SBU-BNL. «Ωστόσο, οι προγνώσεις καιρού που βασίζονται σε ML εξακολουθούν να χρειάζονται βελτίωση στην πρόβλεψη ακραίων γεγονότων, όπου διακυβεύονται ζωές. Για να γίνει αυτό χρειάζονται την παραγωγή συμβατικών μοντέλων, που αποτελούν την πηγή των αρχικών συνθηκών που απαιτούνται για την εκτέλεση των μοντέλων μηχανικής μάθησης. Οι εθνικές μετεωρολογικές υπηρεσίες στα προηγμένα έθνη έχουν αγκαλιάσει τις δυνατότητες των μοντέλων ML και θα τα ενσωματώσουν στο οπλοστάσιό τους για ακόμη καλύτερες προγνώσεις καιρού», συμπληρώνει ο κ. Κόλλιας.

Ήδη είναι διαθέσιμο (πειραματικά) στον ιστότοπο του ECMWF το Pangu-Weather Model της κινεζικής εταιρείας Huawei Cloud, που εξειδικεύεται στην παγκόσμια πρόγνωση καιρού με χρήση τεχνητής νοημοσύνης (AI). Μετεωρολογικές υπηρεσίες, ερασιτέχνες μετεωρολόγοι, αλλά και το ευρύ κοινό μπορούν πλέον να έχουν δωρεάν πρόσβαση στις παγκόσμιες προγνώσεις καιρού διάρκειας 10 ημερών του Pangu-Weather. Ταυτόχρονα, το ECMWF αξιοποιεί ήδη το μοντέλο ML της Huawei, το οποίο έχει «εκπαιδευθεί» με δεδομένα καιρού 39 ετών.

Αυτό βεβαίως δεν σημαίνει ότι η τεχνητή νοημοσύνη θα αντικαταστήσει την αριθμητική πρόβλεψη μέσω των πολύπλοκων μετεωρολογικών μοντέλων. Θα μπορούσε όμως να τη βοηθήσει να γίνει πιο αποτελεσματική, ειδικά σε περιοχές του πλανήτη (Αφρική, μεγάλο μέρος της Νότιας Αμερικής και της Ασίας) που η ανάπτυξη μετεωρολογικών σταθμών είναι ανεπαρκής για ασφαλείς προγνώσεις. «Τα παγκόσμια μοντέλα που παράγονται από τους μεγάλους δημόσιους οργανισμούς, με εργασία δεκάδων ειδικευμένων επιστημόνων, αποτελούν σήμερα αναντικατάστατη βάση για τη μετεωρολογική πρόγνωση. Η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να αξιοποιηθεί κυρίως μέσω ενός συνδυασμού με τα κλασικά μοντέλα. Για παράδειγμα, στην προσπάθεια να απαντήσουμε το ερώτημα της συγκεκριμένων εκδήλωσης των καταιγίδων ή στο να αξιοποιήσουμε τα στοιχεία από τα μετεωρολογικά ραντάρ σε πολύ σύντομο χρόνο, σε συνδυασμό με δεδομένα του παρελθόντος, για να έχουμε άμεση πρόγνωση, now forecasting», λέει ο κ. Λαγουβάρδος.

Ο διευθυντής ερευνών του Αστεροσκοπείου δεν κρύβει πως μεγάλο μέρος των μετεωρολόγων έχει επιφυλάξεις για τις μεθόδους της AI. «Δεν εμπιστευόμαστε όσα δεν γνωρίζουμε. Θέλουμε να ξέρουμε πώς προέκυψε το αποτέλεσμα, να καταλαβαίνουμε πώς λειτουργεί, για να μπορούμε να διορθώσουμε παραμέτρους. Το να λύνεις εξισώσεις είναι πολύ πιο δύσκολο, αλλά είναι κάτι που το γνωρίζουμε», σημειώνει.

Εντούτοις ήδη δοκιμάζονται εφαρμογές. Το 2021 υπήρξε συνεργασία της Μετεωρολογικής Υπηρεσίας της Βρετανίας (Met Office) με την Deep Mind της Google για την πρόβλεψη βροχοπτώσεων με χρήση AI, με βάση τις παρατηρήσεις από ραντάρ ανίχνευσης βροχής. Σύμφωνα με τον Economist, το σύστημα τεχνητής νοημοσύνης ξεπέρασε τις υπάρχουσες αριθμητικές μεθόδους πρόβλεψης εννέα στις δέκα φορές, αν και άρχισε να παραπαιεί όταν τον ζητήθηκε να κάνει πρόβλεψη πέραν των 90 λεπτών.

Ανοίγει η αγορά ιδιωτικών μετεωρολογικών υπηρεσιών

«Το μεγάλο έλλειμμα στην Ελλάδα, πριν συζητήσουμε για πιο προηγμένες μεθόδους, είναι η σχεδόν ανυπαρξία μετεωρολογικών ραντάρ! Είναι απαράδεκτο αυτό, καθώς η συγκεκριμένη πρόγνωση των πιο επικίνδυνων για την κοινωνία φαινομένων, όπως μιας καταιγίδας ή μιας έντονης βροχοπτώσης, μπορεί να γίνει με ασφάλεια με χρήση ραντάρ. Δεν χρειάζονται πολλά, ούτε το κόστος είναι απαγορευτικό. Από και και πέρα πρέπει να λυθεί και το πρόβλημα της συνεργασίας των διαφορετικών φορέων, της πρόσβασης στην πληροφορία, του να μοιράζονται τα

στοιχεία και οι γνώσεις», υπογραμμίζει ο κ. Λαγουβάρδος. Δεν έχουν λυθεί βασικά πράγματα δηλαδή...

Την ίδια ώρα υπάρχει διψή για μετεωρολογική πληροφορία. «Η παγκόσμια αγορά προγνώσεων καιρού αποτιμάται στα 2,5 δισ. δολάρια ΗΠΑ το 2022 και αναμένεται να φθάσει τα 6 δισ. δολάρια σε μια δεκαετία. Αυτό τροφοδοτείται από την αυξανόμενη ζήτηση για εξειδικευμένες προβλέψεις για τις επιχειρήσεις, που είναι περισσότερες από ό,τι μπορούν να παρασχεθούν από δημόσιους φορείς, όπως οι Εθνικές Μετεωρολογικές Υπηρεσίες.

Οι ιδιωτικές εταιρείες καλύπτουν τα κενά», αναφέρει ο κ. Κόλλιας.

«Ο ιδιωτικός τομέας πρόγνωσης αξιοποιείται σε πιο εξειδικευμένες υπηρεσίες, όπου υπάρχουν πελάτες που μπορούν να πληρώσουν, όπως για παράδειγμα αγροτικοί όμιλοι, εταιρείες ΑΠΕ κ.λπ. Οι ιδιώτες παίρνουν τα παγκόσμια μοντέλα από τους δημόσιους φορείς –είτε δωρεάν όπως στις ΗΠΑ είτε επί πληρωμή όπως στην Ευρώπη– και τα εξειδικεύουν ανάλογα με τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντά τους», εξηγεί ο κ. Λαγουβάρδος.

Αυτή η κατάσταση μπορεί να αλλάξει, σημειώνει ο κ. Κόλλιας,

καθώς αυξάνονται οι δυνατότητες των ιδιωτικών εταιρειών και οι επιχειρήσεις εξαρτώνται περισσότερο από τις πληροφορίες για τον καιρό, το νερό και το κλίμα. «Οι ιδιωτικές εταιρείες αναπτύσσουν ικανότητες, ιδιαίτερα στις αναδυόμενες τεχνολογίες παρατήρησης στο διάστημα και το έδαφος, καθώς και στη μηχανική μάθηση, με δυνατότητα να βελτιώσουν σημαντικά την πρόγνωση του καιρού. Η ιδιωτική εταιρεία Tomorrow.io σκοπεύει να δημιουργήσει το δικό της ιδιωτικό παγκόσμιο δίκτυο δορυφορικών παρατηρήσεων και να εκτοξεύσει σε πέντε χρόνια

τριπλάσιο αριθμό διαστημικών ραντάρ από όσα έχουν εκτοξεύσει όλες οι εθνικές διαστημικές υπηρεσίες μαζί. Είναι ένα σχέδιο εντυπωσιακό», λέει στην «Κ» ο καθηγητής του Stony Brook. «Επιπλέον, ο ιδιωτικός τομέας χρησιμοποιεί μειωμένο κόστος υπερυπολογιστών και τεχνικές μηχανικής μάθησης, ενσωματώνει προηγμένες τεχνικές οπτικοποίησης και εκμεταλλεύεται τις έξυπνες συσκευές».

Βλέπει σύγκρουση δημοσίου - ιδιωτικού στον τομέα αυτό; «Η Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία (NWS στις ΗΠΑ) διαδραματίζει ση-

μαντικό ρόλο ως η αμερόληπτη και έγκυρη φωνή για τη δημόσια ασφάλεια και είναι ένας αξιόπιστος συνεργάτης των διαχειριστών έκτακτης ανάγκης. Υπάρχει χώρος τόσο για τον κρατικό όσο και για τον ιδιωτικό τομέα, μπορούν να έχουν συμπληρωματικό ρόλο», απαντάει ο κ. Κόλλιας.

Το σίγουρο είναι πως βρισκόμαστε μπροστά σε σημαντικές επιστημονικές, τεχνολογικές και επιχειρησιακές εξελίξεις στον τομέα της πρόγνωσης του καιρού σε παγκόσμιο επίπεδο. Στην Ελλάδα, ακόμη να λύσουμε το θέμα των ραντάρ...

Νικόλαϊ Σουλτζ, κοινωνιολόγος,
Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης

Μαζί με τη Γη «καίγεται» και η δική μας ύπαρξη

Η αγωνία για το κλίμα περνάει μέσα μας

Συνέντευξη στον **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟ**

Ο **Νικόλαϊ Σουλτζ** είναι ένας ακαδημαϊκός με απήχηση πέρα από τα όρια του πανεπιστημίου. Ο Δανός κοινωνιολόγος, γεννημένος το 1990, έχει ήδη γράψει δύο βιβλία –το «On the Emergence of an Ecological Class» (με τον Μπρινό Λατούρ) και το «Land Sickness», που κυκλοφόρησε τον περασμένο Ιανουάριο– τα οποία έχουν προκαλέσει αίσθηση, σε μία εποχή όπου η κλιματική ανησυχία εξελίσσεται σε συλλογική νευρώση. Το «Land Sickness», μυθοπλασία που βασίζεται σε προσωπικές εμπειρίες του συγγραφέα, αφηγείται την ιστορία ενός Παριζιάνου που φεύγει από την πόλη του για να γλιτώσει από τον καύσωνα και τις υπαρξιακές αγωνίες που του προκαλεί. Στο μικρό νησί της Μεσογείου όπου δραπέτευει, ωστόσο, οι αγωνίες αυτές επανεμφανίζονται δριμύτερες.

Η «Κ» έπεισε τον Σουλτζ να κάνει ένα μικρό διάλειμμα από τις διακοπές του και να απαντήσει μέσω email σε ερωτήσεις για την κλιματική κρίση και το πώς επιδρά στην ανθρώπινη κατάσταση.

– Πώς ορίζετε την έννοια της «χερσαίας ασθένειας»; Πόσο πιο διαδεδομένη κατέστη η πάθηση αυτή το καλοκαίρι που διανύουμε στην Ευρώπη και τη Β. Αμερική;

– Συνδέεται με την έννοια της «οικο-αγωνίας» και της «νοσταλγίας του εδάφους» («solastalgia» στο πρωτότυπο) – το πένθος για την εξαφάνιση της γης, της περιοχής του καθενός εξαιτίας της καταστροφής του περιβάλλοντος. Καθώς οι μεταλλάξεις του κλίματος γίνονται πιο φρικώδεις, το αίσθημα γίνεται πιο έντονο, πιο αισθητό. Δείτε τι συμβαίνει τώρα στη χώρα σας... Είναι εξίσου τραγικό όσο και τραγικό. Τα γεγονότα επηρεάζουν βαθιά το συναισθηματικό τοπίο ενός λαού. Αυτό είναι μέρος μιας ευρύτερης διαδικασίας αλλαγών,

όπου η Γη και οι συνθήκες της ανθρώπινης ύπαρξης μετασχηματίζονται ταυτόχρονα. Αυτό επιχειρώ να αναδείξω με την έννοια της «χερσαίας αγωνίας»: τον παράλληλο κλυδωνισμό, που προκαλεί ναυτία, του εδάφους και του ανθρώπου – το πώς μεταμορφώνεται το συναισθηματικό και υπαρξιακό τοπίο της ανθρωπότητας στην εποχή της κλιματικής αλλαγής.

– Για τον Μαρξ δεν μπορούσε να υπάρξει συμφιλίωση των τάξεων στο πλαίσιο του καπιταλισμού. Βλέπετε με αντίστοιχους όρους τη διαγενεακή πάλη για το περιβάλλον;

– Είναι προφανές ότι ο ανεξέλεγκτος, μη ρυθμιζόμενος καπιταλισμός της αγοράς, η αλλόφων λογική του κέρδους, είναι η άμεση αιτία της υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Αλλά το πρόβλημα είναι βαθύτερο. Κατά μία έννοια, η μαρξιστική κριτική του καπιταλισμού είναι ανεπαρκής. Το πρόβλημα δεν είναι απλά ο καπιταλισμός – είναι η πρακτική της παραγωγής συνολικά. Ο Μαρξ ήθελε να αλλάξει το καθεστώς ιδιοκτησίας των μέσων παραγωγής. Παρά τις διαφορές τους όμως, ο φιλελευθερισμός και ο σοσιαλισμός συμφωνούν στα θεμελιώδη σχετικά με την παραγωγή και την ανάπτυξη, καθώς βασίζονται στην επέκταση της παραγωγής. Σήμερα, στην Ανθρωπόκαινο Εποχή, συνειδητοποιούμε ότι οι κοινωνίες δεν επιβιώνουν εξαιτίας της παραγωγής, αλλά παρά την παραγωγή. Το σύστημα παραγωγής έχει εξελιχθεί σε σύστημα καταστροφής, που καθημερινά αποσταθεροποιεί τις συνθήκες που καθιστούν τον πλανήτη κατοικήσιμο.

Αρα αυτό που χρειάζεται σήμερα είναι ένα νέο πολιτικό υποκείμενο, που θα πολεμήσει αυτές τις καταστροφικές μεθόδους παραγωγής και θα διαφυλάξει τις συνθήκες κατοικησιμότητας της Γης. Αυτή είναι η «νέα οικολογι-

Λουόμενοι παίζουν βόλεϊ στη Γλύστρα της Ρόδου, με φόντο τα αποκαΐδια που άφησε πίσω η καταστροφική πυρκαγιά του Ιουλίου. «Τα γεγονότα επηρεάζουν βαθιά το συναισθηματικό τοπίο ενός λαού», λέει ο Νικόλαϊ Σουλτζ. «Η Γη και οι συνθήκες της ανθρώπινης ύπαρξης μετασχηματίζονται ταυτόχρονα. Αυτό επιχειρώ να αναδείξω με την έννοια της “χερσαίας αγωνίας”: τον παράλληλο κλυδωνισμό, που προκαλεί ναυτία, του εδάφους και του ανθρώπου».

Ο **Νικόλαϊ Σουλτζ** με τη γαλλική έκδοση του βιβλίου του «Land Sickness» (Χερσαία ασθένεια).

Τα νησιά και οι ακτές είναι εργαστήρια της Ανθρωποκαίνου. Παλαιότερα, συμβόλιζαν την απόσταση και την ελευθερία. Πλέον, βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της κλιματικής κρίσης.

κή τάξη» στην οποία αναφερόμαστε με τον Μπρινό Λατούρ. Και η νέα γενιά είναι σημαντικό μέρος της. Είναι λογικό οι νέοι ακτιβιστές να περιγράφουν τους αγώνες τους ως μία «μάχη των γενεών». Κατ’ αρχάς, γιατί στην καρδιά του ζητήματος βρίσκεται η «γένεση» –η ετυμολογική ρίζα της λέξης «γενιά»– των συνθηκών ζωής στον πλανήτη. Δεύτερον, γιατί οι νέοι είναι αυτοί που έχουν δει την επικράτεια τους και το μέλλον τους να υφίσταται τον εποικισμό των παλαιότερων, που αγνοούν τα σήματα συναγερμού και θυσιάζουν την κατοικησιμότητα του πλανήτη στην ανάπτυξη.

– Έχουν τα νησιά και οι ακτές στη θεωρία σας τον ρόλο που έχουν οι κρίσεις υπερπροσφοράς στον μαρξισμό; Είναι το «κλειδί» για την ανάπτυξη της οικολογικής συνείδησης των πολιτών;

– Τα νησιά και οι ακτές είναι εργαστήρια της Ανθρωποκαίνου. Παλαιότερα, συμβόλιζαν τις ιδέες της απόστασης, της απομόνωσης και της ελευθερίας. Πλέον, βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της κλιματικής κρίσης – με τη μορφή της ανόδου της στάθμης των υδάτων, της διάβρωσης της ακτογραμμής, της απώλειας βιοποικιλότητας, της υποβάθμισης του υδροφόρου ορίζοντα, των εξαφανιζόμενων παραλιών και των δασικών πυρκαγιών. Αντί να αντιπροσωπεύουν κάτι ειδυλλιακό, έχουν μετατραπεί σε προκεχωρημένα παρατηρητήρια της αβύσσου. Επιπλέον, αναδεικνύουν τις εντεινόμενες κοινωνικο-εδαφικές συγκρούσεις και τα αγωνιώδη υπαρξιακά διλήμ-

ματα που επιχειρώ να θέσω σε θεωρητική βάση στα γραπτά μου. Έχουν πολλά να μας διδάξουν για το πώς έχουμε εξελιχθεί και πού οδηγούμαστε στην Ανθρωπόκαινο.

– Βλέπετε κάποια αναλογία μεταξύ του πώς οι μεγιστάνες της τεχνολογίας αντιμετωπίζουν τους εργαζομένους και τη Γη; Μοιάζουν να θεωρούν τόσο το ανθρώπινο όσο και το φυσικό κεφάλαιο αναλώσιμα – με τους μεν εργαζομένους να μπορούν να αντικατασταθούν από εξυπνες μηχανές, τον δε πλανήτη μας να μπορεί να εγκαταλειφθεί όταν καταστεί τελεσίδικα μη κατοικήσιμος...

– Οι ηγέτες των τεχνολογικών κολοσσών παρουσιάζουν τα σχέδια εποικισμού του Διαστήματος ως μέρος της σύγχρονης παράδοσης της επιστημονικής εξερεύνησης και της πολιτικής. Μοιάζουν όμως περισσότερο με μορφή απόδρασης για τους λίγους. Είναι πιο σωστό να βλέπουμε αυτές τις στρατηγικές ως ακραία παραδείγματα του φαινομένου που αποκαλώ «γεω-κοινωνική ταξική πάλη», μία νέα μορφή κοινωνικής αντιπαράθεσης με επίκεντρο την πρόσβαση σε κατοικήσιμα εδάφη. Από αυτήν την άποψη, τα επιχειρούμενα ταξίδια στον Άρη αποτελούν σύμπτωμα της εγκατάλειψης της προσπάθειας διάσωσης της Γης από τις ελίτ, που αναζητούν στο Διάστημα καταφύγιο από τη συντελούμενη οικολογική καταστροφή. Είναι ενδιαφέρουσα η σύνδεση που κάνετε με τη στάση απέναντι στους εργαζομένους και την τεχνητή νομιμοσύνη. Ίσως υπάρχει κάτι εκεί, πρέπει να το σκεφτώ περισσότερο.

– Έχουν υπάρξει και στο παρελθόν προφητείες οικολογικής συντέλειας. Δεν θα έπρεπε οι νέοι να έχουν περισσότερη πίστη στην ανθρώπινη εφευρετικότητα και στην ελεύθερη οικονομία; Δεν μπορεί το κίνητρο του κέρδους, κατάλληλα ρυθμιζόμενο, να μας σώσει από την κλιματική κρίση;

– Έχουν υπάρξει και στο παρελθόν, όντως, όμως δεν μιλάμε πλέον για προφητεία, αλλά για μια βίαιη πραγματικότητα που ξεδιπλώνεται μπροστά στα μάτια μας, με συνέπειες που ήδη ξεφεύγουν από τις πιο ακραίες προβλέψεις των κλιματολόγων. Αυτό που μας λένε πλέον είναι ότι έχουμε λιγότερο από δέκα χρόνια πριν το κλίμα της Γης αποσταθεροποιηθεί οριστικά και αμετάκλητα. Αυτό που πηέ περισσότερα στα αυτά μου ως προφητεία χωρίς αντίκρισμα είναι οι υποσχέσεις ότι τεχνολογίες που δεν έχουν ακόμη ανακαλυφθεί σε ένα πλαίσιο οικονομίας της αγοράς, θα μας σώσουν. Δεν έχουμε τον χρόνο για ένα τέτοιο ρίσκο. Η οικονομική ανάπτυξη είχε ιστορικά σημαντικό θετικό αντίκτυπο: αύξησε το προσδόκιμο ζωής, μείωσε τον ανθρώπινο πόνο, γλίτωσε εκατομμύρια από τη φτώχεια. Σήμερα όμως βιώνουμε τις ακραίες ακούσιες συνέπειες αυτού του μοντέλου, που ξεπερνούν την πιο ακραία φαντασία. Για να αντιμετωπίσουμε την κατάσταση, πρέπει να ρυθμίσουμε τις αγορές και να θέσουμε την οικονομία –για να χρησιμοποιήσω τον όρο του Καρλ Πολάνυι– εντός των «πλαντικών ορίων» της Γης.

Ο Πιερ Σαρμπονιέ διερωτάται: Ποιος θέλει ελευθερία χωρίς αύριο; Οχι πολύς κόσμος στη Ρόδο, φαντάζομαι.

Τα ακραία καιρικά φαινόμενα δεν πλήττουν τον τουρισμό

Η αύξηση της κίνησης συνεχίζεται, αλλά η αγορά αρχίζει να προσαρμόζει τα πακέτα της στις νέες συνθήκες

Του **ΜΑΡΚ ΣΟΥΕΡΙΝ**
THE NEW YORK TIMES

Το καλοκαίρι που διανύουμε υπήρξε δύσκολο. Τέσσερις καύσωνες διαρκείας έπληξαν τις νότιες ΗΠΑ, πολίτες στη νότια Ευρώπη βίωσαν θερμοκρασίες ρεκόρ και εκατοστάδες άνθρωποι νοσηλεύθηκαν για θερμοπληξία στη Νότια Κορέα κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας συνάντησης προσκόπων.

Καθώς η θερινή ταξιδιωτική μηχανή έμπαινε σε λειτουργία, δεν ήταν μόνο οι ακραίες θερμοκρασίες που ανέτρεψαν σχέδια μνηνών για πολλούς ταξιδιώτες, αλλά και οι πυρκαγιές, χαλαζοπτώσεις και ανεμοστρόβιλοι. Στο συνήθως ειδυλλιακό Βερμόντ των ΗΠΑ, οι τουρίστες ήλθαν αντιμέτωποι με πρωτοφανείς πλημμύρες. Δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι εγκατέλειψαν τα καταλύματά τους στη Ρόδο απειλούμενοι από τις πυρκαγιές, ενώ δημοφιλές μουσικό φεστιβάλ ακυρώθηκε στην Ολλανδία εξαι-

τίας ανησυχιών για επικείμενες καταιγίδες.

Τα επικίνδυνα καιρικά φαινόμενα έχουν γίνει αναπόσπαστο κομμάτι της καλοκαιρινής εμπειρίας. Σύμφωνα με την αμερικανική μετεωρολογική υπηρεσία, οι ΗΠΑ έχουν υποστεί τέσσερις κλιματικές καταστροφές από τον Μάιο μέχρι σήμερα. Η ομοσπονδιακή υπηρεσία εθνικών δρυμών εκτιμά πως περισσότεροι επισκέπτες πέθαναν από τη ζέστη φέτος από κάθε άλλη χρονιά, ενώ πρόσφατη ευρωπαϊκή μελέτη διαπίστωσε ότι καύσωνες σκοτώνουν κάθε χρόνο 61.000 πολίτες στην ήπειρο.

Παρά τις κρίσεις, οι παγκόσμιες αφίξεις τουριστών (ο συνολικός αριθμός επισκεπτών που διασχίζουν σύνορα) υπολογίζεται να είναι φέτος αυξημένες κατά 30% σε σύγκριση με πέρυσι. Οι ατελείωτες ουρές συνεχίζουν έτσι να σχηματίζονται στο Λούβρο, στο Κολοσσαίο και στα Προπύλαια της Ακρόπολης. Οι επισκέπτες στα μνημεία

αυτά δεν αποθαρρύνονται από τις αφόρητες θερμοκρασίες, όπως διαπιστώνει η Λέσλι Κάφερτι, εκπρόσωπος της πλατφόρμας ξενοδοχειακών κρατήσεων Booking. «Δεν διαπιστώνουμε την παραμικρή μείωση της ζήτησης. Ο

Παρά τις κρίσεις, οι παγκόσμιες αφίξεις τουριστών υπολογίζεται να είναι φέτος αυξημένες κατά 30% σε σύγκριση με πέρυσι.

πόθος για ήλιο παραμένει ασιγαστος», τονίζει η Κάφερτι. Η Ιταλία διαθέτει περίπου 1,1 εκατομμύριο δωμάτια ξενοδοχείων, η Φινλανδία έχει μόλις 65.000. Η αλλαγή δεν αργεί, όμως, ανεξάρτητα από το εάν οι ψυχρότεροι προορισμοί μπορούν ή όχι να διαχειρισθούν

τη νέα ζήτηση. Η Κομισιόν εκτιμά από την πλευρά της πως ο τουρισμός στην ευρωπαϊκή ήπειρο θα συνεχίσει να ενισχύεται, με τις υψηλότερες θερμοκρασίες να προκαλούν μετατόπιση της ζήτησης προς τη βόρεια Ευρώπη, αντί της Μεσογείου. Τα παράλια της νότιας Ευρώπης χάνουν ήδη κάθε χρόνο 10% των θερινών επισκεπτών τους. Η Μίκου Σεκιζάουα σχεδίαζε να ταξιδέψει τον Αύγουστο με την οικογένειά της στην Αθήνα από το Σικάγο. Το μετεωρολογικό δελτίο –και η προχωρημένη εγκυμοσύνη της– την έκαναν, όμως, να το ξανασκεφτεί. «Αλλάξαμε τα σχέδιά μας την περασμένη εβδομάδα αφού συνειδητοποιήσαμε πόση ζέστη θα έκανε εκεί. Δεν μπορού να διαχειριστώ τέτοια ζέστη ενώ είμαι έγκυος», εξηγεί η 36χρονη λογίστρια, που άλλαξε τις κρατήσεις της για να επισκεφθεί τελικά το Παρίσι, το Στρασβούργο και το Άμστερνταμ.

Κάποια κράτη υιοθέτησαν μέ-

τρα προκειμένου να ωθήσουν τους τουρίστες προς πιο εύκρατους προορισμούς. Η Κίνα δεσμεύθηκε στην κατασκευή μεγάλων ορεινών παραθεριστικών εγκαταστάσεων στους λεγόμενους «προορισμούς των 22 βαθμών Κελσίου», θεωρούμενη ως η ιδανική ατμοσφαιρική θερμοκρασία στην Κίνα. Τα κέντρα αυτά θα προσελκύσουν τους επαρχιώτες Κινέζους τουρίστες μακριά από το Πεκίνο και τη Σαγκάι τους θερμότερους μήνες του χρόνου.

Ξενοδοχεία και γραφεία ταξιδιών θα πρέπει να συμβιβασθούν στις απρόβλεπτες αυτές συνθήκες, οι οποίες απειλούν την οικονομική τους επιβίωση και απογοητεύουν τους πελάτες τους. «Οι τουρίστες έρχονται σ’ εμάς αναζητώντας δραστηριότητες. Φέτος, η ύπαιθρος μοιάζει πραγματικά απειλητική», λέει ο Πιερ Μακάλι, ιδιοκτήτης της έπαυλης Villa Trieste M στην ιταλική κωμόπολη Αζόλο, ιδιαίτερα δημοφιλής σε ποδηλάτες

και ορειβάτες χάρη στους γειτονικούς Δολομίτες. Φέτος το καλοκαίρι, όμως, η περιοχή επλήγη από σειρά ακραίων καιρικών φαινομένων, από επίμονες βροχοπτώσεις μέχρι και χαλαζοπτώση που απασχόλησε τα διεθνή ΜΜΕ. «Θέλαμε να αποφύγουμε τις τηλεοράσεις, αλλά ο καιρός είχε άλλα σχέδια», σημειώνει ο Μακάλι.

Ο Κρις Κέλι και η σύζυγός του, Νίνα Ρέφελτ, ιδιοκτήτες ταξιδιωτικού γραφείου με ειδικευση τις εκδρομές στο Γκραν Κάνιον, λένε ότι έχουν γίνει πιο προσεκτικοί όταν προσφέρουν εκδρομές πεζοπορίας στο φαράγγι, αποθαρρύνοντας ηλικιωμένους επισκέπτες και προτεινόντάς τους εκδρομή με τζιπ. Σε μία προσπάθεια να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις του ασφυκτικού καύσωνα, ο δήμος του Παρισιού εγκατέστησε στον Πύργο του Αίφελ συστήματα εκτόξευσης δροσερών υδρατμών για τους επισκέπτες που περιμένουν στη μεγάλη ουρά.

Τέλμα στο έδαφος, φωτιά στον αέρα

Η στασιμότητα της ουκρανικής αντεπίθεσης, παρά τα χτυπήματα με drones που καταφέρει το Κίεβο, ανησυχεί τη Δύση

«Οι ενημερώσεις που μας έγιναν προκαλούν απογοήτευση και μας θέτουν ενώπιον σοβαρών προκλήσεων. Βρισκόμαστε στην πιο δύσκολη στιγμή του πολέμου». Με αυτά τα λόγια συνόψισε ο Δημοκρατικός βουλευτής Ιλινόι, Μάικ Κουίγκλι, τις εντυπώσεις που αποκόμισε από πρόσφατο ταξίδι του στην Ευρώπη, όπου ενημερώθηκε για την πορεία του πολέμου στην Ουκρανία από δυτικούς στρατιωτικούς και διπλωμάτες.

Σε όλη τη διάρκεια του περασμένου χειμώνα, οι Αμερικανοί και οι Ευρωπαίοι σύμμαχοί τους έτρεφαν μεγάλες προσδοκίες για την αναμενόμενη εαρινή αντεπίθεση των Ουκρανών. Οι σημαντικές επιτυχίες των τελευταίων κατά το προηγούμενο φθινόπωρο, όταν απελευθέρωσαν με κεραυνοβόλους επιθέσεις μεγάλες εκτάσεις κατεχόμενων εδαφών στη Χερσόνα και στο Χάρκοβο, έφεραν ελπίδες ότι, ενισχυμένοι με άρματα μάχης και πυραύλους μεγάλου βελπνεκούς της Δύσης, οι Ουκρανοί θα κατόρθωναν να επαναλάβουν τις προηγούμενες επιτυχίες τους στα μέτωπα της Запоріжжя, του Ντονέτσκ και του Λουγκάνσκ, αν όχι και της Κριμαίας, απελευθερώνοντας το μεγαλύτερο μέρος των κατεχόμενων εδαφών.

Από τη στιγμή που ξεκίνησε, όμως, με σημαντική καθυστέρηση, η (θερινή, τελικά) ουκρανική αντεπίθεση, οι μεγάλες προσδοκίες άρχισαν να εξανεμίζονται. Ούτε τα γερμανικά άρματα Leopard ούτε οι αμερικανικοί πύραυλοι HIMARS, ούτε η εκπαίδευση εννέα ταξιαρχιών, συνολικής δύναμης 36.000 Ουκρανών στρατιωτών στη Δύση, έχουν καταφέρει μέχρι στιγμής να κάνουν τη διαφορά. Τα στρατεύματα του Κιέβου υπέστησαν μεγάλες απώλειες στα εκτεταμένα ναρκοπέδια και στις επάλληλες αμυντικές γραμμές της Ρωσίας, από τις οποίες δεν έχουν μέχρι σήμερα καταφέρει να διαρρήξουν ούτε την πρώτη, μάλιστα μία από τις εννέα ταξιαρχίες τους κυριολεκτικά αποδεκατίστηκε και αποσύρθηκε για να ανασυγκροτηθεί. Αν και είναι νωρίς για τελεσίδικα συμπεράσματα, στους δύο πρώτους μήνες της αντεπίθεσης οι Ουκρανοί έχουν να επιδείξουν πολύ περιορισμένα εδαφικά κέρδη, βασικά ακατοίκητων χωριών, στο νότιο μέτωπο, ενώ οι Ρώσοι έχουν την πρωτοβουλία και διεξάγουν επιθετικές επιχειρήσεις στο βορειοανατολικό, κυρίως στην περιοχή του Χάρκοβο.

Μέρος του καθεδρικού ναού στην Οδησσό έχει καταρρεύσει, συνεπεία ρωσικής πυραυλικής επίθεσης. Στον αέρα, πάντως, οι Ουκρανοί έχουν καταφέρει εντυπωσιακά χτυπήματα με drones, ακόμη και εντός Μόσχας, που αναστάτωση τη ρωσική κοινωνία, όπως αυτά σε ουρανοξύστη όπου στεγάζονται τρία υπουργεία.

Ισως ο Ζελένσκι εσχάτως δίνει βάρος στον πόλεμο των drones για να αμβλύνει τις εντυπώσεις από τις δυσκολίες στα πεδία των μαχών.

Είναι αλήθεια ότι οι Ουκρανοί προχώρησαν το τελευταίο διάστημα σε σειρά θεαματικών επιθέσεων με drones, από τον αέρα και τη θάλασσα, που προκάλεσαν έντονη αναστάτωση στη Ρωσία. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι δύο επιθέσεις σε ουρανοξύστη του επιχειρηματικού κέντρου της Μόσχας, στον οποίο στεγάζονται τρία υπουργεία, όπως και τα πλήγματα, με μη επανδρωμέ-

να πλοίαρχα που ήταν φορτωμένα με εκρηκτικά, εναντίον ενός ρωσικού μεταγωγικού και ενός τάνκερ, στο ρωσικό λιμάνι της Μαύρης Θάλασσας, Νοβοροσίσκ. Ενέργειες αυτού του τύπου έχουν τον ψυχολογικό τους αντίκτυπο στον ρωσικό πληθυσμό, που βλέπει τον πόλεμο όχι μόνο να κρατάει ήδη ενάμιση χρόνο, αλλά να μεταφέρεται, έστω σε χαμηλή ένταση, και στο εσωτερικό της χώρας τους. Ωστόσο δεν αλλάζουν σε τίποτα τη γενική εικόνα της σύγκρουσης. Αντίθετα, θα μπορούσε να ειχάσει κανείς ότι ο Ζελένσκι ωθείται να δίνει μεγαλύτερο βάρος στον πόλεμο των drones για να μειώσει όσο γίνεται, στα μάτια των δυτικών συμμάχων του, τις εντυπώσεις από την ελάχιστη πρόοδο στα αποφασιστικά πεδία των μαχών. Όπως ανέφερε πρόσφατο ρε-

πορτάζ του CNN, επικαλούμενο ανώτερους διπλωμάτες των ΗΠΑ και άλλων, ισχυρών κρατών της Δύσης, ο χρόνος μετράει αντίστροφα για τον Ουκρανό πρόεδρο: το παράθυρο ευκαιρίας για τη διάρρηξη των ρωσικών αμυντικών γραμμών αρχίζει να στενεύει όσο πλησιάζουμε προς τις φθινοπωρινές καταιγίδες και, αν δεν υπάρξει αλλαγή της εικόνας τις επόμενες εβδομάδες, μπορεί να ενισχυθούν οι φωνές στη Δύση που θα πέζουν για γρήγορη κατάπαυση του πυρός, κάτι που αναπόφευκτα θα σημαίνει εδαφικές υποχωρήσεις από το Κίεβο.

Ηδη, δημοσκοπήηση για λογαριασμό του αμερικανικού τηλεοπτικού δικτύου που δημοσιεύθηκε αυτή την εβδομάδα, φέρει το 55% των Αμερικανών να εναντιώνονται σε πρόθετη στρατιωτική και οικονομική

Το 55% των Αμερικανών εμφανίζεται αντίθετο σε πρόσθετη στρατιωτική και οικονομική βοήθεια προς την Ουκρανία με απόφαση του Κογκρέσου.

βοήθεια προς την Ουκρανία με απόφαση του Κογκρέσου, με την πλειοψηφία των πολιτών να θεωρεί ότι όσα έχουν ήδη γίνει είναι αρκετά. Η πίεση προς τον Μπάιντεν θα γίνει πιο έντονη από τη στιγμή που θα αρχίσει ο εκλογικός αγώνας για την προεδρική αναμέτρηση του 2024. Ο πιο πιθανός, με τα σημερινά δεδομένα, αντίπαλός του, ο Ντόναλντ Τραμπ, δηλώνει αποφασισμένος

Πώς η Μαύρη Θάλασσα έγινε «χώρα που βράζει»

Των **ΜΑΡΚ ΣΑΝΤΟΡΑ** και **ΣΤΙΒΕΝ ΕΡΛΑΝΓΚΕΡ**
NEW YORK TIMES

Περικυκλωμένη από την Ουκρανία, τη Ρωσία και τρεις χώρες-μέλη του ΝΑΤΟ, η Μαύρη Θάλασσα μπορεί μερικές φορές να διαφεύγει τη διεθνή προσοχή, όμως τους τελευταίους μήνες έχει μετατραπεί σε μια επικίνδυνη «χώρα που βράζει». Κι από μέσα της κινδυνεύουν να πεταχτούν νέες στρατιωτικές και γεωπολιτικές εντάσεις, ειδικά μετά την αποχώρηση της Ρωσίας, τον προηγούμενο μήνα, από μια εμπορική συμφωνία που διασφάλιζε την ασφαλή εξαγωγή των ουκρανικών σιτηρών.

Πάνω στην επιφάνεια των νερών της, ουκρανικά θαλάσσια drones διαφεύγουν των ρωσικών ραντάρ και χτυπούν ρωσικά πλοία και λιμάνια. Στον εναέριο χώρο της, νατοϊκά αεροσκάφη περιπολούν πάνω από διεθνή ύδατα και προσπαθούν να συλλέξουν πληροφορίες για την επόμενη κίνηση της Ρωσίας, ενώ ο ρωσικός στρατός κυριαρχεί σε αέρα, γη και ύδωρ. Μακριά από τα ενεργά μέτωπα, η Μαύρη Θάλασσα αποτελεί αυτή τη στιγμή

Περίπου 750.000 βαρέλια ρωσικού πετρελαίου ή το 20% των παγκόσμιων εξαγωγών φορτώνονται σε λιμάνια της περιοχής.

τον χώρο εκείνο που φέρνει τη Ρωσία και το ΝΑΤΟ επικίνδυνα κοντά. Κάθε θερμό επεισόδιο, ασχέτως μεγέθους, θα μπορούσε να πυροδοτήσει μια κλιμάκωση με άγνωστο τέλος.

Υστερα από την αποχώρησή της από τη συμφωνία, η Ρωσία έχει επιτεθεί με μανία στα λιμάνια της Ουκρανίας, καταστρέφοντας εκατοντάδες χιλιάδες τόνους σιτηρών, που θεωρούσε πως η χώρα σκόπευε να εξαγάγει κρυφά. Ένα από τα εν λόγω λιμάνια ήταν κι εκείνο του Ισμαήλ, στις όχθες του Δουνάβη, μερικές εκατοντάδες μέτρα μακριά από τα σύνορα με τη –νατοϊκή– Ρουμανία. Το λιμάνι της Οδησσού γίνεται στόχος επιθέσεων κάθε μέρα. Εδώ και χρόνια ο Πούτιν επιδιώκει να αυξήσει την επιρροή της Μόσχας γύρω από τη

Μαύρη Θάλασσα, διοχετεύοντας κονδύλια στην ανάπτυξη λιμανιών και παραθαλάσσιων τουριστικών πόλεων, ενισχύοντας παράλληλα τον στόλο της Μόσχας.

Ο έλεγχος της Μαύρης Θάλασσας είναι ένας προφανής πολεμικός στόχος για τη Ρωσία και ένας από τους λόγους για τους οποίους το 2014 προσάρτησε την Κριμαία, μια μεγάλη χερσόνησο στη βόρεια ακτή της θάλασσας. Λίγες μόλις ώρες μετά την έναρξη της πλήρους εισβολής τους πέρυσι, οι ρωσικές δυνάμεις εκτόξευσαν πύραυλο που έπληξε το εμπορικό πλοίο «Yasa Jupiter», το οποίο έφερε τη σημαία των Νήσων Μάρσαλ – τουλάχιστον άλλα δύο πολιτικά πλοία επλήγησαν κατά τη διάρκεια επιθέσεων σε ουκρανικά λιμάνια.

Εκτοτε, η Μόσχα έχει καταλάβει τρία μεγάλα ουκρανικά λιμάνια. Έχει ναρκοθετήσει κάθε σπθαμιά, έχει εξουδετερώσει το ουκρανικό ναυτικό και έχει επιβάλει de facto αποκλεισμό της πολιτικής ναυσιπλοΐας από και προς όλα τα λιμάνια που βρίσκονται υπό ουκρανική κατοχή.

Στην Ουάσιγκτον, αξιωματούχοι της κυβέρνησης Μπάιντεν

είχαν εκφράσει επιφυλάξεις στις αρχές του πολέμου σχετικά με το ενδεχόμενο η Ουκρανία να πληξει στόχους ή να πραγματοποιήσει σαμποτάζ στο εσωτερικό της Ρωσίας, συμπεριλαμβανομένων των λιμανιών της στη Μαύρη Θάλασσα, φοβούμενοι ότι τέτοιες επιθέσεις θα κλιμάκωναν τις εντάσεις. Οι ανησυχίες αυτές φαίνεται πως έχουν μειωθεί, αν και δεν εξαφανίστηκαν.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν απαγορεύσει τη χρήση αμερικανικών όπλων σε οποιαδήποτε επίθεση εναντίον ρωσικού εδάφους και Αμερικανοί αξιωματούχοι λένε ότι δεν επιλέγουν στόχους για την Ουκρανία. Ωστόσο, οι ΗΠΑ και οι δυτικοί σύμμαχοι της Ουκρανίας έχουν επιλογές. Οι ΗΠΑ και οι δυτικοί σύμμαχοι της Ουκρανίας έχουν επιλογές. Οι ΗΠΑ και οι δυτικοί σύμμαχοι της Ουκρανίας έχουν επιλογές.

Την περασμένη εβδομάδα η Ουκρανία έκανε αισθητή την παρουσία της με δύο πλήγματα σε ρωσικά πλοία σε δύο διαδοχικές ημέρες. Με τα χτυπήματα αυτά έκανε μια επίδειξη των νέων της δυνατοτήτων χρησιμοποιώντας μη επανδρωμένα σκάφη,

τα οποία μπορούν να πλήξουν ρωσικά λιμάνια και πλοία εκατοντάδες χιλιόμετρα από τις ακτές της. Παράλληλα, εξέδωσε προειδοποίηση, σύμφωνα με την οποία έξι ρωσικά λιμάνια της Μαύρης Θάλασσας και οι γύρω περιοχές τους θα θεωρούνται περιοχές «πολεμικού κινδύνου» μέχρι νεωτέρας.

Για μήνες, η Ουκρανία μπορούσε να κάνει σχετικά λίγα πράγματα για να ανακτήσει τον έλεγχο των υδάτων από τη Ρωσία, αλλά δεν σταμάτησε ποτέ να εργάζεται για την ανάπτυξη ενός στόλου ικανού να αμφισβητήσει τις κατά πολύ ισχυρότερες ρωσικές ναυτικές δυνάμεις στη Μαύρη Θάλασσα.

Οι κατασκευαστές των drones δηλώνουν ανώνυμα πως αυτά είναι σχεδιασμένα ώστε να εκτελούν μια ευρεία γκάμα αποστολών, από επιτήρηση έως μάχη, μπορούν να ταξιδεύουν με ταχύτητα σχεδόν 80 χλμ/ώρα και έχουν εμβέλεια έως 850 χιλιόμετρα. Αυτό σημαίνει πως ένα drone που ξεκινάει από το λιμάνι της Οδησσού στη Μαύρη Θάλασσα της Ουκρανίας θα μπορούσε πλήξει το Νοβοροσίσκ, το οποίο η Ουκρανία χτύπησε την

να τερματίσει τον πόλεμο στην Ουκρανία «μέσα σε 24 ώρες», κινδυνολογώντας για το ενδεχόμενο πυρηνικής σύγκρουσης με τη Ρωσία και τρίτο παγκοσμίου πολέμου.

Ακόμη κι αν ο Τραμπ δεν είναι τελικά υποψήφιος, στο στρατόπεδο των Ρεπουμπλικανών υπερισχύουν οι σκεπτικιστές, αναφορικά με τη βοήθεια στο Κίεβο, με τους ένθερμους υποστηρικτές των Ουκρανών (Μάικ Πενς, Νίκι Χέιλι) να περιορίζονται στο 3% των προτιμήσεων ψήφου, στη μάχη για το προεδρικό χρίσμα. Αν και τα θέματα εξωτερικής πολιτικής δεν βρίσκονται ψηλά στις προτεραιότητες των Αμερικανών ψηφοφόρων, θα είναι δύσκολο για τους Δημοκρατικούς να εξηγήσουν γιατί πρέπει να συνεχίσουν να προσφέρουν στην Ουκρανία εκατοντάδες δις εκατομμύρια από τον κρατικό προϋπολογισμό, τη στιγμή που η εκτόξευση του αμερικανικού χρέους έχει ήδη οδηγήσει τον διεθνή οίκο αξιολόγησης Fitch να υποβαθμίσει την πιστοληπτική ικανότητα της Αμερικής.

Διπλωματικά κέρδη

Παρά την εντεινόμενη διπλωματική κινητικότητα στο Ουκρανικό, όμως, τίποτα δεν δείχνει ότι οποιαδήποτε από τις δύο εμπόλεμες πλευρές είναι έτοιμη για παραχωρήσεις που θα επέτρεπαν να ξεκινήσουν οι προσπάθειες ανίχνευσης ενός ενδεχόμενου συμβιβασμού. Η διεθνής διάσκεψη που έγινε το περασμένο Σαββατοκύριακο στην Τζέντα της Σαουδικής Αραβίας με τη συμμετοχή 40 χωρών δεν κατέληξε σε καμία απόφαση, ούτε καν σε κοινό ανακοινωθέν. Το Κίεβο και η Ουάσιγκτον δήλωσαν την ικανοποίησή τους για το γεγονός ότι στη διάσκεψη, όπου δεν είχε προσκληθεί η Ρωσία, μεγάλες δυνάμεις που διατηρούν καλές σχέσεις με τη Μόσχα, όπως η Κίνα και η Ινδία, τάχθηκαν υπέρ της εδαφικής ακεραιότητας της Ουκρανίας – ειδικά για την Κίνα, και μόνο το γεγονός ότι έστειλε αντιπρόσωπο σε μια διάσκεψη όπου συμμετείχαν οι Ουκρανοί, οι Αμερικανοί και οι Ευρωπαίοι, αλλά όχι οι Ρώσοι, αποτελούσε είδηση. Παρόμοια διπλωματικά κέρδη, όμως, δεν συνιστούν παρά μια πρόσκαιρη ενόχληση για τον Βλαντιμίρ Πούτιν, ο οποίος έχει ισχυρούς λόγους να θεωρεί ότι ο στρατηγός Χρόνος είναι σύμμαχός του. Τουλάχιστον για την ώρα.

REUTERS, A.P.

Ευρωπαϊκό SOS για τα αντιβιοτικά

Ανησυχία για ελλείψεις και συστάσεις προς τη βιομηχανία να αυξήσει την παραγωγή ενόψει του χειμώνα

Της **ΠΕΝΝΥΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ**

Συστάσεις προς τις φαρμακευτικές επιχειρήσεις να αυξήσουν την παραγωγική τους ικανότητα σε αντιβιοτικά για τη θεραπεία αναπνευστικών λοιμώξεων και προς τις χώρες-μέλη της Ε.Ε. να μην τα αποθηκεύουν εις βάρος της γενικότερης διάθεσής τους στην Ευρώπη απευθύνει ενόψει του χειμώνα η Ευρωπαϊκή Αρχή Ετοιμότητας και Αντιμετώπισης Καταστάσεων Έκτακτης Υγειονομικής Ανάγκης (HERA), σε μια προσπάθεια αποφυγής μιας επανάληψης των ελλείψεων σε κρίσιμα αντιβιοτικά, ιδίως σε αμοξικιλίνη και αμοξικιλίνη/κλαβουλανικό οξύ, που αντιμετώπισαν πολλές χώρες πέρυσι.

Η HERA στην τελευταία συνεδρίασή της στα τέλη του Ιουλίου, στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι χωρών της Ε.Ε., του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων, των φαρμακοβιομηχανιών και του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης Νοσημάτων, εστίασε στο θέμα της διαθεσιμότητας των αντιβιοτικών για το προσεχές φθινόπωρο και χειμώνα, χαρακτηρίζοντας ως μη αποδεκτές τις ελλείψεις, ακόμη κι αν αφορούν μόνο ένα κράτος-μέλος. Στη συνάντηση εξετάστηκε η προσφορά και η ζήτηση διαφορετικών αντιβιοτικών και των σκευασμάτων τους, ενώ υπήρξαν συστάσεις προς τους εμπλεκόμενους για συγκεκριμένη αγορά. Από τη βιομηχανία ζητήθηκε η αύξηση της παραγωγικής της ικανότητας σε

φαρμακευτικά μόρια όπου ενδέχεται να υπάρξει πρόβλημα. Από τις εθνικές αρχές ζητήθηκε αφενός να μην αποθηκεύουν αντιβιοτικά ώστε να αποφευχθεί μια ενδεχόμενη επιδείνωση της κατάστασης, αφετέρου να λάβουν μέτρα για την προώθηση της συνετής χρήσης τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι και στη χώρα μας, σε πρόσφατη ευρείας κλίμακας συνάντηση, οι αρμόδιες εθνικές αρχές ζήτησαν από τις φαρμακευτικές εταιρείες

«Λαμβάνοντας υπόψη την εξέλιξη της περιόδου γρίπης στο νότιο ημισφαίριο, δεν υπάρχουν σημάδια εξάρσης των αναπνευστικών νοσημάτων, γεγονός που μας κάνει αισιόδοξους».

την πλήρη κάλυψη της επάρκειας της αγοράς μέσω της αύξησης των ποσοτήτων των αντιβιοτικών ευρείας χρήσης, τόσο αυτών που παράγονται στην επικράτεια όσο και εκείνων που εισάγονται.

Κατά τη συνεδρίαση της HERA, οι εκπρόσωποι της φαρμακοβιομηχανίας έθεσαν το θέμα των χαμηλών τιμών των αντιβιοτικών, οι οποίες καθιστούν μη συμφέρουσα την παραγωγή τους. Η ιδέα για μια κοινή προμήθεια αντιβιοτικών στην ίδια τιμή για όλα τα κράτη-μέλη, που εκφράστηκε κα-

τά τη διάρκεια της συνάντησης, δεν έτυχε θετικής υποδοχής από όλους, καθώς για κάποιες χώρες —συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας— αυτό θα σήμαινε μεγαλύτερο κόστος αγοράς των αντιβιοτικών.

Πάντως, μια πρώτη θετική πρόβλεψη για την ένταση των αναπνευστικών λοιμώξεων του προσεχούς χειμώνα έκανε το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης Νοσημάτων (ECDC). Όπως ανέφεραν εκπρόσωποί του, με βάση την τρέχουσα περίοδο γρίπης στο νότιο ημισφαίριο και τις τάσεις του SARS-CoV-2, δεν υπάρχουν ενδείξεις για έναν «βαρύ» χειμώνα όσον αφορά τις αναπνευστικές παθήσεις.

«Η HERA μαζί με την Ευρωπαϊκή Ρυθμιστική Αρχή Φαρμάκων χαράσσουν μια στρατηγική προκειμένου να προληφθεί και να αντιμετωπιστεί το πολύπλοκο ζήτημα της έλλειψης αντιβιοτικών, φαινόμενο που παρατηρήθηκε έντονα τον περασμένο χειμώνα. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι οι εκπρόσωποι της φαρμακευτικής βιομηχανίας βρίσκονται σε συνεχή επικοινωνία με τις αρμόδιες αρχές προκειμένου να προβλεφθεί με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια η ζήτηση αντιβιοτικών και να ληφθούν όλα τα μέτρα για την κάλυψή της», αναφέρει στην «Κ» ο εκπρόσωπος της Ελλάδας στο Δ.Σ. της HERA Βασίλης Κοντοζαμάνης. Και προσθέτει: «Η ανάγκη για διαρκή παρακολούθηση της

κατάστασης είναι επιβεβλημένη. Μέχρι στιγμής και λαμβάνοντας υπόψη την εξέλιξη της περιόδου γρίπης στο νότιο ημισφαίριο, δεν υπάρχουν σημάδια εξάρσης των αναπνευστικών νοσημάτων, γεγονός που μας κάνει αισιόδοξους ότι η κατάσταση τον περσινο χειμώνα θα εξομαλυνθεί».

Το πρόβλημα της μη επαρκούς κάλυψης της ζήτησης σε αντιβιοτικά ήταν έντονο τον περασμένο χειμώνα στη χώρα μας και σε κάποια σκευάσματα συνεχίζεται και σήμερα. Όπως ανέφερε στην «Κ» ο γενικός γραμματέας του Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου Μανώλης Κατσαράκης, «δυσκολευθήκαμε τον περασμένο χειμώνα λόγω των ελλείψεων σε αναπνευστικά σκευάσματα και κάποια αντιβιοτικά, όπως η κλαριθρομυκίνη, η αμοξικιλίνη και ο συνδυασμός αμοξικιλίνης και κλαβουλανικού οξέος. Αυτή τη στιγμή, στα αναπνευστικά σκευάσματα η αγορά έχει αποκατασταθεί, ενώ στα αντιβιοτικά έχουμε αρχίσει να έχουμε επάρκεια. Αν και υπάρχει περιορισμός στο πόσα σκευάσματα μπορούμε να παραγγείλουμε, η ροή από τις φαρμακαποθήκες στα φαρμακεία είναι συνεχής. Ομως, για τα αντιβιοτικά σιρόπια, για τα οποία αξίζει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχουν γενόσημα, η προμήθεια παραμένει μια δύσκολη υπόθεση».

Ο κ. Κατσαράκης είναι αισιόδοξος ότι το πρόβλημα φέτος δεν θα είναι έντονο. «Πο-

λύ πρόσφατα ο ΕΟΦ έλαβε την απόφαση ανανέωσης της λίστας με τα φάρμακα που απαγορεύεται να εξαχθούν, προσθέτοντας αντιβιοτικά και αναπνευστικά σκευάσματα που δεν υπήρχαν στην προηγούμενη λίστα. Με τον τρόπο αυτό θωρακίζεται η ελληνική αγορά από εκροές στο εξωτερικό φαρμάκων που είχε προγραμματιστεί να διατεθούν για τις ανάγκες των κατοίκων της χώρας. Αυτό αφαιρεί οποιοδήποτε επιχείρημα

Οι φαρμακαποθήκες οφείλουν να δηλώνουν στην πλατφόρμα του ΕΟΦ σε real time τις πωλήσεις και τα αποθέματά τους στα ελλείποντα φάρμακα που είναι σε απαγόρευση εξαγωγών.

στις φαρμακευτικές επιχειρήσεις να μη διαθέσουν επαρκείς ποσότητες φαρμάκων στην ελληνική αγορά», επισημαίνει.

Η τρέχουσα λίστα προσωρινής απαγόρευσης παράλληλων εξαγωγών αφορά 228 φαρμακευτικά σκευάσματα, 117 διαφορετικών δραστικών ουσιών. Σε αυτά έχουν συμπεριληφθεί 11 σκευάσματα που αφορούν από το στόματος αντιβιοτικά ευρείας χρήσης δραστικών ουσιών μεταξύ των οποίων η αμοξικιλίνη και η αζιθρομυκίνη, καθώς και 12 αντιβιοτικά

τοπικής χρήσης, όπως οφθαλμολογικά και δερματολογικά, ή συνδυασμοί αντιβιοτικού με κάποια άλλη δραστική ουσία. Σύμφωνα με τον Διομήδη Λυμπέρη, αντιπρόεδρο του ΕΟΦ, η προσωρινή απαγόρευση εξαγωγών φαρμάκων είναι ένα από τα μέτρα που λαμβάνονται για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα των ελλείψεων. «Πρέπει κάθε φορά να εξετάσουμε τον λόγο της έλλειψης. Παραδείγματος χάριν, πέρυσι σε κάποιες περιπτώσεις οι ελλείψεις σχετιζόνταν με την αλλαγή του παραγωγικού πλάνου των εταιρειών. Λόγω της COVID-19 και των μέτρων που ελήφθησαν για την αντιμετώπισή της, τα προηγούμενα χρόνια δεν παρατηρήθηκε έξαρση των αναπνευστικών λοιμώξεων, οπότε και οι εταιρείες είχαν μειώσει την παραγωγή στα σχετικά σκευάσματα», σημειώνει στην «Κ» ο κ. Λυμπέρης.

Επιπροσθέτως, σε λειτουργία έχει τεθεί από τα τέλη Ιουλίου η πλατφόρμα του ΕΟΦ στην οποία οι φαρμακαποθήκες οφείλουν να δηλώνουν σε real time πωλήσεις και τα αποθέματα στα ελλείποντα φάρμακα. Πρόκειται για μέτρο αποφυγής αποθεματοποίησης φαρμάκων με την προοπτική να πωληθούν στο εξωτερικό, όταν αρθεί η απαγόρευση εξαγωγής τους. «Και φυσικά έχουμε υπενθυμίσει στις φαρμακευτικές εταιρείες την υποχρέωσή τους να καλύπτουν με επαρκείς ποσότητες σκευασμάτων την ελληνική αγορά», τονίζει ο κ. Λυμπέρης.

ΑΠΟΨΗ

Η φυγή των γιατρών

Της **ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΣΠΑΝΟΥ**

Οι αλληπαλάληδες παραιτήσεις γιατρών από το ΕΣΥ, με καταγγελίες για εργασιακή εξουθένωση, υποστελέχωση των υπηρεσιών και αδυναμία ποιοτικής εξυπηρέτησης των ασθενών, έχουν πάρει διαστάσεις μαζικού φαινομένου. Σύμφωνα με όλες τις εκτιμήσεις, η τάση αυτή θα συνεχιστεί, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη σταθερότητα και βιωσιμότητα του δημόσιου συστήματος υγείας.

Για να γίνει κάποιος γιατρός η επένδυση είναι μεγάλη, σε χρόνο και ενέργεια, και γι' αυτό θα πρέπει να το θέλει πάρα πολύ. Πόσο μάλλον

Όταν κανείς μπαϊνοβγαίνει σε κάποιο δημόσιο νοσοκομείο, δύσκολα θα ασκήσει κριτική στον γιατρό που δεν μίλησε μαζί του όσο θα ήθελε.

δεν αποφασίζει κανείς να εργαστεί σε δημόσιο νοσοκομείο, με χαμηλό μισθό και σε δύσκολες συνθήκες, αν δεν τον κινητοποιεί ένα αίσθημα κοινωνικής ευθύνης και διάθεση επιστημονικής εξέλιξης.

Όταν δεν είναι ευχαριστημένοι οι

γιατροί από τις συνθήκες δουλειάς τους, δεν μπορεί να είναι ευχαριστημένοι οι ασθενείς. Αν γινόταν συστηματική αξιολόγηση της αποδοτικότητας των υπηρεσιών, με έμφαση στους δείκτες ικανοποίησης των ασθενών από την παρεχόμενη φροντίδα, όπως συμβαίνει σε προηγμένα δυτικά συστήματα δημόσιας υγείας, θα ήταν οδυνηρές οι εκπλήξεις για το πολιτικό σύστημα.

Το εύκολο είναι να μιλήσει κανείς για «φακελάκια», για μετακίνηση «πελατείας» στο ιδιωτικό ιατρείο, για αδιαφορία και σκληρότητα απέναντι στους πάσχοντες. Υπάρχουν παραδείγματα διαφθο-

ράς και κακών πρακτικών που επιτρέπουν τη γενίκευση επικρίσεων για τους νοσοκομειακούς γιατρούς.

Αυτό συμβαίνει κυρίως όταν δεν έχει κανείς τακτική επαφή με δημόσιο νοσοκομείο, δηλαδή αν κατ' εξαίρεση έχει νοσηλευθεί ο ίδιος ή κάποιος δικός του, αν μια φορά ή λίγες φορές αναγκάστηκε να βρεθεί σε εφημερία, αν έχει τη δυνατότητα να εξυπηρετείται ιδιωτικά για τα τρέχοντα και για τις ανάγκες του παιδιού του.

Σε μια τέτοια περίπτωση, η απαξίωση των γιατρών του ΕΣΥ γίνεται αβασάνιστα. Είναι σχεδόν πάντα βιαστικοί, μπορεί να απαντήσουν

με αγένεια σε μια ερώτηση ή να συμπεριφερθούν απότομα. Δεν θα τους δεις σχεδόν ποτέ να χαμογελούν ή να είναι διαθέσιμοι, συνήθως δεν έχουν χρόνο ούτε διάθεση για πολλά πολλά.

Αλλά όταν κανείς μπαϊνοβγαίνει σε κάποιο δημόσιο νοσοκομείο, δύσκολα θα ασκήσει κριτική στον/στη γιατρό που δεν μίλησε μαζί του όσο θα ήθελε. Γιατί ξέρει πολύ καλά γιατί δεν προλάβαινε και πόσοι ακόμη τον περιμένουν.

Με άλλα λόγια, ξέρει τι εννοούσε η παιδοψυχίατρος στην Πρέβεζα όταν μίλησε για λίστες αναμονής 14 μηνών ή η επικεφαλής

της ΜΕΘ Αργινίου που κατάφερε να μειώσει τη θνητότητα στη μονάδα αλλά εξαντλήθηκε από την κούραση. Έχει δει συναδέλφους τους να μην μπορούν να σύρουν τα πόδια τους και να χαμλώνουν το βλέμμα γιατί ντρέπονται τους ασθενείς που περιμένουν για ώρες ένα παυσίπονο. Έχει συναντήσει και κακόκεφους χειρουργούς σαν αυτούς που παραιτήθηκαν στα Χανιά γιατί δεν υπήρχαν συνθήκες ασφαλείας στα Επείγοντα. Ο Μ. Χρυσοχοΐδης, άραγε, ξέρει γιατί φεύγουν έντιμοι και άξιοι γιατροί από το ΕΣΥ;

Η κ. Αγγελική Σπανού είναι δημοσιογράφος, συγγραφέας.

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	KINA	Πετρέλαιο	€/ \$
↑	Χ.Α.Κ. 3,24%	↑	↓	↑	↑	↑	Οργή για το μπλόκο Μπάιντεν σε επενδύσεις Σελ. 10	↓	↓
↓	Χ.Α. -2,5%	0,78%	-1,52%	0,98%	0,65%	1,19%		-0,12%	-0,14%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΠΑΝΑΜΑΣ

Μποτιλιάρισμα λόγω ξηρασίας στη διώρυγα

Πρωτοφανές μποτιλιάρισμα στη διώρυγα του Παναμά. Αιτία είναι τα μέτρα εξοικονόμησης νερού στις δεξαμενές της διώρυγας που εφαρμόζουν οι αρμόδιες αρχές, λόγω της ξηρασίας. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν μειωθεί και οι ημερήσιες διελεύσεις από τα 36 στα 32 πλοία. **Σελ. 10**

ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Η τεχνητή νοημοσύνη κατακτά και τη μουσική

Η μουσική βιομηχανία επιχειρεί να αποκομίσει κέρδη από την τεχνητή νοημοσύνη (AI). Ο κολοσσός της Google και η Universal Music, βρίσκονται σε διαπραγματεύσεις για να αδειοδοτήσουν μελωδίες και φωνές καλλιτεχνών για τραγούδια που παράγονται με τη βοήθεια της AI. **Σελ. 9**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΣΠΙΤΙ ΜΟΥ»

Στεγαστικά δάνεια για τους νέους στην Ελλάδα

Ξεμπλοκάρουν άμεσα περισσότερες από 3.000 αιτήσεις για φθηνά στεγαστικά δάνεια σε νέους ηλικίας 25-39 ετών, στην Ελλάδα, καθώς πλέον είναι διαθέσιμα άλλα 500 εκατ. ευρώ, 375 εκατ. ευρώ από τη ΔΥΠΑ και 125 εκατ. από τις τράπεζες, στο πλαίσιο του προγράμματος «Σπίτι μου». **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	3,42%	0,05%
Γερμανία	2,52%	0,05%
Γαλλία	3,05%	0,06%
Ιταλία	4,14%	0,08%
Ισπανία	3,53%	0,06%
Ιρλανδία	3,02%	0,16%
Ελλάδα	3,80%	0.05%
Ην. Βασίλειο	4,30%	0.06%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	BBB	Σταθερή
Fitch	BBB	Σταθερή
Moody's	Ba1	Θετική
S&P	BBB	Σταθερή

Ισχυρό και με κύρος το νηολόγιο μας

Οι προκλήσεις του υφ. Ναυτιλίας, η ψηφιοποίηση, οι εγγραφές εταιρειών και η νέα στέγη

Παρά τις κρίσεις έχουμε καταφέρει να κρατήσουμε ένα ισχυρό νηολόγιο κύρους και ποιότητας, το οποίο εξακολουθεί να βρίσκεται στην 3η θέση στην Ευρώπη και 11ο παγκοσμίως, τονίζει σε συνέντευξη στην «Κ» η υφυ-

πουργός Ναυτιλίας Μαρίνα Χατζημανώλη. Προσθέτει ότι η Κύπρος έχει εδραιωθεί ως μία από τις ποιοτικότερες και πιο ανταγωνιστικές σημαίες παγκοσμίως. Αναφέρεται επίσης στις προκλήσεις που διέρχεται ο κλάδος λόγω

Συνέντευξη
Μαρίνας
Χατζημανώλη
στην «Κ»

των γεωπολιτικών εξελίξεων, αλλά και στο τι σημαίνει η χρήση πράσινων καυσίμων και η ανάγκη νέων υποδομών ανεφοδιασμού. Επί τάπητος βρίσκεται η διαδικασία ψηφιοποίησης του υφυπουργείου, η οποία πρέπει

να ολοκληρωθεί έως το τέλος του 2024. Επισημαίνει ότι στις προτεραιότητες είναι και η αλλαγή στέγης του υφυπουργείου, με τις διαδικασίες εξεύρεσης νέων εγκαταστάσεων να έχουν ήδη ξεκινήσει. **Σελ. 4**

Κίνδυνος για επισιτιστική κρίση σε φτωχές χώρες

Ενάμιση χρόνο μετά την εισβολή της στην Ουκρανία, η Ρωσία καταφεύγει ξανά σε μια από τις παλαιότερες μορφές πολέμου, «εργαλειοποιώντας» τα τρόφιμα και ανοίγοντας τον δρόμο για μια απότομη αύξηση στις τιμές βασικών ειδών διατροφής, όπως το ψωμί και το αλεύρι. Η αποχώρησή της από τη συμφωνία για τα σιτηρά στη Μαύρη Θάλασσα και τα αυξανόμενα ρωσικά πλήγματα στις ουκρανικές υποδομές έχουν αναζωπυρώσει τους φόβους για την παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια, καθώς η Μόσχα πιέζει για μεγαλύτερο μερίδιο των ρωσικών σιτηρών στη διεθνή αγορά. Ο παγκόσμιος δείκτης στις τιμές δημητριακών αυξήθηκε 10% στο τέλος Ιουλίου. **Σελ. 11**

Απογειώθηκε η αεροπορική κίνηση και τον Ιούλιο

Ξεπέρασε και το 2019

Η επιβατική κίνηση στα κυπριακά αεροδρόμια αυξήθηκε αισθητά τον Ιούλιο, ξεπερνώντας και τα επίπεδα του 2019, ενώ αναμένεται «απογείωση» τον Αύγουστο. Συνολικά, 6.298.688 επιβάτες κινήθηκαν από και προς τα κυπριακά αεροδρόμια την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουλίου. Για τον Αύγουστο έχουν προγραμματιστεί 269 πτήσεις την εβδομάδα για το αεροδρόμιο Πάφου και 697 πτήσεις/εβδομάδα για το αεροδρόμιο Λάρνακας. **Σελ. 3**

Αυξήθηκαν 12,3% οι τιμές των τροφίμων στην Ελλάδα

Ανοδος του πληθωρισμού

Στο 2,5% τον Ιούλιο από 1,8% τον Ιούνιο ενισχύθηκε ο πληθωρισμός στην Ελλάδα, με τη μεταβολή των τιμών στα τρόφιμα να «τρέχει» με 12,3%. Οι προοπτικές για τους επόμενους μήνες δεν είναι θετικές, καθώς η αύξηση της τιμής των καυσίμων θα επηρεάσει άμεσα τον πληθωρισμό. **Σελ. 7**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Της ΠΙΚΑΜ ΑΛΚΟΥΣΑΑ / REUTERS

Ο πληθωρισμός στρέφει τους Γερμανούς στην Ακροδεξιά

Ο υψηλότερος πληθωρισμός της Γερμανίας κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών έχει επιτείνει μια αυξανόμενη αίσθηση ανισότητας, κάνοντας την πλειονότητα των Γερμανών να θεωρεί πως έχει εγκαταλειφθεί από την κυβέρνηση. Ο συνδυασμός των ανωτέρω κατατείνει σε ενίσχυση του ακροδεξιού κόμματος Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD), σύμφωνα με έρευνα η οποία δόθηκε στη δημοσιότητα και εκπονήθηκε από τον μη κυβερνητικό ερευνητικό οργανισμό More in Common. Ειδικότερα, σχεδόν το 80% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι θεωρεί την οικονομική κατάσταση στη Γερμανία άδικη, ποσοστό αυξημένο σημαντικά κατά

32 ποσοστιαίες μονάδες από το αντίστοιχο του 2021. Το 60% «βλέπει» την κοινωνία διαιρεμένη κυρίως ανάμεσα σε πλουσίους και φτωχούς, ποσοστό αυξημένο κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με τον Μάιο του 2022. Τα ευρήματα έρχονται να αιτιολογήσουν τις απώλειες που εμφανίζει ο καγκελάριος Ολαφ Σολτς και ο κυβερνητικός συνασπισμός του, καθώς και την ταυτόχρονη εκμετάλλευση της ανασφάλειας των ψηφοφόρων από την AfD. Η AfD τον Ιούλιο κέρδισε σε εκλογές για πρόεδρο σε διαμέρισμα γερμανικής πόλης, ενώ πρόκειται να αναδειχθεί νικήτρια σε τρεις επικείμενες εκλογές κρατιδίων στην ανατολική Γερμανία.

Η πλειονότητα των Γερμανών θεωρεί πως έχει εγκαταλειφθεί από την κυβέρνηση.

Η άνοδος του κόμματος αυτού ανησυχεί την εγχώρια υπηρεσία πληροφοριών σχετικά με τον εξτρεισμό. «Όπου η δυσαρέσκεια αυξάνεται σε γενικές γραμμές, ο δυνητικός αριθμός όσων υποστηρίζουν ανοιχτά τους δεξιούς λαϊκιστές αυξάνεται επίσης», επισημαίνεται στη μελέτη, προσθέτοντας ότι το 60% των Γερμανών

αναμένει ότι η οικονομική κατάσταση θα χειροτερεύσει περαιτέρω στα επόμενα πέντε χρόνια. Η έρευνα ανάμεσα σε 2.016 άτομα και σε συνεργασία με το ινστιτούτο δημοσκοπήσεων Kantar Public έδειξε ότι οι Γερμανοί και οι Γερμανίδες κατηγορούν τόσο την κυβέρνηση όσο και τη Ρωσία εξαιτίας της εισβολής της στην Ουκρανία για την άνοδο των τιμών σε ποσοστό 45% και 47% αντιστοίχως. Το δε 68% των ανθρώπων που έλαβαν μέρος στην έρευνα ανέφερε πως αισθάνθηκε εγκαταλειμμένο από τους πολιτικούς όταν ξέσπασε η κρίση του κόστους διαβίωσης. Ο πληθωρισμός στη χώρα δείχνει πτωτική τάση, αλλά είναι πολύ

υψηλότερος από τον στόχο του 2% της Ε.Ε. Οι δε τιμές καταναλωτή σε ετήσια βάση ανήλθαν τον Ιούλιο 6,5% και ο δομικός πληθωρισμός διαμορφώθηκε στο 5,5% τον Ιούλιο, από 5,8% τον Ιούνιο.

Μελέτη του ινστιτούτου Ifo έδειξε ότι η μεσαία τάξη της Γερμανίας είχε συρρικνωθεί μεταξύ 2007 και 2019 στο 63% του πληθυσμού, από 65% προηγουμένως, υπολειπόμενη σε σχέση με 13 ευρωπαϊκές χώρες βάσει του κριτηρίου αυτού. Οι εργαζόμενοι στη Γερμανία, τέλος, έχασαν περίπου το 4,1% της αγοραστικής τους δύναμης το 2022, σύμφωνα με έρευνα του ινστιτούτου WSI που δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο.

Καλό Καλοκαίρι!

Ευχόμαστε σε όλους όμορφες και ξέγνοιαστες στιγμές.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Της ΛΑΪΖΑ ΤΖΟΥΚΑ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Οι καύσωνες δοκιμάζουν τον ευρωπαϊκό Νότο

Το να είσαι στη Σικελία και να οδηγείς υπό 45 βαθμούς Κελσίου, ενώ μαίνονται δασικές πυρκαγιές και ο καπνός είναι παντού, δεν μοιάζει με χαλάρωσις διακοπές. Ωστόσο, αυτές είναι οι συνθήκες που βίωσαν πολλοί τουρίστες, συμπεριλαμβανομένης της αρθρογράφου, σε αυτό τον νησί τον Ιούλιο. Εν τω μεταξύ, πρωτοφανείς υψηλές θερμοκρασίες και ξηρασία προκάλεσαν καταστροφικές φωτιές στην (γειτονική) Ελλάδα, εξαναγκάζοντας χιλιάδες επισκέπτες να εγκαταλείψουν δημοφιλείς θερινούς προορισμούς όπως η Ρόδος. Οι ακραίες καιρικές συνθήκες μπορεί να περιορίστηκαν στις χώρες του ευρωπαϊκού Νότου, αλλά οι δημοσιονομικές επιπτώσεις τους θέτουν σε κατάσταση επείγουσας ανάγκης το σύνολο της πείρου. Τα θερμά καλοκαίρια δεν

είναι 10% χαμηλότερη από τον μέσο όρο της τελευταίας πενταετίας, αλλά και η χειρότερη συγκομιδή από το 2007, όπως προβλέπει η Ενωση Αγροτών και Αγροτικών Συνεταιρισμών της Ε.Ε., Copa Cogeca. Οι επαναλαμβανόμενοι καύσωνες απειλούν και τον τουρισμό. Η άνοδος της θερμοκρασίας μπορεί να περικόψει κατά 10% τον αριθμό των επισκεπτών του καλοκαιριού στις νότιες παράκτιες περιοχές, διότι αυτοί στρέφονται σε βορειότερες ακτές, όπως καταδεικνύει έρευνα της Ε.Ε. Ενα τέτοιο πλάνγμα είναι σοβαρό για την Ελλάδα, διότι ο τουρισμός ισοδυναμούσε με το 11,5% του ΑΕΠ το 2022, αλλά και για την Ιταλία και την Ισπανία, όπου το ποσοστό υπερβαίνει το 6%. Κατά συνέπεια, θα πληγούν μόνιμα οι τιμές της στέγης, ενώ οι υποδομές μεταφορών, ηλεκτροδότησης και τηλεπικοινωνιών θα χρειαστούν αναβάθμιση. Οπότε θα δημιουργηθούν επιπλέον δημοσιονομικές πιέσεις σε αυτές τις χώρες, που ήδη παλεύουν με υψηλό δημόσιο χρέος. Οι ζημιές των κλιματικών καταστροφών, εάν ανέλθει άνω του 1,5 βαθμού Κελσίου η θερμοκρασία σε σύγκριση με τα προβιομηχανικά επίπεδα, θα αυξήσουν την αναλογία χρέους προς ΑΕΠ, κατά 2,6 ποσοστιαίες μονάδες στην Ελλάδα, κατά 2,2 στην Ιταλία και 4,5 π.μ. στην Ισπανία το 2032. Απαιτείται συντονισμένη και πανευρωπαϊκή προσπάθεια. Οπως συνέβη και με τον κορωνοϊό, στην περίπτωση των καυσώνων, πλύνονται δυσανάλογα και χωρίς να φταίνε συγκεκριμένες χώρες του Νότου. Εάν αφεθούν οι Ελλάδα, Ιταλία και Ισπανία να αντιμετωπίσουν τέτοιο κλιματικό εφιάλτη, τέλος, πέραν των άλλων οικονομικών ζητημάτων τους, υπάρχει ο κίνδυνος να βρεθούν στη θέση του Σίσιφου.

είναι ασυνήθιστα για τις μεσογειακές χώρες. Ωστόσο, οι ολοένα και συχνότεροι καύσωνες και οι δασικές πυρκαγιές προκαλούν πολυεπίπεδη οικονομική βλάβη. Μέχρι στιγμής και μόνο από τις αρχές της χρονιάς έχουν γίνει στάχτη περισσότερα από 2.300.000 στρέμματα, πολύ περισσότερα δηλαδή από τον μέσο όρο των 1.600.000 στρεμμάτων τη θερινή περίοδο το διάστημα 2006-2022. Η ζέστη και η ξηρασία εκτιμάται πως θα μειώσουν τη φειντή παραγωγή δημητριακών της Ευρωπαϊκής Ενωσης στα 256 εκατ. τόνους, ήτοι θα

Πισίνες εν μέσω λειψυδρίας

ΒΕΡΟΛΙΝΟ. Όταν ο δήμαρχος Λούντβιχ Χέλμ άκουσε για πρώτη φορά ότι έπαυλη στη γενέτειρά του χρησιμοποιούσε 80.000 λίτρα νερού την ημέρα –625 φορές την ημέρησα κατανάλωση ενός Γερμανού– σκέφτηκε ότι ο μετρητής πρέπει να ήταν ελαττωματικός. Δεν ήταν. Η εύπορη κοινότητα του Κένιγκσταϊν, στις δασώδεις πλαγιές του όρους Τάουνους έξω από τη Φρανκφούρτη, αριθμεί 98 κατοίκους με μέσο ετήσιο εισόδημα άνω του ενός εκατομμυρίου ευρώ μεταξύ των 16.700 πολιτών της κομόπολης, σύμφωνα με άρθρο του περιοδικού Politico. Τα νοικοκυριά αυτά ευθύνονται για την υπερβολική κατανάλωση νερού, παραβιάζοντας τους περιορισμούς που έχουν επιβληθεί για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας. «Η κατανάλωση νερού είναι εντελώς ανεξέλεγκτη σε κάποιες περιπτώσεις. Ο κόσμος έχει ξεχάσει ότι στη Γερμανία δεν μπορείς να έχεις αγγλικό κήπο με γρασίδι. Το κλίμα είναι διαμετρικό, αλλά οι άνθρωποι αυτό θέλουν», σχολιάζει ο Χέλμ. Καθώς τα υπόγεια ύδατα περιορίζονται στην περιοχή του Κένιγκσταϊν, ο Χέλμ έχει περιορίσει την πρόσβαση των συμπολιτών του στο νερό για πόσιμα και πισίνες. Τα μέτρα αυτά αποδείχθηκαν, όμως, αναποτελεσματικά, κυρίως εξαιτίας της επιμονής των

πλούσιων κατοίκων να αδιαφορούν για τους κανόνες και της αδυναμίας των τοπικών αρχών να αστυνομεύσουν το μέτρο. Το χαμηλό επίπεδο υπόγειων υδάτων κάνει τη ρυθμία και τα τοπικά ποτάμια να στερεύουν, σύμφωνα με τον Τόμας Νόργκαλ, αντιπρόεδρο της γερμανικής περιβαλλοντικής μη κυβερνητικής οργάνωσης BUND. Η υπερκατανάλωση νερού από τους εύπορους

«Η μη βιώσιμη χρήση νερού μπορεί να οξύνει την κρίση υδάτων σε αστικές ζώνες όσο η κλιματική αλλαγή και ο υπερπληθυσμός».

κατοίκους του Κένιγκσταϊν έχει γίνει αφορμή αντιπαράθεσης και δικώνιας στη μικρή κοινότητα. Ολοένα και μεγαλύτερος αριθμός δήμων σε όλη την Ευρώπη αντιμετωπίζει αντίστοιχα προβλήματα εν μέσω παρατεταμένης ξηρασίας στην ήπειρο. Η κοινότητα του Σατονέφ κοντά στις Κάννες της νότιας Γαλλίας απασχόλησε πέρυσι τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων μετά την αποκάλυψη ότι οι πλούσιοι ιδιο-

κτήτες κατοικιών –οι περισσότεροι από αυτούς ξένοι υπάκοοι– κατανάλωναν περισσότερο νερό σε μία εβδομάδα από ό,τι οι υπόλοιποι δημότες σε ένα χρόνο. Άλλες 120 κοινότητες στη Γαλλία απειλούνται σήμερα από τη λειψυδρία. «Στον δήμο μου υπάρχουν πολλά ιδιωτικά ελικοπτερα. Κάποιος που έχει την οικονομική δυνατότητα να γεμίσει κηροζίνη το ελικοπτερό του δεν θα καταστραφεί εάν κληθεί να πληρώσει πρόστιμο 1.500 ευρώ ή το διπλάσιο, σε περίπτωση υποτροπής», λέει ο δήμαρχος του Σατονέφ, Εμανουέλ Ντελμότ. Ορισμένες τοπικές αρχές και περιβαλλοντικές οργανώσεις καλούν την κυβέρνηση στο Παρίσι και τις ευρωπαϊκές ομολόγους της να εκπονήσουν σχέδια για τον έλεγχο των υδάτων. Μελέτη, που δημοσιεύθηκε στην επιστημονική επιθεώρηση Nature, έδειξε ότι «η μη βιώσιμη χρήση νερού από τις ελίτ είναι ικανή να οξύνει την κρίση υδάτων σε αστικές ζώνες εξίσου όσο και η κλιματική αλλαγή και ο υπερπληθυσμός». Η παραπάνω διαπίστωση καθιστά επιτακτική την αλλαγή των συνθηκών χρήσης νερού σε ξηρές περιοχές. Το πρόβλημα, πάντως, είναι και δομικό, σύμφωνα με τους ερευνητές. Η επίλυσή του θα απαιτήσει ριζική αναμόρφωση της κατανάλωσης νερού και ενίσχυση της διατήρησής του», τονίζει ο

Η έλλειψη πόσιμου νερού ταλανίζει την Ισπανία, όπου οι δήμοι λαμβάνουν μέτρα για τη μείωση κατανάλωσης. Στη χώρα υπάρχουν πάνω από 1.250.000 πισίνες, δηλαδή μία ανά 37 κατοίκους, ενώ σε περιοχές όπως οι Βαλεαρίδες Νήσοι (φωτογραφία) η αναλογία είναι μία πισίνα ανά 17 κατοίκους.

Νόργκαλ. Κάποιοι πολιτικοί συμφωνούν με τις θέσεις αυτές και καλούν σε μεταρρύθμιση. Η Ελιζαμπет Κούλα, επικεφαλής του Κόμματος της Αριστεράς στο γερμανικό κρατίδιο της Εσθνης, είπε τον Ιούνιο μιλώντας στην τοπική Βουλή ότι «πολύτιμο νερό χάνεται σε καζανάκια επαύλεων και στις πισίνες των πλουσίων». Στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής υδάτων, που υιοθετήθηκε τον Μάρτιο, η Γερμανία αποφάσισε να εντάξει το βρόχινο νερό στο δίκτυο υδροδότησης μη πόσιμου νερού. Στις Βρυξέλλες, πολλοί κανονισμοί εξασφαλίζουν την ποιότητα και τη διαχείριση των ευρωπαϊκών υδάτινων πόρων παρότι η αστυνόμευσή τους παραμένει ελλιπής.

Ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες

Οι Βρυξέλλες διαθέτουν ήδη πολυάριθμους κανονισμούς που διέπουν την προστασία και τη διαχείριση υδάτινων πόρων, συμπεριλαμβανομένου και νόμου για το πόσιμο νερό. «Τα υπάρχοντα εργαλεία παραμένουν, όμως, αποσπασματικά», αναφέρει σε έκθεσή της η οργάνωση Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΕΣΚ), που συμβουλεύει την Κομισιόν για θέματα κοινωνίας των πολιτών. Η ΕΕΕΣΚ αναμένεται να καταθέσει τον Οκτώβριο προτάσεις για Ευρωπαϊκή Μηλε Συμφωνία, με στόχο την πράσινη μετάβαση. «Η εκπόνηση πανευρωπαϊκής προσέγγισης για τον

ορισμό τιμής του νερού, η οποία θα αντιμετωπίσει τη λειψυδρία, είναι επιβεβλημένη», λέει ο Φλοριάν Μαρίν, μέλος της οργάνωσης. Το νερό, υποστηρίζει η ΕΕΕΣΚ, πρέπει να είναι δωρεάν – μέχρι κάποιου ορίου, μετά το οποίο ο καταναλωτής θα αρχίζει να χρεώνεται. Οι οικιακοί καταναλωτές θα πρέπει να χρεώνονται λιγότερο από ό,τι οι εμπορικοί και η βιομηχανία, λέει ο Μαρίν. Στις περισσότερες χώρες, όπως η Γερμανία και η Γαλλία, οι απαιτητικές σε νερό βιομηχανίες τείνουν να πληρώνουν πολύ λιγότερα για πόσιμο νερό από ό,τι οι οικιακοί καταναλωτές.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Η ώρα των τραπεζών

Η κατατεθειμένη ρευστότητα πέραν των 9 δια. ευρώ στην ΕΚΤ σε συνδυασμό με την ουσιαστική εξέλιξη του προβλήματος των ΜΕΧ στον ισολογισμό της Τράπεζας Κύπρου έφερε κέρδη 220 εκ. για τους πρώτους έξι μήνες λειτουργίας της τράπεζας. Η τράπεζα λόγω του επιχειρηματικού της μοντέλου (καταθέσεις ιδιωτών, κυμαινόμενα δάνεια) είναι τοποθετημένη για να έχει μέγιστη ωφέλεια από τη συνεχή άνοδο των επιτοκίων, ενώ την ίδια στιγμή δεν υποχρεούται με προβλέψεις λόγω ΜΕΧ να «καίει» τα κέρδη της. Ενώ όλα τα στοιχεία που ανακοινώθηκαν είναι πλήρως κατανοητά, αυτό που ξενίζει είναι πώς γίνεται σε καθεστώς αυξημένων επιτοκίων να παραμένει η παραγωγή δανείων στα ίδια επίπεδα με την περσινή χρονιά. Προφανώς εδώ υπάρχει ένα θέμα χρονισμού και η πανευρωπαϊκή τάση για μείωση της ζήτησης δανείων θα εμφανιστεί στο δεύτερο εξάμηνο του έτους.

Ανησυχητική εξέλιξη

Ο δομικός πληθωρισμός που αφορά στη μέτρηση χωρίς την συμπερίληψη των τροφίμων και της ενέργειας παραμένει το μεγάλο αγκάθι στη μάχη κατά της ακρίβειας αφού μειώνεται μεν, αλλά με αργούς ρυθμούς. Σε αρκετές δυτικές οικονομίες, μάλιστα, καταγράφεται ψηλότερος από το ρεκόρ Οκτωβρίου 2022 όταν είχαμε τις διψήφιες μετρήσεις. Η συγκεκριμένη εξέλιξη προκαλεί ανησυχία καθώς προκύπτει ο φόβος ότι το πρόβλημα έχει «φωλιάσει» στο σώμα της οικονομίας καθιστώντας την αντιμετώπιση με μια ιδιαίτερα πολύπλοκη διαδικασία. Προς το παρόν επιλέγεται συνέχιση της αυστηρής νομισματικής πολιτικής ενώ η συνέχεια αναμένεται με ενδιαφέρον αφού ο χρόνος θα δείξει αν θα απαιτηθούν επιπλέον μέτρα.

Επενδυτική βαθμίδα

Η επαναφορά της επενδυτικής βαθμίδας στην ελληνική οικονομία αποτελεί κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας στις προσπάθειες της νέας κυβέρνησης. Η επενδυτική βαθμίδα θα καταστήσει την ελληνική οικονομία πιο ανθεκτική στις κρίσεις και θα αποτελέσει την καλύτερη επιβίβαση για την χώρα μετά από χρόνια δημοσιονομικής προσαρμογής, μεταρρυθμίσεων και αναμόρφωσης του τραπεζικού τομέα. Τέλος, η επενδυτική βαθμίδα θα επιτρέψει σε μια νέα κατηγορία επενδυτών να τοποθετηθούν στην ελληνική οικονομία προκαλώντας ένα θετικό πρόσημο στους πλείστους τομείς της χώρας. Το προσεχές φθινόπωρο αναμένεται με ενδιαφέρον, αφού μετά την αναβάθμιση του αξιόχρεου της ελληνικής οικονομίας από τον γερμανικό οίκο Scope, δημοσιεύεται η προσδοκία ότι αντίστοιχες κινήσεις θα ακολουθήσουν και από τους τρεις μεγάλους (Fitch, S&P, Moody's).

Υπόγειος πόλεμος

Ο υπόγειος πόλεμος μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας καλά κρατεί. Σύμφωνα με τελευταία απόφαση των αμερικανικών αρχών θα ασκείται έλεγχος σε

Η αποτυχία των θεσμών πλήττει την οικονομία υπόγεια και μακροπρόθεσμα σε μια διαδικασία που δεν είναι ορατή για μεγάλο χρονικό διάστημα.

επενδύσεις που αμερικανικά συμφέροντα προτιθενται να πραγματοποιήσουν στην Κίνα. Οι απαγορεύσεις θα ισχύουν για επενδύσεις στον τεχνολογικό τομέα της κινεζικής οικονομίας με έμφραση στην τεχνητή νοημοσύνη. Σε μια προσπάθεια υποβάθμισης της εידόσης, η αμερικανική πλευρά δηλώνει πως οι απαγορεύσεις θα είναι στοχευμένες. Αυτό όμως δεν απέτρεψε την κινεζική πλευρά να δηλώσει απογοητευμένη από την εξέλιξη η οποία προσθέτει ακόμη ένα λιθαράκι στις πολλές τεταμένες σχέσεις των δύο πλευρών.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Τιμή Διάθεσης Αμοιβαίων Κεφαλαίων

Τιμή Διάθεσης Αμοιβαίων Κεφαλαίων καλείται η τιμή στην οποία ο επενδυτής αγοράζει τα μερίδια Αμοιβαίων Κεφαλαίων, και υπολογίζεται από το άθροισμα της καθαρής τιμής των μεριδίων και της προμήθειας αγοράς των Αμοιβαίων Κεφαλαίων.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής διοίκησης και οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Ο δράκος γονάτισε

Η καθίζηση των εξαγωγών καθλώνει την για χρόνια ραγδαία αναπτυσσόμενη κινεζική οικονομία και την οδηγεί σε κατάσταση αποπληθωρισμού. Η επαναφορά της οικονομικής δραστηριότητας μετά τα μέτρα κατά της covid19 δεν έφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Η κυβέρνηση σε μια προσπάθεια να ανατρέψει τα δεδομένα θα επικεντρωθεί στην εσωτερική αγορά και στη δύναμη της κατανάλωσης, με την ελπίδα να επαναφέρει τις τιμές στα προηγούμενα επίπεδα. Προς αυτή την κατεύθυνση ετοιμάζονται κυβερνητικά σχέδια επιδότησης για αγορά ηλεκτρικών αυτοκινήτων και προγράμματα απόκτησης κοινωνικής κατοικίας.

Καταθλιπτική εικόνα

Το πρόβλημα ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας εύκολα μπορεί να αναδειχθεί από τον αριθμό των εταιρειών που επιλέγουν να εισαχθούν σε κάποιο ευρωπαϊκό χρηματιστήριο. Σύμφωνα με τα στοιχεία που είδαν πρόσφατα το φως της δημοσιότητας η εικόνα είναι καταθλιπτική καθώς παραπέμπει στις εποχές που η κρίση του 2008 είχε προκαλέσει παράλυση στην οικονομική δραστηριότητα. Η ανάλυση των στοιχείων αποδεικνύει ότι η Ευρώπη έχει χάσει κατά κράτος από τις ΗΠΑ, εκεί δηλαδή που οι εταιρείες επιλέγουν να συναντήσουν επενδυτές που είναι διατεθειμένοι να αναλάβουν το ρίσκο που συνοδεύει τις καινοτόμες επιχειρηματικές ιδέες.

«Πέταξε» η αεροπορική κίνηση και τον Ιούλιο

Περισσότεροι οι επιβάτες φέτος μέχρι το τέλος Ιουλίου, σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Την ώρα που οι μέσες πληρότητες στα ξενοδοχεία κινούνται μεν σε ψηλά επίπεδα αλλά βρίσκονται πιο κάτω από χρονιές ρεκόρ για τον τουρισμό (αν και για τον Δεκαπενταύγουστο φτάνουν στο 100%), θα ήταν αναμενόμενο ότι κάτι αντίστοιχο θα ίσχυε και για την επιβατική κίνηση στα κυπριακά αεροδρόμια. Αυτό που καταγράφεται ωστόσο στην περίπτωση των επιβατών είναι ότι, οι μέχρι στιγμής αριθμοί έχουν ξεπεράσει ακόμα και αυτούς του 2019. Ήταν στοιχείο το οποίο αναδείχθηκε από το ACI Europe τον προηγούμενο μήνα, αφού η Κύπρος κατέλαβε την πρώτη θέση μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών όσον αφορά τη μεγαλύτερη ανάκαμψη στην αεροπορική συνδεσιμότητα, σημειώνοντας άλμα μεταξύ Ιουνίου 2019 και του φετινού, της τάξης του +17%. Υπεν-

Πλήρης ανάκαμψη της τουριστικής βιομηχανίας και του τομέα των ταξιδιών αναμένεται το 2025, σύμφωνα με το ACI (Airport Council International).

θυμίζεται ότι το 2019, ήταν χρονιά ρεκόρ τόσο για τον τουρισμό, όσο και για τα κυπριακά αεροδρόμια, με την επιβατική κίνηση να ξεπερνά τα 11,2 εκατομμύρια επιβάτες στα αεροδρόμια Λάρνακας και Πάφου. Πλέον, μένει να δούμε κατά πόσο η τρέχουσα χρονιά θα ξεπεράσει αυτό το ρεκόρ. Τα στοιχεία μέχρι στιγμής έχουν ως εξής: Συνολικά, 6,123,594 επιβάτες, εισερχόμενοι και εξερχόμενοι κινήθηκαν από και προς τα κυπριακά αεροδρόμια την περίοδο Ιανουαρίου –

Το πικ της τουριστικής σεζόν αναμένεται και φέτος τον Αύγουστο, με 269 πτήσεις την εβδομάδα για το αεροδρόμιο Πάφου και 697 πτήσεις/εβδομάδα για το αεροδρόμιο Λάρνακας.

Ιουλίου το 2019. Φέτος, την αντίστοιχη περίοδο, διακινήθηκαν 6,298,688 επιβάτες (εισερχόμενοι και εξερχόμενοι). Ποσοστιαία, αυτό μεταφράζεται σε αύξηση γύρω στο 2,8% στην επιβατική κίνηση του τρέχοντος έτους, σε σύγκριση με την χρονιά ρεκόρ για τα επίπεδα της επιβατικής κίνησης.

16% αύξηση στην Πάφο
Τα στοιχεία δείχνουν ότι η αύξηση συνεχίζεται και για τον Ιούλιο αφού η επιβατική κίνηση ανήλθε

σε μηνιαίο επίπεδο στα 1,475 εκατ. εισερχόμενους και εξερχόμενους επιβάτες (1.045.180 για το αεροδρόμιο Λάρνακας και 430.328 για το αεροδρόμιο Πάφου). Για τον αντίστοιχο μήνα του 2019, η επιβατική κίνηση ανήλθε στους 1,435 εκ. επιβάτες – 1.064.870 στο αεροδρόμιο Λάρνακας και 370.276 στο αεροδρόμιο Πάφου. Προκύπτει επίσης ότι η μεγαλύτερη αύξηση επιβατών –εισερχόμενων και εξερχόμενων– καταγράφηκε στον διεθνή αερολιμένα Πάφου –αύξηση

16% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2019. Στα ίδια επίπεδα, αν όχι περισσότεροι επιβάτες, θα πρέπει να αναμένονται για τον τρέχοντα μήνα. Ανά εβδομάδα είναι προγραμματισμένες 269 πτήσεις στο αεροδρόμιο Πάφου. Ψηλές επιδόσεις αναμένονται και τους μήνες Σεπτέμβρη και Οκτώβρη, με τον αριθμό πτήσεων να ανέρχονται σε 266 και 254 την εβδομάδα, αντίστοιχα. Σύμφωνα με το πρόγραμμα πτήσεων της Hermes Airports, οι περισσότερες πτήσεις

από και προς το αεροδρόμιο Πάφου αφορούν βρετανικά αεροδρόμια, κάτι που επιβεβαιώνει τις εκτιμήσεις ότι η νούμερο 1 τουριστική αγορά για την επαρχία είναι αυτή του Ηνωμένου Βασιλείου. Συγκεκριμένα, προσφέρονται 121 πτήσεις την εβδομάδα μέχρι τον Σεπτέμβριο και 115 τον Οκτώβριο. Ψηλά είναι και το Ισραήλ με 28 πτήσεις/εβδομάδα, και η Πολωνία με 21 πτήσεις την εβδομάδα μέχρι τον Οκτώβριο.

Η εικόνα στη Λάρνακα
Στην περίπτωση του αεροδρομίου Λάρνακας καταγράφεται μικρή μείωση της τάξης του 1,8%, αν και θεωρείται ικανοποιητικός αριθμός εφόσον οι επιβάτες ξεπέρασαν τον Ιούλιο το 1 εκατομμύριο. Ανάλογες επιδόσεις αναμένονται για τον Αύγουστο, τουλάχιστον αν κρίνουμε από τον αριθμό των πτήσεων, ο οποίος παραμένει ίδιος με τον Ιούλιο –697 πτήσεις την εβδομάδα. Ψηλές επιδόσεις αναμένονται μέχρι τον Οκτώβριο αν και με μικρή μεί-

Περίπου οι μισές πτήσεις την εβδομάδα αφορούν βρετανικά αεροδρόμια στο αεροδρόμιο Πάφου.

ωση στον αριθμό των πτήσεων εβδομαδιαίως. Συγκεκριμένα, οι πτήσεις ανέρχονται σε 662 πτήσεις την εβδομάδα για τον Σεπτέμβρη και 629 για τον Οκτώβριο. Οι περισσότερες πτήσεις αφορούν τα ελληνικά αεροδρόμια (124 πτήσεις την εβδομάδα Ιούλιο και Αύγουστο και 112 για τους φθινοπωρινούς μήνες). Ψηλά είναι βεβαίως και τα βρετανικά αεροδρόμια με 122 πτήσεις την εβδομάδα μέχρι τέλος Σεπτεμβρίου και 113 πτήσεις την εβδομάδα τον Οκτώβριο. Ακολουθεί

το Ισραήλ με 68 πτήσεις την εβδομάδα. Στις 37 πτήσεις την εβδομάδα προσφέρονται για τα γερμανικά αεροδρόμια Αύγουστο και Σεπτέμβριο, ενώ αυξάνονται στα 39 για τον Οκτώβριο. Το παζλ των αγορών για το αεροδρόμιο Λάρνακας σπάζει σε πολύ περισσότερα κομμάτια σε σχέση με το αεροδρόμιο Πάφου, αφού συνδέει την Κύπρο με 37 αγορές, έναντι των πτήσεων σε 21 αγορές στο αεροδρόμιο της Πάφου. Έτσι βλέπουμε σε μικρότερους αριθμούς περισσότερες αγορές, κυρίως ευρωπαϊκές, να συμπληρώνουν το σύνολο των 697 πτήσεων την εβδομάδα. Για παράδειγμα, για την γερμανική αγορά προσφέρονται 37 πτήσεις εβδομαδιαίως τους επόμενους μήνες, 22 για την Πολωνική αγορά και την Σουηδία, περίπου στα ίδια επίπεδα είναι οι πτήσεις που προσφέρονται για Ελβετία και Αυστρία, ενώ 20 πτήσεις την εβδομάδα προσφέρονται για το Γερεβάν της Αρμενίας. Δέκα πτήσεις την εβδομάδα προσφέρονται για το Παρίσι και έντεκα σε τρία ιταλικά αεροδρόμια –σημαντική προσθήκη τα τελευταία χρόνια στις τουριστικές αγορές της Κύπρου. Κλειδί για ένα ενδεχόμενο νέο ρεκόρ στην επιβατική κίνηση τον Αύγουστο, θα αποτελέσει η πληρότητα των πτήσεων.

Νέα δρομολόγια
Ο υπουργός Μεταφορών Αλέξης Βαφεάδης, ανέφερε τις τελευταίες μέρες στην «Κ» ότι είναι σε εξέλιξη προσπάθειες για έναρξη νέων δρομολογίων από εταιρείες οι οποίες ήδη δραστηριοποιούνται στα κυπριακά αεροδρόμια, ενώ γίνεται επίσης προσπάθεια για προσθήκη νέου αεροπλάνου με βάση την Κύπρο για την WizzAir. Εξέφρασε την εκτίμηση ότι η επιβατική κίνηση θα ενισχυθεί το επόμενο διάστημα, μετά και τις προσπάθειες του υπουργείου Τουρισμού σε Σαουδική Αραβία και Μέση Ανατολή γενικότερα.

ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ

Έκθεση και Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις - Έξι μήνες μέχρι 30 Ιουνίου 2023

Έκθεση για τους Έξι Μήνες Μέχρι 30 Ιουνίου 2023

Στις 27 Ιουλίου 2023, το Διοικητικό Συμβούλιο της «Τσιμεντοποία Βασιλικού Δημόσια Εταιρεία Λτδ» ενέκρινε τα οικονομικά αποτελέσματα του Συγκροτήματος για το πρώτο εξάμηνο του έτους που έληξε στις 30 Ιουνίου 2023.

Οικονομικά αποτελέσματα

Τα εισοδήματα για το πρώτο εξάμηνο του 2023 ανήλθαν σε €81.119.000, σε σύγκριση με €60.675.000 την αντίστοιχη περίοδο του 2022. Η αύξηση των εσόδων οφείλεται τόσο στους υψηλότερους όγκους πωλήσεων όσο και στις αναθεωρημένες τιμές στις πωλήσεις εσωτερικού και εξωτερικού. Η αναθεώρηση των τιμών στην εγχώρια αγορά αναβλήθηκε από την αρχική ημερομηνία της 1ης Σεπτεμβρίου 2022 και τέθηκε σε ισχύ από την αρχή του 2023, μετά από συζήτηση και συμφωνία με τους πελάτες. Η αναθεώρηση ήταν αναγκαία λόγω της ενεργειακής κρίσης που προκάλεσε αυξήσεις στο κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας και των καυσίμων για ολόκληρο το 2022 και οι οποίες εξακολουθούν να διατηρούνται σε υψηλά επίπεδα σε σχέση με προηγούμενα χρόνια.

Ενόψει της επίμονης ενεργειακής κρίσης, η Εταιρεία παραμένει προσηλωμένη στην προληπτική αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης. Ως μέρος της στρατηγικής μας πρωτοβουλίας, εστιάζουμε ενεργά στην περαιτέρω σταδιακή αντικατάσταση των παραδοσιακών ορυκτών καυσίμων με καθαρότερες και πιο βιώσιμες εναλλακτικές πηγές ενέργειας. Αυτό συμβάλλει επίσης στον στόχο μας για μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, το κέρδος για την περίοδο ανήλθε σε €13.241.000 έναντι €5.045.000 την ίδια περίοδο του 2022, αντισταθμίζοντας έτσι την μεγάλη επίδραση του κόστους που απορροφήθηκε από χαμηλότερα κέρδη το 2022.

Συναλλαγές με συνδεδεμένα πρόσωπα

Οι συναλλαγές με συνδεδεμένα πρόσωπα για το πρώτο εξάμηνο του 2023 παρουσιάζονται στη σημείωση 4 των ενοποιημένων ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων.

Κυριότεροι κίνδυνοι και αβεβαιότητες

Οι κυριότεροι κίνδυνοι και αβεβαιότητες που αντιμετωπίζει το Συγκρότημα παρουσιάζονται στη σημείωση 5 των ενοποιημένων ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων.

Προοπτικές για το έτος

Η Εταιρεία, και γενικότερα η βιομηχανία του τσιμέντου, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό τόσο από το κόστος των καυσίμων και της ενέργειας, όσο και από το κόστος των δικαιωμάτων εκπομπών, τα οποία παρουσιάζουν μεγάλη αστάθεια στο σημερινό περιβάλλον.

Εκτός από αυτό, υπάρχει αβεβαιότητα για την πορεία της κατανάλωσης στην αγορά. Παρά την ανάπτυξη που παρατηρήθηκε το πρώτο εξάμηνο, τα επικρατούντα υψηλά επιτόκια και οι προσδοκίες για περαιτέρω αυξήσεις αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα για την έναρξη νέων προγραμματισμένων έργων προς το τέλος του έτους.

Ενοποιημένη Κατάσταση Αποτελεσμάτων και Λοιπών Συνολικών Εσόδων Έξι μήνες μέχρι 30 Ιουνίου 2023

	Έξι μήνες που έληξαν 30 Ιουνίου	
	2023 €000	2022 €000
Εισοδήματα	81.119	60.675
Κόστος πωλήσεων	(60.768)	(50.658)
Μικτά κέρδη	20.351	10.017
Άλλα λειτουργικά έσοδα	1.196	713
Έξοδα διανομής	(3.201)	(2.479)
Έξοδα διοίκησης	(2.419)	(1.863)
Άλλα λειτουργικά έξοδα	(1.011)	(695)
Κέρδος από εργασίες πριν τα έξοδα χρηματοδότησης	14.916	5.693
Έσοδα χρηματοδότησης	26	127
Έξοδα χρηματοδότησης	(217)	(173)
Καθαρά έξοδα χρηματοδότησης	(191)	(46)
Κέρδος από επενδυτικές δραστηριότητες	-	5
Μερίδιο κέρδους από συνδεδεμένες εταιρείες	463	276
Κέρδος πριν τη φορολογία	15.188	5.928
Φορολογία	(1.947)	(883)
Κέρδος περιόδου	13.241	5.045
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα)		
Κέρδος/(Ζημιά) από μεταβολή εύλογης αξίας σε χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού σε δίκαιη αξία μέσω άλλων συνολικών εισοδημάτων	40	(14)
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) για την περίοδο	40	(14)
Συνολικά έσοδα για την περίοδο	13.281	5.031
Κέρδη που αναλογούν σε:		
Μετόχους Εταιρείας	13.241	5.045
Δικαιώματα μειοψηφίας	-	-
	13.241	5.045
Συνολικά έσοδα που αναλογούν σε:		
Μετόχους Εταιρείας	13.281	5.031
Δικαιώματα μειοψηφίας	-	-
	13.281	5.031
Βασικά και αναπροσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή (σεντ)	18,4	7,0

Οι Ενοποιημένες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου μέχρι 30 Ιουνίου 2023 δεν είναι ελεγμένες από τους κατά νόμο ορισμένους ελεγκτές της Εταιρείας.

Αντίγραφο ολόκληρου του κειμένου των Ενοποιημένων Ενδιάμεσων Οικονομικών Καταστάσεων για την πρώτη εξαμηνία του 2023 είναι διαθέσιμα προς τους μετόχους και το επενδυτικό κοινό εν γένει, στο Εγγεγραμμένο Γραφείο της Εταιρείας, 1Α Λεωφόρος Κυριάκου Μάση, 4ος Όροφος Μέγαρο Κουπάτι, 1082 Λευκωσία και στην ιστοσελίδα www.vassiliko.com.

Εγγεγραμμένο Γραφείο: Λεωφ. Κυριάκου Μάση 1Α, 1082 Λευκωσία – Κύπρος,
Ταχυδρομική Διεύθυνση: Τ.Θ.: 22281, 1519 Λευκωσία – Κύπρος, Τ: +357 22 458 100, Φ: +357 22 762 741
Εγκαταστάσεις Τσιμεντοποιίας: Βασιλικό, Τ: +357 24 845 555, Φ: +357 24 332 651, E: investors@vassiliko.com, W: www.vassiliko.com

Πλώρη για νέα στέγη βάζει το υφ. Ναυτιλίας

Μαρίνα Χατζημανώλη: Αναζητείται χώρος σε κρατική γη – Με ταχείς ρυθμούς προχωρά και η ψηφιοποίηση των υπηρεσιών

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Με αφορμή τα εξήντα χρόνια από την ίδρυση του κυπριακού νπολογίου, η υφυπουργός Ναυτιλίας Μαρίνα Χατζημανώλη μιλά στην «Κ» για τις προκλήσεις που διέρχεται ο κλάδος λόγω των γεωπολιτικών εξελίξεων αλλά και το τι σημαίνει η χρήση πράσινων καυσίμων και η ανάγκη νέων υποδομών ανεφοδιασμού. Επί τάπητος βρίσκεται η διαδικασία ψηφιοποίησης του υφυπουργείου, κάτι που θα πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι τέλος του 2024. Όμως οι αλλαγές στο υφυπουργείο δεν περιορίζονται μόνο στο ψηφιακό κομμάτι. Στις προτεραιότητες είναι και η αλλαγή στέγης με τις διαδικασίες εξεύρεσης νέων εγκαταστάσεων να έχουν ήδη ξεκινήσει. Όπως επισημαίνει η υφυπουργός, σύντομα αναμένονται αποφάσεις και ανακοινώσεις επί του θέματος.

-Εξήντα χρόνια συμπληρώνεται φέτος από την ίδρυση του κυπριακού νπολογίου. Πού βρισκόμαστε σήμερα και ποιοι οι στόχοι που έχουν τεθεί για τα επόμενα χρόνια;

-Φέτος συμπληρώθηκαν 60 χρόνια από την ίδρυση του κυπριακού νπολογίου, το οποίο μετά την τουρκική εισβολή το 1974 ανασυγκροτήθηκε στη Λεμεσό η οποία καθορίζεται πλέον ως το λιμάνι νπολόγησης των πλοίων υπό κυπριακή σημαία. Είναι πολύ σημαντικό το γεγονός ότι παρά τις δυσκολίες που παρουσιάστηκαν τόσο με την

Συνεχίζονται οι eggραφές νέων εταιρειών στην Κύπρο με το σύνολο τους μέχρι τέλος του έτους να υπολογίζεται ότι θα φτάσει τις 400.

τουρκική εισβολή αλλά και μετά, λόγω της οικονομικής κρίσης που βιώσαμε, και πιο πρόσφατα την κρίση της πανδημίας και έπειτα τις κυρώσεις που επιβλήθηκαν μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, έχουμε καταφέρει να κρατήσουμε ένα ισχυρό νπολόγιο κύρους και ποιότητας το οποίο εξακολουθεί να βρίσκεται στην 3η θέση στην Ευρώπη και 11ο παγκοσμίως. Αυτό σημαίνει ότι η Κύπρος έχει εδραιωθεί ως μια από τις πιο ποιοτικές και πιο ανταγωνιστικές σημαίες παγκοσμίως, ενισχύοντας περαιτέρω τη θέση της Κύπρου στον παγκόσμιο ναυτιλιακό χάρτη. Στόχος είναι η περαιτέρω ενίσχυση του νπολογίου, διατηρώντας παράλληλα υψηλά επίπεδα ασφαλείας.

-Δώστε μας την εικόνα, ποιος ο αριθμός των πλοίων υπό κυπριακή σημαία;

-Σήμερα η Κύπρος έχει ένα ποιοτικό νπολόγιο, το οποίο περιλαμβάνει πλοία όλων των τύπων με ολική χωρητικότητα γύρω στα 22 εκατομμύρια GT. Δυστυχώς, λόγω των κυρώσεων που επιβλήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση συνέπεια του πολέμου στην Ουκρανία, σημειώθηκε μια σημαντική απώλεια πλοίων. Ωστόσο, καταφέραμε να περιορίσουμε και να αντισταθμίσουμε την απώλεια αυτή με στοχευμένα μέτρα και δράσεις.

-Αυτό σημαίνει ότι είχαμε και νέες eggραφές;

-Φυσικά και υπάρχουν νέες eggραφές. Το 2010 όταν εφαρμόσαμε το φορολογικό σύστημα Tonnage Tax System, είχαμε 53 εταιρείες eggεγραμμένες, και σήμερα μέχρι το τέλος του 2023 θα έχουμε φτάσει τις 400 (πλοιοδιαχειρίσεις, ναυλωτές, ναυτασφαλιστικές κ.λπ.). Αυτό δείχνει την εμπιστοσύνη που έχουμε σαν ναυτιλιακή χώρα και όπως αναφέραμε πιο πάνω στόχος είναι η ενίσχυση του νπολογίου, και για αυτόν ακριβώς τον λόγο έχουμε προβεί σε συγκεκριμένες και στο-

Τα εναλλακτικά καύσιμα στη ναυτιλία, όπως είναι η αμμωνία, το υδρογόνο και το φυσικό αέριο είναι οι επιλογές που μελετώνται στο παρόν στάδιο, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι για μείωση των εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου και τις μηδενικές εκπομπές μέχρι το 2050.

χειμένες δράσεις και εργαζόμαστε στα πλαίσια ενός πολυεπίπεδου πλάνου και σχεδιασμού. Αναμένουμε ότι μεσοπρόθεσμα αλλά και βραχυπρόθεσμα η στρατηγική προσέλκυσης πλοίων στο κυπριακό νπολόγιο θα αποδώσει, ευελπιστώντας ότι θα επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί. Η ανάδειξη και η προβολή των σημαντικών πλεονεκτημάτων που παρέχει η κυπριακή σημαία αλλά και η στόχευση σε αγορές με δυναμική, είναι οι πυλώνες της στρατηγικής μας, παραμένοντας παράλληλα σταθερά προσπλωμένοι στην προσπάθεια για περαιτέρω βελτίωση και εμπλουτισμό των υπηρεσιών που παρέχονται.

Προκλήσεις στη ναυτιλία
-Πώς επηρέασε τη ναυτιλία και την εφοδιαστική αλυσίδα η πρόσφατη απόσυρση της Ρωσίας από τη συμφωνία για τα σιτηρά;

-Αναμφίβολα, ο πόλεμος στην Ουκρανία αλλά και οι συναφείς κυρώσεις που υιοθέτησε η Ευρωπαϊκή Ένωση κατά της Ρωσικής

Ομοσπονδίας από τον Φεβρουάριο του 2022 μέχρι σήμερα, έχουν επηρεάσει πολλούς τομείς της παγκόσμιας οικονομίας, όπως βιομηχανίες, παρόχους υπηρεσιών, ασφαλιστές και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα παγκοσμίως. Η ναυτιλία ως μια παγκοσμιοποιημένη βιομηχανία δεν θα μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστη, εφόσον αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες της εφοδιαστικής αλυσίδας. Η Πρωτοβουλία για τα σιτηρά της Μαύρης Θάλασσας (Black Sea Grain Initiative), υιοθετήθηκε στις 27/7/2022 για ανθρωπιστικούς λόγους και αποσκοπούσε στη διευκόλυνση της ασφαλούς ναυσιπλοΐας, για τις εξαγωγές σιτηρών και συναφών τροφίμων και λιπασμάτων ουκρανικής προέλευσης, συμπεριλαμβανομένων της αμμωνίας, από καθορισμένους ουκρανικούς θαλάσσιους λιμένες. Η πρόσφατη απόφαση της Ρωσίας να αποσυρθεί από την Πρωτοβουλία, αναμένεται να δημιουργήσει προβλήματα, ειδικά εάν δεν βρεθεί σύντομα λύση, όπως είναι η αύξηση των τιμών των σιτηρών με

Βραβείο ισότητας των φύλων στη ναυτιλία

-Προχωρά φέτος για πρώτη χρονιά το βραβείο ισότητας των φύλων στη ναυτιλία. Ποια υποψηφιότητα προωθεί η Κυπριακή Δημοκρατία;

-Θεωρούμε ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό το γεγονός ότι η σύγχρονη γυναίκα έχει πια ενεργό ρόλο στη ναυτιλία, σε έναν τομέα που παραδοσιακά ήταν ανδροκρατούμενος. Παρόλα αυτά, ενώ βλέπουμε γυναίκες να εργάζονται σε όλες τις πτυχές του ναυτιλιακού τομέα, και στη ξηρά και στη θάλασσα, και να κατέχουν ισχυρές θέσεις παγκοσμίως, εξακολουθεί να υπάρχει μια σημαντική ανισορροπία μεταξύ των φύλων, με αποτέλεσμα οι γυναίκες στη ναυτιλία

«Η πρόσφατη απόφαση της Ρωσίας να αποσυρθεί από την Πρωτοβουλία, αναμένεται να δημιουργήσει προβλήματα –ειδικά εάν δεν βρεθεί σύντομα λύση– όπως είναι η αύξηση των τιμών των σιτηρών με αλυσιδωτές αυξήσεις και σε άλλα προϊόντα».

αλυσιδωτές αυξήσεις και σε άλλα προϊόντα.

Τα εναλλακτικά καύσιμα
-Πού βρισκόμαστε στο κεφάλαιο απανθρακοποίησης της ναυτιλίας;

-Ο πράσινος μετασχηματισμός είναι από τις μεγαλύτερες προ-

Το One-Stop-Shop

-Πώς προχωρά η διαδικασία ψηφιοποίησης του υφυπουργείου;
-Η διαδικασία ψηφιοποίησης ξεκίνησε στο υφυπουργείο από πέρι, με χρονικό πλαίσιο ολοκλήρωσής του τον Μάιο του 2024. Στόχος μας είναι να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον χωρίς χαρτί, μέσω της απλούστευσης των παρεχόμενων υπηρεσιών και της μετάβασης όλων των συναλλαγών σε ηλεκτρονική μορφή, προκειμένου να εξυπηρετείται άμεσα η ναυτιλιακή βιομηχανία, χωρίς περιπλοκές και χρονοβόρες διαδικασίες. Οι δοκιμές αναμένεται να ξεκινήσουν πριν από το τέλος του έτους.
-Πώς προχωρά η ναυτιλιακή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης;
-Ο περί Ναυτιλιακής Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης (Ν.Ε.Π.Ε) Νόμος, όπως γνωρίζετε, αποτελεί το πρώτο βήμα για τη δημιουργία της μονοθυριδικής εξυπηρέτησης ή αλλιώς του «One-Stop-Shipping Centre», που σκοπό έχει την απλούστευση των διαδικασιών και την εξυπηρέτηση της ευρύτερης ναυτιλιακής βιομηχανίας ώστε όλες οι σχετικές με τη ναυτιλία συναλλαγές να πραγματοποιούνται από το ίδιο σημείο. Οι διαδικασίες προχωρούν κανονικά και χωρίζονται σε δύο στάδια. Πρώτο στάδιο, η συγγραφή της σχετικής δευτερογενούς νομοθεσίας για την υλοποίηση του εν λόγω νόμου, που είναι οι γνωστοποιήσεις, η οποία έχει ξεκινήσει και υπολογίζεται να ολοκληρωθεί, μέχρι το τέλος του χρόνου. Το δεύτερο στάδιο, είναι η ψηφιοποίηση του Μητρώου Ν.Ε.Π.Ε., η οποία θα ξεκινήσει με την ολοκλήρωση της δευτερογενούς νομοθεσίας.

κλήσεις για τον κλάδο. Οι διεθνείς προσπάθειες για τον περιορισμό του φαινομένου του θερμοκηπίου είναι συνεχείς και η ναυτιλιακή βιομηχανία έχει δεσμευθεί να συμβάλει στο μέγιστο δυνατόν σε αυτή την προσπάθεια. Ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός καθώς και η Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν υιοθετήσει στρατηγικές, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι για μείωση –αρχικά– των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου με προοπτική τις μηδενικές εκπομπές μέχρι το 2050. Αναμφίβολα, ένας φιλόδοξος στόχος, ειδικότερα αν λάβουμε υπόψη τα σημερινά δεδομένα που ισχύουν στη βιομηχανία της παραγωγής καυσίμων. Ουσιαστικά, θα πρέπει να εξερευνηθεί το κατάλληλο καύσιμο του οποίου η χρήση θα επιτρέπει την επίτευξη των πιο πάνω στόχων.

-Ποιο καύσιμο χρησιμοποιείται τώρα;

-Το ναυτιλιακό καύσιμο που χρησιμοποιείται ευρέως είναι το αργό πετρέλαιο (πετρέλαιο diesel και μαζούτ). Το 2020 τέθηκε σε

εφαρμογή η υποχρεωτική χρήση καυσίμων με χαμηλή περιεκτικότητα θείου, ενώ τα τελευταία χρόνια παρατηρείται η τάση χρήσης βιοκαυσίμων, η οποία αποτελεί μια μεσοπρόθεσμη λύση για μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα.

Η χρήση εναλλακτικών καυσίμων, όπως είναι η αμμωνία, το υδρογόνο και το φυσικό αέριο βρίσκονται προς το παρόν σε ερευνητικό στάδιο, ενώ οι ειδικοί υποστηρίζουν ότι ακόμη υπάρχουν αρκετοί τεχνικοί περιορισμοί.

- Η Κύπρος έχει ρόλο σε αυτή τη συζήτηση;

-Η Κύπρος ως ένα νησιώτικο κράτος με παράδοση στη ναυτιλία, είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη σε θέματα όπως είναι η κλιματική αλλαγή και η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Ως εκ τούτου, αισθανόμαστε το χρέος και την ευθύνη που έχουμε να συμβάλουμε εποικοδομητικά και υπεύθυνα στη μετάβαση της ναυτιλίας σε μια βιομηχανία χαμηλών ή και μηδενικών εκπομπών άνθρακα επιτυγχάνοντας τον πράσινο μετασχηματισμό. Λαμβάνοντας υπόψη τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η ναυτιλιακή βιομηχανία στα πλαίσια του πράσινου μετασχηματισμού αλλά και στις προσπάθειες που γίνονται τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο από το Διεθνές Ναυτιλιακό Οργανισμό όσο και από την Ευρωπαϊκή Ένωση, βρισκόμαστε σε διαρκή επικοινωνία και συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους, γεγονός που θεωρούμε θα συμβάλει στην καλύτερη και πιο ρεαλιστική προσέγγιση των θεμάτων. Οι πρωτοβουλίες αυτές που αναλαμβάνει το υφυπουργείο αφενός έχουν ως στόχο την κατανόηση των προβληματισμών που εκφράζονται από τη βιομηχανία για την καλύτερη διαμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου και αφετέρου την καθοδήγηση και επεξήγηση των προνοιών των νέων μέτρων. Συμμετέχοντας ενεργά στις διεργασίες του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού, αλλά και στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρωταρχικός μας στόχος αποτελεί η εξεύρεση λύσεων, που θα επιτρέψουν τη βιώσιμη ανάπτυξη της παγκόσμιας ναυτιλίας.

Μεταστέγασση
-Ετοιμάζεστε και για αλλαγή στέγης. Ποια είναι τα σενάρια στο τραπέζι και ποιες είναι οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί το νέο κτίριο;

-Τώρα το υφυπουργείο Ναυτιλίας στεγάζεται σε τρία διαφορετικά κτίρια, γεγονός που δημιουργεί λειτουργικά αλλά και πρακτικά προβλήματα. Επιδιώξή μας είναι η δημιουργία ενός κατάλληλου εργασιακού περιβάλλοντος σε όλα τα επίπεδα που να επιτρέπει την καλύτερη απόδοση όλων και θα προσφέρει ποιοτική εξυπηρέτηση στη ναυτιλιακή βιομηχανία αλλά και στο προσωπικό. Ως πρώτο στάδιο, καταβάλλονται αυτή τη στιγμή εντατικές προσπάθειες για να βρεθεί ο κατάλληλος χώρος σε κρατική γη, ώστε να προχωρήσουν οι διαδικασίες σχεδιασμού και ανέγερσης ενός νέου και σύγχρονου κτιρίου. Θεωρώ ότι πολύ σύντομα θα επισημοποιηθεί η απόφαση για τον χώρο και θα είμαστε σε θέση να τον ανακοινώσουμε. Οι ανάγκες του υφυπουργείου αυξάνονται συνεχώς, ειδικότερα σε θέματα προσωπικού.

Σε αυτό το σημείο να αναφέρω ότι, αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε στη διαδικασία πλήρωσης 17 νέων θέσεων με στόχο την ενίσχυση του υφυπουργείου, έτσι ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί αποτελεσματικά και αποδοτικά, στην εκτέλεση των καθηκόντων του και στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων των, έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλες αυτές οι ανάγκες, υφιστάμενες και μελλοντικές, θα ληφθούν πολύ σοβαρά υπόψη, ούτως ώστε οι νέες κτιριακές εγκαταστάσεις να τις εξυπηρετούν μακροπρόθεσμα.

Εξι προγράμματα 26.000 επιδοτούμενων θέσεων εργασίας

Η επιχορήγηση μισθού και ασφαλιστικών εισφορών φτάνει έως και το 100%

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Εξειδικευμένα προγράμματα για ανέργους που αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στην επανένταξη τους στην αγορά εργασίας, προγράμματα για μακροχρόνια ανέργους αλλά και για ανέργους όλων των ηλικιών σε τομείς της πράσινης οικονομίας συγκαταλέγονται μεταξύ των 6 προγραμμάτων που «τρέχει» η ΔΥΠΙΑ και είναι αυτή τη στιγμή «ανοικτά».

Αναφέρονται σε συνολικά 26.000 επιδοτούμενες θέσεις

Η δράση για τους μακροχρόνια ανέργους 45 ετών και άνω καλύπτει έως το 80% του κόστους εργασίας για 18 μήνες.

εργασίας με επιχορήγηση έως 17.000 ευρώ ανά θέση. Μάλιστα κάποια προβλέπουν έως και 100% επιδότηση μισθού και ασφαλιστικών εισφορών.

Αναλυτικά, σύμφωνα με τη διοίκηση της υπηρεσίας, αυτή τη στιγμή υπάρχουν 26.000 διαθέσιμες θέσεις στις εξής δράσεις:

1. Πρόγραμμα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας για την πρόσληψη ανέργων που αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στην ένταξη ή επανένταξη τους στην αγορά εργασίας.

Το πρόγραμμα πρόσληψης ανέργων που αντιμετωπίζουν σοβαρά εμπόδια στην ένταξη ή επανένταξη τους στην αγορά εργασίας καλύπτει έως το 75% του μισθού και των εισφορών για 12-24 μήνες, έως 16.800 ευρώ ανά νέα θέση εργασίας.

Η επιχορήγηση καλύπτει έως το 75% του μισθού και των εισφορών για 12-24 μήνες, έως 16.800 ευρώ ανά νέα θέση εργασίας. Οι διαθέσιμες θέσεις ανέρχονται στις 8.000.

2. Πρόγραμμα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας για την πρόσληψη μακροχρόνια ανέργων 45 ετών και άνω. Η επιχορήγηση καλύπτει έως το 80% του μισθού και των εισφορών για 18 μήνες, έως 13.709 ευρώ ανά νέα θέση εργασίας. Οι διαθέσιμες θέσεις ανέρχονται στις 7.000.

3. Πρόγραμμα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, με έμφαση στον τομέα της πράσινης οικονομίας και στις γυναίκες, για την πρόσληψη ανέργων όλων των ηλικιών. Η επιχορήγηση καλύπτει έως το 80% του μισθού και των εισφορών για 15 μήνες, έως 12.264 ευρώ ανά νέα θέση εργασίας. Οι διαθέσιμες θέσεις ανέρχονται στις 4.000.

4. Πρόγραμμα απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας για ανέργους νέους έως 29 ετών, στις Περιφέρειες Αττι-

κής και Κεντρικής Μακεδονίας, με 100% επιδότηση. Η ΔΥΠΙΑ καταβάλλει απευθείας στους ωφελοούμενους μηνιαία αποζημίωση ίση με τον κατώτατο μισθό (με πλήρεις ασφαλιστικές εισφορές) για 7 μήνες. Οι διαθέσιμες θέσεις ανέρχονται στις 3.000.

5. Πρόγραμμα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας για την πρόσληψη ανέργων ηλικίας 56 ετών και άνω, που ολοκλήρωσαν το πρόγραμμα επιχορήγησης για την απασχόληση μακροχρόνια ανέργων, ηλικίας 55 ετών και άνω. Η επιχορήγηση μισθού και εισφορών ανέρχεται σε 715 ευρώ μηνιαία για 15 μήνες, έως 8.580 ευρώ ανά νέα θέση εργασίας. Οι διαθέσιμες θέσεις ανέρχονται στις 3.000.

6. Πρόγραμμα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας για την πρόσληψη ανέργων 30-66 ετών στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Η επιχορήγηση καλύπτει έως το 70% του μισθού και των εισφορών για 12 μήνες με δυνατότητα επέκτασης για άλλους 12, έως 17.170 ευρώ ανά θέση εργασίας. Οι διαθέσιμες θέσεις ανέρχονται στις 700.

7. Πρόγραμμα απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας για ανέργους νέους, 18-30 ετών, στη Βόρεια Εύβοια, με 100% επιδότηση. Η ΔΥΠΙΑ καταβάλλει απευθείας στους ωφελοούμενους μηνιαία αποζημίωση ίση με τον κατώτατο μισθό (με πλήρεις ασφαλιστικές εισφορές) για 7 μήνες. Οι διαθέσιμες θέσεις ανέρχονται στις 300.

Στα 37,9 δισ. η αξία των ελληνικών ομολόγων που κατέχει η ΕΚΤ

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Σε μείωση των θέσεων της στα ελληνικά ομόλογα προχώρησε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα το δίμηνο Ιουνίου - Ιουλίου, στο πλαίσιο του προγράμματος ευέλικτων επανεπενδύσεων του PEPP. Αντίθετα, η Κεντρική Τράπεζα προσέφερε στήριξη στα ιταλικά ομόλογα, καθώς και στα ομόλογα της Γερμανίας και της Γαλλίας. Έτσι, για άλλο ένα δίμηνο οι αρχικές προσδοκίες για «μεταφορά» κεφαλαίων από τον Βορρά στον Νότο, τη στήριξη δηλαδή των αγορών ομολόγων της περιφέρειας με κεφάλαια από τις λήξεις των ομολόγων του «πυρήνα» της Ευρωζώνης που αγοράστηκαν υπό το PEPP, δεν επιβεβαιώθηκαν. Ωστόσο, έχει γίνει πλέον ξεκάθαρο, 16 μήνες μετά την ολοκλήρωση του έκτακτου προγράμματος, πως τα ιταλικά ομόλογα είναι κυρίως ωφελημένα των επανεπενδύσεων της ΕΚΤ.

Ειδικότερα, το τελευταίο δίμηνο η ΕΚΤ μείωσε τις θέσεις της στα ελληνικά ομόλογα κατά 172 εκατ. ευρώ, κατέχοντας πλέον 37,979 δισ. ευρώ ελληνικών κρατικών τίτλων συνολικά, ενώ σημαντική ήταν η μείωση των θέσεων της στα ισπανικά (κατά 2,722 δισ. ευρώ), τα ολλανδικά (κατά 2,269 δισ. ευρώ) και τα αυστριακά (κατά 1,028 δισ. ευρώ) ομόλογα.

Αντίθετα, τον Ιούνιο και τον Ιούλιο η αύξηση των θέσεων της ΕΚΤ (μέσω της επανεπένδυσης των λήξεων άλλων τίτλων) ήταν σημαντική στα γαλλικά ομόλογα κατά 1,717 δισ. ευρώ, στα γερμανικά κατά 1,135 δισ. ευρώ και στα ιταλικά κατά 938 εκατ. ευρώ. Συνολικά, το δίμηνο αυτό οι θέσεις της ΕΚΤ στο πρόγραμμα PEPP μειώθηκαν κατά 237 εκατ. ευρώ

και διαμορφώθηκαν στα 1,67 δισ. ευρώ. Όπως έχει σημειώσει η «Κ», η ΕΚΤ δεν έχει ουσιαστικά στηρίξει τα ελληνικά ομόλογα σ' αυτό το διάστημα των επανεπενδύσεων του PEPP, οι οποίες είχαν σχεδιαστεί ώστε να κρατήσουν υπό έλεγχο τα spreads. Μέσω των έκτακτου προγράμματος στο οποίο η Ελλάδα εντάχθηκε, παρά το γεγονός ότι δεν είχε επενδυτική βαθμίδα, η ΕΚΤ είχε αγοράσει συνολικά ελληνικά ομόλογα αξίας 39,8 δισ. ευρώ, προσφέροντάς τους έτσι δίχως αμφιβολία ένα σημαντικό στήριγμα. Ωστόσο, από τη λήξη του προγράμματος τον Μάρτιο του 2022 και κατά την περίοδο των επανεπενδύσεων που ακολούθησε, η ΕΚΤ έχει αποχωρήσει από τα ελληνικά ομόλογα, με τις θέσεις της πλέον να διαμορφώνονται 1,82 δισ. ευρώ χαμηλότερα από την κορυφή τους την άνοιξη του 2022. Με λίγα λόγια, συνολικά, δεν χρησιμοποίησε τις δικές τους λήξεις ή τις λήξεις άλλων ομολόγων για να «αυξήσει» τις θέσεις της στην Ελλάδα.

Αυτό είναι πάντως ένα καλό νέο, καθώς δείχνει πως, κατά την ΕΚΤ, τα ελληνικά ομόλογα δεν χρειάζονται «σωσίβιο». Ουσιαστικά η Ελλάδα καταγοριοποιείται στην ομάδα των χωρών όπου το κόστος δανεισμού έχει καταφέρει να βρει στήριξη στα θεμελιώδη μεγέθη της οικονομίας, με τις αγορές να της δανείζουν με επιτόκια που δεν δημιουργούν πρόβλημα αναχρηματοδότησης του χρέους. Σαν μια χώρα που έχει δολαφή επενδυτική βαθμίδα. Την περασμένη βδομάδα η απόδοση του 10ετούς διαμορφώθηκε στο 3,7%, 40 μ.β. χαμηλότερα από το ιταλικό 10ετές και μόνο 20 μ.β. υψηλότερα από το 10ετές ισπανικό.

Οιαίτο

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

προτείνει

13 - 16 ΤΕΤ - ΣΑΒ 20:00 (130')

Το έργο που πάει λάθος | Alpha Κύπρου (6+)

Ο Alpha Κύπρου παρουσιάζει τη βραβευμένη με Olivier Award κωμωδία καταστροφών των Henry Lewis, Jonathan Sayer και Henry Shields, την πιο πολυσυζητημένη θεατρική παράσταση της χρονιάς, που γνώρισε τεράστια επιτυχία σε πάνω από 30 χώρες. Υπόθεση: Μια «ερασιτεχνική» ομάδα από ατάλαντους ηθοποιούς καλείται να φέρει εις πέρας το έργο μυστηρίου *Ο φόνος στην Επαυλή Χάμερσον*. Απόδοση-σκηνοθεσία: Φώτης Γεωργιάδης. Ηθοποιοί: Μάριος Δημητρίου, Φώτης Γεωργιάδης, Σοφοκλής Κασκαούνιας, Ανδρέας Τσιέλεπος, Άννα Γιαγκιώζη, Ιωάννα Λαμπροπούλου και Βασίλης Χαράλαμπος. **€20 / 15**

17 ΚΥΡ 19:00 (120')

Andre Rieu's 2023 Maastricht Concert
Love is All Around

Η ετήσια γιορταστική συναυλία του André Rieu σε βιντεοσκοπημένη μετάδοση. Ο Βασιλιάς του Βαλς παρουσιάζει μια ολοκαίνουργια συναυλία γεμάτη με ξεσηκωτική μουσική και ρομαντικά βαλς από τη γενέτειρά πόλη του, το Μάαστριχτ. Μαζί με την αγαπημένη του ορχήστρα Johann Strauss, τη γοητευτική χορωδία Gospel και καλεσμένους-έκπληξη, ο André δημιουργεί ένα διασκεδαστικό πάρτι όπου η αγάπη είναι παντού! **€15 / 10**

20 ΤΕΤ 20:30 (60')

Performing Silence - Πέτρος Κονναρής | FlashArt 2023

Υπάρχει κάτι συγκινητικό στο να παίρνεις χρόνο να παρατηρείς μικρές λεπτομέρειες και να ανακαλύπτεις τι άλλο κρύβεται κάτω από την επιφάνεια. Να παρατηρείς τα χέρια να κατευθύνονται το ένα προς το άλλο, να ακούς μια βαθιά αναπνοή, να συνοδεύεις το ταξίδι κάποιου στην πολυτιμότητα και στο _____. Καλλιτεχνική Επιμέλεια: Πέτρος Κονναρής. Ερμηνεία: Ελεάνα Αλεξάνδρου, Γεωργία Ανδρέου, Πασκάλ Καρόν, Αθηνά Γεωργίου, Άννη Χούρη, Μαριλένα Κυριάκου, Κάλια Μαλιαλή, Αριάννα Μαρκουλίδου, Δέσποινα Μιχαηλίδου, Αλέξης Βασιλείου. Δραματουργία: Ροδία Βόμβολου. **€12 / 10**

22 - 24 ΠΑΡ - ΚΥΡ

Στάνταρ Κκόμετυ Φεστιβάλ

Οι Στάνταρ Κκόμετυ σε συνεργασία με το θέατρο Ριάλτο, διοργανώνουν το πρώτο φεστιβάλ stand-up κωμωδίας, υπό την καλλιτεχνική διεύθυνση του Γιώργου Κυριάκου. Ένα τριήμερο που αρχίζει με open-mic, παραστάσεις μουσικής κωμωδίας και stand-up comedy δωρεάν για όλη την οικογένεια στην Πλατεία Ηρώων. Στη συνέχεια, το Φεστιβάλ μεταφέρεται στο θέατρο Ριάλτο για δύο παραστάσεις κατάλληλες για 16+, συστήνοντας στο κοινό τους κορυφαίους Κύπριους stand-up κωμικούς. Ακολουθούν ποτό, μουσική και συζήτηση με τους κωμικούς και impromptu open-mic στο Σουσού Bar. Οι εκδηλώσεις ολοκληρώνονται με ανοικτή συζήτηση στη σκηνή του θεάτρου, ενώ το Φεστιβάλ θα προσφέρει στο κοινό την ευκαιρία να γνωρίσει την αυθεντική stand-up κωμωδία, μέσα από δωρεάν σεμινάρια και συζητήσεις. (Περισσότερα στο αναλυτικό πρόγραμμα του Φεστιβάλ). **€12/10 (€20/15 Κάρτα Φεστιβάλ)**

27 ΤΕΤ 20:30 (75')

Το Ταγκαλάκι - Ντίνος Χριστιανόπουλος | Αντώνης Μπισκοϊτής

Ντίνος Χριστιανόπουλος, ο μεγάλος ποιητής και ο άνθρωπος των αντιφάσεων. Αυτές είναι οι δύο όψεις του που αναδεικνύονται μέσα από το θεατρικό έργο του Αντώνη Μπισκοϊτή. Το έργο αποτελεί θεατροποίηση μίας συνέντευξης επίκαιρης διαστάσεων που είχε παραχωρήσει ο Ντίνος Χριστιανόπουλος στον Αντώνη Μπισκοϊτή το 2013 και η οποία είχε κάνει μεγάλη αίσθηση με τη δημοσίευσή της. Κείμενο - σκηνοθεσία: Αντώνης Μπισκοϊτής. Παίζουν: Χάρης Φλέουρας - Αντώνης Μπισκοϊτής. Μουσική: Γιώργης Χριστοδούλου. Το τραγούδι της παράστασης ερμηνεύει ο Παντελής Θεοχαρίδης σε στίχους Θωμά Κοροβίνη. **€15 / 12**

30 ΣΑΒ 11:00 (70')

Η μουσική δραπετεύει... | Π.Κ. Επιλογή (4+)

Ένα μοναδικό, διαδραστικό δρώμενο με τη συμμετοχή των παιδιών και μουσική με έργα για πιάνο 4 χέρια από την Πολιτιστική Κίνηση Επιλογή. Μια μουσική περπέτεια με ένα στοιχειωμένο κάστρο, ένα πιάνο που παίζει μόνο τρομακτική μουσική και μια οικογένεια μαγισσών, τεράτων και φαντασμάτων. Μαζί με τους μικρούς μας φίλους, θα λύσουμε μουσικούς γρίφους, θα ανοίξουμε κλειδωμένες πόρτες και θα ελευθερώσουμε τη μουσική! Συγγραφή κειμένου: Κορίνα Βασιλείου, Εμφυχώτρια στη σκηνή: Πέννυ Φοινίκη, Πιάνο: Gergana Georgieva, Κορίνα Βασιλείου. **€8 / 6**

30 ΣΑΒ 20:30 (45')

MOS - Open House Festival | Στέγη Χορού Λεμεσού (8+)

Δύο περφόρμερ συνδιαλέγονται με εικόνες ασύνδετες μεταξύ τους και επιχειρούν να προσδώσουν τη δική τους καταγραφή στον χώρο. Το σώμα και η (μικρο)κίνηση συνυπάρχουν με παράδοξα αντικείμενα και υλικά, λειτουργώντας ως μέσα παραγωγής ήχου. Οι περφόρμερ γίνονται οι διαμεσολαβητές μεταξύ αρχειού και θεατή, προτείνουν τις προσωπικές τους αποτυπώσεις, συνθέτουν τη δική τους ηχητική διασκευή ενός μη γραμμικού κινηματογραφικού σεναρίου και, τελικά, επιλέγουν τι θα μπορούσε να ακούγεται. Ιδέα & Χορογραφία: Ιωάννα Παρασκευοπούλου. Ερμηνεία: Γιώργος Κοτσιφάκης, Ιωάννα Παρασκευοπούλου. Δραματουργία: Έλενα Νοβάκοβιτς. Μία παραγωγή της Στέγης του Ιδρύματος Ωνάση. **€10 / 8**

Τιμείο θεάτρου: 77777745, boxoffice@rialto.com.cy

Ειστήρια εκδίδονται:

- Στο τιμείο του θεάτρου: Δευτέρα - Παρασκευή 10:00 - 15:00 & 90' πριν την έναρξη των παραστάσεων
- Σε ηλεκτρονική μορφή www.rialto.com.cy
- Τηλεφωνικά 77777745

Κρατήσεις θέσεων γίνονται τηλεφωνικά και ισχύουν μέχρι και πέντε μέρες πριν από κάθε παράσταση. *Το κοινό παρακαλείται όπως προσέρχεται έγκαιρα.

www.rialto.com.cy

Φόβοι για αναζωπύρωση της ενεργειακής κρίσης

Ανοδο καταγράφουν οι τιμές φυσικού αερίου και καυσίμων

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Τον φόβο για νέο ράλι στις τιμές του φυσικού αερίου, με τον χειμώνα για το βόρειο ημισφαίριο να βρίσκεται μπροστά και την έκβαση του πολέμου στην Ουκρανία να είναι άγνωστη, αναζωπύρωσε η σημαντική άνοδος της τιμής του φυσικού αερίου στο χρηματιστήριο της Ολλανδίας. Την ίδια ώρα, η τιμή των υγρών καυσίμων στην εγχώρια αγορά συνεχίζει την ανοδική πορεία της, αυξάνοντας σημαντικά το κόστος των μετακινήσεων, αλλά και των εμπορευματικών μεταφορών, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την επιβάρυνση του κόστους στην αλυσίδα παραγωγής. Αν και ακόμη είναι νωρίς να μιλήσει κάποιος για αυξήσεις διαρκείας στην τιμή του φυσικού αερίου, δεδομένης της χαμηλής ζήτησης το καλοκαίρι, αλλά και με βάση τα υψηλά αποθέματα που υπάρχουν αυτή τη στιγμή στις αποθήκες ανά την Ευρώπη, το βέβαιο είναι ότι

ο φόβος μιας νέας ενεργειακής κρίσης στο άμεσο μέλλον κάθε άλλο παρά έχει εξαλειφθεί, ειδικά στην Ευρώπη, η οποία παραμένει σημαντικά εξαρτημένη ενεργειακά από τρίτες χώρες. Η τιμή για τα συμβόλαια Σεπτεμβρίου για το φυσικό αέριο TTF στην Ολλαν-

Η τιμή για τα συμβόλαια Σεπτεμβρίου για το αέριο TTF στην Ολλανδία αυξήθηκε 40%.

δια (πρόκειται για το βασικό σημείο αναφοράς των τιμών φυσικού αερίου στην Ευρώπη) έφτασε την Τετάρτη μέχρι τα 43,49 ευρώ/MWh, από τα 31,06 ευρώ/MWh που είχε κλείσει την Τρίτη, καταγράφοντας άνοδο 40%. Στη συνέχεια η τιμή υποχώρησε στα 39,70 ευρώ/MWh, χαμηλότερα μεν από

τα επίπεδα των 43,49 ευρώ, αλλά στο υψηλότερο σημείο από τις 20 Ιουνίου, οπότε είχε φτάσει στα 40,58 ευρώ/MWh. Άνοδος καταγράφηκε και στα συμβόλαια Οκτωβρίου και Νοεμβρίου, κατά 23,16% και 13,57% αντιστοίχως.

Αφορμή για τη χθεσινή μεγάλη αύξηση της τιμής του TTF αποτέλεσε η ανησυχία για απεργιακές κινητοποιήσεις των εργαζομένων στη Chevron και στη Woodside Energy στην Αυστραλία, εξέλιξη που μπορεί να επηρεάσει τις εξαγωγές υδρογονάνθρακα φυσικού αερίου (LNG) από τη χώρα. Πώς αυτό μπορεί να επηρεάσει την Ευρώπη; Σε περίπτωση απεργιακών κινητοποιήσεων στην Αυστραλία και διαταραχής στις εξαγωγές LNG από τη χώρα, οι ασιατικές χώρες που εισάγουν LNG από εκεί θα στραφούν πιθανώς στην αγορά αμερικανικού LNG για να καλύψουν τις ανάγκες τους. Αυτό πιθανώς θα επηρεάσει την Ευρώπη, η οποία επίσης προμηθεύεται LNG από τις ΗΠΑ. Τις ανησυχίες

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι προετοιμασμένη φέτος, καθώς οι αποθήκες φυσικού αερίου είναι γεμάτες σε ποσοστό 87,71%.

για νέα ενεργειακή κρίση στην Ευρώπη πυροδότησαν οι επισο- μάνσεις της γερμανικής ενεργειακής εταιρείας EON SE ότι η ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας εξακολουθεί να κινδυνεύει από την εκτίναξη των τιμών αυτών τον χειμώνα και η προτροπή σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις να συνεχίσουν να εξοικονομούν φυσικό αέριο και ηλεκτρική ενέργεια.

Στην παρούσα φάση, πάντως, το ενδεχόμενο αυτό δεν είναι πιθανό, ειδικά μάλιστα καθώς οι αποθήκες φυσικού αερίου στην

Ε.Ε. είναι γεμάτες σε ποσοστό 87,71% (στοιχεία 7ης Αυγούστου 2023), σύμφωνα με την Gas Infrastructure Europe.

Πιο κοντινό μας, χωρικά και χρονικά, είναι το πρόβλημα με τις τιμές των καυσίμων. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Παρατηρητηρίου Τιμών Καυσίμων του υπουργείου Ανάπτυξης, η μέση τιμή της απλής αμόλυβδης πανελλαδικά ήταν στις 8 Αυγούστου 1,958 ευρώ/λίτρο, έναντι 1,867 ευρώ/λίτρο στις 8 Ιουλίου, αυξημένη κατά 4,87%. Σε 12 νομούς,

μάλιστα, η μέση τιμή της απλής αμόλυβδης ξεπέρασε στις 8 Αυγούστου τα 2 ευρώ/λίτρο, με το ρεκόρ να κατέχει ο νομός Κυκλάδων (2,212 ευρώ/λίτρο). Πάνω από τα 2 ευρώ/λίτρο διαμορφώθηκε η μέση τιμή της απλής αμόλυβδης και στους ακόλουθους νομούς: Δωδεκανήσου (2,116), Ευρυτανίας (2,043), Ηρακλείου (2,013), Κερκύρας (2,014), Κεφαλληνίας (2,047), Λασιθίου (2,013), Λέσβου (2,026), Λευκάδος (2,047), Ρεθύμνης (2,017), Σάμου (2,013) και Φωκίδος (2,014).

Ειδοποιήσεις για αδήλωτα εισοδήματα από το 2017 και μετά

Περισσότεροι από 15.000 φορολογούμενοι θα λάβουν μήνυμα από την εφορία

Περισσότεροι από 15.000 φορολογούμενοι θα λάβουν το επόμενο διάστημα «μήνυμα από την εφορία», για παλαιότερες υποχρεώσεις τους, κυρίως του 2017, τις οποίες... προσέπρασσαν ή αμέλησαν να εξοφλήσουν. Η ΑΑΔΕ εντόπισε εισοδήματα που ενώ έχουν εισπραχθεί δεν έχουν δηλωθεί, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις οι φορολογούμενοι δεν έχουν καν υποβάλει δήλωση. Το θέμα αφορά κυρίως συνταξιούχους που πήραν αναδρομικά και δεν τα δήλωσαν, εισοδήματα από το εξωτερικό, καθώς και από ακίνητα, που επίσης δεν δηλώθηκαν. Οι φορολογικές αρχές σπεύδουν, καθώς οι ανοικτές φορολογικές υποθέσεις του 2017 παραγράφονται στο τέλος του έτους.

Τα εκκαθαριστικά που θα στείλουν θα είναι κατ' εκτίμηση, με βάση τα στοιχεία που έχουν στη διάθεσή τους οι Αρχές. Οι φορολογούμενοι θα λάβουν την ειδοποίηση στην προσωπική τους θυρίδα στην ψηφιακή πύλη myAADE και θα έχουν τη δυνατότητα να δουν και να εκτυπώσουν την εκδοθείσα πράξη προσδιορισμού φόρου. Επίσης όσοι έχουν δώσει διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου θα πάρουν και εκεί ειδοποίηση.

Συγκεκριμένα, οι εφοριακοί προχωρούν με βάση τις οδηγίες της ΑΑΔΕ στους εξής ελέγχους και διασταυρώσεις: – Τα ηλεκτρονικά αρχεία βεβαιώσεων αποδοχών ή συντάξεων, αμοιβών από επιχειρηματική δραστηριότητα και εισοδημάτων από

Οι φορολογικές αρχές εστιάζουν κυρίως σε οφειλές του 2017, καθώς οι ανοικτές φορολογικές υποθέσεις του συγκεκριμένου έτους παραγράφονται στο τέλος της χρονιάς.

Αφορούν κυρίως συνταξιούχους που έλαβαν αναδρομικά, εισοδήματα από εξωτερικό και ακίνητα.

μερίσματα, τόκους, δικαιώματα. – Διαθέσιμα στοιχεία που αφορούν λοιπά εισοδήματα και αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης ή απόκτησης περιουσιακών στοιχείων, τα οποία αποστέλλονται ετησίως ή περιλαμβάνονται στην τελευταία προ του έτους για το οποίο εκδίδεται πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου, υποβληθείσα δήλωση φόρου εισοδήματος και στην περιουσιακή κατάσταση του εκάστοτε έτους, όπως αυτή προκύπτει από το

Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Περιουσιολογίου της ΑΑΔΕ. – Την ηλεκτρονική βάση δεδομένων, που είναι διαθέσιμη στην ΑΑΔΕ, και δύνανται να αφορούν την άσκηση επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας, καθώς επίσης και από στοιχεία που λήφθηκαν στο πλαίσιο της ανταλλαγής πληροφοριών για την εφαρμογή της διεθνούς διοικητικής συνεργασίας στο πεδίο της άμεσης φορολογίας. – Κάθε διαθέσιμη πληροφορία από τρίτους.

Σύμφωνα πάντα με τις οδηγίες της ΑΑΔΕ, στις περιπτώσεις που οι φορολογούμενοι, φυσικά πρόσωπα, παρά την υποχρέωσή τους να υποβάλουν δήλωση φόρου εισοδήματος δεν την υπέβαλαν, εκδίδεται πράξη εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου

εισοδήματος φυσικών προσώπων υπό την προϋπόθεση ότι από τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η φορολογική διοίκηση προκύπτει φορολογητέα ύλη για τον κατ' εκτίμηση προσδιορισμό της φορολογικής υποχρέωσης και ποσό φόρου προς βεβαίωση για τον φορολογούμενο που υπερβαίνει το ποσό των 30 ευρώ.

Στην εκδοθείσα πράξη προσδιορισμού φόρου αναφέρεται ότι η φορολογική διοίκηση προέβη στον εκτιμώμενο προσδιορισμό φόρου λόγω μη υποβολής δήλωσης του φορολογούμενου μέχρι την ημερομηνία έκδοσης της πράξης εκτιμώμενου προσδιορισμού του φόρου. Επίσης, αναγράφονται τα στοιχεία εκείνα που έλαβε υπόψη της μέχρι την ως άνω ημερομηνία για τον κατ' εκτίμηση προσδιορισμό της φορολογικής του υποχρέωσης. Τα στοιχεία αυτά δύνανται να αναφέρονται και σε ξεχωριστό φύλλο, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της πράξης του εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου. Μετά την έκδοση της πράξης εκτιμώμενου προσδιορισμού του φόρου, ο φορολογούμενος δύναται να υποβάλει στην αρμόδια ΔΟΥ δήλωση φορολογίας εισοδήματος για το οικείο φορολογικό έτος, συνυποβάλλοντας και τα απαραίτητα δικαιολογητικά. Κατά της πράξης εκτιμώμενου προσδιορισμού φόρου, ο φορολογούμενος έχει τη δυνατότητα άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής, εντός προθεσμίας 30 ημερών από την κοινοποίησή της.

Πτώση βιομηχανικής παραγωγής τον Ιούνιο μετά 5 μήνες ανόδου

Μείωση μετά 5 μήνες ανόδου κατέγραψε ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής τον Ιούνιο του 2023, υποχωρώντας κατά 3,6% σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2022. Η μείωση αυτή σχετίζεται κυρίως με τη μεγάλη κάμψη του δείκτη παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, κατά 14,8% σε ετήσια βάση και του δείκτη ορυχείων - λατομείων κατά 8,4%. Οριακή, από την άλλη, της τάξης του 0,6%, ήταν η μείωση του δείκτη μεταποίησης. Σε επίπεδο εξαμήνου, άλλωστε, ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής εμφανίζεται ενισχυμένος κατά 1,2% σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη της περιόδου Ιανουαρίου - Ιουνίου 2022. Πρόσφατα, άλλωστε, τα στοιχεία του δείκτη υπευθύνων προμηθειών στη μεταποίηση (δείκτης PMI), που αποτελεί πρόδρομο δείκτη έδειξαν θετική πορεία της βιομηχανικής παραγωγής στην Ελλάδα, σε αντίθεση με τα υπόλοιπα κράτη της Ευρωζώνης.

Οι κλάδοι που εμφάνισαν τη μεγαλύτερη μείωση παραγωγής τον Ιούνιο του 2023 σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2022 είναι οι ακόλουθοι: • Εξόρυξη μεταλλευμάτων: 43%. • Παραγωγή οπτάνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου: 20,2%. • Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος: 14,8%. • Βιομηχανία ξύλου και κατασκευής προϊόντων από ξύλο και φελφό: 10,3%. • Εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων: 10%. • Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτι-

κών προϊόντων: 9,3%. • Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών: 9,1%. • Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών: 8,1%. Από την άλλη, οι κλάδοι στους οποίους καταγράφηκε η μεγαλύτερη αύξηση παραγωγής είναι οι ακόλουθοι: • Εξόρυξη άνθρακα και λιγνίτη - Αντληση αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου - Υποστηρικτικές δραστηριότητες εξόρυξης: 155,2%. • Παραγωγή προϊόντων καπνού: 29,1%. • Βιομηχανία δέρματος και δερματίνων ειδών: 22%. • Λοιπά ορυχεία και λατομεία: 13,7%. • Παραγωγή βασικών φαρμακευ-

Υποχώρησε κατά 3,6% σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2022.

τικών προϊόντων και φαρμακευτικών σκευασμάτων: 10,5%. • Βιομηχανία τροφίμων: 7%. Η μείωση του εποχικά διορθωμένου γενικού δείκτη βιομηχανικής παραγωγής κατά 1,5% τον Ιούνιο 2023, σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη του Μαΐου 2023, προήλθε από τις ακόλουθες μεταβολές των δεικτών των επιμέρους τομέων βιομηχανίας: από την κατά 1,9% μείωση του δείκτη μεταποίησης, κατά 1% του δείκτη ορυχείων - λατομείων, κατά 0,7% του δείκτη παροχής νερού και κατά 0,2% του δείκτη παροχής ηλεκτρικού ρεύματος.

ΣΤΟ ΧΕΡΙ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΜΗΝ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙΣ ΠΥΡΚΑΓΙΑ

ΜΕ ΚΑΨΑΛΙΣΜΑ ΧΟΡΤΩΝ

Αυξήθηκε μετά εννέα μήνες πτώσης ο πληθωρισμός τον Ιούλιο

Στο 2,5% από 1,8% τον Ιούνιο, μεγάλες ανατιμήσεις σε τρόφιμα και υπηρεσίες

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Ακριβότερα ακόμη και κατά 28% σε σύγκριση με τις αρχές του έτους πληρώνουμε ορισμένα τρόφιμα, ενώ μόνο μέσα στον Ιούλιο έγιναν ανατιμήσεις στα τρόφιμα που φτάνουν ακόμη και το 6,67%. Την ίδια ώρα, αποκτούν μεγαλύτερη έκταση και ένταση οι ανατιμήσεις σε σειρά υπηρεσιών, όπως οι υπηρεσίες υγείας (7,8%) και η εστίαση (6,2%), οι τιμές των οποίων είχαν συγκρατηθεί σε μεγάλο βαθμό στη διάρκεια του περυσινού έτους. Αποτέλεσμα; Οχι μόνο ο πληθωρισμός των τροφίμων εκτοξεύθηκε στο 12,3% τον Ιούλιο του 2023, αλλά και ο γενικός δείκτης τιμών καταναλωτή ανήλθε στο 2,5% από 1,8%, με μια καθοδική πορεία εννέα μηνών να διακόπτεται εν μέσω θέρους, κάτι, πάντως, για το οποίο είχε προίδεσει από την προηγούμενη εβδομάδα η Eurostat.

Τα στοιχεία που υπάρχουν μέχρι τώρα και οι ενδείξεις για τον Αύγουστο, αλλά και για τους επόμενους μήνες, μόνο αισιόδοξα δεν μπορούν να χαρακτηριστούν. Η επίδραση της αύξησης της τιμής της βενζίνης από τα τέλη Ιουλίου αποτυπώθηκε ήδη στα στοιχεία για τον πληθωρισμό του Ιουλίου και αναμένεται να είναι ακόμη πιο έντονη τον Αύγουστο.

Η Ομοσπονδία Αρτοποιών Ελλάδας ανακοίνωσε ότι ήδη οι αλευροβιομηχανίες ενημέρωσαν τους αρτοποιούς για επικείμενες αυξήσεις 7%-10% στις τιμές των αλεύρων και αυτό παρά το γεγονός ότι, σύμφωνα με τους αρτοποιούς, υπάρχουν ακόμη αποθέματα. Ας σημειωθεί δε ότι αν και η τιμή του μαλακού σιταριού έχει μειωθεί κατά 44% περίπου σε σύγκριση με την περίοδο που ξέσπασε ο πόλεμος στην Ουκρανία, στα τέλη Φεβρουαρίου 2022, η τιμή των αλεύρων είχε μειωθεί το προηγούμενο διάστημα μόλις κατά 5%.

Εξέλιξη του εθνικού δείκτη τιμών καταναλωτή και του πληθωρισμού τροφίμων

	Δείκτης τιμών καταναλωτή	Πληθωρισμός τροφίμων		Δείκτης τιμών καταναλωτή	Πληθωρισμός τροφίμων
Φεβρουάριος 2022	7,20%	7,10%	Νοέμβριος 2022	8,50%	15,00%
Μάρτιος	8,90%	8,10%	Δεκέμβριος	7,20%	15,50%
Απρίλιος	10,20%	10,90%	Ιανουάριος 2023	7,00%	15,40%
Μάιος	11,30%	12,10%	Φεβρουάριος	6,10%	14,80%
Ιούνιος	12,10%	12,60%	Μάρτιος	4,60%	14,30%
Ιούλιος	11,60%	13,00%	Απρίλιος	3,00%	11,40%
Αύγουστος	11,40%	13,20%	Μάιος	2,80%	11,60%
Σεπτέμβριος	12,00%	13,50%	Ιούνιος	1,80%	12,20%
Οκτώβριος	9,10%	14,80%	Ιούλιος	2,50%	12,30%

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι αλευροβιομηχανίες ενημέρωσαν τους αρτοποιούς για επικείμενες αυξήσεις 7%-10% στις τιμές των αλεύρων.

Η λιανική τιμή του ελαιολάδου αναμένεται ότι θα φτάσει ακόμη και τα 13 ευρώ/λίτρο, καθώς προβλέπεται ότι στην Ε.Ε. η παραγωγή θα είναι μειωμένη κατά 40% σε σύγκριση με πέρυσι, ενώ διαταραχές αναμένονται στον εφοδιασμό της αγοράς σε ηλιέλαιο και φωινικέλαιο, έλαια τα οποία χρησιμοποιούνται ευρέως στη βιομηχανία τροφίμων, αλλά και σε ρύζι.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), ο πληθωρισμός τον Ιούλιο διαμορφώθηκε σε 2,5% από 1,8% τον

Ιούνιο του 2023. Από τον Οκτώβριο του 2022 ο πληθωρισμός βρισκόταν σε πορεία αποκλιμάκωσης και σταδιακά από 9,1% τον περυσινό Οκτώβριο είχε φτάσει τον Ιούνιο στο 1,8%. Αποκλιμάκωση, η οποία οφείλεται κυρίως στη μείωση των τιμών των βασικών ενεργειακών προϊόντων (ηλεκτρισμός και φυσικό αέριο που σε ετήσια βάση οι τιμές τους έχουν μειωθεί κατά 16,2% και 68,9%).

Από την άλλη, οι ανατιμήσεις στα τρόφιμα καλά κρατούν. Σε σύνολο 60 ειδών διατροφής - ποτών που εξετάζει η ΕΛΣΤΑΤ, στο πλαίσιο της έρευνας για τον δείκτη τιμών καταναλωτή, καταγράφονται αυξήσεις τιμών τον Ιούλιο του 2023 σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2023 σε 42 είδη, οι οποίες φτάνουν μέχρι 6,67% (στα κατεψυγμένα λαχανικά). Στα προϊόντα που έχουν ανατιμηθεί τον τελευταίο μήνα συγκαταλέγονται πολλά βασικά είδη διατροφής, όπως τα ζυμαρικά

(3,99%), τα αυγά (3,06%), το διατηρημένο γάλα (5,34%). Τον Ιούλιο του 2023 σε σύγκριση με τις αρχές του έτους πληρώσαμε ακριβότερα 53 από τα 60 είδη διατροφής. Σε αυτά συγκαταλέγονται τα φρούτα, τα λαχανικά, τα δημητριακά, το χοιρινό κρέας, το ρύζι, το ελαιόλαδο, οι παιδικές τροφές, οι πατάτες, τα αυγά, τα τυριά, είδη δηλαδή που διαδραματίζουν βασικό ρόλο στη διατροφή.

Οι ενδείξεις δεν είναι αισιόδοξες ούτε σε παγκόσμιο επίπεδο. Η κλιματική αλλαγή που προκαλεί παρατεταμένη ανομβρία, με επακόλουθη μείωση της παραγωγής, οι γεωπολιτικές εξελίξεις όπως αυτές στην Ουκρανία και οι απαγορεύσεις εξαγωγών στις οποίες προβαίνουν ορισμένα κράτη προκειμένου να διασφαλίσουν τον επαρκή εφοδιασμό στο εσωτερικό τους, πυροδοτούν ή μπορούν να πυροδοτήσουν νέες αυξήσεις στις τιμές των τροφίμων.

Πλαφόν στο κέρδος σε εννέα σχολικά είδη και θερμοσίφωνες

Ανώτατο όριο στο περιθώριο μεικτού κέρδους σε εννέα σχολικά είδη, καθώς και στους θερμοσίφωνες, προβλέπει υπουργική απόφαση που υπεγράφη από τον υπουργό Ανάπτυξης Κώστα Σκρέκα, κατ'εφαρμογήν της διάταξης που ψηφίστηκε πρόσφατα στο πλαίσιο του νομοσχεδίου του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Το επόμενο διάστημα θα ακολουθήσει νέα υπουργική απόφαση του κ. Σκρέκα με την οποία θα καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής του «καλάθιού σχολικών ειδών» -ένα θεματικό καλάθι δηλαδή, όπως είχε γίνει τα Χριστούγεννα και το Πάσχα- και θα περιλαμβάνονται σε αυτή και αλλαγές στο γενικό «καλάθι του νοικοκυριού». Με τις κινήσεις αυτές το υπουργείο Ανάπτυξης επιχειρεί να περιορίσει, αν όχι να εξαλείψει, τη δυσарέσκεια που αναπόφευκτα θα ακολουθήσει μετά τη θερινή ραστώνη από την πλειονότητα των νοικοκυριών στην Ελλάδα λόγω της συνεχιζόμενης ακρίβειας. Ειδικά, μάλιστα, καθώς ο Σεπτέμβριος θεωρείται έτσι κι αλλιώς μήνας αυξημένων δαπανών.

Τα σχολικά είδη τα οποία θα υπάγονται στη ρύθμιση περί πλαφόν στο περιθώριο μεικτού κέρδους είναι τα ακόλουθα: σχολικές τσάντες, κασετίνες, τετράδια, μολύβια ξύλινα ή μηχανικά, χρωματιστοί μαρκαδόροι, στυλό, γόμες, ξύστρες, διαβήτες/χάρακες. Τα είδη αυτά θα αποτελέσουν και τη βάση για το «καλάθι σχολικών ειδών», το οποίο θα τεθεί σε ισχύ εντός του Αυγούστου. Το «καλάθι» με τα σχολικά είδη αναμένεται ότι θα είναι διαθέσιμο, εκτός από τα σούπερ μάρκετ, και σε αλυσίδες παιχνιδιών και ειδών τεχνολογίας που πωλούν και σχολικά με τζίρο άνω των 90 εκατ. ευρώ, ενώ θα μπορούν να συμμετάσχουν προαιρετικά όλα τα βιβλιοπωλεία, εφόσον το επιθυμούν.

Επίσης, η υπουργική απόφαση προβλέπει την υπαγωγή στη ρύθμιση για το πλαφόν στο περιθώριο μεικτού κέρδους και των

προϊόντων παραγωγής ζεστού νερού, όπως θερμοσίφωνες, λέβητες κ.λπ. Ανάλογη ρύθμιση είχε γίνει και για άλλα προϊόντα - ηλεκτρικές συσκευές τα οποία είχαν υπαχθεί σε επιδοτούμενο πρόγραμμα, όπως για παράδειγμα τα κλιματιστικά και τα ψυγεία στο πλαίσιο του προγράμματος «Ανακυκλώνω - Αλλάζω συσκευή». Στην παρούσα φάση βρίσκεται σε εξέλιξη το πρόγραμμα «Ανακυκλώνω - Αλλάζω θερμοσίφωνα».

Υπενθυμίζεται ότι για τα παραπάνω προϊόντα απαγορεύεται έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023 η αποκόμιση μεικτού κέρδους, όταν το περιθώριο μεικτού κέρδους ανά

Τα είδη αυτά θα αποτελέσουν τη βάση για το «καλάθι σχολικών ειδών», το οποίο θα τεθεί σε ισχύ εντός του Αυγούστου.

μονάδα υπερβαίνει το αντίστοιχο περιθώριο μεικτού κέρδους ανά μονάδα που ίσχυε πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2021.

Σε επόμενη φάση θα εκδοθεί άλλη υπουργική απόφαση η οποία θα προβλέπει ότι σε κάθε κατηγορία θα πρέπει, εφόσον υπάρχει, να περιλαμβάνεται και τουλάχιστον ένα επώνυμο προϊόν, να υπάρχει δεύτερο σημείο προβολής του «καλάθιού» εντός των σούπερ μάρκετ, καθώς και να προβάλλονται στην πλατφόρμα e-Καταναλωτής της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή τα προϊόντα στα οποία έχει επέλθει μόνιμη μείωση τιμής στον τιμοκατάλογο του προμηθευτή μεγαλύτερη από 5%.

Τέλος, δεν αποκλείεται κάποιες κατηγορίες προϊόντων που δεν αγοράζονται συχνά από τους καταναλωτές να αφαιρεθούν και να αντικατασταθούν από άλλες.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Το ανώτατο όριο στο περιθώριο κέρδους θα εφαρμοστεί σε σχολικές τσάντες, κασετίνες, τετράδια, μολύβια ξύλινα ή μηχανικά, χρωματιστούς μαρκαδόρους, στυλό, γόμες, ξύστρες και διαβήτες-χάρακες.

Στα 2,8 δισ. οι απλήρωτοι φόροι το πρώτο εξάμηνο

Ξεπέρασαν τα 2,8 δισεκατομμύρια ευρώ οι φόροι που δεν πληρώθηκαν το πρώτο εξάμηνο φέτος, σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ). Συνολικά οι ληξιπρόθεσμες οφειλές τον Ιούνιο ήταν 104,977 δισεκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων ανεπίδεκτα είσπραξης ήταν τα 26,293 δισεκατομμύρια. ευρώ. Ετσι, το πραγματικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο, σύμφωνα με την ΑΑΔΕ, ήταν 78,683 δισεκατομμύρια ευρώ.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, οι οφειλές, φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις, ανέρχονται σε 4.185.515. Από αυτούς, 2.031.656 οφειλές απειλούνται με κατασχέσεις, ενώ σε 1.455.216 έχουν επιβληθεί αναγκαστικά μέτρα είσπραξης.

Ειδικότερα τον Ιούνιο, τα «φρέ-

σκα» ληξιπρόθεσμα χρέη ανήλθαν σε 528 εκατομμύρια ευρώ. Ετσι, το πρώτο εξάμηνο του έτους οι ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το Δημόσιο έφτασαν συνολικά τα 3,342 δισεκατομμύρια ευρώ.

Τον ίδιο μήνα, οι συνολικές εισπράξεις έναντι νέου ληξιπρόθε-

Οι οφειλότες ανέρχονται συνολικά σε 4.185.515.

σμου έφτασαν τα 197 εκατομμύρια ευρώ, έναντι 175 εκατομμύρια ευρώ την ίδια περίοδο του 2022.

Συνολικά για το πρώτο εξάμηνο, οι συνολικές εισπράξεις έναντι νέου ληξιπρόθεσμου έφτασαν τα 959 εκατομμύρια ευρώ, έναντι 935 εκατομμυρίων ευρώ την ίδια περίοδο του 2022.

Ανοδικά η βιομηχανική παραγωγή στην Ελλάδα

Αύξηση παραγωγής καταγράφεται στην ελληνική μεταποίηση, κόντρα σε ό,τι συμβαίνει στον μεταποιητικό κλάδο στην Ευρωζώνη, όπου οι λειτουργικές συνθήκες επιδεινώνονται. Μάλιστα, πέρα από την ανοδική πορεία που κατέγραψε η βιομηχανική παραγωγή στην Ελλάδα το πρώτο πεντάμηνο του 2023 με αύξηση 2,1% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2022, η πορεία των προδρόμων δεικτών συγκυρίας όπως είναι, για παράδειγμα, ο δείκτης υπευθύνων προμηθειών στη μεταποίηση (δείκτης PMI), ενισχύει, όπως επισημαίνει η Alpha Bank στο εβδομαδιαίο δελτίο οικονομικών εξελίξεων, τις προσδοκίες για θετικές επιδόσεις του κλάδου και τους επόμενους μήνες.

Υπενθυμίζεται ότι τον Ιούλιο του 2023 ο δείκτης PMI διαμορφώθηκε στην Ελλάδα στις 53,5 μονάδες.

Η μέτρηση του δείκτη πάνω από τις 50 μονάδες υποδηλώνει βελτίωση των λειτουργικών συνθηκών του μεταποιητικού κλάδου, ενώ, αντίθετα, η μέτρηση κάτω από τις 50 μονάδες υποδηλώνει επιδείνωση των λειτουργικών συνθηκών. Ετσι, ενώ στην Ελλάδα ο δείκτης σημείωσε την υψηλότερη επίδοση από τον Μάιο, στην Ευρωζώνη είχε τη χειρότερη επίδοση από τον Μάιο του 2020 και βρέθηκε στις 42,7 μονάδες. Στη Γερμανία και στην Αυστρία διαμορφώθηκε στις 38,8 μονάδες, στη Γαλλία στις 45,1 μονάδες, στην

Η θετική εξέλιξη συνοδεύτηκε από την αύξηση της απασχόλησης στον βιομηχανικό τομέα, κατά 4,6%, το πρώτο τρίμηνο του 2023.

Κόντρα σε ό,τι συμβαίνει στην Ευρωζώνη, ενισχύθηκε 2,1% το πρώτο πεντάμηνο.

Ιρλανδία στις 47 μονάδες. Η θετική εξέλιξη σε ό,τι αφορά τη βιομηχανική παραγωγή συνοδεύτηκε από την αύξηση της

απασχόλησης στον βιομηχανικό τομέα, κατά 4,6% το πρώτο τρίμηνο του 2023. Ευνοϊκό παράγοντα για την άνοδο της βιομηχανικής παραγωγής αποτέλεσε η συνεχιζόμενη αποκλιμάκωση των τιμών του φυσικού αερίου από τις αρχές του έτους και η σταδιακή προσαρμογή του μισθολογικού κόστους έναντι των πληθωριστικών πιέσεων.

Καθοριστικό ρόλο για την

άνοδο της βιομηχανικής παραγωγής το πρώτο πεντάμηνο του 2023 είχε η μεταποίηση -η οποία αντιπροσωπεύει περίπου το 73% του γενικού δείκτη- καθώς αυξήθηκε κατά 5,7% σε ετήσια βάση, έχοντας ωστόσο φθίνοντα ρυθμό αύξησης το δίμηνο Απριλίου - Μαΐου.

Από τους υπολοίπους τομείς της βιομηχανίας ανοδικά κινήθηκαν τα ορυχεία-λατομεία (9,6%), ενώ αντίθετα, πτώση κατέγραψε η παροχή ηλεκτρικού ρεύματος (-12,3%) και η παροχή νερού (-1,7%).

Όσον αφορά τους επιμέρους κλάδους της μεταποίησης με βάση τη στάθμισή τους, η πλειονότητά τους κατέγραψε αύξηση της παραγωγής το πρώτο πεντάμηνο του 2023, με την υψηλότερη να έχει σημειωθεί στην παραγωγή φαρμάκων, ηλεκτρονικών υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων, καθώς και στην παραγωγή προϊόντων καπνού και παραγώγων πετρελαίου.

Αντίθετα, οι μεγαλύτερες μειώσεις σημειώθηκαν στην παραγωγή προϊόντων από ελαστικό και πρώτες ύλες και στη χαρτοποιία, ενώ μικρές μειώσεις καταγράφηκαν στην παραγωγή μεταλλικών προϊόντων, βασικών μετάλλων και ποτών. Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το πρώτο τρίμηνο του έτους ο κύκλος εργασιών και η απασχόληση στη μεταποίηση κατέγραψαν αύξηση κατά 8,9% και 2,6% σε ετήσια βάση.

Αυξήσεις 12% στα διόδια εθνικών οδών από 1ης Σεπτεμβρίου

Μετωπική παραχωρησιούχων οδικών αξόνων με υπουργείο Υποδομών

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ**

Σε μετωπική σύγκρουση οδηγούνται το υπουργείο Υποδομών και οι παραχωρησιούχοι των οδικών αξόνων για τα διόδια. Το υπουργείο αποκάλυψε ότι οι παραχωρησιούχοι (πλνν Αττικής Οδού) προχωρούν από 1ης Σεπτεμβρίου στις τιμαριθμικές αυξήσεις – που είχαν ανασταλεί για 8 μήνες με αίτημα του προηγούμενου υπουργού– οι οποίες αντιστοιχούν σε αύξηση 12% στο ύψος των διοδίων. Μάλιστα το υπουργείο χαρακτηρίζει τους παραχωρησιούχους «αναξιόπιστους», υποστηρίζοντας ότι αγνόησαν τις συζητήσεις που βρίσκονταν σε εξέλιξη για την εξεύρεση λύσης.

Σύμφωνα με τις συμβάσεις παραχώρησης, στις αρχές κάθε έτους επιβάλλονται αυξήσεις στις τιμές των διοδίων, με βάση τον δείκτη τιμών καταναλωτή. Επειδή όμως φέτος η αύξηση αυτή θα ήταν σημαντική, στα τέλη της προηγούμενης χρονιάς ο τότε υπουργός Κώστας Καραμανλής ανακοίνωσε ότι ζήτησε από τους παραχωρησιούχους να μην προχωρήσουν καθόλου σε αυξήσεις. Η συμφωνία που είχε «ατύπως» (δηλαδή όχι με έγγραφη εντολή) γίνει είναι ότι η συζήτηση θα επαναλαμβανόταν αμέσως μετά τις εκλογές.

Η ώρα αυτή προφανώς έφθασε. Σύμφωνα με ανακοίνωση του υπουργείου Υποδομών, οι παραχωρησιούχοι απευθύνθηκαν με επιστολή τους στις 3 Ιουλίου στη Γενική Διεύθυνση Συγκοινωνιακών Υποδομών ζητώντας συνάντηση εργασίας με αντικείμενο την αναπροσαρμογή των διοδίων. Λόγω της σημασίας του θέματος, στις συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν στις 18 και 24 Ιουλίου συμμετείχαν ο υπουργός Υποδομών Χρήστος Σταϊκούρας και ο υφυπουργός Νίκος Ταχιάος. Από πλευράς παραχωρησιούχων συμμετείχαν οι διευθύνοντες σύμβουλοι της

«Το Δημόσιο θα εξαντλήσει κάθε δυνατότητα που έχει για να επιτύχει την αναστολή των μονομερών ενεργειών των εταιρειών», αναφέρει η χθεσινή ανακοίνωση του υπουργείου Υποδομών.

Το υπουργείο χαρακτηρίζει τους παραχωρησιούχους «αναξιόπιστους».

«Αυτοκινητόδρομος Αιγαίου» Δημήτρης Γκατσώνης, της «Ολυμπίας Οδού» Παναγιώτης Παπανικόλας (εκπροσώπησε και τη «Γέφυρα Α.Ε.»), του «Μορέα» Γιώργος Συριανός και της «Νέας και Κεντρικής Οδού» Ροδιανός Αντωνάκοπουλος. Στη σύσκεψη δεν συμμετείχαν εκπρόσωποι της Αττικής Οδού (δεν πραγματοποιεί τιμαριθμικές αυξήσεις στα διόδια).

Σύμφωνα με πληροφορίες, στις συζητήσεις τέθηκαν και από τις δύο πλευρές κάποια εναλλακτικά σενάρια, σχετικά με την εξεύρεση κάποιων «συμβιβαστικών λύσεων», καθώς η αύξηση αντιστοιχεί φέτος σε ποσοστό έως 12% (αντιστοιχεί από 0,08-0,10 λεπτά για τα δίκυκλα και 0,20-0,30 ευρώ για τα Ι.Χ., έως το ανώτερο, 6,2 ευρώ για

τα μεγάλα πούλμαν στη γέφυρα Ρίου - Αντιρρίου). Να σημειωθεί πάντως ότι το «μέτωπο» των παραχωρησιούχων δεν φαίνεται να ήταν αρραγές, με κάποιες εταιρείες να επιμένουν στην επιβολή των τιμαριθμικών αυξήσεων.

«Με έκπληξη διαπιστώσαμε ότι οι παραχωρησιούχοι, με επιστολή τους στις 28 Ιουλίου και χωρίς να υπάρχει οποιαδήποτε ενημέρωση του υπουργού Υποδομών, αποφάσισαν επιδεικνύοντας αναξιοπιστία, να προβούν σε σημαντική αύξηση των διοδίων από τον επόμενο μήνα (σ.σ. Σεπτέμβριο)», αναφέρει σε σκληρή γλώσσα η ανακοίνωση του υπουργείου. Μάλιστα επισημαίνεται ότι, ενώ στις συναντήσεις συμμετείχε ο ίδιος ο κ. Σταϊκούρας, οι παραχωρησιούχοι στην επιστολή τους απευθύνονται στον γενικό διευθυντή συγκοινωνιακών υποδομών του υπουργείου. «Το Δημόσιο θα εξαντλήσει κάθε δυνατότητα που έχει για να επιτύχει την αναστολή των μονομερών ενεργειών των εταιρειών», καταλήγει η ανακοίνωση.

Από πλευράς των παραχωρησιούχων δεν υπήρξε κάποια συλλογική τοποθέτηση. Πηγές των εταιρειών αναφέρουν ότι η επιβολή των ετήσιων αυξήσεων δεν χρειάζεται την έγκριση του εκάστοτε υπουργού, ενώ η «αναστολή» είχε συμφωνηθεί να επανεξεταστεί μετά τις εκλογές. Πάντως, είναι πολύ πιθανό οι παραχωρησιούχοι, με το τέλος της περιόδου αυτής, να υπολογίσουν με βάση τις πραγματικές διελεύσεις τα διαφυγόντα κέρδη τους και στη συνέχεια να τα διεκδικήσουν από το Δημόσιο, κάτι που έχει συμβεί πολλές φορές στο παρελθόν σε διάφορες περιπτώσεις.

Σύμφωνα με πληροφορίες, μια από τις προτάσεις που συζητήθηκαν ήταν ο διαμοιρασμός της αύξησης στα τρία, δηλαδή να αναλάβει να καλύψει ένα τμήμα το Δημόσιο κι ένα οι παραχωρησιούχοι, ώστε το κόστος για τους οδηγούς να είναι μικρότερο. Κάτι ανάλογο αποφασίστηκε φέτος στην Πορτογαλία, όπου η αύξηση των διοδίων –βάσει τιμαριθμού– θα έπρεπε να ήταν 10%.

Ενισχυμένες πωλήσεις νέων αυτοκινήτων μέσα στον Ιούλιο

Αύξηση των ταξινομήσεων καινούργιων επιβατικών οχημάτων κατά 13,9% καταγράφηκε τον Ιούλιο σε σύγκριση με τον αντίστοιχο περυσινό μήνα, ενώ από τις αρχές του έτους η αγορά σημειώνει άνοδο 26% σε σύγκριση με το 2022. Ωστόσο, όπως αναφέρουν και εκπρόσωποι του κλάδου, το «γκάζι» που παρατηρείται στην ελληνική αγορά οφείλεται κυρίως στην κάλυψη της συσσωρευμένης ζήτησης καινούργιων οχημάτων και στη σταδιακή παράδοση των παραγγελιών που είχαν καθυστερήσει κατά το διάστημα της πανδημίας, εξαιτίας των ελλείψεων σε μικροτσίπ και των γενικότερων αναταραχών στην εφοδιαστική αλυσίδα.

Έτσι, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, τα οποία επεξεργάστηκε ο Σύνδεσμος Εισαγωγέων Αντιπροσώπων Αυτοκινήτων (ΣΕΑΑ), τον Ιούλιο του 2023 οι ταξινομήσεις καινούργιων επιβατικών αυτοκινήτων ανήλθαν σε 12.390 από 10.874 τον Ιούλιο του 2022 παρουσιάζοντας αύξηση 13,9%. Συνολικά από τις αρχές του έτους (Ιανουάριος - Ιούλιος 2023) οι ταξινομήσεις καινούργιων επιβατικών Ι.Χ. αυξήθηκαν κατά 26% και ανήλθαν σε 82.752 από 65.672 τον Ιανουάριο - Ιούλιο 2022. «Σημαντικό μέρος του ποσοστού αύξησης οφείλεται κυρίως στη συσσωρευμένη ζήτηση που έχει αρχίσει να καλύπτεται σταδιακά αλλά και στην πρόοδο της αγοράς λόγω και της σταδιακής βελτίωσης της οικονομίας. Προηγούμενος είχαμε ένα ανεκτέλεστο παραγγελιών της τάξεως των 8 μηνών, αυτό ωστόσο τώρα έχει αρχίσει να περιορίζεται. Βέβαια, οι παραγγελίες σε πολύ δημοφιλή μοντέλα ενδεχομένως να καθυστερούν, αλλά η εικόνα έχει βελτιωθεί σημαντικά» αναφέρει εκπρόσωπος της αγοράς στην «Κ», ο οποίος σημειώνει πως οι τιμές των αυτοκινήτων εξακολουθούν να είναι αυξημένες, όπως σε όλα τα βιομηχανικά προϊόντα.

Τα ηλεκτρικά αλλά και τα υβριδικά οχήματα έχουν αρχίσει να προ-

Τον περασμένο μήνα ταξινομήθηκαν 12.390 νέα αυτοκίνητα.

Η αύξηση κατά 13,9% αποδίδεται κυρίως στη συσώρευση παραγγελιών λόγω των μεγάλων καθυστερήσεων στις παραδόσεις.

σελκύουν δυναμικά το ενδιαφέρον των Ελλήνων καταναλωτών. Σύμφωνα με στοιχεία του συνδέσμου, 1 στα 10 αυτοκίνητα που πουλήθηκαν τον Ιούλιο είναι επαναφορτιζόμενα (10,1%), όταν το αντίστοιχο ποσοστό τον Ιούλιο του 2022 ανερχόταν στο 5,4%. Αυτό οφείλεται και στην αυξημένη ζήτηση για το πρόγραμμα επιδότησης «Κινούμενη ηλεκτρικά», δεδομένου ότι πριν ξεκινήσει το πρόγραμμα το 2020, το αντίστοιχο μερίδιό τους, σύμφωνα με την αγορά, ήταν περίπου 0,4%. Σε ό,τι αφορά τα υβριδικά οχήματα, το μερίδιό τους φτάνει το 34,5% από 24,3% (+10,2%). Στο μεταξύ, παρά τη μείωση (-9,5%) σε σύγκριση με τον περυσινό Ιούλιο, τα βενζινοκίνητα εξακολουθούν να αποτελούν την πρώτη επιλογή για τους Έλληνες καταναλωτές, αντιπροσωπεύοντας το 38,3% στις ταξινομήσεις του φετινού Ιουλίου.

Αρνητικοί σε επενδύσεις με ρίσκο, θετικοί σε ηλεκτρονικές πληρωμές

Τι κι άν το bitcoin είχε προκαλέσει επενδυτική φρενίτιδα τα προηγούμενα χρόνια, άγνωστη λέξη παραμένουν τα κρυπτονομίσματα για μεγάλη μερίδα Ελλήνων, με σχεδόν 8 στους 10 να δηλώνουν απρόθυμοι να εγκαταλείψουν τον τραπεζικό τους λογαριασμό για να στραφούν σε αυτά. Ενα μικρότερο ποσοστό θεωρεί ότι τα κρυπτονομίσματα είναι απλώς... μια μόδα. Το ίδιο διστακτικοί εμφανίζονται και ως προς την προοπτική να επενδύσουν στο χρηματιστήριο, αφού εμπειρίες τους από την πρόσφατη οικονομική κρίση έχουν παραμείνει ανεξίτηλες στη μνήμη τους, με αποτέλεσμα 6 στους 10 να δηλώνουν πως αποφεύγουν τέτοιο ρίσκο.

Αυτά είναι, μεταξύ άλλων, τα ευρήματα πρόσφατης έρευνας που διεξήγαγε η Focus Bari με τίτλο «Πώς νιώθουν οι Έλληνες για τα οικονομικά τους». Σύμφωνα με την έρευνα, οι Έλληνες όλων των ηλικιών είναι πλέον εξοικειωμένοι με το ebanking και τα σύγχρονα ηλεκτρονικά τραπεζικά συστήματα, ωστόσο 7 στους 10 παραμένουν σε επιφυλακή και τσεκάρουν τακτικά τις τραπεζικές τους κινήσεις μήπως και εντοπίσουν κάποια ύποπτη συναλλαγή. Ειδικότερα, το 65% των καταναλωτών πιστεύει ότι μπορεί εύκολα να πέσει θύμα διαδίκτυας απάτης –με μόλις το 13% να διαφωνεί με αυτή την άποψη– με αποτέλεσμα το 73% των ερωτηθέντων να δηλώνει ότι ελέγχει τις κάρτες του και τις τραπεζικές κινήσεις του για ύποπτες συναλλαγές. Αυτό είναι πιο έντονο σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, άνω των 55 ετών (83%).

Πλέον, μετά και την πανδημία του κορωνοϊού, πιο άνετοι στην

online αγορά προϊόντων με τη χρήση της τραπεζικής κάρτας τους εμφανίζονται 6 στους 10 Έλληνες καταναλωτές. Ωστόσο, οι περισσότεροι προσέχουν με τη δημοσιοποίηση των προσωπικών τους στοιχείων. Την ώρα που εταιρείες όπως η PayPal λανσάρουν δικά τους κρυπτονομίσματα, αυτά συνεχίζουν να αποτελούν έννοιες δυσνόητες για μεγάλο ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού. 1 σε 2, ό,τι αφορά τους Έλληνες, 1 στους 2 δηλώνει ότι δεν καταλαβαίνει πλήρως τα

Τι σκέφτονται οι Έλληνες για κρυπτονομίσματα, ebanking, χρηματιστήριο και απάτες μέσω Internet.

κρυπτονομίσματα εκτιμώντας πως η άγνοια αλλά και οι φόβες γύρω από τη μη αξιοπιστία τους εντείνουν τη δυσπιστία τους γύρω από αυτά. Συνεπώς, το 39% εκτιμά πως κρυπτονομίσματα, όπως το bitcoin, είναι απλώς μια μόδα, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία (76%) δεν εμφανίζεται πρόθυμη να αντικαταστήσει τον τραπεζικό λογαριασμό με κρυπτονομίσματα. Τέλος, αν και οι Έλληνες αναζητούν τρόπους για να επενδύσουν τα λεφτά τους, εντούτοις το 63% δεν επιθυμεί να πάρει ρίσκο στο χρηματιστήριο. Λιγότερο διστακτικοί εμφανίζονται οι νέοι ηλικίας 18-24 ετών, με 4 στους 10 να δηλώνουν απρόθυμοι να πάρουν τέτοιο ρίσκο, ενώ πιο αρνητικά εμφανίζονται άτομα ηλικίας άνω των 55 ετών (72%).

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΟΝΤΗ

Με ανοιχτά χαρτιά η μάχη για την Αττική Οδό

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Στη δημοσιοποίηση του ύψους των δεσμευτικών οικονομικών προσφορών των υποψηφίων που λαμβάνουν μέρος στον διαγωνισμό για τη νέα παραχώρηση της Αττικής Οδού θα προχωρήσει το ΤΑΙΠΕΔ, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει τη διαφάνεια της διαδικασίας αξιοποίησης ενός από τα πολυτιμότερα περιουσιακά στοιχεία του χαρτοφυλακίου του. Η αποσφράγιση των δεσμευτικών οικονομικών προσφορών έχει προγραμματιστεί να γίνει πριν από την έναρξη της Διεθνούς Εκθέσης Θεσσαλονίκης, που θα γίνει στις 9 Σεπτεμβρίου.

Το ΤΑΙΠΕΔ, όχι μόνο θα δώσει στη δημοσιότητα το ύψος των δεσμευτικών προσφορών, αλλά θα καλέσει και όσους υποψηφίους τυχόν έχουν υποβάλει προσφορά που υπολείπεται έως και 5% από την υψηλότερη, να υποβάλουν μαζί με τον πλειοδότη βελτιωμένες προσφορές. Στόχος είναι προφανώς η διασφάλιση του υψηλότερου δυνατού τιμήματος.

Με βάση τον σχετικό προγραμματισμό, έως τα μέσα του επόμενου μήνα θα έχει ανακηρυχθεί προτιμώμενος επενδυτής.

Στην τρέχουσα τελική φάση του διαγωνισμού συμμετέχουν έξι από τα οκτώ επενδυτικά σχήματα που είχαν προκριθεί. Πρόκειται για τη ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, την ισπανική Abertis Infraestructuras, τον κοινοπραξία των Brisa Autoestradas de Portugal και Rubicone Bidco από την Πορτογαλία και τη Μεγάλη Βρετανία αντίστοιχα, μαζί

Η δημοσιοποίηση των προσφορών θα γίνει πριν από την έναρξη της Διεθνούς Εκθέσης Θεσσαλονίκης, στις 9 Σεπτεμβρίου.

Το ΤΑΙΠΕΔ θα δημοσιοποιήσει τις προσφορές των έξι επενδυτικών σχημάτων.

με την Intrakat, την κοινοπραξία της Macquarie με τη Fincor Infrastructure συμφερόντων του ομίλου Κοπελούζου, την κοινοπραξία των Mytilineos, Vinci Highways, Vinci Concessions και Mobility Partner και, τέλος, την κοινοπραξία των σημερινών παραχωρησιούχων Ακτωρ Παραχωρήσεις και Αβαξ, με τη Meridiam Eastern Europe.

Η νέα σύμβαση παραχώρησης θα έχει διάρκεια 25 ετών και σύμφωνα με πηγές της αγοράς το τίμημα αναμένεται να ξεπε-

ράσει εύκολα τα 2 δισ. ευρώ και ενδεχομένως να προσεγγίσει τα 2,5 δισ. Το ενδιαφέρον είναι μεγάλο λόγω των αποδόσεων που εξασφαλίζει ο άξονας αυτός για τους διαχειριστές του. Οι μέτοχοι της σημερινής παραχωρησιούχου, δηλαδή οι Ελλάκτωρ (65,7%) και Αβαξ (34,2%) –όπως και άλλοι μετόχοι μειοψηφίας που έχουν αποχωρήσει πλέον πουλώντας τα μερίδιά τους στους προαναφερθέντες– έχουν εισπράξει από το 2016 μέχρι και τη χρήση του 2022 κεφάλαια της τάξεως των 600 εκατ. ευρώ με τη μορφή μερισμάτων και επιστροφής κεφαλαίου. Για τη χρήση του 2022 τα διανεμόμενα μερίσματα είναι της τάξεως των 46,8 εκατ. ευρώ, πέραν του προμερίσματος ύψους 30 εκατ., ήτοι συνολικά 76,8 εκατ. Το 2021 το συνολικό

SHUTTERSTOCK

ΑΝΑΛΥΣΗ

Σύμφωνο Μόδας για την προστασία της φύσης

Του ΟΛΙΒΕΡ ΜΠΑΛΤΣ / REUTERS

Οι H&M, Carrefour και Kering (η οποία περιλαμβάνει στο χαρτοφυλάκιό της μάρκες όπως Γκούτσι, Αλεξάντερ Μακουίν και Ιβ Σεν Λοράν) είναι μεταξύ μιας ομάδας 17 εταιρειών που ορίζουν τις νέες κατευθυντήριες γραμμές του δικτύου Science Based Targets Network (SBTN). Υιοθετώντας παρόμοια προσέγγιση με την πρωτοβουλία SBTN και επίκεντρο το κλίμα, θέτουν μια σειρά στόχων για τη μείωση των εταιρικών επιπτώσεων στα οικοσυστήματα.

Σε αντίθεση με τις άλλες εταιρείες του πιλοτικού προγράμματος, οι τρεις εταιρείες ένδυσης έχουν το πλεονέκτημα

Η βιομηχανία ένδυσης, αξίας 1,5 τρισ. δολ., εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα οικοσυστήματα.

μιας νέας βάσης που έχει σχεδιαστεί ειδικά για τον τομέα της μόδας. Το σύνολο κατευθυντήριων γραμμών των 30 σελίδων αναπτύχθηκε από το Σύμφωνο Μόδας (Fashion Pact) και υποσχεται να βοηθήσει τους κολοσσούς μόδας «να αντιμετωπίσουν την απώλεια της φύσης, ανεξάρτητα από το πού βρίσκονται στο ταξίδι αειφορίας τους».

Προς το παρόν, μόνο μια ντουζίνα από τα 61 μέλη του οργανισμού έχει στρατηγική βιοποικιλότητας. Η βιομηχανία ένδυσης, αξίας 1,5 τρισ. δολ., εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα φυσικά οικοσυστήματα και η βιοποικιλότητα είναι η κόλλα που συγκρατεί αυτά τα οικοσυστήματα», δηλώνει η Εβα φον Αλβενστέμπεν, εκτελεστική

διευθύντρια του Fashion Pact.

Ωστόσο, κανένα οικοσύστημα δεν είναι ίδιο με το άλλο και οι τεράστιες διαφορές στη ζωή των ζώων, των φυτών και των μικροβίων από το ένα μέρος στο άλλο έχουν αποτελέσει εμπόδιο τόσο για τους παγκόσμιους ρυθμιστές προτύπων όσο και για τις διεθνείς μάρκες. Η λύση που βρήκε το SBTN είναι να καλέσει τις εταιρείες να χαρτογραφήσουν τις αλυσίδες εφοδιασμού τους με βάση μια λίστα οκτώ εμπορευμάτων «μεγάλου αντικτυπού». Ο τομέας της ένδυσης εκτίθεται και στους οκτώ, αλλά τρεις έχουν ιδιαίτερη σημασία: το βαμβάκι, το δέρμα και η κυτταρίνη, που προέρχεται από διαλυμένο πολύ ξύλου και χρησιμοποιείται για τη δημιουργία αναγεννημένων ινών όπως βισκόζη, λυοκύτταρο και οξικό. Οι συμμετέχουσες εταιρείες καλούνται στη συνέχεια να διασταυρώσουν την πηγή προέλευσης αυτών των προϊόντων με περιοχές που κινδυνεύουν από αποψίλωση δασών, θαλάσσια ρύπανση ή άλλες μορφές εξάντλησης της βιοποικιλότητας.

Η αλλαγή που απαιτείται στη βιομηχανία της μόδας φαίνεται από την τελευταία έκθεση «Fashion Transparency Index», η οποία διαπίστωσε ότι μόλις το 12% από τις 250 εταιρείες που αξιολόγησε δημοσίευσε συγκεκριμένη δέσμευση για μηδενική αποψίλωση των δασών. Η ελπίδα του Συμφώνου Μόδας είναι πως οι H&M, Carrefour και Kering μπορούν να ξεκινήσουν την αλλαγή όχι μόνο θέτοντας ξεκάθαρους στόχους για τη φύση, αλλά επιδεικνύοντας ουσιαστική δράση για την επίτευξη τους και ότι η υπόλοιπη βιομηχανία θα ακολουθήσει το παράδειγμά τους.

Κέρδη από την τεχνητή νοημοσύνη επιδιώκει και η μουσική βιομηχανία

Διαπραγματεύσεις Google - Universal Music για πληρωμή πνευματικών δικαιωμάτων

Μετά τον κινηματογράφο και η μουσική βιομηχανία επιχειρεί να αποκομίσει κέρδη από την τεχνητή νοημοσύνη (AI), επενδύοντας σε μία από τις μεγαλύτερες... υπαρκτικές απειλές της. Ο κολοσσός της Google και η Universal Music, η οποία ελέγχει περίπου το ένα τρίτο της παγκόσμιας αγοράς μουσικής, βρίσκονται σε διαπραγματεύσεις για να αδειοδοτήσουν μελωδίες και φωνές καλλιτεχνών για τραγούδια που παράγονται με τη βοήθεια της AI, αποκάλυψαν οι Financial Times.

Η μουσική βιομηχανία δινεί εδώ και καιρό μάχη με τα deepfake τραγούδια που φτιάχνονται με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και μιμούνται πειστικά τις φωνές ή τον ήχο καταξιωμένων καλλιτεχνών, συχνά χωρίς τη συγκατάθεσή τους.

Με τον τρόπο αυτό, η φωνή του θρυλικού Φρανκ Σινάτρα έχει χρησιμοποιηθεί σε μια έκδοση του χιπ-χοπ τραγουδιού «Gangsta's Paradise», ενώ ο Τζόνι Κας, ένας από τους πιο επιδραστικούς μουσικούς του 20ού αιώνα, ακούγεται στο ποπ σινγκλ «Barbie Girl». Καθώς η τεχνητή νοημοσύνη κερδίζει διαρκώς έδαφος, μεγάλοι σhtar έχουν εκφράσει φόβους πως η δουλειά τους θα κινδυνεύσει από τις deepfake εκδόσεις τους. «Η φωνή ενός καλλιτέχνη είναι συχνά το πιο πολύτιμο μέρος του βιοπορισμού και της δημόσιας προσοχικότητας του, και η κλοπή της είναι λάθος», είχε πει μόλις τον περασμένο μήνα σε Αμερικανούς βουλευτές ο γενικός σύμβουλος της Universal Music, Τζέφρι Χάρλεστον.

Εκτοτε οι συζητήσεις μεταξύ της Google και της Universal Music προχώρησαν και αν και βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο έχουν στόχο τη δημιουργία ενός ρυθμιστικού πλαισίου, ώστε τα deepfake τραγούδια να δημιουρ-

Η φωνή του θρυλικού Φρανκ Σινάτρα έχει χρησιμοποιηθεί μέσω της τεχνητής νοημοσύνης σε μια έκδοση του χιπ-χοπ τραγουδιού «Gangsta's Paradise». Η μουσική βιομηχανία δίνει μάχη με τα deepfake τραγούδια, που φτιάχνονται με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και μιμούνται πειστικά τις φωνές καταξιωμένων καλλιτεχνών.

Στόχος, η δημιουργία ενός ρυθμιστικού πλαισίου ώστε να δίδεται νόμιμα η άδεια για deepfake τραγούδια.

γούνται νόμιμα και να πληρώνουν τους κατόχους των πνευματικών δικαιωμάτων γι' αυτό.

Η Warner Music, η τρίτη μεγαλύτερη δισκογραφική εταιρεία στον κόσμο, συζητάει επίσης με την Google για μια αντίστοιχη συμφωνία. Στελέχη της μουσικής βιομηχανίας παρομοιάζουν την έκρηξη των τραγουδιών που δημιουργούνται μέσω AI με το αρχικό στάδιο του YouTube – που ανήκει στην Google – όταν οι χρήστες άρχισαν να προσθέ-

τούν δημοφιλή τραγούδια ως soundtrack σε βίντεο που δημιουργούσαν. Η μουσική βιομηχανία ήταν επί χρόνια σε διαμάχη με το YouTube για παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων, οι δύο πλευρές όμως κατέληξαν σε ένα σύστημα που καταβάλλει πλέον στη μουσική βιομηχανία περίπου 2 δισ. δολ. τον χρόνο για τα βίντεο που δημιουργούνται από χρήστες.

Το ζήτημα βρέθηκε στο επίκεντρο νωρίτερα φέτος, όταν ένα τραγούδι παραγωγής AI που μιμούταν τις φωνές των Ντρέικ και The Weeknd έγινε viral, με αποτέλεσμα η Universal Music, η εταιρεία των Ντρέικ, Τέιλορ Σουίφτ και άλλων δημοφώνων μουσικών να αφαιρέσει το τραγούδι από τις πλατφόρμες ροής, λόγω παραβίασης πνευματικών δικαιωμάτων. Άλλοι καλλιτέχνες πάλι «έχουν αγκαλιάσει» την τεχνο-

λογία. Η Καναδή τραγουδοποιός Γκράιμς προτίθεται, όπως είπε πρόσφατα, να επιτρέψει στους ανθρώπους να χρησιμοποιούν τη φωνή της σε τραγούδια AI και να τους μοιράσει στη συνέχεια τα δικαιώματα.

Για την Google, η δημιουργία ενός μουσικού προϊόντος σημαίνει ότι θα μπορούσε να ανταγωνιστεί αντιπάλους όπως η Microsoft, η οποία έχει επενδύσει 10 δισ. δολ. στην κορυφαία εταιρεία τεχνητής νοημοσύνης OpenAI, ιδιοκτήτρια του κορυφαίου μοντέλου τεχνητής νοημοσύνης στην αγορά, γνωστού ως GPT-4. Το μοντέλο έχει ήδη ενσωματωθεί στη μηχανή αναζητήσεων Bing της Microsoft και η Google δίνει μάχη για να καλύψει τη διαφορά, λανσάροντας τα δικά της προϊόντα τεχνητής νοημοσύνης, όπως το chatbot Bard.

Κλιματική κρίση, πόλεμος και AI αλλάζουν τις ροές του εμπορίου

Χώρες μετατρέπονται σε κρίσιμους κόμβους, νέα λιμάνια αναπτύσσονται

Ένα σύνθετο παζλ από γεωπολιτικούς παράγοντες και τεχνολογικές εξελίξεις μετασχηματίζει το παγκόσμιο εμπόριο, του οποίου η αξία ανέρχεται σε 32 τρισ. δολάρια ετησίως σε αγαθά και υπηρεσίες, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου. Οι αυξανόμενες εντάσεις ανάμεσα στις δύο μεγαλύτερες οικονομίες του πλανήτη, τις ΗΠΑ και την Κίνα, η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, το Brexit, αλλά και η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης, δημιουργούν νέες τάσεις και δεδομένα στο παγκόσμιο εμπόριο. Στην εξίσωση προστίθεται και η κλιματική κρίση, με την ξηρασία να διαταράσσει κρίσιμες εμπορικές οδούς, όπως είναι η Διώρυγα του Παναμά, αλλά και ο Ρήνος, που στερεύει επικίνδυνα, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται προβλήματα και καθυστερήσεις στη βιομηχανική καρδιά της Γηραιάς Ηπείρου.

«Η κλιματική κρίση απαιτεί οικονομικό μετασχηματισμό σε κλίμακα και ταχύτητα που η ανθρωπότητα δεν έχει επιχειρήσει ποτέ στα 5.000 χρόνια γραπτής ιστορίας μας. Δεν αποτελεί έκπλη-

ξη, ένα έργο αυτού του μεγέθους θα απαιτήσει ένα νέο κιτ εργαλείων πολιτικής», λέει ο Τοντ Τάκερ, διευθυντής βιομηχανικής πολιτικής και εμπορίου στο Ινστιτούτο Roosevelt. Σε μια προσπάθεια να ριζούν φως στον υπό διαμόρφωση νέο κόσμο του παγκόσμιου εμπορίου, ρεπόρτερ του Bloomberg Markets επισκέφθηκαν διάφορα νευραλγικά κέντρα παραγωγής και μεταφοράς προϊόντων στα οποία συμβαίνουν ήδη αυτές οι αλλαγές, από το Μαρόκο μέχρι το Μεξικό: λιμάνια, σήνορα, εγκαταστάσεις εκπαίδευσης εργαζομένων, εργοστάσια.

Το Μεξικό λόγω χάριν είναι ένας από τους μεγάλους κερδισμένους σε αυτή τη νέα φάση της οικονομίας, καθώς μετατρέπεται σε κρίσιμο κόμβο για τις ΗΠΑ λόγω του εμπορικού πόλεμου με το Πεκίνο. Οι αμερικανικές εισαγωγές αγαθών, που είναι σε καθεστώς δασμών, από την Κίνα έχουν μειωθεί κατά περίπου 150 δισ. δολάρια, με το Μεξικό να καλύπτει μεγάλο μέρος αυτού του κενού. Το λιμάνι εισόδου Laredo World Trade στην Διεθνή Γέφυρα του Παγκόσμιου Εμπορίου, που συνδέει τη βιομηχανική καρδιά

Ο πόλεμος στην Ουκρανία προκάλεσε αναταραχή στις εφοδιαστικές αλυσίδες. Το υγροποιημένο φυσικό αέριο κινείται όσο ποτέ άλλοτε μέσω του Μπρίντιζι στη νότια Ιταλία, εξαιτίας των κυρώσεων στη Ρωσία. Η Ε.Ε. συμβάλλει στο κόστος της επέκτασης του λιμανιού.

Το μεξικανικό λιμάνι εισόδου Laredo World Trade, που συνδέει τη βιομηχανική καρδιά του Μεξικού με το Τέξας, επεκτείνεται, αποκτά νέες αποθήκες και βιομηχανικούς χώρους.

του Μεξικού με το Τέξας, επεκτείνεται, αποκτά νέες αποθήκες και βιομηχανικούς χώρους. Προς το παρόν η διέλευση από τη γέφυρα μπορεί να διαρκέσει από 10 λεπτά έως 3 ώρες, το υπουργείο Μεταφορών του Τέξας όμως προβλέπει ότι μέχρι το 2050 ο μέσος χρόνος θα μπορούσε να φτάσει τις 8 ώρες και 47 λεπτά.

Στο Νερσάκ της νοτιοδυτικής Γαλλίας, στο εργοστάσιο της Automotive Cells (ACC) που διαδραματίζει βασικό ρόλο στις φιλοδοξίες της Ευρώπης να ανταγωνιστεί την Κίνα στην κατασκευή μπαταριών για ηλεκτρικά οχήματα, η άνοδος της AI δημιουργεί μια νέα κατηγορία εργαζομένων, τους «επιτηρητές ρομπότ». Η ACC προσλαμβάνει δύο ή τρία άτομα την ημέρα καθώς «χτίζει» το προσωπικό του εργοστασίου 2.000 ατόμων, ενώ οι εργαζόμενοι εκπαιδεύονται για να συμβαδίζουν με την τελευταία λέξη της τεχνολογίας.

Την ίδια ώρα στη Βρετανία, το Brexit πρόσφερε και μια απροσδόκητη ώθηση, ανοίγοντας τις πύλες σε ξένους φοιτητές εκτός Ε.Ε. Το Λονδίνο απελευθέρωσε τις βίζες για τον υπόλοιπο κόσμο, με αποτέλεσμα να σημειωθεί κατακόρυφη αύξηση στους φοιτητές από την Αφρική, την Ασία και

τη Μέση Ανατολή, που αποτέλεσαν ένα «φωτεινό σημείο» για το Ηνωμένο Βασίλειο μετά την έξοδο από την Ε.Ε., σύμφωνα με τον Τζόνναθαν Πόρτες, καθηγητή οικονομικών και δημόσιας πολιτικής στο King's College του Λονδίνου. Συνεισέφεραν 51,9 δισ. δολάρια στην οικονομία του Ηνωμένου Βασιλείου κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2021-22, αύξηση της τάξεως του 34% σε σχέση με τρία χρόνια πριν.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία προκάλεσε, τέλος, αναταραχή στις εφοδιαστικές αλυσίδες. Το υγροποιημένο φυσικό αέριο κινείται όσο ποτέ άλλοτε μέσω του Μπρίντιζι στη νότια Ιταλία, εξαιτίας των κυρώσεων στη Ρωσία. Πριν από την εισβολή στην Ουκρανία, το αέριο έρεε ελεύθερα από βορρά προς νότο. Τώρα η κατεύθυνση έχει αντιστραφεί. Το αέριο από τη Βόρεια Αφρική και τη Μέση Ανατολή αντικαθιστά

το αέριο της Ρωσίας, μέσω αγωγών και πλοίων LNG που συχνά εκφορτώνονται στη νότια ακτή της Ιταλίας. Η Ε.Ε. συμβάλλει στο κόστος της επέκτασης του λιμανιού του Μπρίντιζι ώστε να περνούν περισσότερα εμπορευματοκιβώτια από την αποβάθρα. Ο αγωγός EastMed-Poseidon, ο οποίος θα συνδέει κοιτάσματα φυσικού αερίου στα ανοικτά του Ισραήλ με την Ιταλία, προχωράει. Και η ιταλική εταιρεία μεταφοράς φυσικού αερίου Snam SpA σχεδιάζει επενδύσεις 2,4 δισ. ευρώ για ένα δίκτυο αγωγών. Οι περιβαλλοντικές ομάδες αντιτίθενται στα εν λόγω σχέδια λόγω των πιθανών επιπτώσεων στη θαλάσσια ζωή, ενώ οι κάτοικοι του Μπρίντιζι ανησυχούν ότι θα πληγεί η ομορφιά μιας αρχαίας πόλης με λιθόστρωτα και ρωμαϊκές αρχαιότητες. Άλλοι απολαμβάνουν την ενισχυμένη θέση της πόλης στο παγκόσμιο εμπόριο.

Οργή Πεκίνου για το μπλόκο Μπάιντεν σε επενδύσεις στην Κίνα

Ανεβαίνει το θερμόμετρο στις σινοαμερικανικές σχέσεις, φόβοι για αντίποινα

Η **απαγόρευση** ορισμένων επενδύσεων από τις ΗΠΑ προς την Κίνα από την κυβέρνηση Τζο Μπάιντεν προκάλεσε την οργή του Πεκίνου, το οποίο έκανε λόγο για «στυγνό οικονομικό εκβιασμό», προειδοποίησε την Ουάσινγκτον να μην προσπαθήσει να εμποδίσει ή να συγκρατήσει την τεχνολογική πρόοδο της Κίνας, αλλά δεν απάντησε αμέσως με αντίποινα. Ωστόσο, επιφυλάσσεται του δικαιώματός του να αντιδράσει, λαμβάνοντας μέτρα, όπως αναφέρεται σε δημοσιεύματα πρακτορείων. Ειδικότερα, η απαγόρευση αφορά διοχέτευση κεφαλαίων από τις Ηνωμένες Πολιτείες στην Κίνα στους τομείς των κβαντικών υπολογιστών, των προηγμένων ημιαγωγών-τσιπ και της τεχνητής νοημοσύνης, ώστε να παύσει ο στρατός της χώρας να έχει πρόσβαση σε αμερικανική τεχνολογία. Το νέο εκτελεστικό διάταγμα θα τεθεί σε ισχύ το επόμενο έτος και θα απαιτεί επίσης από τις εταιρείες να ενημερώνουν την κυβέρνηση για άλλες επενδύσεις στους τρεις προαναφερθέντες τομείς. Η πρωτοβουλία αυτή θα επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τις εταιρείες ιδιωτικών και καινοτομικών κεφαλαίων, καθώς και τους επενδυτές των ΗΠΑ σε κοινοπραξίες με κινεζικούς ομίλους.

Ακρίβης στόχευση

Ανώτερος Αμερικανός αξιωματούχος είπε ότι η απαγόρευση αντιστοιχεί σε ένα «πολύ στοχευμένο» πρόγραμμα για το ποιες επενδύσεις δεν επιτρέπονται και για ποιες θα πρέπει να ενημερώνεται η κυβέρνηση. Ο Αμερικανός πρόεδρος τόνισε ότι η τεχνολογική πρόοδος στους κβαντικούς υπολογιστές, στους ημιαγωγούς και την τεχνητή νοημοσύνη ενέχει κινδύνους για την εθνική ασφάλεια. Οι υπολογιστές θα μπορούσαν να εξελιχθούν με τέτοιο τρόπο, ώστε να συμβάλουν στην ανάπτυξη εξελιγμένων όπλων και να «σπάσουν» τους κρυπτογραφημένους κώδικες, που χρησιμοποιούνται

Ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν απαγόρευσε τις αμερικανικές επενδύσεις στην Κίνα σε τρεις τομείς, συγκεκριμένα στους κβαντικούς υπολογιστές, στους ημιαγωγούς και στην τεχνητή νοημοσύνη, υποστηρίζοντας ότι ενέχουν κινδύνους για την εθνική ασφάλεια των ΗΠΑ.

Η Κίνα κατηγορεί τις ΗΠΑ ότι αποκλίνουν από τις αρχές της οικονομίας της αγοράς.

από κατασκοπευτικές υπηρεσίες για την προστασία των δεδομένων. Το Πεκίνο αντέδρασε, διότι εκτιμά πως οι ενέργειες της Ουάσινγκτον έχουν σχεδιαστεί για να περιορίσουν την τεχνολογική πρόοδο, λέγοντας πως «αποκλίνουν από τις αρχές του θεμιτού ανταγωνισμού και της οικονομίας της αγοράς». Δεύτερος Αμερικανός αξιωματούχος τόνισε ότι το διάταγμα Μπάιντεν θα προστατεύσει την ασφάλεια των ΗΠΑ με «αυστηρά στοχευμένο τρόπο, διατηρώντας παράλληλα τη μακροχρόνια δέσμευσή μας για ανοιχτές επενδύσεις». Αξίζει

να σημειωθεί ότι όμιλοι καινοτομικών κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένων των Sequoia China, GGV και Coatue, έχουν διοχετεύσει δισεκατομμύρια δολάρια στην κινεζική τεχνολογία τις τελευταίες δύο δεκαετίες, χρηματοδοτώντας την ανάπτυξη σχεδόν κάθε μεγάλης εταιρείας τεχνολογίας της χώρας – από την Byte Dance, ιδιοκτήτρια του TikTok, μέχρι την DJI.

Πάντως, η κίνηση Μπάιντεν απειλεί τις προσπάθειες να αναζωογονηθούν οι ανωτάτου επιπέδου δεσμεύσεις, που κλονίστηκαν μετά την πτώση ύποπτου κατασκοπευτικού αερόστατου πάνω από τις ΗΠΑ προ μηνών. Πέρυσι τον Οκτώβριο στο Μπαλί στη σύνοδο του G20 ο Τζο Μπάιντεν και ο Κινέζος ομόλογός του Σι Τζινπίνγκ συμφώνησαν να σταθεροποιήσουν τις σχέσεις των δύο κρατών και να διασφαλί-

σουν ότι ο ανταγωνισμός δεν θα καταλήξει σε σύρραξη. Οι ΗΠΑ εργάζονται με τους συμμάχους τους να σφυρηλατήσουν όσο το δυνατόν ευρύτερο μέτωπο, με στόχο τον περιορισμό των επενδύσεων στην Κίνα. Εντούτοις, η προσπάθεια θεωρείται περιπλοκή, επειδή άλλες χώρες ανησυχούν μήπως η κίνηση των ΗΠΑ είναι υπερβολική, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις υπάρχουν και εγχώριοι νομικοί περιορισμοί. Αμερικανοί αξιωματούχοι εξέφρασαν την ελπίδα ότι ορισμένες χώρες θα δράσουν μόλις η Ουάσινγκτον πρωτοστατήσει, αν και ακόμη και στενοί σύμμαχοί της φαίνεται να διστάζουν. Ιάπωνες αξιωματούχοι, τέλος, κατέστησαν κατ' ιδίαν σαφές ότι το Τόκιο δεν σκοπεύει να αναθεωρήσει τη νομοθεσία που διέπει τις ιαπωνικές επενδύσεις στην Κίνα.

REUTERS, CNBC

Στο στόχαστρο τα έσοδα τραπεζών από τους τόκους

Σε **επίπεδο-ρεκόρ** ανέρχονται τα έσοδα από τόκους των ευρωπαϊκών τραπεζών το τελευταίο έτος, βάζοντας σε «πειρασμό» ορισμένες κυβερνήσεις να προχωρήσουν σε φορολόγησή τους λίγο πριν από το τέλος –όπως φαίνεται– αυτού του κύκλου υψηλής κερδοφορίας.

Σύμφωνα με δημοσκόπηση του Bloomberg, οι αναλυτές προβλέπουν πως μόλις δύο από τις 20 μεγαλύτερες τράπεζες της Ευρώπης θα συνεχίσουν και το τρίτο τρίμηνο να βλέπουν αύξηση στους ετήσιους ρυθμούς ανάπτυξης των ΝΙΙ (Net Interest Income), δηλαδή τα καθαρά έσοδα από τόκους. Από αυτές τις 20 τράπεζες, πέντε αναμένεται να καταγράψουν ακόμη και πτώση το τέταρτο τρίμηνο, με τη μεγαλύτερη (της τάξης του 19,5%) να προεξοφλείται για τη Raiffeisen Bank της Αυστρίας, σύμφωνα με τους αναλυτές.

Όπως φάνηκε από τα πρόσφατα αποτελέσματα, το δεύτερο τρίμηνο ήταν εξαιρετικά κερδοφόρο για όλες τις εξεταζόμενες τράπεζες ανεξαιρέτως. Ενδεικτικά, το 75% των ευρωπαϊκών τραπεζών ξεπέρασε τις προσδοκίες στα ΝΙΙ, ενώ τα μεγέθη του υπολειπόμενου 25% ήταν μέσα στο εύρος των προβλέψεων.

Όσο όμως οι ευρωπαϊκές τράπεζες τίθενται στο «μικροσκόπιο» των κυβερνήσεων, τα μεγέθη αυτά κατά πάσα πιθανότητα θα αρχίσουν να σπανίζουν.

Επίσης, οι τράπεζες θα δεχθούν πίεση υπό την απειλή της φορολόγησής των υπερκερδών και το ενδεχόμενο παύσης των επιτοκιακών αυξήσεων από την ΕΚΤ.

Στην αρχή της εβδομάδας ο αναπληρωτής πρωθυπουργός

της Ιταλίας, Ματέο Σαλβίνι, ανακοίνωσε αιφνιδιαστικά φορολόγηση στα υπερκέρδη των τραπεζών. Δεν πρόκειται όμως για τη μοναδική κυβέρνηση που παίρνει τέτοια μέτρα.

Στην Ισπανία οι τράπεζες διαπραγματεύονται με τον πρωθυπουργό Πέδρο Σάντσεθ σχετικά με τη φορολόγηση στα υπερκέρδη των τραπεζών και των ενεργειακών επιχειρήσεων. Ο φόρος αυτός μπορεί να συρρικνώσει τα κέρδη των τραπεζών έως και 10% στη διετία 2023-2024, σύμφωνα με υπολογισμούς του Bloomberg.

Στη Βρετανία, η αρμόδια αρ-

Η εκτίναξη τους οδηγεί στην επιβολή έκτακτου φόρου από πολλές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις.

κή εποπτείας χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ζήτησε από τις τράπεζες να επισπεύσουν τις προσπάθειές τους για ελάφρυνση των πελατών τους, προειδοποιώντας μάλιστα για αντίποινα σε περίπτωση που καθυστερήσουν.

Βέβαια, αυτού του είδους οι παρεμβάσεις θα αποθαρρύνουν όσους ενδιαφέρονται να επενδύσουν στον τραπεζικό κλάδο.

Η ανακοίνωση της Ρώμης «είναι μία ακόμη αυθαίρετη κυβερνητική κίνηση προς επιβάρυνση των τραπεζών σε μία περίοδο, κατά την οποία επιτέλους ανακτούν τις κεφαλαιακές τους βάσεις, έπειτα από πολλά χρόνια τεχνητά συμπεσμένων περιθωρίων κέρδους», σχολίασε στο Bloomberg ο Jerry del Missier, ιδρυτής της Copper Street Capital και πρώην COO της Barclays.

Αλμα κερδών στα 2,95 δισ. το πρώτο εξάμηνο για Hermes

«Δεν είναι μια τσάντα. Είναι μια Birkin». Αυτή είναι η ατάκα που είχε γράψει ιστορία στη σειρά «Sex and the City», θέλοντας να δείξει ότι η τσάντα του οίκου Hermes ξεχωρίζει από τις υπόλοιπες. Και την ίδια άποψη φαίνεται να έχουν και οι λάτρες του οίκου ειδών πολυτελείας, καθώς τόσο οι πωλήσεις του, όσο και τα κέρδη του εκτινάχθηκαν το πρώτο μισό του έτους, κάνοντας την Hermes να ξεχωρίζει από τους ανταγωνιστές της. Την αύξηση αυτή, η οποία ξεπέρασε τις προβλέψεις των αναλυτών, οδήγησαν οι Κινέζοι και Αμερικανοί καταναλωτές, καθώς επιθυμούν διακαώς να αποκτήσουν ένα προϊόν της εταιρείας που είναι συνώνυμο της δεξιοτεχνίας.

Τα έσοδα στην Αμερική αυξήθηκαν κατά 21% το δεύτερο τρίμηνο σε σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες, σχεδόν διπλάσιο από αυτό που περίμεναν οι αναλυτές. Η μετοχή σημείωσε άνοδο έως και 4,3% στο Παρίσι, όπως μεταδίδει το Bloomberg. Η ζήτηση παρέμεινε ισχυρή σε όλες τις περιοχές τον Ιούλιο, δήλωσε ο εκτελεστικός πρόεδρος Αζέλ Ντούμας στους δημοσιογράφους. Τα επαναλαμβανόμενα λειτουργικά κέρδη αυξήθηκαν κατά 28% στα 2,95 δισ. ευρώ το πρώτο εξάμηνο και το περιθώριο έφτασε στο ρεκόρ 44%.

Οι αναλυτές θεωρούν ότι η Hermes ανήκει σε μια δική της κατηγορία όσον αφορά την τιμολογιακή ισχύ, καθώς η ζήτηση για τις τσάντες της ξεπερνάει σταθερά την ικανότητά της να τις παράγει. Αυτό σημαίνει ότι πολλές τσάντες μεταπωλούνται πιο ακριβά. Να σημειωθεί ότι η κεφαλαιοποίηση της εταιρείας

ξεπέρασε το όριο των 200 δισ. ευρώ νωρίτερα φέτος.

Πάντως, και η Prada εμφανίσε ισχυρά κέρδη το πρώτο μισό του έτους, καθώς ο ιταλικός όμιλος μόδας επωφελήθηκε από τους καταναλωτές στην Ευρώπη και την Ασία που έσπευδαν να αγοράσουν παπούτσια Prada και τσάντες Miù Miù.

Τα λειτουργικά κέρδη αυξήθηκαν 49% στα 491 εκατ. ευρώ το πρώτο εξάμηνο σε προσαρμοσμένη βάση, τη στιγμή που οι αναλυτές ανέμεναν 457 εκατ. ευρώ. Τα τελευταία σχέδια της Prada και της Miù Miù έχουν αποδειχθεί δημοφιλή στους fashionistas σε όλο τον κόσμο, επιβεβαιώνοντας πως η επιλογή

Ισχυρή η κερδοφορία και για τον ιταλικό οίκο μόδας Prada, το πρώτο μισό του έτους.

του ομίλου να αναδιοργανώσει τη διοίκηση ήταν σωστή.

Η εταιρεία με είδη πολυτελείας αποφάσισε πως ήταν στιγμή η Μιούτσια Πράντα, εγγονή του Κόλπο του Μεξικού και τις ανατολικές ακτές, αντιμετωπίζει προβλήματα από την άνοιξη φέτος. Ο μέσος όρος αναμονής για τον διάπλου της διώρυγας είναι σχεδόν 21 ημέρες. Τα αμερικανικά πλοία είναι και οι μεγαλύτεροι χρήστες της, δεδομένου ότι οι εξαγωγές εμπορευμάτων και τα κοντέινερ με τα εισαγόμενα είδη αντιστοιχούν στο 73% της κίνησης. Το 40% όλων των δρομολογίων αμερικανικών κοντέινερ διαπλέει κάθε χρόνο τη διώρυγα του Παναμά, ποσοστό που αντιστοιχεί σε φορτία αξίας 270 δισ. δολαρίων.

Μποτιλιάρισμα στη διώρυγα του Παναμά

Η **ξηρασία** λόγω κλιματικών κρίσης δημιουργεί μείζονα προβλήματα στη λειτουργία της διώρυγας του Παναμά, όπως αναφέρεται σε σχετικό δημοσίευμα του αμερικανικού δικτύου CNBC. Ο αριθμός των σκαφών που τελούν σε στάση αναμονής στη διώρυγα έχουν φθάσει στα 154, ενώ οι κρατήσεις για όσα θέλουν να τη διέλθουν μειώνονται, ώστε να μπορεί να είναι η συμμόρφωση διαχειρίσιμη. Η μεγάλη αυτή πύλη και δίοδος του διεθνούς εμπορίου, την οποία κατά κόρον χρησιμοποιούν οι ΗΠΑ με κατεύθυνση τον Κόλπο του Μεξικού και τις ανατολικές ακτές, αντιμετωπίζει προβλήματα από την άνοιξη φέτος. Ο μέσος όρος αναμονής για τον διάπλου της διώρυγας είναι σχεδόν 21 ημέρες. Τα αμερικανικά πλοία είναι και οι μεγαλύτεροι χρήστες της, δεδομένου ότι οι εξαγωγές εμπορευμάτων και τα κοντέινερ με τα εισαγόμενα είδη αντιστοιχούν στο 73% της κίνησης. Το 40% όλων των δρομολογίων αμερικανικών κοντέινερ διαπλέει κάθε χρόνο τη διώρυγα του Παναμά, ποσοστό που αντιστοιχεί σε φορτία αξίας 270 δισ. δολαρίων.

Η τερράτσια συγκέντρωση πλοίων είναι το αποτέλεσμα της εφαρμογής μέτρων διατήρησης υδάτων στις δεξαμενές της διώρυγας του Παναμά από την αρμόδια Αρχή. Ειδικότερα, η Αρχή έχει προσωρινά μειώσει τον αριθμό των διαθεσίμων θέσεων διέλευσης το διάστημα από 8 έως 21 τρέχοντος για τα πλοία Πάναμαξ. Οι κρατήσεις θέσεων

Ο αριθμός των σκαφών που περιμένουν να περάσουν τη διώρυγα έχει φθάσει στα 154, ενώ οι κρατήσεις για όσα θέλουν να τη διέλθουν μειώνονται, ώστε να μπορεί να είναι η συμμόρφωση διαχειρίσιμη.

Λόγω ξηρασίας, οι Αρχές έχουν περιορίσει τη χρήση νερού από τις δεξαμενές και έχουν μειώσει τις διελεύσεις.

μειώθηκαν από 23 σε 14 καθημερινά. Από 30 Ιουλίου υπήρχε η δυνατότητα να διέρχονται κατά μέσον όρο και σε καθημερινή βάση 32 πλοία, ενώ πριν από τα έργα για εξοικονόμηση υδάτων ο αριθμός ανερχόταν σε 34 με 36 πλοία. Εν τω μεταξύ, ενώ έχει περιοριστεί η ημερήσια χωρητικότητα, όσα σκάφη δεν έχουν

κάνει προκράτηση, υποχρεώνονται να περιμένουν τη σειρά τους. Η Αρχή της Διώρυγας του Παναμά ανέφερε στο CNBC ότι το 38% όσων βρίσκονται στην ουρά έχει κάνει κράτηση, ενώ το 62% όχι, όπερ σημαίνει ότι προηγούνται τα πρώτα. Έχει τεθεί σε εφαρμογή κι ένα επιπλέον μέτρο, ώστε πέντε από τα πλοία που φθάνουν πρώτα κάθε ημέρα στη διώρυγα, θα εξυπηρετούνται αμέσως. Πάντως, τελευταία φορά που είχε παρατηρηθεί ανάλογο πρόβλημα με συμμόρφωση σκαφών ήταν πέρυσι, όταν ο κόσμος της ναυτιλίας είχε υποστεί τις συνέπειες των καθυστερήσεων λόγω πανδημίας και του πολέμου στην Ουκρανία.

Συν τοις άλλοις, τον Ιούλιο είχε επιβάλει η Αρχή της διώρυγας του Παναμά περιορισμούς λόγω της χαμηλής γαλόνια νερού για τις υδάτων και είχαν να κάνουν με το ότι θα έπρεπε τα πλοία να είναι 40% ελαφρύτερα, γεγονός που έπληξε όσα ήδη βρίσκονταν στην περιοχή. Το πλοίο «Ever Max», λόγου χάριν, υποχρεώθηκε να εκφορτώσει 1.400 κοντέινερ στο λιμάνι Μπαλμπόα της διώρυγας από την πλευρά του Ειρηνικού για να μπορέσει να διαπλεύσει. Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι μια δεξαμενή της διώρυγας χρησιμοποιεί 50 εκατομμύρια γαλόνια νερού για τη διέλευση ενός σκάφους και μόνον, ωστόσο, τα επίπεδα των υδάτων στη λίμνη Γκατούν, η οποία την τροφοδοτεί, βρίσκονται στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων τεσσάρων ετών.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ένα εκρηκτικό
κοκτέιλ στα τρόφιμα

Των **ΕΣΣ ΝΕΛΣΟΝ, ΑΝΑ ΣΟΥΑΝΣΟΝ** και **ΤΖΙΝΑ ΣΜΙΑΛΕΚ** / NEW YORK TIMES

Οι **αναλυτές** προειδοποιούν για μια νέα εποχή αστάθειας στις παγκόσμιες τιμές των τροφίμων, με φόνο έναν καταστροφικό συνδυασμό παραγόντων. Οι ακραίες καιρικές συνθήκες, η στόχευση της Ρωσίας στις προμήθειες σιτηρών στην Ουκρανία και τα προστατευτικά εμπόδια που υψώνουν ολόενα και περισσότερες χώρες στο εμπόριο τροφίμων καθιστούν τις προμήθειες τροφίμων δυσκολότερες.

«Αυτή είναι η νέα κανονικότητα τώρα, περισσότερη αστάθεια και λιγότερη προβλεψιμότητα στις τιμές εμπορευμάτων και τροφίμων», λέει ο Ντένις Βοσνε-

Καύσωνες, πόλεμος
και προστατευτισμός
εντείνουν τις πληθω-
ριστικές πιέσεις
σε βασικά είδη
διατροφής.

σένσκι, αναλυτής εμπορευμάτων στη Rabobank της Αυστραλίας.

Τον περασμένο μήνα η Ρωσία αποχώρησε από τη συμφωνία για τα σιτηρά της Μαύρης Θάλασσας και ο δείκτης τιμών τροφίμων των Ηνωμένων Εθνών αυξήθηκε τον Ιούλιο, διακόπτοντας την πολυμηνι πτωτική τάση του. Η ξηρασία στην Ινδία, στην Ινδονησία και σε άλλους ασιατικούς εξαγωγείς τροφίμων έχει οδηγήσει σε μικρότερες συγκομιδές, με αποτέλεσμα οι κυβερνήσεις να απαγορεύουν την εξαγωγή βασικών τροφίμων, προκαλώντας περαιτέρω αναταραχή.

Σε σύγκριση με τις αρχές του 2020, οι τιμές των τροφίμων είναι αυξημένες κατά 30% περίπου στην Ευρώπη και 23% στις ΗΠΑ,

διακυμάνσεις που είχαν δυσανάλογα αρνητικό αντίκτυπο στους μικρούς αγρότες και στις χώρες χαμηλού εισοδήματος. Πέρυσι, πάνω από 700 εκατομμύρια άνθρωποι δεν είχαν πρόσβαση σε επαρκή και θρεπτικά τρόφιμα όλο τον χρόνο, σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη.

Φέτος, η βασική πηγή αναταραχής στις τιμές των τροφίμων ήταν τα έντονα καιρικά φαινόμενα. Τα κύματα καύσωνα έσπασαν ρεκόρ στην Κίνα, οι πυρκαγιές μαίνονται στη Νότια Ευρώπη και στη Βόρεια Αφρική και ο Ιούλιος ήταν ο πιο ζεστός μήνας που έχει καταγραφεί ποτέ. Υπάρχουν αυξημένες πιθανότητες για ταυτόχρονες απώλειες καλλιεργειών σε διάφορα μέρη του κόσμου, προειδοποιούν οι αναλυτές. Ο πόλεμος και η λήξη της συμφωνίας για τα σιτηρά στη Μαύρη Θάλασσα αύξησαν με τη σειρά τους τις τιμές του καλαμποκιού και της σόγιας, ενώ εντείναν τον εμπορικό προστατευτισμό από χώρες όπως η Ινδία.

Μέσα σε όλα αυτά υπάρχει και το άορατο κόστος. Οι εταιρείες αναγκάζονται να δαπανήσουν χρήματα σε ασφαλιστήρια συμβόλαιο για να αντιμετωπίσουν τις δύσκολες καιρικές συνθήκες και να επενδύσουν σε νέους προμηθευτές. Η επίμονη ξηρασία έχει μειώσει τα επίπεδα των υδάτων σε βασικές ναυτιλιακές διαδρομές, όπως η διώρυγα του Παναμά και ο Ρήνος στην Ευρώπη. Και υπάρχει, τέλος, το κόστος βιωσιμότητας, καθώς οι χώρες επιδιώκουν να επιτύχουν στόχους καθαρών μηδενικών εκπομπών. «Το ευρύ φάσμα των παραγόντων καθιστά ακόμη πιο δύσκολο να προβλέψουμε πόσο ασταθείς θα είναι οι τιμές στο μέλλον», λένε ειδήμονες της Barclays.

Φωτιά στις τιμές των σιτηρών βάζει
ξανά ο πόλεμος Ρωσίας - Ουκρανίας

Ορατός ο κίνδυνος επισιτιστικής κρίσης σε φτωχές χώρες του Τρίτου Κόσμου

Οι **αρχαίοι** στρατοί έκαιγαν τις σιταποθήκες των εχθρών για να τους αναγκάσουν να λιμοκτονήσουν και να υποταχθούν. Σήμερα, ενάμιση χρόνο μετά την εισβολή της στην Ουκρανία, η Ρωσία καταφεύγει ξανά σε μια από τις παλαιότερες μορφές πολέμου, «εργαλειοποιώντας» τα τρόφιμα και ανοίγοντας τον δρόμο για μια απότομη αύξηση στις τιμές βασικών ειδών διατροφής, όπως το ψωμί και το αλεύρι. Η αποχώρησή της από τη συμφωνία για τα σιτηρά στη Μαύρη Θάλασσα και τα αυξανόμενα ρωσικά πλήγματα στις ουκρανικές υποδομές έχουν αναζωπυρώσει τους φόβους για την παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια, καθώς η Μόσχα πάζει για μεγαλύτερο μερίδιο των ρωσικών σιτηρών στη διεθνή αγορά. Ο παγκόσμιος δείκτης στις τιμές δημητριακών αυξήθηκε 10% στο τέλος Ιουλίου, όταν η Ρωσία τорπίλισε την πρωτοβουλία σιτηρών, εμποδίζοντας μια διαδρομή που μετέφερε 32 εκατ. τόνους σε ένα χρόνο, περισσότερο από το ήμισυ δηλαδή των συνολικών εξαγωγών σιτηρών της Ουκρανίας.

Παράγοντες της αγοράς πιστεύουν ότι οι τιμές θα έχουν αυξηθεί κατά 20% μέχρι το τέλος του καλοκαιριού, καθώς η Ρωσία και η Ουκρανία έχουν βάλει στο στόχαστρο η μία την υποδομή εξαγωγών εμπορευμάτων της άλλης. Οι ρωσικές δυνάμεις πραγματοποίησαν πυραυλικές επιδρομές εναντίον ουκρανικών τερματικών σιτηρών και απειλίσαν να στοχεύσουν όλα τα πλοία που ταξιδεύουν στη Μαύρη Θάλασσα προς τα λιμάνια της, ενώ το Κίεβο έχει εξαπολύσει επιθέσεις με drones σε νευραλγικούς στόχους.

Η κλιμάκωση «αυξάνει τον κίνδυνο και πυροδοτεί αβεβαιότητα», προειδοποιεί ο Αρίφ Χουσεΐν, επι-

Η Ουκρανία παρέχει το μισό σιτάρι που αγοράζει το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα (WFP) και το στέλνει σε χώρες όπως το Αφγανιστάν, η Αιθιοπία, η Κένυα, η Σομαλία, το Σουδάν και η Υεμένη.

Ο παγκόσμιος
δείκτης στις τιμές
δημητριακών
αυξήθηκε 10%
στο τέλος Ιουλίου.

κεφαλής οικονομολόγος στο Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα του ΟΗΕ. «Ενα μόνο λάθος από οποιοδήποτε μέρος θα είχε καταστροφικές συνέπειες, επειδή δεν υπάρχει άμεσο υποκατάστατο για τα σιτηρά που εξάγονται από τη Ρωσία και την Ουκρανία από τη Μαύρη Θάλασσα», εξηγεί. Την ίδια στιγμή, ο αποκλεισμός της Ουκρανίας από τη δυνατότητα να εξάγει σιτάρι, κριθάρι, καλαμπόκι και άλλα σιτηρά δημιουργεί ευκαιρία στη Μόσχα να αποκτήσει μεγαλύτερο μερίδιο της παγκόσμιας αγοράς σιτηρών, λένε αναλυτές. Ηδη ο μεγαλύτερος εξαγωγέας

σιταριού στον κόσμο, η Ρωσία, είχε ρεκόρ συγκομιδής σιτηρών το 2022-23, αυξάνοντας κατά 23% τον όγκο τους σε σχέση με τον μέσο όρο των προηγούμενων πέντε ετών. Αναμένεται ελαφρώς λιγότερη παραγωγή το επόμενο έτος, αλλά εξακολουθεί να είναι σημαντική. Αυτό είναι πιθανό να δώσει τη δυνατότητα στη Μόσχα να εξαγάγει 60 εκατ. τόνους φέτος και την επόμενη χρονιά – πολύ περισσότερο από το συννηθισμένο, σύμφωνα με στοιχεία της S&P Global Commodity Insights.

Η Ουκρανία την ίδια στιγμή παρείχε το μισό σιτάρι που αγοράζε το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα (WFP) και το έστελνε σε χώρες όπως το Αφγανιστάν, η Αιθιοπία, η Κένυα, η Σομαλία, το Σουδάν και η Υεμένη. Ήταν καλής ποιότητας, φθηνό και μπορούσε γρήγορα να μεταφερθεί από την Οδσσοό μέσω του Βοσπόρου στη Μεσόγειο και στη συνέχεια μέσω της διώρυγας του Σουέζ στην Υε-

μένη και στο Κέρας της Αφρικής. Το WFP πρέπει τώρα να αγοράσει σιτηρά σε υψηλότερη τιμή και να τα μεταφέρει από λιμάνια πολύ πιο μακριά. Όλα αυτά συμβαίνουν την ώρα που το παγκόσμιο σύστημα τροφίμων αντιμετωπίζει διαταραχές, από την απαγόρευση εξαγωγών λευκού ρυζιού της Ινδίας έως τις τιμές ρεκόρ του ελαιολάδου.

Οι τιμές των σιτηρών θα παραμείνουν υψηλές και «θα αυξάνονται κάθε φορά που θα δέχεται επίθεση ένα πλοίο ή ένα λιμάνι. Η περιοχή θεωρείται πολύ σημαντική στη διατροφική αλυσίδα για να αγνοηθεί», τονίζει ο Κόνα Χακ, επικεφαλής έρευνας στον οικοεμπορίας γεωργικών προϊόντων ED&F Man. Χιλιάδες οικογένειες σε ευάλωτες χώρες που αγωνίζονται να επιβιώσουν παραμένουν μια από τις «παράπλευρες απώλειες» του πολέμου, καταλήγει η Σίντι Μακένιν, εκτελεστική διευθύντρια του WFP.

350 δισ. δολάρια
αντλήθηκαν το α΄ εξάμηνο
με πράσινα ομόλογα

Υπερίσχυσαν για πρώτη φορά των εκδόσεων για ορυκτά καύσιμα

Τα **πράσινα** ομόλογα αρχίζουν να έχουν την προτίμηση επιχειρήσεων και κυβερνήσεων σε σύγκριση με εκείνα για τη χρηματοδότηση σχεδίων ορυκτών καυσίμων. Σύμφωνα με στοιχεία που συγκέντρωσε το Bloomberg, το πρώτο εξάμηνο του έτους κυβερνήσεις και επιχειρήσεις άντλησαν περισσότερα κεφάλαια από την πώληση πράσινων ομολόγων και συγκεκριμένα 350 δισ. δολάρια συνολικά, παρά από την έκδοση ομολόγων για τη χρηματοδότηση σχεδίων πετρελαίου, φυσικού αερίου και άνθρακα που έφτασαν τα 235 δισ. δολάρια.

Η διαφορά δεν είναι εντυπωσιακή αλλά αποτελεί ουσιώδη εξέλιξη δεδομένου ότι την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους τα αντίστοιχα ποσά ήταν 300 δισ. δολάρια για τα πράσινα ομόλογα και 315 δισ. δολάρια για τα ορυκτά καύσιμα. Αυτό δεν συνεπάγεται, όμως, ότι η εξέλιξη είναι απαραίτητα θετική από περιβαλλοντικές και κλιματικές απόψεις. Όπως επισημαίνει η Απρίλ Μερλό, υπεύθυνη επενδύσεων στη μη κερδοσκοπική οργάνωση Reinforest Action Network, «είναι πολύ νωρίς για να αποφανθεί κανείς κατά πόσον πρόκειται για καλή είδηση». Κι αυτό γιατί σε μεγάλο βαθμό οι εκδόσεις των πράσινων ομολόγων προήλθαν φέτος κυρίως από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα,

κυβερνήσεις, εταιρείες κοινής ωφελείας και συγκριτικά μικρό αριθμό εταιρειών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Ως εκ τούτου παραμένει ασαφές με τι τρόπο χρησιμοποιούνται τα κεφάλαια που αντλήθηκαν και τι συνεπάγεται η χρήση τους για τη μετάβαση στην πρά-

Πριν από τρία χρόνια
το συνολικό ποσό
που αντλήθηκε από
την πώληση ομολόγων
για ορυκτά καύσιμα
ήταν τριπλάσιο
από το αντίστοιχο
πράσινων τίτλων.

σινή ενέργεια. Η κ. Μερλό υπογράμμισε, άλλωστε, πως «η ιδιότητα παραμένει ζήτημα σε αυτήν την αγορά».

Ενδεικτική περίπτωση αποτελεί η γερμανική εταιρεία ενέργειας RWE AG που έχει αντλήσει φέτος ένα δισ. ευρώ από την έκδοση πράσινων ομολόγων. Ανακοίνωσε μάλιστα πως τα έσοδα θα διατεθούν για τη χρηματοδότηση σχεδίων ηλιακής και αιολικής ενέργειας.

Όπως τονίζει, όμως, η κ. Μερλό, η RWE είναι πρώτη στην Ευρώπη σε εκπομπές καυσαερίων,

ενώ αναπτύσσει πολλά σχέδια άνθρακα. «Η μετάβαση στην πράσινη ενέργεια αναμφίβολα χρειάζεται περισσότερα κεφάλαια», αλλά δηλώνει «πεπεισμένη» πως τα κεφάλαια για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας καταλήγουν σε εταιρείες που την ίδια στιγμή ανοίγουν νέα ορυχεία άνθρακα. Οι αγορές χρέους είναι, ωστόσο, πολύ διαφορετικές από αυτό που ήταν μόλις πριν από τρία χρόνια, το 2020, όταν εκδηλώθηκε η πανδημία. Και αυτό ενδέχεται να αποτελεί την εξήγηση γιατί τα πράσινα ομόλογα υπερβαίνουν τώρα τα ομόλογα για ρυπογόνες δραστηριότητες. Δηλαδή πριν από τρία χρόνια το συνολικό ποσό που αντλήθηκε από την πώληση ομολόγων για ορυκτά καύσιμα ήταν τριπλάσιο από το αντίστοιχο που άντλησαν εταιρείες και κυβερνήσεις από την πώληση πράσινων ομολόγων. Τώρα οι εταιρείες ορυκτών καυσίμων διαθέτουν πλεόνασμα ρευστότητας χάρη στις υψηλές τιμές της ενέργειας όπως αυτές διαμορφώθηκαν μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Όπως τονίζει ο Τζέιμιν Πατέλι, αναλυτής της Bloomberg Intelligence, τα κεφάλαια που εισέρρευσαν και αναμένεται να εξακολουθήσουν να εισρέουν στα ταμεία των διυλιστηρίων πετρελαίου ήταν τόσο πολλά, ώστε οι εταιρείες δεν χρειάζεται να απευθυν-

Από την έκδοση ομολόγων για τη χρηματοδότηση σχεδίων πετρελαίου, φυσικού αερίου και άνθρακα το α΄ εξάμηνο φέτος αντλήθηκαν 235 δισ. δολ. από 315 δισ. δολ. την αντίστοιχη περυσινή περίοδο.

θούν στις αγορές για να χρηματοδοτήσουν τις δραστηριότητές τους ή να εξυπηρετήσουν χρέους που λήγει.

Εταιρείες όπως οι Valero Energy, Marathon Petroleum Corp, Phillips 66 και HF Sinclair Corp διαθέτουν επάρκεια κεφαλαίων για να καλύψουν τουλάχιστον μέχρι το 2025 όσα ομόλογά τους λήγουν. Και δεδομένου του ελλείμματος παραγωγικής δυνατότητας των διυλιστηρίων,

ειδικότερα στις ΗΠΑ, η τάση αναμένεται να συνεχισθεί για το εγγύς μέλλον. Στο μεταξύ, ο τραπεζικός κλάδος κερδίζει από την αύξηση των πωλήσεων πράσινων ομολόγων, με τις BNP Paribas, Bank of America Corp και Credit Agricole SA να έχουν συγκεντρώσει προμήθειες άνω των 60 εκατ. δολαρίων από τέτοιου είδους συμφωνίες μέσα στο πρώτο εξάμηνο του έτους. Και είναι, άλλωστε, οι σημαντι-

κότερες ανάδοχοι ομολόγων και δανείων του είδους. Σε ό,τι αφορά τη χρηματοδότηση σχεδίων ορυκτών καυσίμων, την πρωτοκαθεδρία έχουν οι τράπεζες Wells Fargo & Co, RBC Capital Markets και JPMorgan Chase & Co. Ειδικότερα, η Wells Fargo το πρώτο εξάμηνο συγκέντρωσε έσοδα ύψους σχεδόν 105 εκατ. δολαρίων από τη δραστηριότητά της αυτή.

BLOOMBERG

Ξεμπλοκάρουν 3.000 φθηνά στεγαστικά δάνεια για νέους

Ενισχύεται με επιπλέον 500 εκατ. ευρώ το πρόγραμμα «Σπίτι μου»

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Ξεμπλοκάρουν άμεσα περισσότερες από 3.000 αιτήσεις για φθηνά στεγαστικά δάνεια σε νέους, ηλικίας 25-39 ετών, καθώς πλέον, είναι διαθέσιμα άλλα 500 εκατ. ευρώ, 375 εκατ. ευρώ από τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΠΑ) και 125 εκατ. ευρώ από τις τράπεζες, στο πλαίσιο του προγράμματος «Σπίτι μου». Έτσι, στις επόμενες ημέρες, εκτιμάται ότι θα έχουν εγκριθεί συνολικά 8.000 στεγαστικά δάνεια, με πολύ χαμηλό επιτόκιο ή ακόμη και άτοκα σε αντίστοιχες οικογένειες.

Μετά την ψήφιση και τη δημοσιοποίηση του σχετικού νόμου του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών σε ΦΕΚ, η διοίκηση της ΔΥΠΑ «έτρεξε» τις αναγκαίες διαδικασίες, ώστε εντός των επόμενων ημερών να προστεθούν στα ήδη 5.000 εγκεκριμένα δάνεια, άλλα 3.000 τα οποία είχαν «παγώσει» από τις τράπεζες, εξαιτίας της έλλειψης κονδυλίων.

«Όπως είχαμε δεσμευθεί, με τον πρώτο νόμο της νέας αυτής περιόδου διακυβέρνησης προχωρήσαμε στον διπλασιασμό του προϋπολογισμού για το πρόγραμμα “Σπίτι μου”, καθώς ο πρώτος προϋπολογισμός εξαντλήθηκε πολύ γρήγορα. Έτσι, ακόμα περισσότεροι νέοι και νέες να μπορέσουν να πάρουν το πρώτο τους σπίτι», δηλώνει χαρακτηριστικά ο διοικητής της ΔΥΠΑ Σπύρος Πρωτοψάλτης μιλώντας στην «Κ». Για να συμπληρώσει πως με τον πρόσφατο νόμο υπήρξαν και κάποιες βελτιωτικές παρεμβάσεις, σε τεχνικής φύσης θέματα, που στόχο έχουν να διευκολύνουν τις διαδικασίες.

Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία, έως σήμερα έχουν υποβληθεί πάνω από 39.000 αιτήσεις από ενδιαφερομένους, σε όλες τις συμμετέχουσες τράπεζες. Έχουν

Στις επόμενες ημέρες εκτιμάται ότι θα έχουν εγκριθεί συνολικά 8.000 στεγαστικά δάνεια, με πολύ χαμηλό επιτόκιο ή ακόμη και άτοκα σε αντίστοιχες οικογένειες.

Εως σήμερα έχουν υποβληθεί πάνω από 39.000 αιτήσεις από ενδιαφερομένους.

αξιολογηθεί σχεδόν οι 34.000 και συνολικά έχουν εγκριθεί 5.000 δάνεια, ενώ άλλα 3.000 αναμένεται να εγκριθούν το αμέσως επόμενο διάστημα. Παράλληλα βέβαια, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να υποβάλουν αιτήσεις στις τράπεζες, καθώς η επιλογή γίνεται με σειρά προτεραιότητας, με δεδομένη και τη σημαντική υψηλή ζήτηση για το πρόγραμμα.

Βάσει δε του πρόσφατου νόμου, ισχύουν τρεις νέες, ευνοϊκότερες για τους δικαιούχους προϋποθέσεις για τη λήψη του δανείου.

Αναλυτικά, στο ελάχιστο ετήσιο εισόδημα που πρέπει να δηλώνει στην εφορία το ωφελούμενο νοικοκυριό, ήτοι 10.000 ευρώ, θα περιλαμβάνεται πλέον και το τεκμαρτό εισόδημα. Δηλαδή μπορεί κάποιος να έχει πραγματικό ετήσιο εισόδημα 8.000 ευρώ και να ενταχθεί στο πρόγραμμα, εάν το εισόδημά του ξεπερνάει τις 10.000 ευρώ μαζί με τα τεκμήρια. Να σημειωθεί εδώ, ότι ο νόμος ορίζει και ανώτατο ετήσιο εισόδημα στις 16.000 ευρώ, πραγματικό ή τεκμαρτό, σε περίπτωση άγαμου, το οποίο αυξάνεται έως και τις 24.000 ευρώ σε περίπτωση έγγαμου ζευγαριού χωρίς παιδιά, ενώ προσω- ξάνεται κατά 3.000 ευρώ για κάθε παιδί. Για τις μονογονεϊκές οικογένειες το ετήσιο εισόδημα (πραγματικό ή τεκμαρτό) δεν πρέπει να ξεπερνάει τις 27.000 ευρώ συν 3.000 ευρώ για κάθε επιπλέον παιδί

πέραν του πρώτου.

Παράλληλα, με τις διατάξεις του νέου νόμου προβλέφθηκε ότι στην παλαιότητα του ακινήτου θα λαμβάνεται υπόψη το διάστημα που έχει μεσολαβήσει από την έκδοση της οικοδομικής άδειας και όχι από την αποπεράτωσή του, όπως ίσχυε στην πρώτη φάση του στεγαστικού προγράμματος, καθώς διαπιστώθηκε ότι υπήρξαν πολλοί δικαιούχοι που έμειναν εκτός, εξαιτίας της αρχικής πρόβλεψης.

Τέλος, ενώ παραμένει ως πρόβλεψη ότι η αξία του ακινήτου όπως απεικονίζεται στο συμβόλαιο δεν πρέπει να ξεπερνάει τις 200.000 ευρώ και το εμβαδό τα 150 τετραγωνικά μέτρα, με τον πρόσφατο νόμο ορίστηκε ότι στα τετραγωνικά μέτρα δεν προσμετρούνται αυτά που αποτυπώνονται στο συμβόλαιο αγοράς ως παραρτήματα - παρακολουθήματα, ενώ το ακίνητο που αποκτάται πρέπει να βρίσκεται εντός οικιστικής περιοχής.

Τα δάνεια που μπορούν να πάρουν οι νέοι είναι έως 150.000 ευρώ και καλύπτεται το 90% της αξίας του ακινήτου. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», τα μέχρι σήμερα εγκεκριμένα δάνεια έχουν κατά μέσον όρο ύψος 106.000 ευρώ. Η δανειακή σύμβαση πρέπει να υπογραφεί σε διάστημα 8 μηνών από την προέγκριση του δανείου, ενώ η μέγιστη διάρκεια του δανείου είναι τα 30 έτη.

Σύμφωνα με πληροφορίες, το 60% των αιτούντων είναι έγγαμοι, ενώ οι τρίτεκνοι και άνω, για τους οποίους το δάνειο είναι άτοκο, έχουν υποβάλει το 10% των συνολικών αιτήσεων. Το 84% των αιτημάτων έγινε από μισθωτούς, και το 13% από πελάτες με ατομική επιχείρηση. Σχεδόν μία στις δύο αιτήσεις (48,6%) προέρχεται από την ηλικιακή ομάδα 35-40 ετών και ακολουθεί η 30-35 ετών (το 28,5% των αιτήσεων).

Συνεχίζεται ανεξέλεγκτη η άνοδος ενοικίων στο λεκανοπέδιο Αττικής

Σταθερά ανοδική είναι η πορεία των τιμών ενοικίασης, καθώς πλέον η μέση ζητούμενη τιμή στο λεκανοπέδιο της Αττικής έχει σχεδόν αγγίξει τα 9 ευρώ/τ.μ. (8,95 ευρώ/τ.μ.), δηλαδή μια τιμή που πριν από την οικονομική κρίση συναντούσε κανείς μόνο σε επιλεγμένες περιοχές, όπως το Κολωνάκι και ο Λυκαβηττός. Σήμερα αποτελεί τον μέσο όρο της αγοράς στην Αττική. Κατά το δεύτερο τρίμηνο η ετήσια αύξηση στο λεκανοπέδιο ανήλθε σε 5,2%, ελαφρώς υψηλότερη από το 4,9% του πρώτου τριμήνου του 2023 και τα 8,6 ευρώ/τ.μ.

Στο κέντρο της Αθήνας η μέση τιμή ξεπερνάει πλέον τα 9,5 ευρώ/τ.μ., αυξημένη κατά 5,8% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2022. Ακόμη κι έτσι βέβαια, τα ενοίκια στο κέντρο απέχουν από τη μέση τιμή των 9,95 ευρώ/τ.μ. που είχε καταγραφεί λίγο πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας. Ακολούθησε μια μικρή διόρθωση, αλλά κατά το τελευταίο εξάμηνο η τάση είναι και πάλι ανοδική.

Βόρεια και νότια

Τα υψηλότερα ενοίκια παρατηρούνται πάντως στα βόρεια και τα νότια προάστια, όπου και ο ρυθμός αύξησης είναι ακόμη ταχύτερος. Στα βόρεια προάστια η μέση τιμή αγγίζει πλέον τα 10,7 ευρώ/τ.μ., σημειώνοντας ετήσια αύξηση κατά 6,7%. Έτσι, ένα τυπικό διαμέρισμα των 100 τ.μ. κοστίζει πλέον 1.070 ευρώ τον μήνα. Στα νότια προάστια οι τιμές είναι ακόμη υψηλότερες, καθώς ανέρχονται σε 11,3 ευρώ/τ.μ. κατά μέσον όρο, ή 1.130 ευρώ για ένα διαμέρισμα των 100 τ.μ. Σε ετήσια βάση σημειώθηκε αύξηση της τάξεως του 6,8%.

Το μόνο θετικό που μπορεί να επισημανθεί είναι ότι κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους έχει παρατηρηθεί μια μερική αποκλιμάκωση του ρυθμού ανόδου των ενοικίων. Είναι χαρα-

κτηριστικό ότι κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2022 ο μέσος ρυθμός αύξησης είχε διαμορφωθεί σε 8,5%. Αυτό βέβαια δεν μοιάζει να απασχολεί ιδιαίτερα όσους αναζητούν να μισθώσουν ακίνητο αυτήν την περίοδο, διαπιστώνοντας ότι λίγα διαμερίσματα μπορούν να ικανοποιήσουν τα «θέλω» τους, σε συνδυασμό με τις οικονομικές τους δυνατότητες. Εκτός από τη νέα ζήτηση για ενοίκιαση, δηλαδή αυτήν

Στα 9 ευρώ/τ.μ. η μέση τιμή, όταν πριν από την οικονομική κρίση η τιμή αυτή αφορούσε επιλεγμένες περιοχές όπως το Κολωνάκι και ο Λυκαβηττός.

που προστίθεται στην αγορά από νέα νοικοκυριά ή όσους π.χ. έχουν πουλήσει το ακίνητό τους και μένουν πλέον στο ενοίκιο, άλλη μια κατηγορία ανθρώπων που βρίσκεται σε αναζήτηση ακινήτου προς ενοίκιαση, αναφέρεται σε όσους έχουν αποχωρήσει από το ακίνητο που μίσθωναν, διότι έληξε το συμβόλαιό τους και ο ιδιοκτήτης αξίωσε μεγάλη αύξηση.

Ο αριθμός τέτοιων περιπτώσεων έχει μάλιστα πολλαπλασιαστεί τους τελευταίους μήνες, καθώς ουσιαστικά σε αναζήτηση ακινήτου βρίσκονται και ενοικιαστές, των οποίων τα συμβόλαια έληξαν το 2020 ή το 2021 και απλώς είχαν παραταθεί (χωρίς αύξηση ενοικίου) σιωπηλά, λόγω των συνθηκών που δημιουργήσε η πανδημική κρίση.

Σήμερα οι ιδιοκτήτες των ακινήτων αυτών αξιώνουν υψηλότερο ενοίκιο, με αποτέλεσμα πολλοί να μην είναι σε θέση (ή να μην επιθυμούν) να ανταποκριθούν σε κάτι τέτοιο.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Πώς κύλησε η επταμηνία του 2023

Έκλεισε η πρώτη επταμηνία του έτους με την κτηματαγορά να καταγράφει πολύ καλούς ρυθμούς γενικά, και με τις παραλιακές πόλεις να είναι ιδιαίτερα δραστήριες ειδικά. Η Λευκωσία είναι η μόνη επαρχία η οποία είναι μειωμένη τόσο σε αριθμούς πωλήσεων όσο και σε αξία συναλλαγών. Αυτό το γεγονός από τη μια δείχνει πως η τοπική ζήτηση που χαρακτηρίζει την πόλη και επαρχία Λευκωσίας είναι μειωμένη. Από την άλλη, δεν μπορούμε να πούμε πως η τοπική ζήτηση στις άλλες επαρχίες δεν αντιμετωπίζει παρόμοια με τη Λευκωσία χαρακτηριστικά. Απλά η ζήτηση από ξένους υπερκαλύπτει το όποιο κενό με το παραπάνω, με αποτέλεσμα να μην αναδεικνύεται η πιο ασθμαίνουσα εγκύρια ζήτηση.

Παρόλο που γενικά καταγράφονται αυξήσεις στις αξίες συναλλαγών, αυτό δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να σημαίνει κατά γράμμα και ισόποσες αυξήσεις στις τιμές των ακινήτων. Για παράδειγμα, θα δούμε πιο κάτω πως παγκύπρια η συνολική αξία των ακινήτων που ανταλλάξαν χέρια αυξήθηκε κατά 7,3% σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Αυτό δεν σημαίνει σε καμία περίπτωση πως οι τιμές των ακινήτων αυξήθηκαν κατά 7,3%. Είναι ενδεικτικό μιας αύξησης και η οποία μάλιστα είναι ποικιλοτρόπως αιτιολογημένη, αλλά η αύξηση μπορεί να είναι μικρότερη ή μεγαλύτερη του 7,3% αναλόγως κατηγορίας ακινήτων, περιοχής κ.λπ. Αυτό όμως θα αναλυθεί σε άλλο άρθρο.

Από την αρχή του χρόνου μέχρι το τέλος Ιουλίου σημειώθηκαν συνολικά 10.264 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων συνολικής αξίας της τάξης των €2,36 δισ.

Πάμε λοιπόν να δούμε τα δεδομένα της πρώτης επταμηνίας και τι μας λένε.

Από την αρχή του χρόνου μέχρι το τέλος Ιουλίου σημειώθηκαν συνολικά 10.264 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων συνολικής αξίας της τάξης των €2,36 δισ. Την αντίστοιχη περίοδο πέρσι σημειώθηκαν 10.664 πωλήσεις ακινήτων, συνολικής αξίας περίπου €2,2 δισ. Άρα φέτος σημειώθηκαν ελαφρώς λιγότερες πωλήσεις—400 λιγότερες ή περίπου 3,8% πιο κάτω, ενώ η συνολική αξία των συναλλαγών αυτών ήταν αυξημένη κατά 7,3% ή €160 εκατ.

Παρόλο που δεν είναι αυταπόδεικτο από αυτή την ανάλυση, είναι ασφαλές να πούμε πως οι μειωμένες συναλλαγές πιο ψηλής αξίας δείχνουν και την αυξητική τάση των τιμών των ακινήτων κατά την ίδια περίοδο. Η αύξηση στις τιμές αποδίδεται αφενός στο κενό που υπάρχει μεταξύ ζήτησης και προσφοράς με την προσφορά να είναι ελλειμματική, και αφετέρου στην αύξηση

Παρόλο που γενικά καταγράφονται αυξήσεις στις αξίες συναλλαγών αυτό δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να σημαίνει κατά γράμμα και ισόποσες αυξήσεις στις τιμές των ακινήτων.

του κατασκευαστικού κόστους (υλικών και εργατικών).

Σε επίπεδο πωλητηρίων εγγράφων (μελλοντικές μεταβιβάσεις συναλλαγών που έγιναν), η παγκύπρια εικόνα για την επταμηνία είναι εξαιρετική αφού κατατέθηκαν συνολικά 9.051 πωλητήρια έγγραφα τα οποία συγκρινόμενα με τα 7.481 πωλητήρια έγγραφα της αντίστοιχης περσινής περιόδου είναι κατά 21% αυξημένα. Η χρονιά που είχε την αμέσως καλύτερη επίδοση ήταν το 2008 με 11.088 πωλητήρια έγγραφα επταμηνίας, ενώ το 2007 είχαν κατατεθεί 12.355 πωλητήρια έγγραφα την ίδια περίοδο. Άρα το 2023 καταγράφεται μέχρι τώρα σαν η καλύτερη χρονιά νέων πωλητηρίων εγγράφων μετά το 2008.

Πως κατανέμεται αυτή η συνο-

λική απόδοση του μήνα μεταξύ των επαρχιών;

Η Λευκωσία κατέγραψε συνολικά 2.808 πωλήσεις επταμηνίας, συνολικής αξίας περίξ των €476,6 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά 27,4% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 20,2% επί της αξίας συναλλαγών. Συγκρινόμενη με την αντίστοιχη περσινή περίοδο των 3.224 πωλήσεων και του συνολικού όγκου συναλλαγών περίξ των €556,5 εκ., η Λευκωσία είναι σαφώς μειωμένη κατά 12,9% και 14,4% αντίστοιχα. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος-Ιούλιος) στα πωλητήρια έγγραφα είναι οριακά καλύτερη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι (+2%), με 1.676 πωλητήρια έγγραφα.

Η Λεμεσός κατέγραψε συνολικά

2.948 πωλήσεις επταμηνίας, συνολικής αξίας περίξ των €947,7 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά 28,7% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 40,2% επί της αξίας συναλλαγών. Συγκρινόμενη με την αντίστοιχη περσινή περίοδο των 2.967 πωλήσεων και του συνολικού όγκου συναλλαγών περίξ των €869,4 εκ., η Λεμεσός είναι αμελητέα μειωμένη κατά 0,6% στον αριθμό πωλήσεων, ενώ σαφώς αυξημένη σε συνολική αξία, κατά 9%. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος-Ιούλιος) στα πωλητήρια έγγραφα είναι καλύτερη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι (+21%), με 3.105 πωλητήρια έγγραφα.

Η Λάρνακα κατέγραψε συνολικά 2.047 πωλήσεις επταμηνίας, συνολικής αξίας περίξ των €377,2 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά 20% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 16% επί της αξίας συναλλαγών. Συγκρινόμενη με την αντίστοιχη περσινή περίοδο των 1.880 πωλήσεων και του συνολικού όγκου συναλλαγών περίξ των €318,5 εκ., η Λάρνακα είναι σαφώς ανεβασμένη κατά 8,9% στον αριθμό πωλήσεων, και απογειωμένη σε συνολική αξία κατά 18,4%. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος-Ιούλιος) στα πωλητήρια έγγραφα είναι πολύ καλύτερη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι (+32%), με 1.777 πωλητήρια έγγραφα.

Η Πάφος κατέγραψε συνολικά 1.881 πωλήσεις επταμηνίας, συνολικής αξίας περίξ των €415,7 εκ.

Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά 18,3% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 17,6% επί της αξίας συναλλαγών. Συγκρινόμενη με την αντίστοιχη περσινή περίοδο των 1.965 πωλήσεων και του συνολικού όγκου συναλλαγών περίξ των €390 εκ., η Πάφος είναι μειωμένη κατά 4,3% στον αριθμό πωλήσεων, αλλά αυξημένη σε συνολική αξία κατά 6,6%.

Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος-Ιούλιος) στα πωλητήρια έγγραφα είναι πολύ καλύτερη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι (+31%), με 2.062 πωλητήρια έγγραφα.

Η Αμμόχωστος κατέγραψε συνολικά 580 πωλήσεις επταμηνίας, συνολικής αξίας περίξ των €139,8 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά 5,7% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 5,9% επί της αξίας συναλλαγών. Συγκρινόμενη με την αντίστοιχη περσινή περίοδο των 628 πωλήσεων και του συνολικού όγκου συναλλαγών περίξ των €101,1 εκ., η Αμμόχωστος είναι μειωμένη κατά 7,6% στον αριθμό πωλήσεων, αλλά απογειωμένη πραγματικά σε συνολική αξία κατά 38,3%. Η συνολική φετινή χρονιά μέχρι τώρα (Ιανουάριος-Ιούλιος) στα πωλητήρια έγγραφα είναι πολύ καλύτερη σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρσι (+17%), με 431 πωλητήρια έγγραφα.

Καλό Δεκαπενταύγουστο!

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Πανοραμική άποψη της Χώρας της Μυκόνου, του φωτογράφου Σπύρου Μελετζή. «Από τον μύλο του Πεντάρου χαιρέται κανείς το ολόλευκο θέαμα της Μυκόνου», αναφέρει η λεζάντα που τη συνοδεύει στην έκδοση «Μύκονος - Δήλος» του 1958.

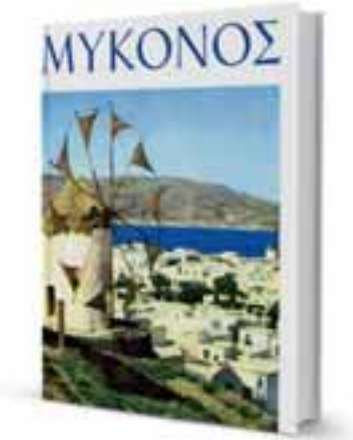
Η Μύκονος πριν από τις ξαπλώστρες

Κορυφαίοι Έλληνες φωτογράφοι αποτύπωσαν την καθημερινότητα και την ανέγγιχτη φύση του νησιού στα τέλη του '50

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΡΑΪΣΚΟΥ**

Όταν το 1958 κυκλοφόρησε ο εικονογραφημένος ταξιδιωτικός οδηγός «Μύκονος - Δήλος» της σειράς «Γνωρίσατε την Ελλάδα» των εκδόσεων Μ. Πεχλιβανίδη & Σία, «ο τουρισμός, ελληνικός και διεθνής, άρχιζε να ανακαλύπτει τις Κυκλάδες», όπως εύστοχα έγραφε στην ίδια σειρά ο συγγραφέας - δημοσιογράφος Βασίλης Α. Καζαντζής. Σε εκείνη την, πλέον ιδιαίτερα δυσεύρετη, έκδοση, μέσα σε 134 σελίδες παρήλυναν τυπωμένες με πολυτελή τρόπο στα νέα εργαστήρια βαθυτυπίας του εκδοτικού οίκου περίπου 80 φωτογραφίες από τη Μύκονο της εποχής, όλες τραβηγμένες από κορυφαίους –και κορυφαίες– φωτογράφους μας.

Ο κολοφώνας της έκδοσης που έχουμε στα χέρια μας τις περιγράφει θριαμβευτικά ως «θαυμάσιες μεγάλες φωτογραφίες από τους πιο γνωστούς καλλιτέχνες Έλληνες φωτογράφους», και αυτό δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση υπερβολή. Μέσα από τον φακό της Βούλας Παπαϊωάννου, της Μαρίας Χρυσάκη ή του Σπύρου Μελετζή, η Μύκονος εμφανίζεται σαν ένα πλάσμα που έχει πια εξαφανιστεί, ένας τόπος αθωότητας που έχει χαθεί ανεπιστρεπτί. Δεν είναι όμως μόνο η νοσταλγία που πυροδοτείται από αυτό το εξωτικό εικαστικό ταξίδι πίσω στον χρόνο, αλλά και η σπίθα της ιστορικής εξερεύνησης. Όταν το κυκλοδικτικό φως έκαιγε τα φιλμ εκείνων των φωτογράφων-καλλιτεχνών, αποτυπωνόταν πάνω τους και ένα πολύτιμο τεκμήριο μιας προ πολλού χαμένης καθημερινότητας. Ποια είναι εκείνα τα ψηλοτάβανα καφενεία με τους εντυπωσιακούς βόλτους, τι έπαιζαν τα γραμμόφωνα τους, τι προϊόντα σέρβιραν στους πελάτες τους; Πόσοι άνδρες φορούσαν ακόμη βράκες στα τέλη του '50, πόσοι ψαράδες άραγε φορούσαν παπούτσια και δεν ήταν πάντοτε ξυπόλυτοι και πώς ήταν να ζεις σε μια μικρή κοινωνία που το τράβηγμα της τράτας στον γιάλο αποτελούσε συλλογική διαδικασία στην οποία συμμετείχαν έως και τα μικρά παιδιά; Με τι παραστάσεις, άραγε, μεγάλωναν εκείνα τα πιτσιρίκια, δίπλα σε μια φύση και μια παράδοση ακόμη ανέγγιχτη και αμόλυντη; Όσοι αγαπούν τα παραδοσιακά

Το εξώφυλλο της έκδοσης με την «ασπρόμαυρη» Μύκονο της εποχής ολοζώντανα επικρωματισμένη. Η Δήλος αναφέρεται στο οπισθόφυλλο.

Οι φωτογραφίες κυκλοφόρησαν στον, σπάνιο πια, ταξιδιωτικό οδηγό «Μύκονος - Δήλος» των εκδόσεων Μ. Πεχλιβανίδη & Σία.

μας σκαριά και ενδιαφέρονται για την ιστορία τους, στις σελίδες της σπάνιας έκδοσης θα μπορούσαν να επιδοθούν σε συγκριτική σημειολογία: ποια σκάφη ήταν πιο διαδεδομένα, ποιος ταρσανάδες και ναυπηγούς άραγε μπορούμε να ανιχνεύσουμε στις ναυπηγικές τους γραμμές, πόσες σασκολέβες, πόσα λατίνια μπορούμε να εντοπίσουμε; Το ίδιο συμβαίνει και με την αρχιτεκτονική: στις πανοραμικές λήψεις της Χώρας, όπως μας λέει και μια λεζάντα της έκδοσης, «από ψηλά η Μύκονος μοιάζει σαν ένα πάλλευκο τεράστιο παλάτι», ενώ κάπου αλλού τα Ματογιάννια, χωρίς ίχνος τουριστικού χρώματος, χαρακτηρίζονται «αρμονική συστοιχία από μπαλκόνια και σκάλες». Αυτές οι λεζάντες, που συχνά προσπαθούν να φανούν αντάξιες των εντυπωσιακών εικόνων, καταλήγουν να σχηματίζουν ένα δικό τους αφήγημα. Και είναι όλες τους γραμμένες από τον συγγραφέα της γενναιόδωρης εισαγωγής της έκδοσης, τον μεγάλο μας λογοτέχνη, κριτικό και δοκιμογράφο Ανδρέα Καραντώνη. «Μύλος, μελέτια, σπίτια,

Κόσμος που έρχεται και φεύγει με βαλίτσες στον Γιάλο, όταν κάποτε ήταν γεμάτος καφενεία. Φωτογραφία της Μαρίας Χρυσάκη.

Μυκονιάτες ψαράδες ξεπερδεύουν τα δίχτυα τους στα τέλη της δεκαετίας του '50. Φωτογραφία της Μαρίας Χρυσάκη.

Παραδοσιακά αλιευτικά σκαριά στο μολαράκι του Αν Νικόλα της Καθένας, ή, όπως αναφέρει ποιητικά η λεζάντα της έκδοσης, «τα πυροφάνια που γύρισαν». Φωτογραφία του Σπύρου Μελετζή.

θάλασσα, ξερονήσια», γράφει με θεατρικό ύφος δίπλα σε κάποια από τις εικόνες ο Ανδριώτης λογοτέχνης, και τα λόγια του στο εισαγωγικό κείμενο αποκαλύπτουν

ένα μικρό, άγνωστο αριστούργημα της πλούσιας γραμματείας του. Οι πρώτες φράσεις είναι ενδεικτικές του τόνου του, που προδίδει ξεκάθαρα αγάπη και γνώση για

το αντικείμενό του: «Δύο νησιά κοσμοζάκουστα, άστρα του παγκόσμιου τουρισμού, η Μύκονος και η Δήλος. Δύο νησιά, δύο Ελλάδες της ιστορίας, του θρύλου και της ομορφιάς, η μια πανάρχαια, η άλλη σύγχρονη, όμως εναρμονισμένες σ' ένα σύνολο όπου το αρχαίο και το νέο ακτινοβολούν με διάφορους τρόπους την ίδια κλασική ομορφιά κάτω από τον αστραφτερό ήλιο και μέσα στη βαθυγάλανη και περήφανη θάλασσα του Αιγαίου».

Για τη λαϊκή αρχιτεκτονική της Χώρας της Μυκόνου, στήνει έναν μεταφυσικό διθύραμβο: «Τα σπίτια αυτά, νομίζει κανείς πως δεν είναι κατασκευασμένα από νεκρή ύλη, μα πως είναι πλάσματα, που

Τα κείμενα που συνοδεύουν τις φωτογραφίες υπογράφει ο λογοτέχνης, κριτικός και δοκιμογράφος Ανδρέας Καραντώνης.

ζουν, που εκφράζονται», γράφει, ενώ σε κάποιο άλλο σημείο στέκεται με δέος μπροστά στην απλότητα των αμέτρητων μικρών και μεγάλων εκκλησιών, που εμφανίζονται συνεχώς στο διάβα του επισκέπτη: «Περπατάς στα γοητευτικά δρομάκια, και κάθε τόσο, κάθε τρία-τέσσερα σπίτια, να σου και ξεπροβάλλει μια εκκλησούλα, το ίδιο ιδιόρρυθμη, γελαστή και χαριτωμένη». Αναζητώντας περισσότερα για τον Ανδρέα Καραντώνη και τη σύνδεσή του με τη Μύκονο, ερχόμαστε σε επαφή με την Άννα Καμνή, δημοτική σύμβουλο Μυκόνου και πρόεδρο του δημοτικού πολιτιστικού οργανισμού «Γ. Αζιώτης». Η μητέρα της, η αείμνηστη λαογράφος Ευαγγελία Βερώνη Καμνή, υπήρξε υπεύθυνη του Λαογραφικού Μουσείου Μυκόνου και κυκλοφόρησε το 2006 μια μελέτη με τίτλο «Ο Ανδρέας Καραντώνης και η πνευματική Μύκονος». Εκεί, περιγράφει ολοζώντανα πρόσωπα και πράγματα του νησιού από το '50 έως το '70 καθώς και κείμενα του Καραντώνη για το νησί σε διάφορες εκδόσεις. Η κ. Καμνή μοιράστηκε μαζί μας αυτό το βιβλίο το οποίο αναφέρει

χαρακτηριστικά τον Καραντώνη ως «αξερίζωτο νησιώτη» και «αιγαιοπελαγίτη», παρόλο που μεγάλωσε και έζησε για χρόνια στην Αθήνα. «Ο Καραντώνης παντρεύτηκε μια Μυκονιάτσα, τη Μαρία Κυριαζοπούλου, και έτσι η σχέση του με το νησί έγινε πιο στενή. Ήταν αυτός που έφερε όλους τους λόγιους στη Μύκονο – ανάμεσα σε άλλους και τον Καραγάτση. Του χρωστάμε πολλά», μας λέει η ίδια. Στο βιβλίο ανακαλύπτουμε και ένα κείμενο που είχε γράψει στο περιοδικό «Ελληνική Δημιουργία» το 1950. «Τη Μύκονο την ξέρετε όλοι, ακόμα και όσοι δεν έχετε πατήσει το πόδι σας στον πλακόστρωτο Γιάλο της», γράφει και συνεχίζει: «Σας τη δείχνουν χρόνια τώρα, φωτογραφίες, σκίτσα, ζωγραφικοί πίνακες, τουριστικές διαφημίσεις. [...] Με δυο λόγια, η Μύκονος χαραχτηκε στη φαντασία σας σαν μια ευχάριστη σύνθεση από άσπρη ελληνική παράδοση και από τουριστικό μοντερνισμό». Και όμως, σε εκείνη τη φωτογραφία του ταξιδιωτικού οδηγού του Πεχλιβανίδη με τους ξυπόλυτους ψαράδες που νετάρουν ψαράδες, βρίσκουμε μόνο μια Μύκονο των απλών καθημερινών ανθρώπων, του καθημερινού κάματο. Ίσως να είναι η Μύκονος που ο Καραντώνης αναφέρει σε εκείνο το κείμενο του 1950 ως αυτή «που θα πρόσχε ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης αν δεν ήταν Σκιαθίτης αλλά Μυκονιάτης».

Συζητώντας σχετικά με τον Μυκονιάτη συγγραφέα Δημήτρη Ρουσούνελο και δείχνοντάς του τη φωτογραφία με τους ξυπόλυτους ψαράδες που νετάρουν τα δίχτυα τους, αυτός μας παραπέμπει σε ένα ποίημα του Πανάγου Αζιώτη, με τίτλο «Το βοτσαλάκι», γραμμένο στη μνήμη του ντόπιου ψαρά Σταματάκη Τρικαμνή. Είναι και η φωτογραφία της Μ. Χρυσάκη και κείμενα του Καραντώνη που μαρτυρείται τόσο συγκινητικά από τον τουριστικό εκείνο οδηγό του Πεχλιβανίδη του 1958 να γίνεται άχρονη ποίηση: «Όπως καμάρωνε μακριά/ το θάλασσα με τα φαγκριά/ το Σταματάκι μου, ο ψαράς μου, ο γερο-φίλος, όπως ατένιζε μακριά κατά τη Δύση/ ήρθε το κύμα του βοριά να προσκυνήσει/ κι ήρθε και η Μούσα για ν' ασπαστεί τη ροζιασμένη του πατούσα».

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

13-19.8.23

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
kouroupakis@kathimerini.com.cy

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ Ροές μνήμης

Ο **Δήμος Λάρνακας** και ο Δήμος Αραδίππου διοργανώνουν αναδρομική έκθεση του Αριστείδα Πατσόγλου με τίτλο «Ροές Μνήμης». Στην έκθεση θα παρουσιαστούν σημαντικά έργα της προσωπικής καλλιτεχνικής διαδρομής του Αριστείδα Πατσόγλου. Δημοτική Πινακοθήκη Λάρνακας, Λεωφόρος Αθηνών, Πλατεία Ευρώπης, Λάρνακα. Διάρκεια έκθεσης ως 19 Αυγούστου.

ΟΜΑΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Three layers of skin

Την **πολύπλευρη** έννοια του δέρματος ως συμβολικού και κυριολεκτικού ορίου μεταξύ του εξωτερικού και του εσωτερικού μας κόσμου διερευνά η ομαδική έκθεση «Three Layers of Skin», που παρουσιάζει το Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λεμεσού – Αποθήκες Παπαδάκη, σε επιμέλεια της καλλιτεχνικής του διευθύντριας Μαρίζας Παρτζίλη. Συμμετέχει μια ομάδα σημαντικών καλλιτεχνών που προσφέρουν τις δικές τους ερμηνείες σε θέματα όπως η ευθραυστότητα, η μητρότητα, η ταυτότητα κ.ά. Στην έκθεση συμμετέχουν οι: Γιώργος Γεωργίου Βασιλειάδης, Ειρήνη Ζήνωνος, Άρτεμις Θεοδώρου, Μελίτα Κούτα, Μαριάννα Κωνσταντή, Μέλανη Κωνσταντίνου, Μπόγιανα Λοΐζου, Ασίκ Μενέ, Πέννυ Μονογιού, Ζοχάρ Μπαράκ, PASHIAS, Σπύρος Προκοπίου, Χρίστος Συμεωνίδης, Σουζάνα Φιαλά και Δάφνη Χριστοφόρου. Δημοτικό Κέντρο Τεχνών – Αποθήκες Παπαδάκη, Λεμεσός. Μέχρι τις 16 Σεπτεμβρίου. Πληροφορίες τηλέφωνο 25367700.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Θερινό σινεμά στη Βαβατσίνα

Δύο ακόμα προβολές της Κινηματογραφικής Λέσχης Λάρνακας θα έχει την ευκαιρία να απολαύσει το σινεφίλ κοινό. Στη Βαβατσίνα η Λέσχη θα προβάλει την κωμωδία του Τόμας Βίντερμπεργκ «Άσπρος Πάτος» την Κυριακή 13 Αυγούστου. Μια ταινία για την κρίση μέσης ηλικίας, για το αλκοόλ, την ανδρική φιλία, τη συντροφική προδοσία, αλλά και για τη λαχτάρα του να χάνεις τον έλεγχο, για μια στιγμή, με ένα ποπ, σαν αυτό που κάνει ο φελλός καθώς αποσφραγίζει το μπουκάλι. Την Τετάρτη 16 Αυγούστου στην αυλή του Μουσείου Πιερίδη θα προβληθεί η ταινία «Φτηνά Τσιγάρα» του Ρένου Χαραλαμπίδη. Θα ακολουθήσει 15λεπτη συζήτηση της ταινίας. Μουσείο Πιερίδη, Ζήνωνος Κιτιέως 4, Λάρνακα. Είσοδος ελεύθερη.

ΥΠΟΒΟΛΕΙΟ

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΑΓΓΕΛΙΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Αν βρέθηκες κάπου ολόγυρα στη Μεσόγειο αυτόν τον Ιούλιο, καυσωνισμένος επέστρεψες. • Δύσκολη ακόμα και η αναπνοή με το που πατούσες το πόδι εκτός κλιματισμού • – καύσωνες αλλεπάλληλοι και ανηλεείς, έως και 50° C εκεί που ήμουν εγώ • σε περιοχά γνωστή μου πολλά χρόνια, φιλόξενη και δροσερή παρά θιν' αλάς. • Άλλοτε: όχι έτσι, όχι φέτος. • Γκρίνια μεν, αλλά το καλοκαίρι, έστω και έτσι, δεν παύει να είναι... ανάσα. • Και πρόκληση για τις αισθήσεις. • Που τέρπονται μεν αλλά και υποφέρουν, όχι λιγότερο συχνά. • Αρχής γενομένης από το ανυπέρβλητο έθος (να πω πια): των πυρκαγιών. • Συνόδευσες και φέτος τις καψαλισμένες διαθέσεις και αισθήσεις μας. • Πέραν αυτού τώρα, ένα κενό θα έλεγες • – μια αίσθηση έλλειψης τοξικής πολιτικής ατμόσφαιρας! • Ατίες δεν ψάχνουμε, υπαίτιους αυτής δεν κατονομάζουμε, • άσ' τους να χαρούν λίγη Ντίσνεϊλαντ, οι πεπτωκότες, • την παράδοση αίσθηση αυτού του κενού σημειώνουμε. • Που οι συριζαίοι το βιώνουν μαχόμενοι ταυτόχρονα τον αγώνα τον άγνοο • – ποιος θά 'ναι ο τυχερός που θα κερδίσει την προεδρία, για να λουστεί εν συνεχεία την κουτρούβαλα του κόμματος. • Αισθήσεις ποικίλες κι από το νέο γκουβέρνο – αλλά αυτό υγεία νά 'χουμε να το παINEύουμε ή να το καταχερίζουμε, ακόμη κι όταν αποτυγχάνει να μας λυτρώσει κι από το προπατορικό αμάρτημα. • Όσο για την οσμή ευωδίας τουριστικής α λα γκρέκα, πέροι ψόφησε φέτος βρόμιση. • Οσμή σήψης πολυχρονεμένης, εκ της δεκαετίας του '70 εξικνούμενη • με κυρίαρχα σουσούμια του ελληνάρα και του κράτους του • – άρπα κόλλα, αυθαιρεσία, ασοδοσία, κερδοσκοπία και λυσσαλέα πλεονεξία. • Χάριν των οποίων στάχτη και μπουρμπερν να γίνει ακόμη και «Η Ελλάδα» μας, ρε!». • Τώρα που η κάποτε ονειρική παρاليا Καμάρι της Σαντορίνης έχει γίνει μακριά αλυσίδα πακτωμένων πολυκατοικιών, • η δε ανεμόεσσα Μύκονος με τις χρυσίζουσες παραλίες κατάντησε μια εφιαλτική ομπρελοξαπλώστρα σε σχήμα νήσου • – τώρα τρεχάτε πολεοδομίες μου να μη μας θέσει ο τουρίστας μας... • «Προτεραιότητες». • Ποια Υγεία, ποια Δικαιοσύνη, ποια Εκπαίδευση. • Μέτρητες οι Πληγές του Φαραώ που απαιτεί να εξεμιανθούν «εδώ και τώρα» ο αθώος του αίματος πολίτης. • Αξιώνοντας δηλαδή κι έναν Μπιστοάκη σαν Φαραώ Ραμσή τον Β'. • Ο κατά την απουσία του Υποβελίοιο θανάτος του σπουδαίου Μίλαν Κούντερα, • από τους συγγραφείς που αγάπησα στη ζωή μου, • έκανε ακόμη πιο επίκαιρα τα «Μπερλουσκονικά παραλείπομενα» που έχω υποσχεθεί πριν από τις εκλογές ακόμα. • Όταν πέθανε τότε ο Μπερλουσκόνι, δεν είχα δει, ακόμα και σε εκτενή δημοσιεύματα των ΜΜΕ, να επισημεινείται πόσο ολέθρια υπήρξε η εισβολή του μπερλουσκονισμού στην ιταλική τηλεόραση • το πολιτιστικό επίπεδο της οποίας υποβαθμίστηκε έτσι κατά πολλούς και ποικίλους τρόπους, • εμπεράζοντας ακολούθως, όπως καλά γνωρίζουμε κι εμείς στην Ελλάδα, όχι μόνο της ιταλικής αλλά και γενικότερα της ευρωπαϊκής κοινωνίας το επίπεδο. • Γράφει σχετικά με το ζήτημα αυτό ο Μίλαν Κούντερα στη «Συνάντηση» (εξαιρετικά δοκιμιά του για την ευρωπαϊκή τέχνη στον 20ό αιώνα, «Βιβλιοπωλείο της Εστίας», μετάφραση Γιάννης Η. Χάρης): • «Στην τελευταία αυτή περίοδο (της ζωής του) ο Φελλινι συγκρούστηκε βίαια με τον Μπερλουσκόνι, αντιδρώντας στην τακτική του να διακόπτονται οι ταινίες στην τηλεόραση από διαφημίσεις. • Σ' αυτήν τη σύγκρουση εγώ διέκρινα ένα βαθύτερο νόημα: καθώς το διαφημιστικό σποτ είναι κι αυτό κινηματογραφικό είδος, είχαμε σύγκρουση ανάμεσα σε δύο κληρονομίες των αδελφών Λυμπε: σύγκρουση ανάμεσα στο φιλμ σαν τέχνη και στο φιλμ σαν παράγοντα αποβλάκωσης. • Το αποτέλεσμα είναι γνωστό: το φιλμ σαν τέχνη έχασε. (...) • Η Ευρώπη του Φελλινι είχε παραμεριστεί από μια εντελώς άλλη Ευρώπη».

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Κυπριακό Μουσείο: Στον ίδιο τόπο

Η **περιοδική** έκθεση με τίτλο «Στον Ίδιο Τόπο» στο Κυπριακό Μουσείο στη Λευκωσία συνεχίζεται και θα διαρκέσει μέχρι τις 10 Σεπτεμβρίου. Μέσα από μια ενόπτη 86 υδατογραφιών, τοποθετημένων με ιδιαίτερη επιμέλεια εντός και εκτός προθηκών στους εκθεσιακούς χώρους του Κυπριακού Μουσείου, πλάι στα αντικείμενα με τα οποία σχετίζονται, η ζωγράφος προσεγγίζει τη μόνιμη συλλογή του Κυπριακού Μουσείου με ιδιαίτερη ευαισθησία, καθοδηγούμενη από τους τόπους εύρεσης των αρχαίων εκθεμάτων. Οι υδατογραφίες, συνοδευόμενες από τις αφηγήσεις της ζωγράφου για τους τόπους τους οποίους επισκέφτηκε και κατέγραψε, προβάλλουν τη φυσική, αρχαιολογική και ιστορική διάσταση κάθε τόπου, ως μια υπενθύμιση της σημαντικότητας και μοναδικότητας των φυσικών στοιχείων του νησιού και του πόσο αυτά αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για την κατανόηση τόσο του παρελθόντος όσο και του παρόντος. Κυπριακό Μουσείο, Μουσείου 1, Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 22865854. Είσοδος ελεύθερη.

ΕΚΘΕΣΗ

Κυριακή Κώστα: Head & hand: Akamantis

Το **νέο** πρότζεκτ της Κυριακής Κώστα «Head & Hand: Akamantis», σε επιμέλεια Ευαγόρα Βανέζη και Μόνικας Ασημένιου αναπτύσσεται και εξελίσσεται μέσα από την επίκληση στη μνήμη, σε ιστορίες και μύθους της περιοχής της Πόλης Χρυσοχούς. Το ερωτικό στοιχείο και το πώς αυτό εκφράζεται μέσα από τους μύθους της περιοχής κατέχει εδώ πρωταρχική σημασία, ενώ το νερό –το κατεξοχήν στοιχείο του ερευνητικού πεδίου της καλλιτέχνης– συνδέει τις ιστορίες με την υλική υπόσταση των πραγμάτων.

Οι μύθοι της περιοχής είναι πολλοί, με πιο διαδεδομένο αυτόν της αφρογένειας Αφροδίτης, που θέλει τη θεά να λούζεται σε πηγή της περιοχής Ακάμα, απ' όπου ανάβλυζε καθαρό και δροσερό νερό. Εκεί ήταν που ο Άδωνις ερωτεύτηκε τη θεά μόλις ήπιε το νερό της πηγής. Αυτή η ξαφνική αλχημεία του έρωτα είναι που δίνει το έναυσμα στο εν λόγω πρότζεκτ. Διάρκεια έκθεσης ως 27 Οκτωβρίου 2023. Ξενοδοχείο Άνασσα και Τοπικό Αρχαιολογικό Μουσείο Μάριου-Αραινόης, Πόλη Χρυσοχούς.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Η εκστρατεία της Μικράς Ασίας

Η **έκθεση** που φιλοξενείται στο Μουσείο Συλλογής Γεωργίου και Νεφέλης Τζιάπρα Πιερίδη του Πολιτιστικού Ιδρύματος Τράπεζας Κύπρου, παρακολουθεί την πορεία από τη Μεγάλη Ιδέα της εθνικής ολοκλήρωσης στη συνοριακή και πληθυσμιακή διαμόρφωση του σημερινού Ελληνικού Κράτους, μέσα από τα δραματικά γεγονότα της Μικρασιατικής Εκστρατείας του 1922. Το ταξίδι ξεκινά με αναφορά στην άνηση του Ελληνισμού στη Μικρά Ασία και την Ανατολική Θράκη. Στην έκθεση παρουσιάζονται αντίγραφα

των ιστορικών τεκμηρίων που εκτίθενται στην έκθεση «Από τη Μεγάλη... στη σύγχρονη Ελλάδα» στην έδρα του ΕΙΜ στην Παλαιά Βουλή, η οποία περιλαμβάνει φωτογραφικά τεκμήρια, έγγραφα και αντικείμενα, πλαισισμένα από μαρτυρίες, αποσπάσματα ημερολογίων και δημοσιεύματα του Τύπου. Διάρκεια έκθεσης ως 30 Σεπτεμβρίου. Μουσείο Συλλογής Γεωργίου και Νεφέλης Τζιάπρα Πιερίδη, Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου, Φανερωμένης 86-90, Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 22 128157.

Οι κυπριακές θάλασσες στην εγκαυστική τέχνη της Αννας Αχιλλέως

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ**

Στο **καφέ** του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, που «βγαίνει» στον εσωτερικό κήπο με το φίλτραρισμένο φως, η καλοκαιρινή έκθεση φέρνει τις θάλασσες της Αννας Αχιλλέως-Stäubli. Είναι μια έκθεση βαθιά εσωτερική, αισθησιακή θα έλεγα, με σαφείς φιλοσοφικές προεκτάσεις, στεφανωμένες από το δέος και την έκσταση μπροστά στο μεγαλείο της θάλασσας. Η Αννα Αχιλλέως είναι μια καλλιτέχνης που έχει εκθέσει και πάλι στην Αθήνα (Genesis Gallery), όπως και στη γενέτειρά της την Κύπρο, στη Γαλλία και στην Ελβετία, όπου έχει ζήσει. Χαρακτηριστικό της τέχνης της είναι η τεχνική της εγκαυστικής, την οποία έχει καλλιιεργήσει και αναδειξει ως ένα προσωπικό ιδίωμα. Στο καφέ του Αρχαιολογικού (που συντονίζει η Αιμιλία Κουγιτά), η δημιουργός έχει δώσει διέξοδο στο πνεύμα με σειρά (εν είδει ζωφόρου) έργων με θέμα τη

θάλασσα σε μια χρωματική παλέτα του μπλε και του πράσινου με γαιώδεις προεκτάσεις. Η κ. Αχιλλέως, περήφανη για την καταγωγή που φέρει, άνθρωπος με ανήσυχη καλλιτεχνική φύση και με βαθιά σχέση με όσα ζωγραφίζει, σχέση αισθητηριακή και βιωματική, μας οδηγεί στις ακτές της Πάφου (όπου διαμένει). Στην έκθεση, την οποία επιμελήθηκε η ιστορικός τέχνης Iris Κρητικού, η καλλιτέχνης έχει αποτολμήσει, όπως η ίδια λέει, να αποδώσει το θαύμα της θάλασσας, με όλα τα μυστήρια και τους μυθικούς συμβολισμούς της. Γι' αυτό αναφέρεται στη θάλασσα της Τηθύος που πριν από εκατοντάδες εκατομμύρια χρόνια ήταν η θάλασσα που «γέννησε» τη Μεσόγειο και την Ερυθρά. «Να συλλάβεις τη θάλασσα στον πυρήνα της, είναι κάτι άπιαστο», λέει η κ. Αχιλλέως, «αλλά η πρόκληση σε οδηγεί μακριά... ένα κομμάτι θάλασσα, σαν να μαζεύεις ένα κοχύλι από την παραλία

Μία από τις θάλασσες της Αννας Αχιλλέως στην έκθεση στο καφέ του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου.

για να κρατήσεις την ανάμνηση και να μοιραστείς ένα τραγούδι...». «Στις θάλασσές της ανακαλύπτουμε τη δυνατότητα μιας νέας εκτέλεσης», γράφει η Iris Κρητικού, «που πραγματοποιείται με αλάνθαστη τεχνική και υπερβατική καλλιτεχνική ιδιότητα. Φωτίζοντας έτσι τις πολλαπλές επιστρώσεις της ιστορίας, την εξπρεσιονιστική συγκίνηση του ρευστού και αυτοσχέδιου χρωστήρα, της έξεργης υλικότητας, της ανεπαίσθητης φωτοσκίασης και της εκφραστικής χειρονομίας». Και πράγματι, η Αννα Αχιλλέως προσεγγίζει τις θάλασσές της ως κάτι ιερό αλλά συγχρόνως και ως κτήμα της. Είναι οι θάλασσες που βλέπει στο τοπίο της Πάφου, στις παραγόμενες σπλιές απέναντι στη Γερρόννη, όπως λέει, στον Αν Γιώργη της Πέγειας. «Το πιο ενδιαφέρον είναι ότι σε αυτό το νησάκι, τη Γερρόννη, γίνονται ανασκαφές και εκεί βρέθηκε ναός του Απόλλωνα...». Σε αυτό το

υποβλητικό τοπίο με τις στρώσεις της Ιστορίας, η Αννα Αχιλλέως θυθίζει το βλέμμα στην απεραντοσύνη της θάλασσας. Και συμπληρώνει: «Και ενώ ο Άνς Γιώργης αντικρίζει την Γερρόννη, στην πλάτη του έχει τρεις πρωτοχριστιανικές βασιλικές». Χρησιμοποιώντας την αρχαία τεχνική της εγκαυστικής, η Αννα Αχιλλέως ζει για μεγάλο διάστημα με το λιωμένο κερί, την υψηλή θερμοκρασία, τη δίνη των χρωμάτων. Η εγκαυστική με θέμα τις θάλασσες δίνει βάθος και μια ιδιόζουσα απτικότητα, ακρίβεια στο χρώμα και όλα εκείνη τη μυστηριακή αύρα. Η «Μεσόγειος», όπως τιτλοφορείται η έκθεση, είναι η επιτομή ενός σύλλογου βλέμματος σε ένα προαιώνιο μυστήριο.

«Μεσόγειος», έκθεση ζωγραφικής της Αννας Αχιλλέως-Stäubli. Καφέ Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου (οδός Πατισίων), έως 4/9 (Τρίτη 13.00-20.00, Τετάρτη - Δευτέρα 08.00-20.00).

Στα βαθιά νερά της Ανατολικής Μεσογείου

Οι παίκτες εντός και εκτός περιοχής,
οι επιδιώξεις τους, ο ρόλος της Ελλάδας

**ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΙΡΙΔΗΣ,
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΦΙΛΗΣ**
Ανατολική Μεσόγειος -
Ολική επαναφορά
Ιστορία και Γεωστρατηγική
μιας αναδυόμενης περιοχής.
Συνομιλίες με τον Μάκη Προβατά
Επιμέτρο: Εντι Ζεμενίδης
ΕΚΔ. Πατάκη, ΣΕΛ. 256

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Αρχικά ξεφύλλισα τις πρώτες σελίδες με μια σχετική διστακτικότητα δεδομένου ότι ανήκω σε όσους θεωρούν ότι οι συζητήσεις που γίνονται ανάμεσα σε δύο ή περισσότερους και μετά τυπώνονται στο χαρτί υπολείπονται πολλές φορές του δομημένου έργου ενός συγγραφέα με αποκρουσταλλωμένες αντιλήψεις ή ερευνητικό έργο, καθώς εκ των πραγμάτων υπάγονται στα ενδιαφέροντα του συζητητή, του προσώπου δηλαδή που κρατά τον ρυθμό της κουβέντας. Εν προκειμένου αυτή η αντίληψη ήταν λαθρασμένη, ξεκινώντας από την πρώτη θετική έκπληξη του βιβλίου που είναι ο τρόπος με τον οποίο ο δημοσιογράφος Μάκης Προβατάς διαχειρίζεται με αξιοπρόσεκτη μαεστρία μια

συζήτηση ειδική, με δύο πρόσωπα ιδιαίτερα έμπειρα όχι μόνο ως προς το αντικείμενο, αλλά και ως προς την έκθεση σε δημόσιες και ανοιχτές συζητήσεις.

Μόνη ένσταση είναι ίσως η χρήση του όρου «αναδυόμενη περιοχή» στον τίτλο του βιβλίου, καθώς η Ανατολική Μεσόγειος, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, βρίσκεται για αιώνες στο επίκεντρο γεωπολιτικών τροπών και ανακατατάξεων συνδεδεμένων άρρηκτα με την περιοχή της Βόρειας Αφρικής, της Μέσης Ανατολής και της Νότιας Ευρώπης. Αυτά όμως είναι δευτερευουσας σημασίας λεπτομέρειες. Σε αυτό το γόνιμο περιβάλλον διαλόγου, διεξήχθη μια συζήτηση η οποία έχει αξία να διαβαστεί από τους κατ' επιγίγνελμα ή κατ' έξιν καταναλωτές γεωπολιτικών αναλύσεων, κυρίως όμως από τον μέσο αναγνώστη που δεν έχει ούτε το «διεθνολογικό» υπόβαθρο ούτε και τον χρόνο να διαβάσει πενήτα βιβλία για τα πολλά και αντικρουόμενα συμφέροντα πάνω σε ένα χώρο ζωτικής σημασίας για τα Έλληνικά εθνικά συμφέροντα. Ο —υπουργός Μεταναστευσης και Ασύλου πλέον— Δημήτρης

Πλωτό γεωτρήσανο στα ανοιχτά της Λεμεσού, στην Κύπρο (φωτογραφία αρχείου). Η Ανατολική Μεσόγειος βρίσκεται για άλλη μια φορά στο επίκεντρο γεωπολιτικών και οικονομικών ανακατατάξεων.

Το βιβλίο προσφέρει εύληπτες πληροφορίες για τις πολλές και αντικρουόμενες δυνάμεις σε ένα χώρο ζωτικής σημασίας για τα ελληνικά εθνικά συμφέροντα.

Καιρίδης και ο Κωνσταντίνος Φίλης δίνουν συνοπτικές και πολύ σαφείς απαντήσεις σε ερωτήματα που ταλανίζουν τον δημόσιο διάλογο τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα μετά την αύξηση του ειδικού βάρους της Τουρκίας στην περιοχή μας, που εκ των πραγμάτων αφύπνισε και τη μέχρι πρότινος αλλού στραμμένη ενέργεια της Αθήνας.

Ένα από τα βασικά θετικά στοιχεία του βιβλίου είναι ότι στη συ-

A.P. PHOTO / PETROS KARADIAS

Ο δημοσιογράφος Μάκης Προβα-
τάς διαχειρίζεται με μαεστρία τη συ-
ζήτηση με τους Καίριδη και Φίλη.

αναδεικνύει τις πολυπλοκότη-
τες της περιφέρειας. Η Ιστορία,
ούτως ή άλλως, αποτελεί τη βα-
σική εργαλειοθήκη κάθε ειδικου-
των Διεθνών Σχέσεων, αλλά ο
δυο συζητητές του κ. Προβα-
τή τη χρησιμοποιούν όσο χρειάζεται.
Δεν τα αποδίδουν όλα σε κάποια
«νομοτέλεια» της Ιστορίας (λες
και κάτι τέτοιο υπάρχει), ούτε όμως
και αιθεροβατούν σχετικά με τη
δυνατότητα των κυβερνήσεων
και των δυνάμεων που βρίσκον-
ται αυτή τη στιγμή στην εξου-
σία ανά την υφήλιο να επιτύχουν
οτιδήποτε απλώς και μόνο επειδή
το αποφασίσαν.

Το βιβλίο κλείνει με ένα επίμετρο του Εντι Ζεμενίδη, το οποίο ακόμη και χωρίς υπογραφή θα μπορούσε να καταλάβει κανείς ότι έχει γραφτεί από τον εγγε-
 φало του ΗΑLC. Και αποτελεί μια άσκηση ρεαλισμού για τις ισορρο-
 πίες στο εσωτερικό των ΗΠΑ και
 πώς η Ελλάδα πρέπει να κινηθεί
 αν επιθυμεί να αποκτήσει μακρο-
 πρόθεση «αμερικανική» πολιτι-
 κή. Κάποια μαθήματα δημοσίας
 διπλωματίας, αλλά και διπλωμα-
 τίας Track 2, την οποία η Ελλάδα
 χρειάζεται όσο ποτέ άλλοτε.

Ακούς ό,τι αγαπάς
όλες τις ώρες

ΤΑΣΟΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ & ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ

6-10

ΠΡΩΤΗ
ΠΡΩΙΝΗ ΕΚΠΟΜΠΗ

ME 11.9%

ME 12.6%

ΣΟΦΙΑ ΠΡΩΙΜΟΥ

10-13

ΠΡΩΤΗ
ΜΕΣΗΜΕΡΙΑΝΗ ΕΚΠΟΜΠΗ

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΖΑΜΠΕΤΑΚΗΣ

21-24

ΠΡΩΤΗ
ΒΡΑΔΙΝΗ ΕΚΠΟΜΠΗ

ME 13.2%

@lovefmcypirus

* ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ SYMMETRON MARKET RESEARCH ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ
ΜΑΙΟΥ - ΙΟΥΛΙΟΥ 2022 ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΗΛΙΚΙΩΝ 13-80.

SATURDAY NIGHT MOVIE

Brought to you by:

Movies Best HD
THE HOME OF MOVIES!

DANGEROUS ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΣ

ΔΡΑΣΗ

ΣΑΒΒΑΤΟ 19 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 21:00

Ένας πρώην κοινωνιοπαθής ταξιδεύει σε ένα απομακρυσμένο νησί για να διερευνήσει τι κρύβεται πίσω από τον μυστηριώδη θάνατο του αδελφού του. Σύντομα έρχεται αντιμέτωπος με καταστάσεις που δεν είχε υπολογίσει.

Το Κανάλι Διατίθεται:

Θέση: 101

Θέση: 49 / 349

MESIMVRIA
www.mesimvria.com

Η Γκότμεχ δημιουργεί πάντα με υλικά της περιοχής. «Για το Περίπτερο, ήθελα μια ελαφριά κατασκευή, με λίγα θεμέλια, εύκολα επαναχρησιμοποιήσιμη, αρθρωτή. Το ξύλο ήταν το καλύτερο υλικό», λέει.

Η φύση είναι ο καλύτερος αρχιτέκτονας

Η Γαλλολιβανέζα Λίνα Γκότμεχ μιλάει με αφορμή τη φετινή δημιουργία της: το Περίπτερο της Γκαλερί Σερπεντιάν στο Λονδίνο

Συνέντευξη στην **ΤΖΙΝΑ ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Μια πολυγωνική ξύλινη κατασκευή που φιλοξενεί ένα πτυχωτό περιμετρικό τραπέζι θα βρισκεται στους Κήπους του Κένσινγκτον στο Λονδίνο έως τις 29 Οκτωβρίου. Το φετινό εφήμερο Περίπτερο της Γκαλερί Σερπεντιάν με τίτλο «Στο τραπέζι», εμπνέεται από τις ζωηρές συζητήσεις γύρω του καλώντας τους επισκέπτες να μοιραστούν το γεύμα τους αλλά και τις ανησυχίες τους για τα τρέχοντα κοινωνικοπολιτικά θέματα, αναζητώντας ταυτόχρονα την ευχαρίστηση της τελετουργίας του φαγητού και της συνύπαρξης.

Σε σχέδια της Γαλλολιβανέζας Λίνα Γκότμεχ (Lina Ghotmeh), το Παβίλιον κατασκευάζεται εξ ολοκλήρου από ξύλο, έχοντας κατά νουν το ελάχιστο ενεργειακό αποτύπωμα, τη βιωσιμότητα και την επανάχρηση.

«Η χρήση των υλικών προκύπτει από την αναζήτηση των πόρων του τόπου στον οποίο σχεδιάζω και από τη λειτουργία του έργου. Για παράδειγμα το κτίριο του Εργαστηρίου Δέρματος του Hermès στη Νορμανδία είναι κατασκευασμένο από τούβλα. Ψάχνοντας για τοπικά υλικά διαπίστωσα ότι υπάρχουν τεχνίτες πλινθοδομών στην περιοχή που χρησιμοποιούν τοπική γη, επομένως ήταν λογικό να χρησιμοποιήσω τούβλα, με στόχο μια κατασκευή χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Για το Περίπτερο, ήθελα μια ελαφριά κατασκευή, με λίγα θεμέλια, εύκολα επαναχρησιμοποιήσιμη, αρθρωτή. Το ξύλο ήταν το καλύτερο υλικό», αναφέρει η Γκότμεχ.

Μια περιμετρική κιονοστοιχία ερυθρελάτης διατάσσεται κάτω από έναν χαμηλό πτυχωτό θόλο που μιμείται τη δομή φύλλου φοίνικα. Στο κέντρο ένα μεγάλο ανοιγμά – αίθριο. Ως στοιχεία πλήρωσης: διάτρητα ξυλόγλυπτα πάνελ CNC κοπής με φλοράλ μοτίβα. Η Γκότμεχ υφαίνει ένα ήπιο μονοχρωματικό κλωστρό που αφήνει τον ήλιο και το φως να διεισδύσουν στο εσωτερικό, στο κέντρο του οποίου βρίσκεται μια στους ραδινούς κορμούς των δέντρων του παρακείμενου Χάιντ Πάρκ διατάσσεται κάτω από έναν χαμηλό πτυχωτό θόλο που μιμείται τη δομή φύλλου φοίνικα. Στο κέντρο ένα μεγάλο ανοιγμά – αίθριο. Ως στοιχεία πλήρωσης: διάτρητα ξυλόγλυπτα πάνελ CNC κοπής με φλοράλ μοτίβα. Η Γκότμεχ υφαίνει ένα ήπιο μονοχρωματικό κλωστρό που αφήνει τον ήλιο και το φως να διεισδύσουν στο εσωτερικό, στο κέντρο του οποίου βρίσκεται μια στους ραδινούς κορμούς των δέντρων του παρακείμενου Χάιντ Πάρκ διατάσσεται κάτω από έναν χαμηλό πτυχωτό θόλο που μιμείται τη δομή φύλλου φοίνικα.

Η κεντρική ιδέα της κατασκευής πατάει στις «togunas» του Μάλι. Οι «καλύβες συζήτησης» της κοινότητας της Δυτικής Αφρικής προσφέρουν σκιά και διαθέτουν χαμηλή στέγη, ώστε οι επισκέπτες να κάθονται αντί να στέκονται. Γεγονός που τους κάνει να

“

Το όνομα του έργου, «Στο τραπέζι», παραπέμπει στη συγκέντρωση γύρω από ένα τραπέζι για να μοιραστούν ένα γεύμα και όχι μόνο.

Μεγαλώνοντας στη Βηρυτό, είδα την πόλη κυριολεκτικά να σκίζεται, το χτισμένο τοπίο της να καταρρέει. Θέλω να φέρω τους ανθρώπους κοντά, σε αρμονική συμβίωση με το περιβάλλον.

χαλαρώνουν ώστε οι συζητήσεις να ρέουν χωρίς καβγάδες.

Η σύνθεση της Γκότμεχ εμπνέεται παράλληλα και από την ιστορία του κτιρίου της Σερπεντιάν. Τείποτειο το 1934, μεταμορφώθηκε σε γκαλερί τέχνης το 1970 και έως τα τέλη του '60 έβγαζε τραπεζάκια στον χώρο που καταλαμβάνει τώρα το Παβίλιον. Για να μας θυμίσει το γεγονός, συνεργάστηκε με το καφέ της γκαλερί προσφέροντας ένα μενού προϊόντων τοπικής προέλευσης με μεσογειακή αίσθηση. Σκοπός της να ενθαρρύνει τους επισκέπτες να σκεφτούν πώς καταναλώνουν – τόσο τα τρόφιμα όσο και τους υλικούς πόρους.

Τροφή για σκέψη

Το φαγητό ως βασική ανθρώπινη ανάγκη ή μήπως ως «τροφή για σκέψη»; «Βλέπω την αρχιτεκτονική ως εργαλείο για να μάθουμε για το περιβάλλον μας, έναν πορώδη χώρο που βρίσκεται στο κέντρο των συζητήσεων και των σχέσεων που ξεδιπλώνονται για παράδειγμα σ' ένα γεύμα. Το ίδιο το όνομα “Στο τραπέζι” παραπέμπει στην πράξη της συγκέντρωσης γύρω από ένα τραπέζι για να μοιραστούν ένα γεύμα

Η κεντρική ιδέα του σχεδίου πατάει στις «togunas», τις «καλύβες συζήτησης» του Μάλι, που προσφέρουν σκιά και διαθέτουν χαμηλή στέγη.

Μια περιμετρική κιονοστοιχία ερυθρελάτης διατάσσεται κάτω από έναν χαμηλό πτυχωτό θόλο που μιμείται τη δομή φύλλου φοίνικα.

«Η αρχιτεκτονική έχει μια ζωή και μια μεταθανάτια ζωή, όπως η γεωργία, η παραγωγή τροφίμων και η κομποστοποίηση», πιστεύει η Γκότμεχ.

και όχι μόνο, ενθαρρύνοντας την αίσθηση της συλλογικότητας και της ευφορίας. Η έννοια του “μαζί” και οι τελετουργίες “του τραπέζιου” παίζουν καθοριστικό ρόλο στον σχεδιασμό», προσθέτει. Γεννημένη στη Βηρυτό τη δεκαετία του 1980, η Γκότμεχ μεγάλωσε στο «Παρίσι της Μέσης Ανατολής» που σημαδεύτηκε από τον εμφύλιο πόλεμο και όχι μόνο. Με αρχιτεκτονικές σπουδές στο Αμερικανικό Πανεπιστήμιο της Βηρυτού και στην École Spéciale

d' Architecture στο Παρίσι, ασχολείται με τη μνήμη, τον χώρο, το τοπίο και την «Αρχαιολογία του Μέλλοντος». Το κοινό στοιχείο των πολλαπλών «Α»: Αρχιτεκτονική, Αρχαιολογία, Ατμόσφαιρα και Τέχνη (Art) που διαπερνούν τα έργα της «είναι ένας συνεχής αγώνας για διαφορετικότητα, πολυεπιστημονικότητα και ομορφιά».

«Μεγαλώνοντας στη Βηρυτό, είδα την πόλη κυριολεκτικά να σκίζεται, το χτισμένο τοπίο της να καταρρέει, τη φύση να

εισβάλλει και να ξαναδίνει ζωή. Ενώσα την ανάγκη να επαναφέρω την ομορφιά στον τόπο, να θεραπεύσω όσα είχαν καταστραφεί. Σπούδασα Αρχιτεκτονική για να φέρω τους ανθρώπους κοντά, σε αρμονική συμβίωση με το περιβάλλον και τη φύση. Η φύση είναι ο καλύτερος αρχιτέκτονας», υποστηρίζει η Γκότμεχ.

Το 2005 κερδίζει τον διεθνή αρχιτεκτονικό διαγωνισμό για τον σχεδιασμό του Εθνικού Μουσείου της Εσθονίας και ιδρύει το στούντιο DGT Architects στο Παρίσι. Από τις πρώτες της αναμνήσεις φτάνοντας 21 ετών στο Παρίσι, είναι το Κέντρο Πομπιναίου: η βουή της μεγάλης πλατείας απέναντι από ένα πολύχρωμο κτίριο που σφύζει από ζωή και τέχνη. Ενώ η δυνατότερη ανάμνησή της από τη Βηρυτό: «η απέραντη καταγάλανη θάλασσα, που λαμπυρίζει κάτω από το χρυσαφένιο φως του ήλιου».

Αναπληρώτρια καθηγήτρια στην École Spéciale d' Architecture στο Παρίσι, έχει διδάξει στο Γεϊλ και στο Πανεπιστήμιο του Τorónto, ενώ το 2021 ορίστηκε συμπρόεδρος του επιστημονικού θεματικού δικτύου του υπουργείου Πολιτισμού της Γαλλίας για την Αρχιτεκτονική σε ακραία κλίματα. Ο άνθρωπος στέκεται στην καρδιά του σχεδιασμού της, πιστεύει ότι οι γυναίκες είναι ορατές στην αρχιτεκτονική σκηνή, αρκεί να κοιτάζουμε πιο προσεκτικά, ενώ αυτό που κάνει έναν δημόσιο χώρο ενδιαφέροντα είναι «η ζεστασιά, η ευχαρίστηση, η άνεση και η έκπληξη». Η αρχιτεκτονική της θέλει να προκαλεί «μια διαρκή αίσθηση ζεστασίας. Την ικανότητα να ελευθερώνεσαι, να ανοίγεσαι και να έρχεσαι σε διαλεκτική σχέση με τις αναμνήσεις σου».

Η επισιτιστική κρίση

Ο φετινός σχεδιασμός του Περιπτέρου θέτει επίσης το ζήτημα της παγκόσμιας επισιτιστικής κρίσης: της έλλειψης τροφίμων για το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού της γης σε αντιδιαστολή με τη χαλαρή κοινωνική συνάθροιση γύρω από το τραπέζι.

«Με το θέμα ασχολούμαι εδώ και χρόνια σε έναν χώρο στο 13ο διαμέρισμα του Παρισιού, δίπλα στον παλιό σταθμό Masséna. Καταφύγιο πλέον βιοποικιλότητας, προϊόν ανοικτής πρόσκλησης για καινοτόμα έργα στο Παρίσι που θα ανταποκρίνονταν στις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής και στις λειτουργικές αλλαγές που υφίστανται οι πόλεις μας. Η νικήτρια πρότασή μας ήταν να αναπτύξουμε ένα έργο που θα αντιμετωπίζει μέσω της λει-

τουργίας του το ζήτημα της βιωσιμότητας των τροφίμων. Η ιδέα ήταν η επισιτιστική κρίση και η δυσλειτουργία της τροφικής αλυσίδας. Δημιουργήσαμε έναν τόπο και ένα πρόγραμμα ενημέρωσης για το πρόβλημα, οργανώνοντας τις διάφορες λειτουργίες των επιμέρους χώρων ως ένα οικοσύστημα γύρω από τη βιώσιμη διατροφή και την αειφορία. Η τροφή είναι αυτή που διέπει την ουσιαστική σχέση μας με τη Γη. Οι πολυλειτουργικοί χώροι του κτιρίου επιτρέπουν στον κόσμο να “περπατήσει” μέσα στον κύκλο της διατροφής από το “fourche à la fourchette” (“από το αγρόκτημα στο προυόνι”) μέσω ενός C2C σχεδιασμού».

Το έργο ακολουθεί τα βήματα της γενικής αναθεώρησης του ευρωπαϊκού συστήματος τροφίμων μέσω της στρατηγικής «από την παραγωγή στην κατανάλωση» προς την οικοδόμηση ενός βιώσιμου συστήματος τροφίμων που στοχεύει στη βελτίωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, στην υγεία και στην προστασία όλων των οικονομικών παραγόντων στην τροφική αλυσίδα.

Το C2C ή Cradle to Cradle είναι ο ολιστικός σχεδιασμός και η δυναμική αέναη κυκλική κυκλοφορία και παραγωγή προϊόντων, υλικών και θερεπτικών συστατικών, μιμούμενη τον βιολογικό μεταβολισμό της φύσης. Χημικά αβλαβή και ανακυκλώσιμα, χωρίς απόβλητα.

«Εδώ μπορεί κανείς να φυτέψει, να καλλιεργήσει, να μεταμορφώσει, να διδάξει, να ζήσει, να ανταλλάξει, να μάθει, να συντηρήσει, να κομποστοποιηθεί... Θέλουμε να ευαισθητοποιήσουμε σχετικά με τη μαζική σπατάλη τροφίμων στον πλανήτη, σε αντιδιαστολή με την έλλειψη τροφής για μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Να αναφερθούμε στα περίπλοκα μη βιώσιμα ζητήματα που δημιουργούνται εξαιτίας της παγκοσμιοποιημένης τροφικής αλυσίδας προωθώντας μια βιώσιμη και δίκαιη τροφική αλυσίδα. Το έργο αυτό, σε συνδυασμό με το Περίπτερο της Γκαλερί Σερπεντιάν, προάγει μια μεγαλύτερη κατανόηση των οικολογικών και κοινωνικών πτυχών του φαγητού. Πρόκειται για ένα πρωταρχικό μοντέλο μιας πλήρους διατροφικής κουλτούρας που δίνει έμφαση στην αυτάρκεια, την επαναχρησιμοποίηση, την κυκλική οικονομία, το σύστημα ανατροφοδότησης. Η αρχιτεκτονική λειτουργεί με τον ίδιο τρόπο. Έχει μια ζωή και μια μεταθανάτια ζωή, όπως η γεωργία, η παραγωγή τροφίμων και η κομποστοποίηση».

Δεκαπενταύγουστος

Του **ΘΑΝΑΣΗ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ**

Η μνήμη ανάγλυφη όπως τα σαμιαμίδα, μόνιι των τοίχων
Ένοικοι μαζί με τα έντομα στα μονοπάτια που οδηγούσαν
Και κώνεψε η βλάστηση, άναρχη εν αρχή και εν τέλει

Οι μυρωδιές μόνο από την πρωινή αχλύ
Και τις λιπόθυμες πνοές του Αυγούστου σταθερά
Οι μόνιι άποικοι συν τις χαμένες μουσικές από τις ομιλίες

Τώρα μόνον φυλλάματα όπου πληκτρολογούν
Κελαδισμοί από όσους βρήκαν εκεί το καταφύγιο
Της ασυλίας σ’ ένα ελάχιστο αγέρι που ελίσσεται

Όλοι χαμένοι· κι οι εορτάζοντες κι οι καλεσμένοι
Πλήθος αλλότριο μέσα στην κάψα του καιρού
Και στην αψάδα ενός πλησίστιου φεγγαριού

Που εμποδίζει για να βγουν τα πυροφάνια
Σε άλλες θαλάσσιες διαδρομές χρυσίζοντας τους θησαυρούς
Του βλέμματος, αθέατους από τα νεύματα των άλλων

Μένουν τα ίχνη από τις απογευματινές προηγιασμένες
Αραιοκατοικημένες ανάκαθεν με λιγοστό θυμίαμα
Στς ζέστς ξαποσταίνουν την ακινησία

Βήματα ερειπωμένα, στην περιφέρεια μιας μνήμης
Που ακνίζει καθώς ψύχεται, χαμένος πλανήτης και
Επιβεβαιώνει τη ζωή γλιστρώντας προς τον θάνατο·

Ιβίσκοι και τριανταφυλλίες, αγιόκλημα και γιασεμιά
Πλεγμένα σε κληματαριές με τα τσαμπιά στη βράση τους
Να ξεχειλίζουν δίνοντας μάχη άνιση με σμήνη

Σφήκες που πολιορκούν τον ώριμο χυμό στις ρόγες
Κι οι λίθοι ακόμη να ρουφάνε τα τριξίματα της νύκτας
Να διαστέλλονται μαζί μες στις δεσιές ξύλα κι αρμοί

Πορτοπαράθυρα να λείκουνε τη σκόνη στις γρίλιες
Και να φωλιάζουν στις γλυφές τους αυγά σε θερμή επώαση
Από της εντομοπανήγυρς το βουητό, σαν άλλοτε παράσιτα

Όλοι χαμένοι· κι η γιορτή που κάποτε ετοιμαζόταν
Κι ενίοτε μεθεόρτια βάραινε στο πέρασμά της
Σαν άλλο οχηματαγωγό που αφήνει κύματα αέρα

Λόγια που είχαν πλέξει στεφάνια στον αέρα με ευχές
Από την εσπεράντο της μουσικής στη μυστική γλώσσα
Της ποίησης μέχρι την ποίηση της μπτρικής μέσω ψαλμών

Που άλλη δεν έχει στη γραμμική γραφή γάμα της αγάπης
Γέλια, χειρονομίες και διαπιστευτήρια. Πως φτάσαμε ως εδώ
Σε μια συνάντηση που άλλη ο χρόνος δεν θα δεξιωθεί

Άνθρωποι, ψυχικές βακτηρίες σε σκιές κεντημένες στο φως
Αυτού του τύπου που σου εμπόδισε την περπατησιά

Σαν στενό παπούτσι και πλήγωσέ σου τα πόδια,

Ο ίδιος τόπος σε ανάθρεψε με αναπνοές και χάρια, με
Το βραδινό συλλαλητήριο των πουλιών πριν κοιμηθούν
Ομιλίες που φέρνει ο αέρας σαν ψαλμωδίες σε πλάγιο δεύτερο

Αναμνήσεις ληγμένες οριστικά ενώ σφραγίζονται ερμητικά
Από ένα δεν θυμάμαι και η μυρωδιά του καμένου, σαν θυμίαμα
Καντήλι ανεβαίνει να φωτίσει τα αφώτιστα

Κι οι άνθρωποι στη θερινή αντιλία μολυβιές φιγούρες
Σαν δισδιάστατα φαντάσματα, σαρκία, προβολές από σκοτάδι
Μέσα στη λάμψη δηλώνοντας της δικής τους θερμότητας την
ακτινοβολία

Αγάλματα από πάγο μες στην ηλιακή αρπάγη.
Απορροφώντας όλο το φως, μαύρες τρύπες που ανοίγονται
Στο παγερό διάστημα. Σαν κλήση από άγνωστο αριθμό

Που δεν θα απαντήσεις, και έρχεται κατά κύματα
Θάλασσα, το κέντρο της δεν είναι πουθενά σαν την αρχή της
Αφανέρωτη θάλασσα, χιλιάδες τέλη στις ακτές αφροστεφανωμένα.

Οι εν ζωή απουσίες, οι εν θανάτω απώλειες με
Το προσκύνημα στο παρελθόν να αποδεικνύεται υπόκληση
Σε ένα μέλλον που λιγοστεύει κάποτε μέχρι μηδενισμού

Η σκιά της βερικοκιάς, όπως φέρνει κινούμενη το μελτέμι
Στην ακινησία του δωματίου, μέσα σε λουτρό φωτός
Σήμαντρα στραφταλίζοντα που πχούν στις φωτοσκιάσεις

Το παλιό σπίτι με όλα τα πορτοπαράθυρα ανοιγμένα
Στον αέρα με κλαδιά ν’ απλώνουν στα δωμάτια τους ανθούς τους
Ακούγοντας κελαδισμούς, πρώτο ξημέρωμα προτού φωτίσει,

Μ’ όλη την πρωινή δροσιά να ’χει φωλιάσει στα δωμάτια
Και τις συνομιλίες των πουλιών να πλέκονται σε βλέφαρα
μισάνοικτα.
Απρόσμενα γαυγίσματα νυχτερινά με την περίπολο της πανσελήνου

Να χρυσώνει απ’ τα υπέρθυρα το σκοτάδι
Το παλιό σπίτι με το κεραμίδι στα θεμέλια
Με τις ταρατσες σπαρμένες αστροβασίες σε θερινούς ύπνους

Και το αρχαίο πηγάδι στο υπόγειο όπου παφλάζει το παρελθόν
Αγίασμα δίχως μνήμη πάλι να κατοικήσει αφήνοντας
Τα όνειρα στα ρεύματα του αέρα από το μεγάλο παράθυρο

Ως το στενό παραθυράκι του λουτρού να περνούν κατά κύματα
Μορφές παιδιά και γέροντες, νέοι και νέες με κοντομάνικα
Εφηβοι με ενδυμασίες θερινές, ψαθάκια και υποκάμισα ανοικτά

Από άλλες εποχές, δεκαετίες πέραν του αιώνος περασμένες
Τρεχαλητά, τραγούδια και μαντίλες κουμιάτικες σε γέριες κοτσίδες.
Εφεξε, φώτισε λιγάκι, κι οι μέρες να μικραίνουν με τρόπο
πλέον ορατό

Απ’ το Δεκαπενταύγουστο πια μια ανάσα ο χειμώνας, ένα ίχνος
Ένα κέλυφος μόνο το σπίτι άδειο κι από τις χαραμάδες
Σφυρίζουν τα μελτέμια τις μελωδίες της απουσίας

Σαν μισινέτζα ασημίζει στον ήλιο της αράχνης ακτινωτός τροχός
Στο δίχτυ του πάνοντας ουράνια πλάσματα, παλλόμενα του αέρα
Και στην πανσέληνο λέπια από του σαλιγκαριού το πέρασμα

Κι από της αράχνης τις παγίδες, απ’ όπου ελάχιστη δροσιά
Εδρεύει στη σιωπή και οι παλιές φυτείες τα φούλια, οι γαρδένιες
Τα νυχτολούλουδα επανέρχονται στο γύρισμα του χρόνου

Μια αλήθεια αμετάκλητη που γνέφει από το χώμα στο χώμα και
Το πρώτο φως από τις γρίλιες χάνεται πρώτα μέσα στους καθρέφτες
Με τις πρώτες κωδωνοκρουσίες από κοινού.

Η νέα σελήνη τα τελευταία χρώματα της δύσης με το δρεπάνι
της θερίζει
Ο άνεμος ταραίζει τις σκιές, σαν να εναλλάσσεται η πηγή του φωτός
Και να σαλεύει ο ήλιος όσο το σπίτι κρατάει στα ύψαλά του τη δροσιά

Τα φώτα της νύκτας τρεμοπαίζουν σαν πούλιες το ξημέρωμα
Η πέτρα όπως ξερνάει την υγρασία ξερνάει και τον ήλιο
Το φως σαν φλόγα του καλοκαιριού, σαν καύμα σκοτεινιάζει

Σε μια γιορτή όπου όλοι στο τέλος μπερδεύουν τη χαρά
Με τη συγκίνηση ενός απρόσμενου ανταμώματος σε θρήνο
Απρόσιτο αγκαλιασμένοι κλαίνε και ανακαλούν από ώρα

Όσα ανεβαίνουν στον αφρό σαν να ’χανε βουτήξει
Σε θαλασσινό νερό και να τα σήκωνε στους ώμους της η αρμύρα
Και το αλάτι να τα λικνίζει σαν σε ελαφρόπετρα

Γλιστράει από τις γρίλιες το ξημέρωμα να εξημερώσει τα αξημέρωτα
Όσο ακόμα τρομαλέοι οι άνθρωποι καθ’ ύψος από το ισόγειο χτίζουν
Τη μεγαλύτερη απόσταση αιτώντας από τη γη κι από το χώμα

Για κατοικία τους να φτιάξουν στον αέρα εν ζωή ακόμη
Εκείνο που μετά επί χρόνια θα τους τυλίγει και θα ενοικούν
Φαντάσματα άφанта όπως τα πουλιά συνεχίζουν και νέμονται τη μέρα

Μαρία, Παναγιώτα, Μαίρη, Παναγιώτης, Μαρία,
Μάρα, Μάριος, Πάνος, Μαρία, Μαρίλυ, Μαριγώ,
Νότης, Πανάγος, Μύριαμ, Μαρία, Τάκης, Παναγιώτης, Άννα

Ονόματα που βλέπουν πάντοτε το φως ενώ οι άλλοτε φέροντες
Μόνον σκοτάδι, κι ακούγεται μια ηχώ κάθε Δεκαπενταύγουστο
Μέσα στα χρόνια σ’ ένα κοχύλι ασβεστολιθικό

Να φλέγεται, να μαίνεται με τους αέρηδες και να σφυρίζει
Η μνήμη ένα παιχνίδι χαλασμένο παιδικό σε ένα προσκλητήριο
Όπου οι απόντες έρχονται να πιουν από της λήθης τον ερειπιώνα
Πόσιμο νερό.

Ο κ. Θανάσης Χατζόπουλος είναι παιδοψυχίατρος και ποιητής (Κρατικό Βραβείο
Ποίησης 2022).

Απ’ το Δεκαπενταύγουστο πια μια ανάσα ο χειμώνας, ένα ίχνος/ Ένα κέλυφος μόνο το σπίτι άδειο κι από τις χαραμάδες/ Σφυρίζουν τα μελτέμια τις μελωδίες της απουσίας.

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Αποκατάσταση διαρκείας

Το Μνημείο του Ολοκαυτώματος είναι ένα από τα βασικά αξιοθέατα, αλλά οι επισκέπτες του (πάνω από 500.000 ετησίως) θα πρέπει να γνωρίζουν ότι για τα επόμενα 15 χρόνια θα συμβιώνουν με έργα αποκατάστασης. Το Μνημείο, έργο του Πιέτερ Αϊζενμαν, εγκαινιάστηκε το 2005 και χαρακτηρίζεται από τις 2.711 στήλες μνήμης για τα θύματα του Ολοκαυτώματος. Οι στήλες από τσιμέντο παρουσιάζουν ρωγμές και το έργο θα γίνει χωρίς να διακοπεί η επισκεψιμότητα.

ΑΝΖΟΥ

Στο μεσαιωνικό αββαείο

Ο Φαμπιέν Μερέλ (γενν. 1981), από τους πολύ ενδιαφέροντες σύγχρονους εικαστικούς δημιουργούς στη Γαλλία, παρουσιάζει μια νέα ενότητα γλυπτών και εγκαταστάσεων μέσα στο υποβλητικό εσωτερικό του ιστορικού μεσαιωνικού αββαείου Fontevraud, με μεγάλη μοναστική παράδοση από τον 12ο έως τον 18ο αιώνα. Είναι χώρος επισκέψιμος τόσο για την αρχιτεκτονική, την ιστορία και τους κήπους όσο και για τις περιοδικές εκθέσεις τέχνης και σύγχρονων δημιουργών.

ΒΕΛΓΙΟ

Κατοικίες με ποιότητα

Στην πόλη Σότεγκεμ, στην ανατολική Φλάνδρα, το αρχιτεκτονικό γραφείο Studio Farris έχει ολοκληρώσει ένα νέο οικιστικό πρότζεκτ που βασίζεται σε πυρήνα παλαιών κτιρίων με σύγχρονες προσθήκες. Διατηρείται η οικεία κλίμακα της γειτονιάς, ενισχύεται η ιδιωτικότητα σε ένα περιβάλλον κοινότητας, ενώ έμφαση δίνεται στον ρόλο του πρασίνου που απορροφάει θορύβους, απομονώνει ιδιοκτησίες, καθαρίζει τον αέρα και ευφραίνει τις αισθήσεις.

ΜΑΔΡΙΤΗ

Η Παναγία του Φρα Αντζέλικο

Αξιοθέατο για τους επισκέπτες στο Μουσείο Thyssen-Bornemisza στη Μαδρίτη είναι η Παναγία του Φρα Αντζέλικο, που εκτίθεται σε ειδικό χώρο, ούτως ώστε το κοινό να μπορεί να θαυμάσει το έργο της αποκατάστασης. Εκτίθεται ως εγκατάσταση, καθώς ο περιβάλλον χώρος περιλαμβάνει αντικείμενα (όπως μουσικά όργανα) τα οποία διακρίνονται στον πίνακα. Είναι μια κορυφαία στιγμή του Φρα Αντζέλικο, που το κοινό θα μπορεί να δει από κοντά έως το τέλος του έτους.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Φρανς Χαλς

Η επόμενη μεγάλη έκθεση στη Νάσιοναλ Γκάλερι του Λονδίνου θα συναρπάσει τους θαυμαστές της ολλανδικής ζωγραφικής, καθώς θα είναι αφιερωμένη στον Φρανς Χαλς (1582-1666). Η έκθεση θα εγκαινιαστεί στις 30 Σεπτεμβρίου και σε συνεργασία με μεγάλα ολλανδικά μουσεία θα φέρει κοντά περίπου 50 έργα. Ο Φρανς Χαλς ήταν περίφημος για τα πορτρέτα του και γύρω του είχε συγκροτηθεί η καλλιτεχνική σκηνή του Χάαρλεμ.

Το Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης διερευνά τη διάδοση της φωτογραφίας μετά το 1888.

Όταν η Κόντακ άλλαξε τον κόσμο το 1888

Ο εκδημοκρατισμός της φωτογραφίας ήταν μία από τις αστικές επαναστάσεις του 19ου αιώνα. Άλλαξε την καθημερινότητα, τις κοινωνικές και επαγγελματικές σχέσεις, την εντύπωση που είχαν οι άνθρωποι για τον εαυτό τους και τους άλλους. Γέννησε έναν νέο επαγγελματικό κλάδο, ενίσχυσε την επιθυμία για ταξίδια, έδωσε δυνατότητα για καλλιτεχνικές λήψεις. Οργανώθηκε ο κρατικός έλεγχος και η ταυτοποίηση των πολιτών, ενισχύθηκε ο ρόλος της αστυνομίας, βρήκαν νέες δυνατότητες η

τυπογραφία και οι εκδοτικές επιχειρήσεις. Ο τουρισμός βασίστηκε στη διάδοση της εικόνας. Η νέα έκθεση στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης (Moma), στον πέμπτο όροφο και με τίτλο «Visual Vernaculars», εστιάζει στην έκρηξη που έφερε η Κόντακ από το 1888 και μετά με τη διάδοση στην αγορά των ατομικών και εύχρηστων φωτογραφικών μηχανών. Εκείνη την εποχή, στα τέλη του 19ου αιώνα, επικράτησε η νέα τρέλα της φωτογραφικής μηχανής και χιλιάδες

ευκατάστατοι, κυρίως, αστοί επιδόθηκαν με μανία στη φωτογράφιση προσώπων, κτιρίων και τοπίων. Οδηγούμαστε αναπόφευκτα σε μια συγκριτική αντιπαράθεση του τότε με το τώρα, στην επανάσταση της εικόνας σε δύο εκδοχές, του 19ου και του 21ου αιώνα. Κοινός παρονομαστής η δυνατότητα του ανθρώπου να αυτονομείται και να σκηνοθετεί τη δημόσια εικόνα του εαυτού του. Η έκθεση αντλεί υλικό από τις πλουσιότερες συλλογές φωτογραφίες του MoMa και εστιάζει στα στιγμιότυπα, στα πορτρέ-

τα σε φωτογραφικά στούντιο και στις οικογενειακές φωτογραφίες, κρατώντας την επιλογή σταθερά μακριά από την ανεξάρτητη καλλιτεχνική σκηνή της φωτογραφίας του 1890-1910. Εμφαση δίνεται συνεπώς στην επανάσταση του νέου μέσου, στην εργονομία των φορητών, προσωπικών φωτογραφικών μηχανών και στην καλλιέργεια μιας διάχυτης φωτογραφικής μανίας. Ενδιαφέρουσα είναι επίσης η παράμετρος που δείχνει πως η καθημερινή φωτογραφία για πάσα χρήση επηρέασε

εντέλει και τη δουλειά των καλλιτεχνών φωτογράφων, σε μια σύμπλευση κοινωνικής ώσμωσης και νεωτερικών αντιλήψεων για την αστική κοινωνία. Η πιο σημαντική επίδραση της εκβιομηκάνισης των φωτογραφικών μηχανών και της διάθεσής τους στο εμπόριο είναι η αλλαγή που συνέβη στον αυτοπροσδιορισμό των ανθρώπων και κατ' επέκταση σε αντιλήψεις για τη μόδα, το σώμα, την ομορφιά και το αναπάντεχο. Ήταν μια επανάσταση ασύλληπτης επιδρα-στικότητας.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

«Είπες πως δε θα με ξεχνούσες/ λόγια ήτανε μόνο»

Ο κύριος Γκρι συνεχίζει την ανάπαυλά του πλάι στη θάλασσα διαβάζοντας για πολλοστή φορά το κομψό τομίδιο «Κινεζικά και ιαπωνικά ποίηση» του Ανδρέα Αγγελάκη (1940-1991) από τις εκδόσεις Καστανιώτη (1983). Σήμερα επιλέγει από παλαιά ιαπωνικά ποιήματα, αντλημένα από τρεις πολύ σημαντικές ποιητικές ανθολογίες («Μαν Γιόσου», «Κοκίνσου» και «Σινκονσίσου»), που καλύπτουν, όπως γράφει ο Ανδρέας Αγγελάκης, το διάστημα της ποιητικής παραγωγής από τα μέσα του 8ου αι. έως το 1205.

«Περισσότερο στυλιζαρισμένη από την κινεζική, με τα καθιερωμένα λυρικά της σύμβολα –το φεγγάρι, τ' ανθάκια των δέντρων που πέφτουν, τη σιωπή του χιονιού, την άχρηνη, παράλληλη ζωή του ονείρου που οι άνθρωποι μιλούν άφωνα για ό,τι περνά από τη συ-

«Ας πούμε, λοιπόν, πως/ δε σ' αρέσω – καλά. / Όμως δε θα 'ρθείς/ μίτε την πορτοκαλιά να δεις/ ολάνθιστη στην πόρτα;».

νειδση σαν σκιά– κατορθώνει να δώσει μια εντύπωση εσωτερικού, συκρατημένου κραδασμού και αποπνευματωμένς φυσιολατρικής έμπνευσης».

Από την ανθολογία «Μαν Γιόσου»:

- Σκεφτόμουν τα λουλούδια: Ας πούμε, λοιπόν, πως/ δε σ' αρέσω – καλά. / Όμως δε θα 'ρθείς/ μίτε την πορτοκαλιά να δεις/ ολάνθιστη στην πόρτα;
- Ο έρωτας είναι ένα μαρτύριο/ όποτε τον κρύβουμε./ Γιατί να μην τον δείχνουμε γυμνό/ σαν το φεγ-

«Ο έρωτας είναι ένα μαρτύριο/ όποτε τον κρύβουμε./ Γιατί να μην τον δείχνουμε γυμνό/ σαν το φεγγάρι που βγαίνει/ πίσω απ' το χέλι του βουνού;».

γάρι που βγαίνει/ πίσω απ' το χέλι του βουνού;

- Απόψε το βραδάκι θα 'ρθω/ λιγάκι να σε δω μες στ' όνειρό σου./ Κανείς δε θα με δει, μίτε θα με ρωτήσει/ γιατί ν' αφήσεις το πορτάκι σου ξεκλείδωτο.
- Πάλι ολομόναχη θα πρέπει/ να κοιμηθώ και σήμερα το βράδυ/ πάνω στη στενή μου ψάθα/ ανήμπορη να συναντήσω πάλι/ τον άντρα που πυρκαγιά μου άναψε;
- Ονειρα, ακούστε με όνειρά μου!/ Μην με σμίξετε/ μ' εκείνον που αγαπώ/ γιατί όταν πια ξυπνήσω/ νιώθω μια τόσο παγωμένη μοναξιά.
- Από την ανθολογία «Κοκίνσου» (αρχές 10ου αι.): Όπως ο πάγος που λιώνει/ σαν η άνοιξη αρχίζει/ χωρίς ν' αφήνει ίχνη πίσω του/ έτσι η καρδιά σου/ ας έλιωνε κυλώντας προς τα μένα./ Κάτι που μαραινεται/ χωρίς ν' αφήσει πίσω του σημάδι/ είναι το άθος/ της καρ-

διάς του ανθρώπου/ σ' αυτό τον κόσμο./ Μπορεί αυτός ο κόσμος/ ο παμπάλαιος/ να 'τανε πάντα του τόσο λυπημένος/ ή γίνεκε έτσι μοναχά/ για μένανε;

- Από την ανθολογία «Σινκονσίσου» (1205): (...) Τιποτα πια/ δικό σου δεν απόμεινε σ' αυτή τη κλόη/ που κάποτε μαζί πατούσαμε: καιρός που πέρασε από τότε / – μια ερημιά ο κήπος τώρα. / (...) Είπες πως δε θα με ξεχνούσες/ λόγια ήτανε μόνο/ ό,τι απομένει ακόμα/ είναι το φεγγάρι που έλαμπε εκείνη τη βραδιά/ και τώρα να 'το πάλι./ Ακόμα και σε κάποιον/ ελεύθερο από πάθη/ η θλίψη αυτή θα ήταν φανερή:/ δέιλι φθινοπωρινό σε βάλτο/ που βλέπεις το κεφάλι μιας μπεκάτσας./ Ζώντας ολομόναχος/ σ' αυτό το χώρο ανάμεσα στα βράχια/ μακριά απ' την πόλη/ εδώ, όπου κανένας δε με βλέπει/ στη θλίψη θα δοθώ.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της ΣΙΣΣΥΣ ΑΛΩΝΙΣΤΙΩΤΟΥ

Πότε θα φύγεις μαμά;

Τρίβω τα μάρμαρα, κλείνω τα παραθυρόφυλλα, πλένω τα παντζούρια. Δεν νομίζω ότι ήθελες να κάνω τέτοιες δουλειές αλλά μπερδεύομαι συχνά πια. Το σίγουρο είναι ότι ήθελες να φοράω γάντια για να μη χαλάσω τα χέρια μου, και φυσικά δεν το έκανα. Προς το τέλος μόνο απέκτησε νόημα για μένα η χαρά σου και τότε άρχισα να φοράω αυτά που μου αγόραζες. Όταν σ’ έβλεπα. Τώρα τα φοράω όλα. Οχι αυτά που μου αγόραζες. Τα δικά σου ρούχα. Θα ‘χεις ξεχάσει μάλλον εκείνο το δερμάτινο μαντό, έφερνε κάτι από ‘60s, μου το έλεγες όταν με πιέζες με την αγάπη σου να το φορέσω, δεν το ήθελα, τώρα έχει γίνει το αγαπημένο μου, ένα από τα αγαπημένα μου. Όλα αγαπημένα μου τώρα. Τόσα χρόνια έφευγα από σένα κι αρκούσε ένας τόσο θα θάνατος για να μη θέλω να φύγω από κοντά σου. Για να αναζητάω τον ακίνητο χρόνο.

Σχεδόν δυο χρόνια τώρα πηγαίνω στο σπίτι σου για να βεβαιωθώ ότι δεν άλλαξε κάτι. Για να ξεκαθαρίζω τα πράγματα και να αποδίδω τα του Καίσαρος τω Καίσαρι, την καφέ πιλόε φούστα στη Βάσω που σ’ αγαπούσε, την «καλή τσάντα», τη Σανέλ, στη Χρύσα για να σε θυμάται. Ξεκαθαρίζουν ποτέ τα πράγματα; Το καταφέρνει κανείς; Εγώ θ’ αργήσω μαμά. Σ’ το υπόσχομαι ότι θ’ αργήσω.

Ντουλάπι προς ντουλάπι βγάζω τα περιεχόμενα, τα αξιολογώ, τα χωρίζω, τα σκουπίζω, φροντίζω να μην κλείσει το σπίτι που κάθε φορά έρχομαι για να κλείσω. Χαϊδεύω στοργικά τις ιστορίες που ξεμυτίζουν από τα φορτωμένα συρτάκια, γιατί καμιά δεν είναι γενικώς ενδιαφέρουσα, η σχέση μαζί τους είναι αυστηρά προσωπική, και ποιος άλλος μπορεί να τις αγγίξει με τη στοργή που όλες αυτές οι ιστορίες χρειάζονται παρά μόνον ο άνθρωπος που κοιτάει το κλείσιμο ενός κόσμου, του κόσμου που τον διαμόρφωσε; Να κοιτάξει με παράλογη τρυφερότητα καλώδια και δεκάδες μπαταρίες επειδή, με τον ξαφνικό, παράξενο τρόπο της μνήμης, συνδέονται με τη στιγμή που αναφώνησες «μα είναι δυνατόν να μη βρίσκεται σ’ ΕΝΑ σπίτι ΕΝΑΣ άνθρωπος ΜΙΑ

Σχεδόν δυο χρόνια τώρα πηγαίνω στο σπίτι σου για να βεβαιωθώ ότι δεν άλλαξε κάτι.

Τόσα χρόνια έφευγα από σένα κι αρκούσε ένας τόσο θα θάνατος για να μη θέλω να φύγω από κοντά σου. Για να αναζητάω τον ακίνητο χρόνο.

μπαταρία;» μ’ αυτή τη σειρά και με γνήσια απορία που προς στιγμήν αναγνωρίσαμε στο βλέμμα σου και μας έπιασε όλους ένα γέλιο ασταμάτητο. Και μετά άρχισες κι εσύ να γελάς. Εγκάρδια, ειλικρινά, κοριτσίστικα γέλια τα γέλια σου. Μια μπαταρία σε ρόλο προυστικής μαντλέν.

Πώς είχε αποκτήσει ένας άνθρωπος τόσο πολλά καλώδια προέκτασης, τόσες μπαταρίες και κομπολόγια και πώς έφτασε σε μένα αυτή η γρήγορη μαχαίρι συμπάθειας για τα επιτραπέζια σκεύη όταν άνοιξα το ντουλάπι με τα πυρέξ; Πώς τόσα πράγματα γίνονται μόνο μια λεπτή μεμβράνη που μας χωρίζουν από τον θάνατο; Πόσα χρειάζονται πια για να δημιουργήσουν ένα ανθεκτικό φράγμα απέναντι σ’ αυτό που έρχεται αλλά κι απέναντι στην όποια δυναμική του παρόντος;

Ακόμα δεν είμαι σίγουρη για το ποια έγιννα αλλά τώρα πρέπει να αφήσω να φύγει όλο το «αρχείο» που κρατούσες για το ποια ήμουν, για ό,τι ήμουν χρόνο με τον χρόνο: την καταγεγραμμένη από σένα στα ημερολόγια του νηπιαγωγείου υπερβολική αγάπη για τα ζώα (που σ’ ενοχλούσε αλλά κρατάει ακόμα), την απέχθεια για τις κουκλές (κι αυτό σ’ ενοχλούσε αλλά το ‘χες πάρει απόφαση), τα κόμπι (κιθάρα, μπατίκ, ζωγραφική, δημιουργία κομμμάτων, γράψιμο – όλα σ’ άρεσαν και όλα, εκτός από το γράφειν, εγκαταλείφθηκαν εγκαίρως). Κάθε νέο στάδιο εξέλιξης έφερνε κι ένα νέο σύνολο ενδιαφερόντων εκπεφρασμένων, μοιραία, σε αντικείμενα, σε χειροπιαστή ύλη. Τα είχες κρατήσει όλα. Παράξενο όταν σκέφτομαι ότι με παρότρυνες να πετάω, να μην κρατώ «υλικές» αναμνήσεις, ρούχα που δεν φοράω, σκεύη που δεν χρησιμοποιώ. Άλλη μια έκφραση τρυφερής ανειλικρίνειας για να με «σώσεις» από κάτι. Βρήκα τα βιβλία που δεν μ’ ενδιέφεραν πια, τα γραπτά που νόμιζα ότι είχα ξεφορτωθεί, τα πράγματα που αντιπροσώπευαν αυτό που νόμιζα ότι θα γινόμουν κι αυτά που αντιπροσώπευαν αυτό που ήμουν και δεν ήμουν πια. Αποφάσισα να τ’ αφήσω να φύγουν, για

τι ποιος στον κόσμο θα καταλάβαινε το νόημά τους όταν θα έχω φύγει κι εγώ; Αλλά και γιατί να υποβληθεί ένας αγαπημένος «εκαθαριστής» στη δοκιμασία της σύνδεσης με ένα οριστικά παρελθόν νόημα; ‘Η κάποιος ξένος να πέσει στις παγίδες που φτιάχνει η μνήμη επιβάλλοντας συνδέσεις πέρα-δώθε, ανακατεύοντας σημαντικά και ασήμαντα για να ανασύρει Θεός ξέρει τι (Ουπς! Καθάρizza το σπίτι μιας κυρίας που πέθανε κι αυτό μου ‘φερε στον νου...). Πέτα τα καλύτερα. Αλλά εσένα, ούτε σου πέρανε από το μυαλό η αποσύνδεση. Μάλλον πιο ειλικρινής συνθήκη από τον δικό μου «αγώνα της ανεξαρτησίας» που με φέρνει στο σημείο –πιο κόρη σου από ποτέ– να υποδέχομαι σταγόνες παράλογης, γελοίας αγωνίας, σημάδια ανοικτών λογαριασμών: Να σου ‘βαλα άραγε τα σωστά ρούχα; Τα σωστά παπούτσια – τα απάτητα; Να βρίσκεται ακόμα η μπλούζα στη θέση της ή άρχισε να λιώνει; Ταιριάζανε το σακάκι με τη φούστα; Έκανα για πρώτη φορά τον δικό μου συνδυασμό πάνω σου. Τα ‘κανα σωστά μαμά; Θα συμφωνούσες; Κι εγώ; Ντύνομαι καλά; Ντύνομαι ζεστά; Η φωνή σου διορθώνει την μπρετέλα: «Ωραίο αυτό που φοράς». Πότε θα φύγεις μαμά;

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Ερωτας στην Αθήνα

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΤΣΟΥΚΟΣ
Μικρές αποστάσεις
εκδ. Κίχλα, σελ. 104

Τον φρικώδη Ιούλιο του 2015, με τα capital controls και το τραγικό Eurogroup, ο ήρωας του Γιώργου Κουτσούκου είναι τρελαμένος από ευτυχία. Έχει ερωτευθεί παράφορα την Κλεονίκη με την οποία αλωνίζουν το κέντρο της Αθήνας, ανταλλάσσοντας τις μελοδραματικές, βαθυστόχαστες σαχαμάρες του έρωτα. Εκείνος είναι παντρεμένος και εκείνη σε σχέση, αλλά και οι δύο απολαμβάνουν τον ερωτικό τους παραδαρμό. Η Κλεονίκη κάπως διστακτικά, γεγονός που βυθίζει σε απελπισία τον εραστή της. Βέβαια, ο έρωτάς τους παραμένει μέχρι τέλους πλατωνικός, εν μέρει ιδεατός, αν και διαθέτει όλες τις κακουχίες ενός σαρκικού δεσμού.

Περιπλανώμενος με την ευkleή Κλεονίκη, από το Βουρμπον της Καλλιδρομίου σε διάφορα μπαρ στην Κολοκοτρώνη, στην Πανόρμου, στη Μαβίλη, στην Απόλλωνος, στη Φωκίωνος Νέγρη, στην Πλατεία Προσκόπων, ο αφηγητής χαρτογραφεί μια αθηναϊκή ερωτική γεωγραφία: η πόλη, ρευστή και διάπυρη μες στο καύμα του καλοκαιριού, «κυλού-

σε ανάμεσα στα δάχτυλά μας». Φυσικά δεν λείπουν ο λυρισμός και οι φιλοσοφικοί ρεμβασμοί. «Τι είναι αγάπη», αναρωτιούνται και οι δυο λιγωμένοι, αλλά η γλώσσα δεν τους βοηθά. Βυθίζονταν μαζί «στην κινούμενη άμμο των φθαρμένων λέξεων». Η Κλεονίκη συλλογίζεται πως ίσως από το ελληνικό αλφάβητο έλειπε ένα εικοστό πέμπτο γράμμα. Αν υπήρχε, ίσως τότε να μπορούσαν να απαντήσουν όλες τις μεγάλες ερωτήσεις.

Ήταν σκαρφωλόμενοι σ’ έναν βράχο στον Αρδηττό, όταν η Κλεονίκη τού έδειξε τους θερμοσίφωνες που άστραφταν στο λιοπύρι. «Είναι τα αστέρια της μέρας», του λέει. Αλλά και εκείνος έχει πολλά να της πει, έχει ένα υπέροχο σχέδιο για το μέλλον. «Απλό και ιδιοφυές, με μπδενικές πιθανότητες επιτυχίας». «Μια κάθετη εκτόξευση προς τον ουρανό». Το ευδαιμονικό καλοκαίρι λογχίζει η αιχμή της ματαιότητας. Μέσα στο

περίλαμπρο παρόν ήδη πίκριζε το «μετά». Είναι καταφανής ο σαρκασμός που υποβόσκει στο αθηναϊκό ειδύλλιο. Ο αφηγητής γράφει για τον άδοξο έρωτα έξι χρόνια μετά τον χωρισμό από την Κλεονίκη, τον χειμώνα του 2021, όταν ο κορωνοϊός έχει μετατρέψει την Αθήνα σε «ανύπαρκτη πόλη».

Η μνήμη του ανατρέπει στην αλλοτινή ευτυχία με πικρία, την οποία πασχίζει να αμβλύνει η ειρωνεία. Η εξεζητημένη περιπάθεια που διαστίζει τους διαλόγους των δύο εραστών, απορρέει από την αμφίπλευρη προσπάθεια της μνήμης και της γραφής να αναστηλώσουν ένα σωριασμένο ιδεώδες. Η Κλεονίκη είναι απλώς το πρόσημα. Το ζητούμενο είναι ο Έρωτας και η εφήμερη αντανάκλασή του στη ζωή. Κανένας ρεαλισμός δεν υποστασιοποιεί την ανέγερτη ερωμένη. Περισσότερο από τον χαμένο έρωτα, τον αφηγητή απασχολεί η μετάπλασή του σε γραφή, σε λόγο. Γράφοντας για

την Κλεονίκη, παλεύει να ακούσει τη «μελωδία της μνήμης». Μελωδία γραμμένη με περίσσεια πάθους, μόνο και μόνο για να σβήσει και να μείνει το απόσταγμα της. «Με νότες τις συναντήσεις με την Κλεονίκη, τις μεγάλες αποστάσεις που φοβηθήκαμε να διανύσουμε, τις λέξεις που ξεφορτώθηκαν το νόημά τους και αυτοκτόνησαν».

Επείτα από το εξαιρετικό «Ενυδρείο» (2014), ο Κουτσούκος επανεμφανίζεται με μια απολαυστική νουβέλα, που επιβεβαιώνει περίτρανα το πολύτροπο ταλέντο του. Η γραφή του κινείται με άνεση στη διφορούμενη περιοχή ανάμεσα στο φαιδρό και το σοβαροφανές, δίχως να ενδίδει σε κανένα από τα δύο. Η υπέρπουσα ειρωνεία δυναμιτίζει τόσο το γελοίο όσο και το θλιβερό. Λέει κάποια στιγμή ο ήρωας: «Για να γελάμε έτσι, τα πράγματα πρέπει να είναι σοβαρά».

Με αξιοθαύμαστη οξυδέρκεια, ο Κουτσούκος μέμφεται την υπερβολή του τραγικού, προτείνοντας κάθε ματαιώση σαν εκμαγείο μιας νέας ματαιοπονίας. Στην κατακλείδα του βιβλίου διαλάμπει μια εξωφρενική, φωτόλουστη αισιοδοξία, που καταγελά τις δολιοφθορές του ζόφου.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΤΕΡΟΠΗ ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ

Η Αστερόπη Λαζαρίδου είναι δημοσιογράφος με μακρά θητεία στην έντυπη δημοσιογραφία και στο πολιτιστικό ρεπορτάζ. Έχει γράψει θεατρικά έργα και έχει αποπειραθεί να ασχοληθεί με την υποκριτική – το αιώνιο απωθημένο της. Από τις εκδόσεις Καστανιώτη κυκλοφόρησε το πρώτο της βιβλίο «Μην πατάς ξυπόλυτη» και το πιο πρόσφατο, «Η Ηρα δεν ήταν Ζηλιάρα». Μιλώντας για τη ζωή της μέσα από το γοητευτικό είδος της αυτομυθοπλασίας, επιχειρεί να αγγίξει τις ζωές όσων έχουν διάθεση ή περιέργεια να τη διαβάσουν.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Το «Αδριανού Απομνημονεύματα» της Μαργκερίτ Γιουρσενάρ. Ανατρέχω πολύ συχνά σε αυτό, είναι το ευαγγέλιο της ανθρωπίνης ύπαρξης, περικλείει όλη τη σοφία του κόσμου.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
«Αρχίζω και σπριζώμαι στα δικά μου πόδια και όταν θα είμαι σε θέση να μιλήσω, φραντάζομαι πως δεν θα είμαι πια τόσο μόνη, ή τόσο μακριά από τον κόσμο, που Εκείνος δοκίμασε να με βάλει με το ζόρι, πολύ νωρίς όμως»: οι τελευταίες γραμμές από «Το μοναχικό κορίτσι» της Εντα Ο’ Μπράιαν μού έμαθαν ότι τελικά όλοι, ζητάμε επιείκεια κυρίως από τον ίδιο μας τον εαυτό.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
«Ο γλάρος Ιωνάθαν Λίβινγκστον» του Ρίτσαρντ Μπαχ. Η ωραιότερη αλληγορία για τα πιο βαθιά υπαρξιακά ερωτήματα.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη.
Απόλυτη ησυχία, είτε στο σπίτι είτε σε μια θάλασσα.

Υπάρχουν βιβλία για τα οποία να νιώθετε ενοχές που σας άρεσαν;
Οχι. Οποιος έχει την τόλμη να γράψει, θέλει κάτι να μοιραστεί.

Οφείλουμε να ακούσουμε χωρίς να κρίνουμε.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;
Η ανεπιτήδευτη αλήθεια του, να κυλά ο λόγος σαν γάργαρο νερό, να μου ανοίγονται νέοι κόσμοι και να θέλω να γίνω κομμάτι τους, είτε αν γίνουν σάρκيني οι ήρωες, είτε αν εγώ γίνω χάρτινη.

Ποιο είναι το επόμενο βιβλίο που θα διαβάσετε;
Το «Κατά μόνας» του Αντρέας Νέομμαν.

Σαν ένα μυστικό ημερολόγιο το βιβλίο σας, τι είδους ιστορίες περιέχει;
Βγαλμένες από τη ζωή. Η αλλόκοτη ζωή μου βγάζει νόημα μόνο όταν την αφηγούμαι.

Τι «παθαίνεις» όταν είσαι γένους θηλυκού;
Υποφέρεις από αμέτρητα στερεότυπα, πασχίζεις να μη σε νοιάζει τι θα πει ο κόσμος, απολογείσαι για το αν είσαι όμορφη και επιθυμητή, ζητάς συγγνώμη χωρίς να φταις. Ωπου μια μέρα, αποφασίζεις να μετατοπιστείς και να δεις τα πάντα αλλιώς.

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη **Read** LIBRARY

ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΖΩΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
Κείμενα και συντονισμός έκδοσης: Μαρίνα Μιχαλίδου-Καδή και Χάρης Νικολάου. Υπ. Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος
Εικονογράφηση και σχεδιασμός: Ιωάννα Αβραάμ

Μία νέα έκδοση του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής και Περιβάλλοντος με τίτλο «Μύθοι και αλήθειες για τα ζώα συντροφιάς» που απευθύνεται σε παιδιά, επιδιώκει να ανατρέψει διαδεδομένους μύθους που έχουν επικρατήσει στην κοινωνία για τα κατοικίδια ζώα, με στόχο την προώθηση της ευημερίας τους και της υπεύθυνης στάσης απέναντί τους. Παρά την πρόοδο που έχει γίνει τα τελευταία χρόνια, πολλοί άνθρωποι δεν γνωρίζουν τις βασικές ανάγκες των κατοικίδιων ζώων τους, με αποτέλεσμα αυτά να μην έχουν τη φροντίδα που χρειάζονται και να υποφέρουν. Με απλή και κατανοητή γλώσσα, το βιβλίο αναδεικνύει τη θέση που πρέπει να έχουν τα ζώα συντροφιάς στη ζωή μας, τα οποία αποτελούν μέλη της οικογένειάς μας. Το βιβλίο θα διανεμηθεί, έντυπα, σε μαθητές των δημοτικών σχολείων της Κύπρου ενώ διανέμεται και ηλεκτρονικά σε όλους όσοι τους ενδιαφέρει και μέσω της Read Library. Επισκεφθείτε τον ιστότοπο read-library.com για πληροφορίες και βιβλία.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Ο χείμαρρος από το Μπέρμιγχαμ

Ο πληθωρικός Αλι Κάμπελ των θρυλικών UB40 μιλάει στην «Κ» για τη μουσική και την πολιτική

Συνέντευξη στον ΑΙΜΙΛΙΟ ΧΑΡΜΠΗ

Βράδυ του περασμένου Σαββάτου και ο λόφος της Σάνης στη Χαλκιδική γεμίζει σταδιακά με κόσμο. Ο μεσαιωνικός πύργος που δεσπόζει πάνω στον βράχο επιβλέποντας τον όμορφο κόλπο στον οποίο απλώνεται το Sani Resort, φωτίζεται ατμοσφαιρικά όπως και η σκηνή μπροστά του. Εκεί σε λίγο θα ανέβουν οι θρυλικοί UB40, μαζί με τον Αλι Κάμπελ, τον άνθρωπο που τους έκανε τρομερά δημοφιλείς από τις αρχές της δεκαετίας του 1980. Είναι ελαφρώς ειρωνικό ότι η δεύτερη ίσως διασημότερη φωνή της ρέγκε (μετά εκείνη του Μπομπ Μάρλεϊ) ανήκει σε έναν... λευκό από το Μπέρμιγχαμ.

«Όταν πήγαμε για πρώτη φορά περιοδεία στην Αμερική ο κόσμος με ρωτούσε αν ήμουν διακοπές στην Καραϊβική και μου “κόλλησε” η ρέγκε. Όταν ξεκινήσαμε να παίζουμε εμείς το 1979, το συγκεκριμένο είδος είχε μόνο 11 χρόνια ιστορίας και στην αρχή το κοινό δεν έπανε τόσο το νόημα. Σύντομα ωστόσο αυτό άλλαξε γιατί η ρέγκε είναι μουσική που φέρνει τους ανθρώπους κοντά, πηγάζει από εκείνους που υποφέρουν και ταυτόχρονα απευθύνεται σε αυτούς για να τους απαλύνει τον πόνο και να τους δώσει χαρά», μου λέει ο Αλι Κάμπελ το πρωί της συναυλίας.

Το ίδιο βράδυ εκείνος και η μπάντα του θα καταφέρουν να ξεσκώσουν το ίσως όχι και τόσο πρόθυμο (αρχικά) κοινό του Sani Festival, παρασύροντας τους περισσότερους να χορέψουν στους ρυθμούς τους. Είναι άλλωστε δύσκολο να αντισταθεί κανείς σε έναν καταιγισμό από ρέγκε επιτυχίες («Red Red Wine», «Cherry Oh Baby», «Falling in Love With You», «Kingston Town» κ.ά.) όπως αυτός που εξαπέλυσαν από σκηνής οι UB40 και που σε καλεί να λικνιστείς μαζί τους.

«Η ρέγκε είναι χορευτική μουσική, δεν την ακούς καθιστός», δηλώνει ο συνομιλητής μου και συνεχίζει με μια χαρακτηριστική ιστορία: «Το 1984 ήμασταν η πρώτη δυτική μπάντα που έκανε σειρά συναυλιών στη Σοβιετική Ένωση, από έξι εμφανίσεις σε Αγία Πετρούπολη και Μόσχα. Στην πρώτη από αυτές το κοινό άρχιζε να χορεύει και η αστυνομία αντέδρασε άσχημα, έπεσε πολύ ζύλο. Εμείς τότε κατεβήκαμε από τη σκηνή και συμφωνήσαμε να καλέσουμε διερμνέα για να πει στον κόσμο ότι μπο-

Ο Αλι Κάμπελ και η παρέα του ξεσήκωσαν τον λόφο της Σάνης το βράδυ του περασμένου Σαββάτου δίνοντας μια συναυλία στο πλαίσιο του Sani Festival.

“

Η ρέγκε είναι μουσική που φέρνει τους ανθρώπους κοντά, πηγάζει από εκείνους που υποφέρουν και ταυτόχρονα απευθύνεται σε αυτούς για να τους απαλύνει τον πόνο και να τους δώσει χαρά.

ρει πλέον να χορεύει ελεύθερα. Όμως ελάχιστοι το έκαναν. Αργότερα στο βίντεο είδαμε ότι τους είπε ακριβώς τα αντίθετα...».

Πλνν του ίδιου του Κάμπελ, η τωρινή μπάντα έχει ελάχιστα κοινά πρόσωπα με εκείνους τους UB40, ωστόσο διαθέτει αναμφισβήτητη δεξιότητες μουσικούς, ικανούς να παντρέψουν διαφορετικά ρεύματα, τάσεις και φυσικά να μεταφέρουν στο σήμερα τις μεγάλες επιτυχίες του παρελθόντος. Ο δε επικεφαλής τους, όπως εργατικής τάξης και νοικοκυρές κυρίως, άρχισαν να επιστρέφουν απέδειξε και στον λόφο της Σάνης, μπορεί ακόμα να ταξιδέψει τους ανθρώπους όλων των ηλικιών με τη φωνή του.

Αν ξεκινούσε σήμερα, άραγε θα έφτιαχνε την ίδια μουσική ή θα ακολουθούσε τη σύγχρονη τάση του χιπ χοπ; «Μπορεί να παίζαμε και ένα είδος χιπ χοπ. Δεν πρέπει να ξεχνάμε όμως ότι και αυτό έχει μία από τις πιο ση-

μαντικές ρίζες του στη ρέγκε. Οι πρώτοι δίσκοι ρέγκε είχαν στη μια τους πλευρά τα ίδια κομμάτια σε instrumental εκδοχές ώστε ο DJ να μπορεί να ραπάρει πάνω τους. Το πιο αστείο όμως ήταν όταν βγάλαμε το πρώτο dub άλμπουμ το 1981. Η dub στην ουσία αφαιρεί τα φωνητικά και χρησιμοποιεί τον ίδιο τον ρυθμό (beat) ως μελωδία. Οι θαυμαστές μας τότε, άνθρωποι της εργατικής τάξης και νοικοκυρές κυρίως, άρχισαν να επιστρέφουν πίσω τους δίσκους λέγοντας ότι ήταν χαλασμένοι. Είναι σπουδαίο να είσαι πρωτοπόρος, όμως καμιά φορά θες απλώς να είσαι επιτυχημένος», λέει γελώντας ο Αλι Κάμπελ.

Οι στίχοι των UB40, τους οποίους αρκετοί από το κοινό του φεστιβάλ φαίνεται ότι γνώριζαν καλά, έχουν (και) πολιτικό περιεχόμενο. Ο συνομιλητής μου κά-

νει μια γρήγορη αναφορά στον «ανόπτο» που κυβερνά την Αγγλία (προφανώς εννοεί τον Ρισί Σούνακ), ο οποίος ενέκρινε πρόσφατα νέες γεωτρήσεις για πετρέλαιο, πριν αφηγηθεί ακόμα μια ιστορία: «Τη δεκαετία του 1980 πήγαμε για συναυλία στη Ζιμπάμπουε, σε ένα από τα πιο υπέροχα μέρη του κόσμου, και πήραμε μαζί μας ένα στρατό από Αγγλούς δημοσιογράφους. Όλοι αυτοί είχαν την ευκαιρία να φωτογραφίσουν τους UB40 να χορεύουν πάνω στον τάφο του Σεσίλ Ρόουντς, του ανθρώπου που ξεκίνησε το apartheid στην Νότια Αφρική. Κατά περιεργο τρόπο βέβαια ούτε μια φωτογραφία δεν έφτασε στις βρετανικές εφημερίδες».

Το Sani Festival, το οποίο διοργανώνεται εδώ και 31 χρόνια από το Sani Resort, συνεχίζεται μέχρι τις 26 Αυγούστου.

Γραμματόσημα από χώρες που κάποτε υπήρξαν...

ΜΠΓΙΟΡΝ ΜΠΕΡΓΚΕ NOWHERELANDS
Ατλαντάς χωρών που δεν υπάρχουν πια
εκδ. Αφρο Κυριακίδη
μτφρ. Ιάκωβος Μιχαηλίδης
σελ. 240

Του ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Στην Ελλάδα ο συνθέτης Γιαν Σιμπέλιους (1865-1957) είναι γνωστός ως ο ανανεωτής της συμφωνικής μουσικής της Φινλανδίας και η πέμπτη συμφωνία του μπαίνει τακτικά στο πρόγραμμα των ελληνικών ορχηστρών. Αυτό που είναι λιγότερο γνωστό είναι η σουίτα του «Καρέλια» που έγραψε το 1893 και η συμμετοχή του στο καλλιτεχνικό κίνημα του Καρελιανισμού. Ο Καρελιανισμός έφαιχνε να βρει το ιδανικό της φινλανδικής κουλτούρας σε μια περιοχή γεμάτη λίμνες, πεύκα και έλατα, την Ανατολική Καρέλια. Μια έκταση 50.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων, ανάμεσα στη Φινλανδία και τη σημερινή Ρωσία, που για μόλις δύο εβδομάδες τον χειμώνα του 1922 απέ-

Το εξώφυλλο του άτλαντα από τις εκδόσεις Αφρο Κυριακίδη. Το γραμματόσημο της Ανατολικής Ρωμυλίας. Διακρίνεται η ημισέληνος και η τουρκική, ελληνική, βουλγαρική, γαλλική και αγγλική γραφή.

Η Ανατολική Καρέλια ήταν μια χώρα στη Φινλανδία που υπήρξε μόλις για δύο εβδομάδες το 1922.

κτησε το καθεστώς της... χώρας με το δικό της γραμματόσημο. Μια οργισμένη αρκούδα κάτω από έναν ουρανό που φωτίζεται από το Βόρειο Σέλας. Είναι

πάντα ενδιαφέρουσες οι ιστορίες που μεταφέρουν τα γραμματόσημα. Οι συλλέκτες γραμματοσήμων ξέρουν καλά από ιστορίες και λεπτομέρειες. Ένας τέτοιος συλλέκτης και ο Νορβηγός αρχιτέκτονας και συγγραφέας Μπιγιρν Μπέργκε, ο οποίος, όμως, δεν συλλέγει οποιαδήποτε γραμματόσημα αλλά εκείνα που προέρχονται από εξαφανισμένες χώρες. Το βιβλίο του «Nowherelands», που κυκλοφόρησε στα ελληνικά από τις

εκδόσεις Κυριακίδη, σε μετάφραση του ιστορικού Ιάκωβου Μιχαηλίδη, είναι, όπως σημειώνεται στον υπότιτλο του, ένας άτλαντας χωρών που δεν υπάρχουν πια, από το 1840 έως το 1970. Στις 240 σελίδες του παρουσιάζονται οι ιστορίες και τα γραμματόσημα 50 χωρών που «έζησαν» από δύο εβδομάδες, όπως η Ανατολική Καρέλια, μέχρι μερικούς μήνες ή και χρόνια.

Ο Μπέργκε συλλέγει ένα γραμματόσημο από κάθε χώρα και κάθε καθεστώς που υπήρξε ποτέ, από την πρώτη έκδοσή του Penny Black στο Ηνωμένο Βασίλειο το 1840 –του πρώτου γραμματοσήμου που κολλούσε στον φάκελο– και μακάρι, όπως γράφει, να είναι χρησιμοποιημένο γιατί του δίνει περισσότερες πληροφορίες και ενδείξεις ζωής. Ένα από αυτά είναι και το γραμματόσημο της Ανατολικής Ρωμυλίας που εκδόθηκε το 1881 και φέρει την τουρκική ημισέληνο και την ονομασία της «Ανατολικής Ρωμυλίας» στα ελληνικά, τα γαλλικά και τα βουλγαρικά και τον τίτλο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Η Ανατολική Ρωμυλία μπορεί να μην ήταν χώρα αλλά αυτόνομη επαρχία, ωστόσο τα γραμματόσημά της τυπώνονταν στην Κωνσταντινούπολη και κόστιζαν 5 παράδες.

Οι ιστορίες των γραμματοσήμων κρύβουν μέσα τους ιστορίες πολέμων, συγκρούσεων, βίας και αιματοχυσιών καθώς τα σύνορα δεν αλλάζουν με ειρηνικό τρόπο. Αν παραβλέψετε ορισμένες επιμελητικές ατέλειες στο βιβλίο θα βρείτε ενδιαφέρουσες ιστορίες. Μια τέτοια είναι και της Άνω Γιάφας, μιας λιλιπούτειας χώρας με μέγεθος σχεδόν όσο το Λονδίνο, που παρέμεινε αυτόνομη για 167 χρόνια (1800-1967) στον κόλπο του Αντεν στην Ερυθρά Θάλασσα. Η μικρή χώρα απέκτησε γραμματόσημα που απεικόνιζαν δυτικά έργα τέχνης άσχετα με τη μουσουλμανική της παράδοση. Το χειρότερο είναι ότι η Άνω Γιάφα δεν είχε ταχυδρομείο. Η μοίρα της έληξε με έναν πόλεμο το 1967 και με την ένωση της με την Υεμένη. Αυτό που έμεινε το ίδιο είναι οι αιματηρές συγκρούσεις που συνεχίζονται στην περιοχή μέχρι σήμερα.

Ένας μπίτνικ παρατηρητής που λάτρευε τη σιωπή

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΘΗΝΑΚΗ

Ένας αναχωρητής της ζωής και της γραφής· φτιαγμένος από ελευθερία και χιλιόμετρα· ένας μπίτνικ με εγγενή, ακαταμάχητη καλосύνη. Ο Κωστής Γκιμοσούλης, που έφυγε από τη ζωή στα 63 του χρόνια, στη 1.30 το πρωί της Δευτέρας –αφού πάλευε διασωληνωμένος στο ΚΑΤ έπειτα από εγκεφαλική αιμορραγία–, ήταν ένας απελευθερος των λέξεων και ταυτόχρονα ελευθερωτής τους· ένας κάρακτερ, με τα μακριά του μαλλιά, το μαντίλι, τα στενά τζιν, τα άφιλτρα τσιγάρα του.

Γεννημένος το 1960, γέννημα-θρέμμα του αθηναϊκού κέντρου, σπούδασε Νομική και εργάστηκε στο συμβολαιογραφείο του πατέρα του. Οι λέξεις του, όμως, όταν πρωτοεμφανίστηκε στα γράμματα το 1979 με ένα διήγημα στα «Νέα», ήταν εκείνες που τον τραβούσαν από το μανίκι – όπως και η μηχανή του, με την οποία γνώριζε τόπους, ανθρώπους, ενώνονταν με το υπερβατικό που αναζητούσε, κυρίως στο Μεταξοχώρι του Κισσάβου.

Το 1983 έρχεται η πρώτη του ποιητική συλλογή, ο «Ξυλόκοπος πυρετός». Η αναγνωστική και κριτική αποδοχή ήταν πάνδημη. Ο Κωστής Γκιμοσούλης, αυτός ο εσωτερικός, ο μυστικιστής, ο παράδοξος γραφιάς της ποίησης και της πεζογραφίας, στην οποία στράφηκε σχεδόν αποκλειστικά τη δεκαετία του '90 –με την εμβληματική «Μια νύχτα με την κόκκινη» (1995)–, παρά την αναζήτηση του σκοτεινού, κάποτε περιθωριοποιημένου, νοήματος της ύπαρξης, παρέμενε πάντα ένα «παιδί» της γραφής.

«Αγαπούσε τα παιδιά και τα ζώα – ιδίως τη θαλάσσια χελώνα, που την είχε παντού γύρω του στην αγαπημένη του θέση, σε ένα μεγάλο μαξιλάρι στο πάτωμα· θαύμαζε την υπομονή της», αφηγείται στην «Κ» η επι 17 χρόνια αγαπημένη του, συγγραφέας Έυη Γεροκώστα. «Ήταν παρατηρητής, με τα μεγάλα του μάτια κάλυε τους πάντες και τα πάντα. Του άρεσε και η σιωπή – “as κάτσουμε και as μη μιλήσουμε”, μου έλεγε. Ήταν ένα κράμα χελώνας και παιδιού, σου μιλούσε και ήθελε να μάθει, ήθελε να σιγουρευτεί για όλα, σαν παιδί. Και καθημερινά μου έλεγε: “Η ζωή δεν είναι πρόβα· είναι μια κι έξω”», θυμάται η κ. Γεροκώστα.

Με πέντε ποιητικές συλλογές και δέκα πεζά, ήταν «σαν εξ αρχής να είχε κατακτήσει τον τρόπο του να γράφει και να υπάρχει», λέει στην «Κ» ο συγγραφέας Θεόδωρος Γρηγοριάδης, μέλος κι εκείνος της πεζογραφικής «γενιάς του '80», όπου έλαμψε ο Κωστής Γκιμοσούλης. Και αυτό το ρήμα –«έλαμψε»– είναι που τον χαρακτηρίζει. «Ήταν “easy rider”, ανεξάρτητος, διανοούμενος, με μίαν ανδρική γλυκύτητα. Ένας συγγραφέας βιωματικός, κατασταλαγμένος, δίκως στιδήποτε παραδοσιακό», θυμάται ο ίδιος.

«Ήταν ποιητής του δρόμου. Όταν τον συναντούσα στην Καλλιθέα και του έλεγα ότι με παιδεύε ένα βιβλίο, μου απαντούσε: “Τι παιδεύεσαι; Παράτα τα και πάμε μια βόλτα με τη μηχανή. As μην είναι σωστή μια λέξη, και τι έγινε;”» διηγείται στην «Κ» ο συγγραφέας Νίκος Δαββέτας.

«Δεν μπορούσε να αντισταθεί στην καλосύνη του. Με κάτι υπερβατικό στην όψη του, πήγαινε σε δρόμους απρόσιτους – το χάρισμα του ήταν ότι τους μετέφερε σε λέξεις», λέει στην «Κ» η συγγραφέας Ελίνα Χουρμουζιάδου.

Ένας νεκρός αναζητεί τον δολοφόνο του

Ο Καρουνατίλακα δημιουργεί μια φαντασμαγορία της γραφής, για να προσεγγίσει τα σκοτάδια των καθεστώτων - δυνασιών

SHEHAN KARUNATILAKA
Τα εφτά φεγγάρια του Μάαλι Αλμείντα
μικρ. Ρένα Χατκούτ
εκδ. Gutenberg, σελ. 608

Της **ΖΩΗΣ ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΥ**

«Έκτο φεγγάρι. Είμαστε αυτό που παριστάνουμε ότι είμαστε, επομένως πρέπει να είμαστε προσεκτικοί σχετικά μ' αυτό που παριστάνουμε ότι είμαστε».

Ο Μάαλι Αλμείντα Καμπαλάνα συστήνεται αποστομωτικά: φωτογράφος, τζογαδόρος, πουτάνα. Επιπλέον, δεν μπορεί να παραστήσει τίποτα πια, είναι νεκρός. Δολοφονημένος. Σρι Λάνκα 1990 και οι άνθρωποι αλληλοεξοντώνονται στον αποκρουστικότερο όλων των πολέμων, τον εμφύλιο. Ο στρατός, οι τρομοκράτες, η ινδική ειρηνευτική δύναμη, τα εκτελεστικά αποσπάσματα του κράτους, οι παρακρατικές οργανώσεις, επιτίθενται, σκοτώνουν, καίνε, εξαφανίζουν, βασανίζουν, απάγουν, σκάβουν μαζικούς τάφους.

Ο Μάαλι ξυπνάει νεκρός. Είναι στο ενδιάμεσο, ανάμεσα στον χαμό και στο φως και του δίνονται εφτά φεγγάρια διορία. Να ανακαλύψει πώς δολοφονήθηκε, γιατί κάποιοι αποφάσισαν να τον βγάλουν απ' τη μέση και να δημοσιοποιήσουν τις φωτογραφίες που φυλάει στα, κρυμμένα κάτω απ' το κρεβάτι του, κουτιά. Ήταν φωτογράφος του πολέμου, πήγαινε για όποια πλευρά τον πλήρωνε, πρόσεχε να μη σκοτωθεί. Όταν τραβούσε τις φωτογραφίες για

τις οποίες πληρωνόταν, έβγαζε κι εκείνες που ήθελε ο ίδιος. Ενοχοποιητικές, τρομακτικές, τυπωμένες στο εργαστήριο του Βίραν, με τα αρνητικά φυλαγμένα στα άλμπουμ του Ελβίς και των Queen, του βασιλιά και της βασίλισσας. Επαιζε στα καζίνο, μένοντας ρεστος τις περισσότερες φορές, δανειζόταν και ξεπλήρωνε, μέχρι τη βραδιά του θανάτου του που κέρδισε χοντρά λεφτά, έτοιμος να εγκαταλείψει τη χώρα. Με τον Ντι Ντα. Που τον αγαπούσε βαθιά και τον απατούσε ακατάπαυστα.

Πέρα από κάθε πολιτική προσέγγιση, είναι μια ιστορία γεμάτη τρυφερότητα, αγάπη, ανεπούλωτα τραύματα, ακυρωμένες σχέσεις, αξεδιάλυτα συναισθήματα.

Τον προκαλούσαν τα άλλα κορμιά, ασύδοτος στο σεξ, αποφασισμένος φεύγοντας να παραδοθεί απολύτως στο συναισθημα, να γίνει πιστός στον αγαπημένο του.

Ο κόσμος των φαντασμάτων
Μόνο που τώρα είναι νεκρός, ζει μέσα στον κόσμο των φαντασμάτων, όσων κινούν τα νήματα του άλλου κόσμου, όσων ζητούν φοβερά ανταλλάγματα για να του επιτρέψουν να επικοινωνεί

Αγάλματα του Βούδα στον ναό Seema Malaka στη Σρι Λάνκα. Το μυθιστόρημα διαδραματίζεται το 1990, όταν οι άνθρωποι στη χώρα αυτή αλληλοεξοντώνονταν στον αποκρουστικότερο όλων των πολέμων, τον εμφύλιο.

με τους ζωντανούς, να μπορεί να τους ψιθυρίζει. Ο Μάαλι θέλει να μπει στα όνειρα, στις σκέψεις, στο μυαλό μόνο της Τζάκι. Της αγαπημένης του φίλης, ξαδέλφης του Ντι Ντα, συγκατοίκου τους στο διμέρισμα της μυστικής τους ζωής. Μόνο η Τζάκι μπορεί να φανερώσει τις φωτογραφίες του, να βρει

τον τρόπο να δημοσιοποιηθούν, ελπίζει ότι θα ανατρέψουν τα πάντα, θα προκαλέσουν την κατάρρευση του καθεστώτος, τη λήξη του πολέμου μόλις κρεμαστούν καθραρισμένες σε μια γκαλερί. Φυσικά θα διαφευστεί οικτρά, αλλά τουλάχιστον θα μάθει πώς δολοφονήθηκε, θα ξοδέψει τα εφτά

Το βραβευμένο με Booker βιβλίο μάς βοηθά να ψηλαφίσουμε μέσα από τον θάνατο την αξία της ζωής.

του φεγγάρια χωρίς να τα σπαταλήσει για να δει το καθεστώς από μέσα, ο κυνισμός, η διαφθορά, η διαπλοκή, το απάνθρωπο της εξουσίας, της καταπίεσης, του αυταρχισμού, θα γίνουν δικά του. Η γνώση θα τον οδηγήσει στο φως.

Ο Καρουνατίλακα δημιουργεί μια φαντασμαγορία της γραφής, έναν ονειρικό, σκοτεινό, σκληρό, ανελέητο μετά θάνατον κόσμο, για να προσεγγίσει τα σκοτάδια των καθεστώτων, όσων ζουν για να καταδυναστεύουν, να δολοφονούν, να καταστρέφουν τις ζωές των ανθρώπων. Είναι μια καταγγελία της διαφθοράς, της καταστολής, της υποκρισίας αυτών που ασκούν απολυταρχική εξουσία για να σωρεύσουν χρήμα, ισχύ, ανέλεγκτη δύναμη. Παρά τη

σκοτεινιά του, την αποστροφή για τις φρικτές περιγραφές και τη βία, η γραφή παραμένει παιγνιώδης κι ελκυστική, μια μαύρη κωμωδία με χιούμορ οξύ, αγγλικότροπο, πικρό. Πολλαπλές αναγνώσεις των γεγονότων και των χαρακτήρων, καθρέφτες που απογυμνώνουν όσους αποδέχονται, αντέχουν να κοιταχτούν. Μα πέρα από κάθε πολιτική προσέγγιση, είναι μια ιστορία γεμάτη τρυφερότητα, αγάπη, ανεπούλωτα τραύματα, ακυρωμένες σχέσεις, αξεδιάλυτα συναισθήματα, γεμάτη αποδοχή μα και άρνηση, θυμό, παραίτηση, αντιφάσεις. Ο απών στη ζωή του Μάαλι πατέρας, η δεσποτική μάνα, ο αλτήκος, αστέρωτος τρόπος της ζωής του, ο τραγικός του θάνατος, απόρροια ακριβώς της επιλογής του τρόπου της ζωής του, της αγάπης του για τον Ντι Ντα, κτυπούν καίρια τη φλέβα της καθημερινότητας, το αέναο ζητούμενο: ποιο είναι το νόημα της ζωής;

Ο Καρουνατίλακα μας βάζει με αυτό το τιμημένο με το Booker του 2022 βιβλίο του να πλησιάζουμε τα μεταφυσικά ερωτήματα, να ψηλαφίσουμε μέσα από τον θάνατο την αξία της ζωής, να ακυρώσουμε τη φθορά, την υποκρισία, το ψέμα. Και με δύναμη, πείσμα, σχεδόν θράσος, να προσφέρουμε και διεκδικήσουμε μόνο την αλήθεια, την ειλικρίνεια, τη γενναιοδωρία. Για να αποδεχθούμε όπως η Τζάκι ότι δεν έχουμε καμιά δικαιοδοσία στη ζωή, στον χρόνο, στην αγάπη του άλλου. Απλά διεκδικούμε.

Για τον άνθρωπο
και τον γοργισμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΞ

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

ΠΑΜΕ ΓΗΠΕΔΟ

ΣΑΒΒΑΣ ΚΟΣΙΑΡΗΣ

ΣΑΒΒΑΤΟ & ΚΥΡΙΑΚΗ 15:00

Ανάπτυξη και σχολιασμός από τους:

Χρίστο Ζαβό, Πανίκο Κωνσταντίνου και Γιώργο Σαββίδη

ΣΠΟΡ FM 95.0

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

Βία και φόβος σε ένα ισπανικό χωριουδάκι

Το έντονα φορτισμένο και βραβευμένο φιλμ του Ροντρίγκο Σορογκόγιεν

Ο εχθρός δίπλα μου ★★★
ΔΡΑΜΑ (2022)

Σκηνοθεσία: Ροντρίγκο Σορογκόγιεν
Ερμηνείες: Ντενί Μενουσέτ, Μαρίνα Φόις

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Ο πάντα ανήσυχος πολιτικοκοινωνικά Ροντρίγκο Σορογκόγιεν («Ο έκπτωτος») επιστρέφει με ένα έντονα φορτισμένο φιλμ, που απέσπασε και 9 βραβεία Γκόγια.

Ο Αντουάν και η Ολγκα, ένα μεσήλικο ζευγάρι από τη Γαλλία, μετακομίζουν σε ένα μικρό χωριό της ισπανικής Γαλικίας προκειμένου να ζήσουν ως αγρότες. Πωλούν τα προϊόντα τους στην ντόπια λαϊκή αγορά, ανακαινίζουν ερειπωμένα σπίτια και μαθαίνουν την ντόπια διάλεκτο, ώστε να συνεννοούνται πιο εύκολα με τους ντόπιους.

Οι τελευταίοι, ωστόσο, θα στραφούν εναντίον τους όταν εκείνοι θα αρνηθούν να συναινέσουν στη δημιουργία αιολικού πάρκου στην περιοχή. Πλέον, με επικεφαλής κυρίως δύο αδέρφια, θα ξεκινήσουν οι απειλές αλλά και οι επιθέσεις εις βάρος του ζευγαριού, με την ανοχή μάλιστα των τοπικών Αρχών.

Ο Σορογκόγιεν παίρνει αφορμή από μια αληθινή ιστορία προκειμένου να μιλήσει για τις μικρές ξεχασμένες κοινωνίες, τη σύγκρουση μεταξύ ανθρωπιάς και συμφέροντος, αλλά κυρίως για τη μανία με την οποία κάποιος στρέφεται ενάντια στον συνάνθρωπο, όταν νιώσει την «κυριαρχία» του να απειλείται.

Φυτοζώνοντας και μπεκροπίνοντας απομονωμένοι –όχι όλοι– οι ντόπιοι κάτοικοι του χωριού βλέπουν καχύποπτα τους κοσμοπολίτες ξένους που έρχονται να ταραξούν την ησυχία και την προοπτική τους για εύκολο κέρδος από τις ανεμογεννήτριες.

Το βασικό πρόβλημα εδώ είναι αυτό της επικοινωνίας και αφορά πολύ περισσότερα από τα όποια γλωσσικά εμπόδια. Η τυφλή ξενοφοβία και ο συντηρητισμός, που γίνονται τελικά ο «εχθρός δίπλα μου».

«Η πατρίδα γη ως σύγκρουση. Και οι δύο βασικοί άξονες της ιστορίας: βία και φόβος».

Η βία του περιβάλλοντος, η βία των αδελφών προς το ζευγά-

Ενα μεσήλικο ζευγάρι από τη Γαλλία, που μετακόμισε στην περιοχή και ζει από τη γη, δέχεται την οργή των ντόπιων όταν δεν συναινεί στη δημιουργία αιολικού πάρκου.

ρι, η βία ενός χωριού που θέλει να αποδιώξει το ξένο, αυτό που δεν ανήκει οργανικά στο χωριό. Και ο φόβος του ζευγαριού για το μέλλον του, ο φόβος τους όταν γυρνούν σπίτι, ο φόβος της γυναίκας κάθε φορά που ο άντρας της αργεί να γυρίσει», λέει ο Σορογκόγιεν.

Ο ίδιος επιλέγει να χωρίσει την ταινία του περίπου στα δύο: το πρώτο από την οπτική του άνδρα και το δεύτερο από εκείνη της γυναίκας του, με την ιστορία πάντως να εξελίσσεται γραμμικά.

Οι εξαιρετικές ερμηνείες και των δύο ηθοποιών (Ντενί Μενουσέτ, Μαρίνα Φόις) βοηθούν να αναδειχθούν οι λεπτές διαφορές ανάμεσά τους, καθώς και το γενικότερο συναισθηματικό βάρος, το οποίο θα αποδειχθεί τελικά καθοριστικό στο συγκινητικό φινάλε.

Φυτοζώνοντας και μπεκροπίνοντας απομονωμένοι –όχι όλοι– οι ντόπιοι κάτοικοι του χωριού βλέπουν καχύποπτα τους κοσμοπολίτες ξένους που έρχονται να ταραξούν την ησυχία και την προοπτική τους για εύκολο κέρδος από τις ανεμογεννήτριες.

HOME CINEMA

Ο επικίνδυνος κόσμος της ελεύθερης κατάδυσης

Η πιο βαθιά ανάσα ★★★½
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ (2023)

Σκηνοθεσία: Λόρα ΜακΓκαν
Εμφανίζονται: Αλέσια Ζεκίνι, Στίβεν Κίναν

Ενα απροσδόκτο διαμαντάκι μάς έρχεται από το Netflix για να μας στείλει στον συναρπαστικό όσο και επικίνδυνο κόσμο της ελεύθερης κατάδυσης.

Εδώ παρακολουθούμε τις ιστορίες δύο διαφορετικών ανθρώπων, οι ζωές των οποίων, σχεδόν σαν από σχέδιο της μοίρας, θα συναντηθούν. Η Ιταλίδα Αλέσια Ζεκίνι, πρωταθλήτρια των ελεύθερων καταδύσεων, κυνηγά τα «άπιαστα» παγκόσμια ρεκόρ του προτύπου της, πηγαίνοντας όλο και πιο βαθιά και ρισκάροντας τη ζωή της. Ο Ιρλανδός Στίβεν Κίναν, από την άλλη, είναι αμετανόητος εξερευνητής της φύσης και από τους κορυφαίους διασώστες παγκοσμίως στον χώρο των καταδύσεων. Οι δυο τους θα συναντηθούν και θα ερωτευθούν στο πλαίσιο ενός τρομερά απαιτητικού αγώνα, που φέρνει αθλητές και διοργανωτές στα όριά τους. Η σκηνοθέτις Λόρα ΜακΓκαν

σχεδιάζει προσεκτικά την αφήγηση της, με τρόπο που αυτή μεταμορφώνεται από ενδιαφέρουσα καταγραφή του ιδιαίτερου μικρόκοσμου των ελεύθερων καταδύσεων σε κανονικό αγωνιώδες θρίλερ στο τελευταίο κομμάτι της.

Παρακολουθώντας ανθρώπους που δοκιμάζουν το σύνορο του θανάτου ξανά και ξανά, αναρωτιέται κανείς για τα κίνητρα και τις φιλοσοφικές προεκτάσεις ενός τέτοιου σπορ. Η γοητεία της απόλυτης βουτιάς μπλέκεται με τον τρόμο, καθώς το απόλυτα συγκινητικό φινάλε πλησιάζει για να ολοκληρωθεί μια αληθινή ιστορία που θα μπορούσε να έχει βγει από τα πιο επιτυχημένα σενάρια του Χόλιγουντ.

Το μενού ★★★
ΘΡΙΛΕΡ (2022)

Σκηνοθεσία: Μαρκ Μάιλοντ
Ερμηνείες: Ρέιφ Φάινς, Άνια Τέιλορ-Τζόι

Από την πλατφόρμα του Disney+ επιλέγουμε την αιχμηρή σάτιρα του Μαρκ Μάιλοντ («Succession»),

που καταπνέεται με τον κόσμο της υψηλής γαστρονομίας. Ενα νεαρό ζευγάρι (Νίκολας Χουλτ, Άνια Τέιλορ-Τζόι) επιβιβάζεται σε μια θαλαμγό μαζί με λίγους ακόμη εκλεκτούς επιβάτες με προορισμό ένα απομακρυσμένο νησί. Εκεί βρίσκεται το πολυτελές εστιατόριο ενός κορυφαίου σεφ (Ρέιφ Φάινς), ο οποίος έχει ετοιμάσει ένα μενού γεμάτο τρομακτικές εκπλήξεις για τους καλεσμένους του.

Η ταινία του Μάιλοντ είναι γοητευτικά στυλιζαρισμένη, βάζοντάς μας στην απειλητική ατμόσφαιρα μιας καταιγίδας που ετοιμάζεται να ξεσπάσει. Πράγματι, αυτό συμβαίνει στο δεύτερο κομμάτι, εκεί όπου οι πελάτες, σχεδόν όλοι τους πλούσιοι και ισχυροί, αντιλαμβάνονται πως βρίσκονται στο έλεος του εκκεντρικού σεφ.

Τον τελευταίο υποδύεται πειστικά ο Ρέιφ Φάινς, σε ένα φιλμ που έχει, πάντως, πολύ έντονα στοιχεία μαύρης κωμωδίας, καθώς η βιομηχανία της πολυτελής εστίασης –και όχι μόνο– μπαίνει στο στόχαστρο και πυροβολείται ανελέητα.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Θαυμάσια συναυλία του Τρίο Ζίμπαλιστ στον «Παρνασσό»

Το **Τρίο Ζίμπαλιστ** συστήθηκε στο αθηναϊκό φιλόμουσo κοινό κατά τη σχετικά πρόσφατη εμφάνισή του στο πλαίσιο του κύκλου συναυλιών «Curtis on tour», που πραγματοποιείται με συνέπεια κάθε φθινόπωρο στο αμφιθέατρο Κότσεν της Γενναδείου Βιβλιοθήκης. Στις 20 Μαΐου οι τρεις μουσικοί επέστρεψαν στην Αθήνα για μία ακόμη συναυλία, που δόθηκε στο πλαίσιο του κύκλου συναυλιών μουσικής δωματίου «Time Offline» στην αίθουσα του Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός». Παραμονή εκλογών, παρότι το πρόγραμμα περιλάμβανε δημοφιλή έργα, η βραδιά προσέελκυσε περιορισμένο κοινό.

Ο Τσέχος βιολονίστας Γιόζεφ Σπάτσεκ, ο Έλληνας τσελίστας Τιμόθεος Γαβριηλίδης-Πέτριν και ο Αμερικανοκινέζος πιανίστας Τζορτζ Σιαογιουάν Φου πρότειναν στο πρώτο μέρος της βραδιάς το Τρίο για πιάνο, έργο 97, του Μπετόβεν, γνωστό ως «του Αρχιδούκα», και στο δεύτερο μέρος το τέταρτο Τρίο για πιάνο του Ντβόρζακ, γνωστό ως «Ντούμκι».

Τα δύο έργα απέχουν μεταξύ τους οκτώ δεκαετίες. Το πρώτο γράφτηκε στις αρχές του 19ου αι-

ώνα, στην ανατολή του ρομαντισμού, με σαφή ακόμη τον απόηχο του κλασικισμού.

Το δεύτερο, πάλι, ολοκληρώθηκε στη δύση του ρομαντισμού, με ώριμα όλα τα βασικά στοιχεία που προσδιόρισαν την εποχή. Και στα δύο έργα το μέρος του πιάνου απέδωσαν κατά την πρώτη τους παρουσίαση οι συνθέτες τους, δηλαδή ο Μπετόβεν και ο Ντβόρζακ αντιστοίχως. Στο παλαιότερο έργο η θέση του οργάνου αυτού είναι απολύτως κομβική, ενώ στο μεταγενέστερο, το οποίο στην ουσία μοιάζει με θρηνώδες τραγούδι, κεντρικό

Οι μουσικοί έπαιξαν το Τρίο «του Αρχιδούκα» του Μπετόβεν και το περίφημο «Ντούμκι» του Ντβόρζακ.

ρόλο αναλαμβάνει το τσέλο. Οι τρεις μουσικοί του Τρίο Ζίμπαλιστ ανταποκρίθηκαν με επιτυχία στις διαφορετικές απαιτήσεις των έργων. Κατ' αρχάς, εξαιρε-

Ο Γιόζεφ Σπάτσεκ, ο Τζορτζ Σιαογιουάν Φου και ο Τιμόθεος Γαβριηλίδης-Πέτριν απέδωσαν τη μουσική με δυναμισμό και ευγένεια, φωτίζοντας την κεντρική αλλά και τις επιμέρους όψεις των συνθέσεων.

τικά ευχάριστη υπήρχε η διόλου αυτονόητη τονική ακρίβεια στα δύο έγχορδα: με ήχο ασφαλή, σίγουρο και ακριβή, διέθεταν στο ακέραιο την απαραίτητη βάση

για μια αξιόλογη ερμηνεία. Στο έργο του Μπετόβεν κυριάρχησε η καθαρή τους άρθρωση και η ακρίβεια, αλλά ήταν το πιάνο εκείνο που προσδιόρισε το ύφος

της ερμηνείας. Ο Φου υιοθέτησε ένα ευρύτατο φάσμα δυναμικής, στο πλαίσιο του οποίου πολύ απαλές φράσεις εναλλάσσονταν με άλλες, ιδιαίτερα έντονες,

επιτυχάνοντας τις επιθυμητές δραματικές αντιθέσεις. Σε συνεργασία με το βιολί και το τσέλο, συνολικά η ερμηνεία διέθετε ευγένεια και χάρη, που παρέπεμπε ευθέως στην αισθητική του κλασικισμού.

Στο Τρίο του Ντβόρζακ τα δύο έγχορδα συναγωνίστηκαν σε λυρισμό ήδη από τα πρώτα μουσικά μέτρα. Ο συνθέτης αναθέτει κυρίως στο βιολί να αποδώσει με τρόπο άμεσο και προφανή το «βοημικό» χρώμα της μουσικής, κάτι που ο Σπάτσεκ έκανε με ακρίβεια και σίγουρο ήχο. Το τσέλο, πάλι, αναλαμβάνει να απελευθερώσει την «ψυχή» της μουσικής, το «θρηνώδες» τραγούδι που βρίσκεται στον πυρήνα του έργου. Το πέτυχε εξαιρετικά ο Γαβριηλίδης-Πέτριν, διαμορφώνοντας με μεγάλη γενναιοδωρία τις μουσικές φράσεις, αναδεικνύοντας το βαθύ και ειλικρινές συναίσθημα, μέσα από έναν πλούσιο και καλλιεργημένο ήχο.

Σε αγαστή συνεργασία, η ερμηνεία των τριών αποδείχθηκε ταυτόχρονα δυναμική όσο και ευαίσθητη, γεμάτη συναίσθημα και ευγένεια, φωτίζοντας την κεντρική αλλά και τις επιμέρους όψεις της μουσικής.

Νέα ζωή για το Κάστρο της Σκιάθου

Το μεγαλύτερο αναστηλωτικό έργο που έγινε ποτέ στο νησί θα κάνει την καστροπολιτεία επισκέψιμη και προσπελάσιμη

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ**

Στο βόρειο άκρο της Σκιάθου, στο Κάστρο όπου η ιστορία και η φύση συναντιούνται σε μια μοναδική ατμόσφαιρα, βρίσκονται έργα σε εξέλιξη. Είναι το μεγαλύτερο αναστηλωτικό έργο που έγινε ποτέ στο νησί. Αυτή η χαμένη για πάντα καστροπολιτεία, με ίχνη κατοίκησης ήδη από τον 6ο ή 7ο αιώνα μ.Χ., θα αναδυθεί από την αφάνεια και θα γίνει ένας τόπος επισκέψιμος και προσπελάσιμος, με τα μνημεία του αναστηλωμένα, με νέες λιθόστρωτες διαδρομές και με τις σιωπηρές ιστορίες του, με όλη εκείνη την παπαδιαμαντική αύρα, ζωντανεμένες.

Για το Κάστρο και το ζωντανεμά του δουλεύουν εδώ και καιρό υπηρεσίες και επιστήμονες, ούτως ώστε να διασωθεί αυτή η λεπτή ισορροπία και αρμονία ανάμεσα στα μικρά κτίσματα πε-

«*Ιδρύθηκε από τους κατοίκους της αρχαίας και βυζαντινής Σκιάθου – με ενδείξεις κατοίκησης της θέσης πολύ πριν από τον 14ο αιώνα*», λέει η αρχαιολόγος *Αννα Γιαλούρη*.

ριβεβλημένα με ιδιόζουσα ιερότητα και το απaráμιλλο φυσικό κάλλος της νήσου. Η διαχρονική Σκιάθος αναπνέει εδώ.

Ο Δήμος Σκιάθου, η Περιφέρεια Θεσσαλίας και το υπουργείο Πολιτισμού συνέπραξαν ώστε το Κάστρο να σωθεί και να αναδειχθεί. Πρόκειται για σύνθετο έργο στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020» με μελέτες του δήμου, με χρηματοδότηση που εξασφάλισε η Περιφέρεια και με δημοπράτηση και εκτέλεση έργου εκ μέρους του υπουργείου Πολιτισμού, το οποίο προχωράει τόσο τα έργα εντός του Κάστρου όσο και στα βάθρα ολόγυρα. Η ιστορία του Κάστρου είναι ένας τρόπος να δει κανείς όχι μόνο την ιστορία της Σκιάθου αλλά και τον ανταγωνισμό των Ενετών και των Οθωμανών στο Αιγαίο. «Το Κάστρο της Σκιάθου ιδρύθηκε στα μέσα του 14ου αιώνα από τους κατοίκους της αρχαίας και βυζαντινής Σκιάθου που αναγκάστηκαν να μετοικήσουν στη βραχώδη και απόκρημνη αυτή προεξοχή στο

ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

Επάνω: Αεροφωτογραφία του Κάστρου από τα νότια. Κάτω και αριστερά, η Πύλη του Κάστρου, στο κέντρο το εσωτερικό του Ναού Χριστού, ενός από τους ναούς της καστροπολιτείας και δεξιά, το τζαμί που χρονολογείται στον 16ο αιώνα.

βόρειο άκρο του νησιού, λόγω των πειρατικών επιδρομών. Ωστόσο, υπάρχουν ενδείξεις κατοίκησης της θέσης πολύ πιο πριν από τον 14ο αιώνα», λέει η αρχαιολόγος Αννα Γιαλούρη, προϊσταμένη του Τμήματος Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων και Μουσείων της Εφορείας Αρχαιοτήτων Μαγνησίας.

Η Εφορεία Μαγνησίας έχει αναλάβει το ένα από τα δύο υποέργα που εκτελεί το υπουργείο

Πολιτισμού. Με προϋπολογισμό 900.000 ευρώ, προβλέπονται εργασίες στερέωσης και αποκατάστασης στα μνημεία μέσα στο Κάστρο και συγκεκριμένα στους ναούς Χριστού, του Αγίου Νικολάου, της Παναγίας Πρέκλας και της Παναγίας Μεγαλομάτας, όπως και στο τζαμί και στο κτίριο διοίκησης. Ο αρχαιολογικός χώρος θα διασφαλίζει άνετη περιήγηση με την ανάπλαση και ανάδειξη των λιθόστρωτων δρόμων.

Το υπουργείο Πολιτισμού προχωράει επίσης με τη Διεύθυνση Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων (με υπεύθυνο έργου τον μηχανικό Γιάννη Πυλούρη) και προϋπολογισμό περί το 1.900.000 ευρώ την ανάπλαση του μονοπατιού πρόσβασης στο Κάστρο, στην αποκατάσταση των λιθόκτιστων βάθρων της γέφυρας που οδηγούσε στην πύλη (έργο σε εξέλιξη), στην κατασκευή νέας γέφυ-

ρας από μεταλλικό σκελετό και στην αποκατάσταση της πύλης του Κάστρου.

Πλήρη περιγραφή των εξαιρετικού κάλλους και αρμονίας μικρών ναών μέσα στο Κάστρο μάς δίνει η αρχαιολόγος Αννα Γιαλούρη. Τα στοιχεία δείχνουν ότι η κύρια οικοδομική φάση τους ανάγεται στον 17ο αιώνα. Το τζαμί χρονολογείται στο β' ήμισυ του 16ου αιώνα. Ειδικά για τον ναό του Αγίου Νικολάου, η αρχαιολόγος Αννα

Γιαλούρη μας λέει πως «κατά τις τελευταίες εργασίες αποκαλύφθηκε στο Ιερό Βήμα τοιχογραφικός διάκοσμος του 17ου αιώνα». Ιδιαίτερης ομορφιάς είναι το εσωτερικό του Ναού Χριστού (Γέννηση του Χριστού) με την ξύλινη δίρριχτη στέγη, που υπήρξε ο μητροπολιτικός ναός του οικισμού. «Οι κατά καιρούς ανακαινίσεις δεν έχουν αλλοιώσει αισθητά την αρχική μορφή της εκκλησίας», λέει η Αννα Γιαλούρη.

Σύμφωνα με τα ιστορικά στοιχεία της Εφορείας Μαγνησίας, «το Κάστρο περιήλθε υπό βενετική κυριαρχία το 1453 και από το 1538 υπό οθωμανική, υπό την οποία παρέμεινε μέχρι το 1829, με μια σύντομη διακοπή το 1660, οπότε κατελήφθη από τους Ενετούς». Η έκταση του οικισμού ήταν 25 στρέμματα και υπήρχαν περίπου 200 σπίτια. «Οι Σκιαθίτες πάντα είχαν την «έν-

Η ιστορία του είναι ένας τρόπος να δει κανείς όχι μόνο την πορεία του νησιού, αλλά και τον ανταγωνισμό των Ενετών και των Οθωμανών στο Αιγαίο.

νοια» τους για το Κάστρο», λέει ο δήμαρχος Σκιάθου, Θεωδωρής Τζούμης. «Πολλά χρόνια πριν, ο μπαρμπα-Γιάννης Παρίσης, ο Γεώργιος Αννης, ο Νικόλαος Παρίσης ξεκίνησαν τις πρώτες αναστηλωτικές εργασίες. Ακολούθησαν, ο Σύλλογος «Οι Φίλοι του Κάστρου» και ο πρωτοπρεσβύτερος πατήρ Γεώργιος Σταματάς με πιο συστηματική και επιστημονική προσέγγιση. Από το 2018, ο Πολιτιστικός Σύλλογος «Η Σκιάθος» με την πολύτιμη υποστήριξη του επίτιμου δημότη της Σκιάθου, Γεωργίου Π. Αλεξανδρίδη, ανέλαβε την εκπόνηση των μελετών αποκατάστασης του Κάστρου, οι οποίες υποβλήθηκαν στο υπουργείο Πολιτισμού. Επειτα από πρόταση του δήμου τον Οκτώβριο του 2019, με απόφαση του περιφερειάρχη Θεσσαλίας Κώστα Αγοραστό και της αντιπεριφερειάρχου Μαγνησίας και Βορείων Σποράδων Δωροθέας Κολυνδρίνη, εξασφαλίστηκε η χρηματοδότηση του μεγαλύτερου αναστηλωτικού έργου που έγινε ποτέ στη Σκιάθο».

Ο απαιτητικός κύριος Φρίντκιν, οι πυροβολισμοί και το... μπέικον

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Όταν το κοριτσάκι στον «Εξορκιστή» κάθεται ήρεμα στην άκρη του κρεβατιού και μιλάει με ανδρική φωνή, το συναίσθημα που σου δημιουργείται δεν είναι ακριβώς αυτό του τρόμου· περισσότερο έχεις την αίσθηση ότι ο δημιουργός της ταινίας και μαζί του εσύ ως θεατής έχετε διαβεί ένα όριο που θα έπρεπε ίσως να παραμείνει ανεξερεύνητο, μια σκοτεινή γωνιά του ανθρώπινου όπου κατοικούν εφιάλτες. Ο Γουίλιαμ Φρίντκιν, ο άνθρωπος που δημιούργησε τον «Εξορκιστή» πριν από πέντε δεκαετίες, έφυγε προχθές από τη ζωή στα 87 του. Πλήθος σκηνοθετών, ηθοποιών και λοιπών μελών της κινηματογραφικής κοινότητας έσπευσε να τον αποχαιρετίσει, αποθεώνοντας την καλλιτεχνική ιδιοφυΐα και την αφοσίωσή του στην τέχνη του σινεμά. Σχεδόν κανείς, βέβαια, δεν είπε τα ίδια και για τον ομολογουμένως δύσκολο χαρακτήρα του.

Είναι ατελείωτες οι ιστορίες που συνοδεύουν το magnum

opus του Αμερικανού σκηνοθέτη. Μία από αυτές αναφέρεται στη χρησιμοποίηση ενός μη επαγγελματία ηθοποιού στον ρόλο ενός ιερέα – ο ίδιος ήταν μάλιστα όντως ιερέας στην πραγματική ζωή. Παρ' όλη την προσπάθειά του, ωστόσο, ο Φρίντκιν δεν έμενε ικανοποιημένος. «Με εμπιστεύεσαι;» ρώτησε τον ιερέα. Όταν ο άλλος απάντησε θετικά, εκείνος του έριξε ένα

«*Με εμπιστεύεσαι;», ρώτησε τον ιερέα. Όταν ο άλλος απάντησε θετικά, εκείνος του έριξε ένα γερό χαστούκι στο πρόσωπο.*

γερό χαστούκι στο πρόσωπο. Η σκηνή γυρίστηκε με τα χέρια του ανθρώπου να τρέμουν ακόμη από την ταραχή και η λήψη κρίθηκε επιτυχής.

Είναι φανερό ότι ο Γουίλιαμ Φρίντκιν δεν λογάριαζε και πολ-

Ο «Εξορκιστής», η απόλυτη ταινία τρόμου που καθόρισε στο εξής το είδος, αποτελεί το σπουδαιότερο έργο του Γουίλιαμ Φρίντκιν, ο οποίος έφυγε τη Δευτέρα από τη ζωή σε ηλικία 87 ετών.

λά προκειμένου να πραγματώσει το καλλιτεχνικό του όραμα. Οι άγριες φωνές στα σετ των ταινιών του ήταν καθημερινότητα, συνοδευμένες ενίοτε ακόμη και από πυροβολισμούς προκειμένου να τρομάζουν οι ηθοποιοί. Λέγε-

ται πως χρησιμοποιούσε επίσης κασέτες με ετερόκλητους ήχους – βατράχων της Νοτίου Αμερικής ή το σάουντρακ του «Ψυχώ» – προκειμένου να δημιουργεί συνεχώς ένταση, όπως διαβάζουμε στη γεμάτη ανέκδοτα «Κινηματογρα-

φική Λέσχη» (εκδ. Πατάκη) του Ντέιβιντ Γκίλμουρ.

Το ίδιο το όραμα, ωστόσο, ήταν μεγαλειώδες. Με τον «Ανθρωπο από τη Γαλλία» του 1971, ο Φρίντκιν εισήγαγε επί της ουσίας το κινηματογραφικό μοτίβο του αντιήρωα –τον δύστροπο, ελαφρώς ρατσιστή αστυνομικό του Τζιν Χάκμαν– το οποίο απογειώθηκε τα αμέσως επόμενα χρόνια από κολοσσούς όπως ο Φράνσις Φορντ Κόπολα και ο Μάρτιν Σκορσέζε. Στον δε «Εξορκιστή», είναι πραγματικά αξιοθαύμαστος ο τρόπος με τον οποίο η χρήση της κάμερας και μόνο μπορεί να «καθοδηγεί» τα συναισθήματα του θεατή, από την απλή ανησυχία μέχρι την αγωνία και τον απόλυτο τρόμο. Αυτά, φυσικά, σε συνδυασμό με το ανατριχιαστικό ηχητικό μοντάζ (κέρδισε Όσκαρ) και τα πρακτικά εφέ, μερικά από τα οποία σήμερα φαντάζουν μη ρεαλιστικά, όμως τότε έκαναν το αίμα των θεατών να παγώνει.

Πάνω από όλα, βεβαίως, ο «Εξορκιστής» και αρκετές ακόμη ταινίες του Φρίντκιν αποτελούν έργα ενός ανθρώπου τελειο-

μανούς στα όρια της... παράνοιας. Ξανά από το απολαυστικό βιβλίο του Γκίλμουρ διαβάζουμε τα εξής: «Μία μέρα, ενώ έκαναν γυρίσματα στη Νέα Υόρκη, λέγεται ότι έκανε ένα κοντινό σ' ένα κομμάτι μπέικον που τηγανίζονταν και δεν του άρεσε ο τρόπος που ζάρωνε. Διέκοψε το γύρισμα όσο οι υπόλοιποι έψαχναν στη Νέα Υόρκη για μπέικον χωρίς συντηρητικά που θα έμενε ίσιο, δεν θα ζάρωνε. Ο Φρίντκιν δούλεψε τόσο αργά, ώστε ένας τεχνικός που αρρώστησε και επέστρεψε στο γύρισμα έπειτα από τρεις ημέρες τούς βρήκε να κάνουν ακόμη το πλάνο του μπέικον».

Με κάτι τέτοια περιστατικά δεν είναι παράξενο που ο προϋπολογισμός της ταινίας εκτοξεύθηκε από τα προγραμματισμένα 4 εκατ. δολάρια στα 12 εκατομμύρια· από την άλλη, ήταν τόσο μεγάλη η εισπρακτική επιτυχία –σχεδόν μισό δις. δολάρια (πάνω από 1 δις. δολάρια σήμερα) στο box office– ώστε το είδος του τρόμου να καθιερωθεί για τα καλά στους κόλπους του εμπορικού σινεμά.

ΟΙ ΤΟΠΟΙ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ
ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΜΑΣ

ΒΟΛΩΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ
20/8

Το χθες και το σήμερα.
Οι άνθρωποι και
οι ιστορίες τους.
Η χαρά της ζωής και
το πάθος για δημιουργία.
Η ψυχή μιας πόλης
σε 300 σελίδες.

